

UDVALG

Akademisk Råd

MØDE

Møde i Akademisk Råd

STED

Frandsensalen, Nordre Ringgade 1

STARTTIDSPUNKT

25-11-2014 14:00:00

SLUTTIDSPUNKT

25-11-2014 17:00:00

PUNKTER0. Mødeinformation

1. Til drøftelse: Medinddragelse af Akademisk Råd

2. Tema: Tværfaglighed og integration på Health

3. Til drøftelse: Arbejdsgruppe til afklaring af procedure, ansvarsfordeling mm. ved ansættelse af videnskabeligt personale ved AU Health

4. Til drøftelse: Studiemiljøundersøgelse 2014

5. Til drøftelse: Seminar med de akademiske råd og universitetsledelsen

6. Til orientering: Evaluering af AU's SU-struktur

7. Mundtlig orientering ved formanden

8. Mundtlig orientering ved dekanen

9. Kommunikation

10. Valg af tema til næste møde

11. Eventuelt

Mødeinformation

BESLUTNING

Mødedeltagere: Jens Christian Hedemann Sørensen (formand), Allan Flyvbjerg, Kim Overvad, Lene Warner Thorup Boel, Anne Sofie Lynnerup, Bente Nyvad, Lene Baad-Hansen, Ask Vest Christiansen, Christoffer Witt, Majken Sand, Jytte Kragelund, Jørgen Andresen, Nina Bjerre Andersen, Søren Lomholt, Anders Børghlum, Tine Gregersen, Line Pedersen, Anders Roed, Kirsten Brusgård

Fraværende: Poul Henning Jensen, Jørgen Frøkiær, Peter Hokland, Erik Ernst og Anders Rosendahl Korshøj

Gæst: Liza Strandgaard deltager under punkt 4

Sagsfremstilling

Mødedeltagere: Jens Christian Hedemann Sørensen (formand), Allan Flyvbjerg, Jørgen Frøkiær, Peter Hokland, Erik Ernst, Kim Overvad, Lene Warner Thorup Boel, Anne Sofie Lynnerup, Bente Nyvad, Lene Baad-Hansen, Ask Vest Christiansen, Christoffer Witt, Majken Sand, Jytte Kragelund, Jørgen Andresen, Nina Bjerre Andersen, Søren Lomholt, Anders Rosendahl Korshøj, Anders Børghlum, Tine Gregersen, Anders Roed, Kirsten Brusgård

Afbud: Poul Henning Jensen

Gæst: Liza Strandgaard deltager under punkt 4

Velkommen til Anders Børghlum, der er ny repræsentant for VIP'erne på Institut for Biomedicin.

Da det er en meget omfattende dagsorden, er der udarbejdet en tentativ tidsplan, der er uploadet som bilag.

Bilag til Mødeinformation

- Tentativ tidsplan for mødet

Til drøftelse: Medinddragelse af Akademisk Råd

RESUME

Det indstilles:
At rådets inddragelse drøftes

BESLUTNING

Jens Christian indledte drøftelse:

- Medinddragelse af Akademisk Råd er et af beslutningspunkterne i forlængelse af problemanalysen
- Formand og dekan har besluttet, at det ikke kun skal til drøftelse mellem formand og dekan, men med input fra hele rådet

Allan orienterede om status for opfølgning på Den interne problemanalyse på Health i øvrigt.
Fremdrift skal følges her: <http://health.medarbejdere.au.dk/om-health/intern-problemanalyse-tids-og-procesplan-for-health/>

Gruppevis drøftedes medinddragelse af Akademisk Råd.
Drøftelserne er opsummeret i den præsentation, som Jens Christian giver på seminar med de øvrige akademiske råd og universitetsledelsen den 27. november. Denne præsentation er uploadet som bilag 3.

Sagsfremstilling

Under overskriften 'Medinddragelse' er en af universitetsledelsens beslutninger som opfølgning på problemanalysen:
"Det besluttet, at dekanen i samråd med formanden for Akademisk Råd tager beslutning om, hvorledes rådet i højere grad skal inddrages i planlægning, gennemførelse og opfølgning på rådsmøderne, samt hvorledes det sikres, at Akademisk Råd får mulighed for at blive inddraget i væsentlige kommende ledelsesbeslutninger forud for, at beslutningen træffes. Herudover skal det besluttet, hvordan gode ideer og input fra rådene kommer videre til universitetsledelsen. Beslutningerne for de fire fakulteter rapporteres på de akademiske råds seminar i november 2014."

Formanden har drøftet dette med dekanen, og de ønsker at inddrage hele rådet i drøftelsen.
På mødet drøftes dette først i grupper og dernæst i plenum med afsæt i denne inddeling:

	Emner til orientering	Emner til drøftelse	Emner til beslutning
Sådan fungerer det i dag			
Ønsker til ændringer fremadrettet			

Formanden skal på seminaret den 27. november orientere om, hvordan Akademisk Råd ved Health inddrages fremadrettet.

Implementeringsprocessen på Health i forlængelse af Universitetsledelsens beslutninger kan følges her:
<http://health.medarbejdere.au.dk/om-health/intern-problemanalyse-tids-og-procesplan-for-health/>

Ansvarlig / Sagsbehandler

Allan Flyvbjerg & Jens Christian Hedemann Sørensen / Kirsten Brusgård

Bilag til Til drøftelse: Medinddragelse af Akademisk Råd

- Universitetsledelsens beslutninger - Endelig
- skabelon til gruppedrøftelse - Medinddragelse af Akademisk Råd
- Medinddragelse af AR på HE - Seminar for de akademiske råd og universitetsledelsen

Tema: Tværfaglighed og integration på Health

RESUME

Det indstilles:

At temadrøftelsen afvikles som skitseret i sagsfremstillingen

BESLUTNING

Oplæg af Ask Vest Christiansen om Idræt som case, der kan eksemplificere, at vi også kan lære noget af det, der ikke går godt. Præsentation er uploadet som bilag.

I drøftelsen blev nedenstående blandt andet berørt:

- Uddannelsesadministration har været et lyspunkt, der har fusionen været rigtig god
- Det er særligt den manglende tildeling af ph.d-stipendiater, der fortsat giver frustration. Der tildeles efter kriterier, der ikke matcher idræt som felt
- Skelnen mellem at blive "lagt sammen" og at blive "lagt ind under"
- Der er positive effekter f.eks. ift. metodefag og fysisk aktivitet som fokus på instituttet i øvrigt, men de positive effekter kunne være kommet tidligere med en bedre proces

Oplæg af Lene Baad-Hansen om odontologisk forskning i sammenhæng med medicinsk forskning.

Præsentation er uploadet som bilag.

I drøftelsen blev nedenstående blandt andet berørt:

- Der er årligt 400.000 kroner i fondsmidler til odontologisk forskning i Danmark i alt, der kan søges
- På grund af det mere snævre fagfelt er det sværere at få et H-index, der svarer til medicinske forskere
- Der er ikke forskningssamarbejde med SKT, da de ikke har forskningstradition
- Odontologi har en tilsvarende udfordring som idræt i forhold til ph.d-stipendiater. Kandidater har ikke artikler, når de søger. Det har udlændinge, derfor rekrutteres her en del

AU's interdisciplinære opslag har ført til mere end 50 ansøgere, hvilket er udtryk for stor interesse i de faglige miljøer.

Sagsfremstilling

Tværfaglighed og integration på Health er en mangefacetteret opgave, som der arbejdes på at løse forskellige steder og med mange vinkler på fakultetet. Med afsæt i to korte oplæg om arbejdet drøftes opgaven.

Oplæg til temaet (ti minutter til hver):

- Ask Vest Christiansen: Idræt som case
- Lene Baad-Hansen: Odontologisk forskning i sammenhæng med medicinsk forskning

På baggrund af oplæggene drøftes i grupper:

- Hvad der er afgørende for succes?
- Hvilke barrierer skal overvindes eller fjernes ?

Gruppeinddeling:

1. Jens Christian, Anders B, Søren, Jytte
2. Allan, Erik, Tine, Anne Sofie
3. Peter, Ask, Jørgen A, Anders R
4. Kim, Lene B-H, Nina, Kirsten B
5. Jørgen F, Christoffer, Majken
6. Lene WTB, Bente, Anders RK

Ansvarlig / Sagsbehandler

Jens Christian Hedemann Sørensen / Kirsten Brusgård

Bilag til Tema: Tværfaglighed og integration på Health

- skabelon til gruppedrøftelse - tværfaglighed og integration
- Tværfaglighed og integration Oplæg til Akademisk Råd HE Idræt som case - Ask Vest Christiansen
- Odontologisk forskning i sammenhæng med medicinsk forskning - Lene Baad-Hansen

Til drøftelse: Arbejdsgruppe til afklaring af procedure, ansvarsfordeling mm. ved ansættelse af videnskabeligt personale ved AU Health

RESUME

Det indstilles

At 1. Kim orienterer om arbejdsgruppe til afklaring af procedure, ansvarsfordeling mm. ved ansættelse af videnskabeligt personale ved AU Health

At 2. rådet kommer med input til arbejdsgruppens arbejde

BESLUTNING

Kim Overvad kom som medlem af arbejdsgruppen med et oplæg om arbejdet og en række spørgsmål, der skal gives svar på. Præsentation er uploadet som bilag.

Akademisk Råd skal give input nu, der bliver eventuelt behov for input undervejs, og så vil rådet endelig få den reviderede procedure i høring.

Rådet havde følgende kommentarer:

- Sammensætning af bedømmelsesudvalg har i nogle tilfælde været overambitiøs, så det er godt med forslag om en lempelse
- Ændring fra krav i forhold til sampublicering fra 'ingen' til 'kun i mindre omfang' er godt
- Det er vigtigt, at undervisning er med som en del af bedømmelsen, og det er godt at arbejde med operationalisering. I USA er der en anden tradition med evaluering af undervisning, og det betyder, at de kan reflektere over eget niveau på en anden måde. Undervisning som et element i ansættelsesproceduren er en god operationalisering
- Akademisk Råd skal vurdere bedømmernes habilitet, hvilket er svært, når navne på ansøgere ikke er kendte
- I forhold til operationalisering af de forskellige krav er det ikke muligt at lave en udtømmende forklaring. Ansøger skal selv beskrive, hvordan de lever op til kriterierne, og så vil det bero på en konkret vurdering
- Udarbejdelse af en beskrivelse i forbindelse med pædagogikum vil dels kvalificere forløbet, dels vil det kunne anvendes senere i forbindelse med ansøgninger

Punktet sættes på dagsordenen til næste møde, og der vil eventuelt komme noget i høring inden da.

Sagsfremstilling

På dekanatsmødet den 1. oktober blev der etableret en arbejdsgruppe til afklaring af procedure, ansvarsfordeling mm. ved ansættelse af videnskabeligt personale ved AU Health. Arbejdsgruppen skal forestå udarbejdelsen og opdateringen af nye og eksisterende dokumenter vedrørende ansættelse af videnskabeligt personale på AU Health, herunder drøfte og komme med forslag til, hvordan universitetsledelsens beslutninger vedrørende ansættelser i forlængelse af problemanalysen kan implementeres.

Universitetsledelsen har besluttet, at:

- Fakultetsledelsen sikrer effektive procedurer for ansættelser, der klart beskriver ansvarsfordeling, kvalitetsmål og ansættelseskriterier
- Akademisk Råd og de relevante institutfora skal inddrages i udarbejdelsen af ansættelsesprocedurerne

- Institutledelsen har inden for rammen af instituttets budget ansvaret for alle TAP-ansættelser og alle ansættelser af VIP-personale i tidsbegrænsede stillinger
- Institutledelsen kan iværksætte opslag af nye stillinger som adjunkt, forsker, tenure track, lektor, seniorforsker, seniorrådgiver og professor
- Institutledelsen er forpligtiget til at rådføre sig om opslaget med instituttets lektorer, seniorforskere og professorer – eller en repræsentativ undergruppe heraf
- Institutledelsen nedsætter bedømmelsesudvalg efter fakultetets retningslinjer og rådfører sig inden nedsættelsen med en gruppe af peers
- Institutledelsen tager beslutning om udvælgelse af kandidater til ansættelsessamtaler og iværksætter disse
- Institutledelsen rådfører sig, inden der sendes en indstilling til dekanen om ansættelse med en gruppe af peers
- Dekanen påser, at stillingsbedømmelse sker efter de fastsatte regler og kvalitetsmål og afgør, om indstillingen kan tiltrædes

Arbejdsgruppen består af Birgit Honoré, Lise Wogensen Bach, Kristjar Skajaa, Kim Overvad, Anni Mandrup Høeg og Daniel Toft Jakobsen. Kim er udpeget som repræsentant for Akademisk Råd.

Processen tilrettelægges, så alle ovenstående elementer ideelt kommer til godkendelse i fakultetsledelsen medio februar 2015, hvorefter det sendes i høring i Akademisk Råd, samarbejdsudvalg, mv.

Det første møde i arbejdsgruppen afholdes den 11. november.

På mødet orienterer Kim om arbejdsgruppens arbejde, hvorefter rådet får mulighed for at komme med input.

Kim peger selv på, at sammensætningen af bedømmelsesudvalg udvikler sig i en forkert retning, når tre professorer skal bedømme en ansøger til et adjungeret lektorat.

Ansvarlig / Sagsbehandler

Kim Overvad / Kirsten Brusgård

Bilag til Til drøftelse: Arbejdsgruppe til afklaring af procedure, ansvarsfordeling mm. ved ansættelse af videnskabeligt personale ved AU Health

- Ansættelse af videnskabeligt personale. Akademisk Råd - Kim Overvad

Til drøftelse: Studiemiljøundersøgelse 2014

RESUME

Studiemiljøundersøgelse på HE viser helt overordnet, at de studerende trives godt på deres uddannelse. Konkret viser det sig ved, at langt hovedparten føler sig som en del af det faglige og sociale fællesskab på uddannelsen med god kontakt til undervisere og medstuderende bl.a. gennem læsegrupper.

Dog er der nogle områder, hvor andelen af positive tilbagemeldinger ligger noget lavere. Det drejer sig primært om stress, faglig feedback, digitalt læringsmiljø og plads til gruppearbejdsrum.

På tværs af de enkelte uddannelser er der selvfølgelig variationer i dette mønster, hvilket forventes adresseret i de enkelte studienævns behandling af studiemiljøundersøgelsen.

Det indstilles:

At Akademisk Råd drøfter studiemiljøundersøgelse på HE og evt. kommer med forslag til fælles initiativer på fakultetet som reaktion herpå

BESLUTNING

Der er gennemført Studiemiljøundersøgelse på AU. På Health er det overordnet fint, der er dog områder, hvor der er behov for at iværksætte initiativer. Foruden Akademisk Råd kommer der input fra studienævn, inden det fremlægges til beslutning i fakultetsledelsen.

Akademisk Råd drøftede Studiemiljøundersøgelsen og mulige initiativer:

- Fremdriftsreform og 4/5-års-regel medfører stress, fordi der er et CV-ræs. Der er dog nu bedre muligheder for at få ønsket stilling, så måske vil det føre til mindre stress
- Dyade-læring på tandlægeuddannelsen dæmper måske også stressniveau
- Det er muligt at få belyst stressniveau på henholdsvis kandidat- og bachelorniveau, men yderligere opdeling er ikke mulig
- På medicinuddannelsen er der etableret en ny forening, 'Medicinerskabet', der bl.a. arbejder med mentorordning for at dæmpe stressniveau
- Det kan eventuelt øge stressniveauet yderligere at sætte fokus på det
- Myter er med til at øge stressniveau, f.eks. myter om at alle har en ph.d.
- Det kan være en prioritering at understøtte de studerendes tiltag, fremfor at universitetet skal iværksætte noget, da det kan virke kontraproduktivt
- Det er ikke undersøgt, hvilke andre faktorer, der har betydning - f.eks. stress begrundet i privatlivet
- Flytning af eksamensdatoer bidrager til stress
- Studenterundervisere er ikke repræsentative, da de ofte har publiceret mv. Det kan medføre stress, at de studerende ser dem som repræsentative
- Feedback på eksaminer er afgørende, f.eks. i form af rettevejledninger eller feedback i plenum
- Den faglige udviklingsproces har betydet ændringer i den administrative betjening, det har måske betydning
- Det øgede optag fører til større afstand til VIP
- Ved at prioritere og gennemføre udvalgte pilotprojekter vil det blive muligt at følge op på, hvad der har effekt

Sagsfremstilling

Studiemiljøundersøgelse på HE viser helt overordnet, at de studerende trives godt på deres uddannelse. Konkret viser det sig ved, at langt hovedparten føler sig som en del af det faglige og sociale fællesskab på uddannelsen med god kontakt til undervisere og medstuderende bl.a. gennem læsegrupper.

Dog er der nogle områder, hvor andelen af positive tilbagemeldinger ligger noget lavere.

Mest markant er stigningen i andelen af studerende, som angiver, at de oplever stærke stress-symptomer i dagligdagen på studiet, hvilket er en entydig tendens på hele AU. Baggrunden herfor kan være vanskelig at afgøre, da det kan have mange årsager, der ikke nødvendigvis kan afhjælpes i relation til studiet fx de mange politiske tiltag på uddannelsesområdet. Vanskeligheden ved at identificere konkrete årsager alene på baggrund af studiemiljøundersøgelsen kan tale for mere uddannelsesnære løsninger, da det giver mulighed for at supplere med uddybende drøftelser fx i studienævnet.

Herudover efterspørger ca. ¾ af de studerende mere faglig feedback både løbende og efter eksamen, ligesom halvdelen efterspørger klarere læringsmål og forventninger til eksamensindsatsen. Tilbage meldingen her er stort set uændret set i forhold til studiemiljøundersøgelsen i 2011, hvilket understreger behovet for at se på området, herunder alternativer til den traditionelle ansigt-til-ansigt feedback fra underviser til studerende feedback fx digitale løsninger, feedback fra medstuderende.

Et klart mindretal finder, at underviserne er gode til at aktivere de studerende gennem de digitale læringsplatforme. Fakultetet har ikke en konkret målsætning på dette område, hvilket skal ses i sammenhæng med prioriteringen af mange undervisningstimer. Indførelsen af det fælles LMS, Blackboard, kan være med til at understøtte en yderligere udvikling på dette område.

Endelig efterspørger de studerende særligt mere plads til læsegruppearbejde, hvor dekanen allerede har fundet plads til oprettelse af yderligere læsegrupperum i Victor Albeck bygningen.

På tværs af de enkelte uddannelser er der selvfølgelig variationer i forhold til disse generelle tendenser. Disse mere uddannelsesspecifikke forhold forventes adresseret i studienævnenes behandling af studiemiljøundersøgelsen under hensyntagen til allerede igangværende initiativer som fx udviklingsprocessen i samarbejde med ST på molekylær medicin.

Drøftelse på mødet

Rådet drøfter studiemiljøundersøgelsen på Health gruppevis og kommer eventuelt med forslag til initiativer i forlængelse heraf.

Grupperne noterer fra deres drøftelser og giver deres noter til Liza Strandgaard, der tager dem med i det videre arbejde.

Ansvarlig / sagsbehandler

Allan Flyvbjerg / Liza Strandgaard

Afledte konsekvenser, herunder økonomi og kommunikation efterfølgende

Eventuelle bidrag fra Akademisk Råd vil sammen med bidrag fra studienævn og institutterne indgå i fakultetsledelsens behandling af studiemiljøundersøgelsen i december måned.

Bilag til Til drøftelse: Studiemiljøundersøgelse 2014

- [Fra newsroom.au.dk - Om studiemiljøundersøgelsen på Health](#)
- [Studiemiljøundersøgelse 2014 - Health](#)
- [Hovedrapport Studiemiljøundersøgelse 2014](#)

Til drøftelse: Seminar med de akademiske råd og universitetsledelsen

RESUME

Det indstilles:

At programmet kort drøftes med henblik på forberedelse

BESLUTNING

Kvalitetsudvalgets 2. rapport med bilag findes her: <http://ufm.dk/uddannelse-og-institutioner/rad-naevn-og-udvalg/kvalitetsudvalget/publikationer/publikationer>

Uploadet som bilag 4 er Faktaark D, der er en opsummering af anbefalingerne.

Sagsfremstilling

Den 27.-28. november 2014 er der seminar med de øvrige akademiske råd og universitetsledelsen.

Seminaret har to temaer:

- Opfølgning på universitetsledelsens beslutninger i forlængelse af problemanalysen
- Kvalitet på AU

Det andet tema vil tage afsæt i den 2. rapport fra Udvalget for kvalitet og relevans i de Videregående Uddannelser. Rapporten offentliggøres på AU onsdag den 26. november kl. 12-16.

Ansvarlig / Sagsbehandler

Jens Christian Hedemann Sørensen / Kirsten Brusgård

Bilag til Til drøftelse: Seminar med de akademiske råd og universitetsledelsen

- Program for akademisk råds seminar november 2014
- Nye veje kort fortalt - Kvalitetsudvalget
- Refleksionspapir - Kvalitetsudvalget
- anbefalingerne-i-kvalitetsudvalgets-anden-rapport-kort-fortalt

Til orientering: Evaluering af AU's SU-struktur

RESUME

Det indstilles:
At orienteringen tages til efterretning

BESLUTNING

Orienteringen blev taget til efterretning.

Sagsfremstilling

Et ad hoc-udvalg nedsat af HSU er ved at udarbejde proces for evaluering af SU-strukturen. Evalueringsprocessen forventes godkendt af HSU den 14. november 2014, hvorefter evalueringen igangsættes.

I korte træk foreslår ad hoc-udvalget, at evalueringen foregår i to dele:

- Del 1: Drøftelse på alle tre niveauer i samarbejdsstrukturen (HSU, FSU/ASU og LSU) med inddragelse af andre indflydelsesorganer, f.eks. arbejdsmiljøorganisationen, akademiske råd, institutfora mv. Som hjælp hertil har ad hoc-udvalget udarbejdet en spørgeguide. Frist for fremsendelse af evalueringsbesvarelser bliver formentligt 27. februar 2015.
- Del 2: Fokusgruppeinterviews (ét på hvert fakultet og i administrationen). Afholdes formentligt i marts-april 2015.

I uge 48 (efter HSU-mødet den 14. november) fremsendes nærmere information om den besluttede proces. Nærmere information forventes således at kunne gives på mødet.

Punktet forventes at komme til drøftelse på næste møde i rådet i februar 2015.

Ansvarlig / Sagsbehandler

Allan Flyvbjerg / Kirsten Brusgård

Mundtlig orientering ved formanden

RESUME

Det indstilles:

At orienteringen tages til efterretning

BESLUTNING

Formanden orienterede om valget.

Valget er pt. under afvikling. Der er følgende status:

- Christoffer er genvalgt som ikke-ansat ph.d.-studerende ved fredsvalg
- Erik Elgaard Mikkelsen er valgt som idrætsstuderende ved fredsvalg
- De medicinstuderende er i kampvalg
- Der er opstillet en kandidat til pladsen til de øvrige uddannelser

Rikke Petersen, der er odontologistuderende, vil gerne være observatør i rådet som erstatning for den vakante plads.

Line Pedersen, der er ph.d.-studerende, vil gerne indtræde som observatør i rådet, da Tine snart er færdig med sit ph.d-forløb.

Akademisk Råd støttede, at Rikke Petersen og Line Pedersen indtræder som observatører i rådet.

Sagsfremstilling

Formanden orienterer blandt andet om:

- Valg af studerende og ikke-ansatte ph.d.-studerende til Akademisk Råd den 24.-27. november (Eventuelle fredsvalg offentliggøres den 20.-21. november)

Ansvarlig / sagsbehandler

Jens Christian Hedemann Sørensen / Kirsten Brusgård

Mundtlig orientering ved dekanen

RESUME

Det indstilles:

At orienteringen tages til efterretning

BESLUTNING

Dekanen orienterede om:

- Ny prodekan for uddannelse, Charlotte Ringsted, starter den 1. januar 2015. Hun kommer fra en stilling i Toronto
- Prodekan for videnukveksling, Michael Hasenkam, er stoppet pr. 1. november 2014, hvor han er tiltrådt som Professor
- Møde i Advisory Board den 11.-12. september 2014, hvor ledelsen fik rådgivning fra eksterne eksperter
- Budget 2015, som bestyrelsen godkender den 18. december
- Regnskab 2014, hvor Health får et underskud som følge af manglende STÅ-indtægter, fordi studerende har haft lavere aktivitetsniveau end budgetteret
- Dimensionering
- Fakultetsledelsen har i november været på studietur i Boston og er kommet hjem med stort udbytte

Sagsfremstilling

Dekanen orienterer blandt andet om:

- Ny prodekan for uddannelse, Charlotte Ringsted, starter den 1. januar 2015
- Prodekan for videnukveksling, Michael Hasenkam, er stoppet pr. 1. november 2014
- Møde i Advisory Board den 11.-12. september 2014
- Budget 2015, herunder justering af økonomimodel for Health
- Dimensionering (bilag er uploadet)

Ansvarlig / sagsbehandler

Allan Flyvbjerg / Kirsten Brusgård

Bilag til Mundtlig orientering ved dekanen

- Notat med status på dimensionering

Kommunikation

RESUME

Det indstilles:

At rådet beslutter, hvad der skal kommunikeres i forlængelse af mødet

BESLUTNING

Jens Christian orienterer på seminaret den 27. november om drøftelsen af medinddragelse.

Sagsfremstilling

Drøftelse og beslutning af hvad der skal kommunikeres i forlængelse af mødet.

Konklusionen på drøftelsen af medinddragelse vil blive lagt på hjemmesiden på Healths side om implementering af beslutningerne i forlængelse af problemanalysen: <http://health.medarbejdere.au.dk/om-health/intern-problemanalyse-tids-og-procesplan-for-health/>

Ansvarlig / Sagsbehandler

Jens Christian Hedemann Sørensen / Kirsten Brusgård

Valg af tema til næste møde

RESUME

Det indstilles:

At tema til næste møde vælges

BESLUTNING

Rådet besluttede, at temaet skal være uddannelse med oplæg fra prorektor om de reformer og andre politiske tiltag, der har sat dagsordenen, og med deltagelse af den nye prodekan, der kan komme med sit perspektiv.

Sagsfremstilling

Rådet drøfter og beslutter tema for næste møde.

I forbindelse med temadrøftelsen den 24. marts 2014 om implementering af fremdriftsreformen blev der fremsat ønske om en bred temadrøftelse om uddannelse. Det foreslås som tema til det næste møde, og hvis rådet tilslutter sig dette forslag, kan de komme med input til specifikke emner i relation til uddannelse, der ønskes drøftet.

Ansvarlig / sagsbehandler

Jens Christian Hedemann Sørensen / Kirsten Brusgård

Eventuelt

BESLUTNING

Der belv ikke drøftet noget under Eventuelt.

Møde i Akademisk Råd den 25. november 2014 – Tentativ tidsplan

1 Til drøftelse: Medinddragelse af Akademisk Råd - **Kl. 14.00-14.45**

Gruppedrøftelse og drøftelse i plenum

2 Tema: Tværfaglighed og integration på Health - **Kl. 14.45-15.30**

Oplæg og gruppedrøftelse

3 Til drøftelse: Arbejdsgruppe til afklaring af procedure, ansvarsfordeling mm. ved ansættelse af videnskabeligt personale ved AU Health - **Kl. 15.30-15.40**

Drøftelse i plenum

4 Til drøftelse: Studiemiljøundersøgelse 2014 - **Kl. 15.40-16.05**

Gruppedrøftelse

Pause - Kl. 16.05-16.15

5 Til drøftelse: Seminar med de akademiske råd og universitetsledelsen - **Kl. 16.15-16.25**

Drøftelse i plenum

6 Til orientering: Evaluering af AU's SU-struktur - **Kl. 16.25-16.30**

7 Mundtlig orientering ved formanden - **Kl. 16.30-16.35**

8 Mundtlig orientering ved dekanen - **Kl. 16.35-16.40**

9 Kommunikation - **Kl. 16.40-16.45**

10 Valg af tema til næste møde - **Kl. 16.45-16.50**

11 Eventuelt - **Kl. 16.50-17.00**

AARHUS UNIVERSITET

BESLUTNINGER SOM OPFØLGNING PÅ PROBLEMANALYSEN

Universitetsledelsen den 22. oktober 2014
Aarhus Universitet

Den 13. november 2013 tiltrådte bestyrelsen universitetsledelsens plan om at iværksætte en opfølgning på den faglige udviklingsproces. Målet var at få identificeret og håndteret de betydende problemfelter, som Aarhus Universitet stod med efter de store reorganiseringer.

Hermed fremlægger universitetsledelsen beslutninger til håndtering af de identificerede problemfelter på universitetet.

Universitetsledelsens forslag til beslutninger har været i høring i perioden den 15. august til den 19. september 2014. Universitetets medarbejdere og studerende har vist et stort engagement i processen, hvilket antallet af høringssvar vidner om. Der er indsendt 168 høringssvar på i alt ca. 600 sider. Bidragene kommer fra vedtægtsbestemte organer, forskergrupper, faglige organisationer, studenterorganisationer, grupper af medarbejdere og enkeltpersoner. Universitetsledelsen kvitterer for de mange konstruktive bidrag og den aktive deltagelse i processen med at finde løsninger. Alle høringssvar er indgået i overvejelserne ved udarbejdelsen af de endelige beslutninger i dette dokument.

Sammen med respekt for universitetets diversitet og behov for fleksibilitet er grundlaget for beslutningerne i dette dokument et ønske om at skabe de bedste betingelser for at sikre en stærk faglighed og høj kvalitet i universitetets kerneydelser. Kerneydelser som alle universitetets medarbejdere – videnskabelige og teknisk-administrative – er med til at understøtte. Det fordrer, at Aarhus Universitet er en inspirerende ramme for medarbejdere og studerende med gode arbejds- og studievilkår, inddragelse af medarbejdere og studerende samt en nærværende og visionær ledelse.

Beslutningerne omfatter konkrete ændringer inden for ledelsesdelegering og -nærvær, medinddragelse, kommunikation, organisatorisk indretning af fakulteterne og administrativ understøttelse. Beslutningerne ændrer ikke ved universitetets overordnede organisering i fire fakulteter og en enhedsadministration, da universitetsledelsen mener, at det sikrer robustheden overfor de stigende eksterne krav. En robusthed der, sammen med høj faglig kvalitet, er afgørende for, at universitetet fortsat kan fastholde og forbedre sit udgangspunkt som et internationalt anerkendt forskningsintensivt universitet.

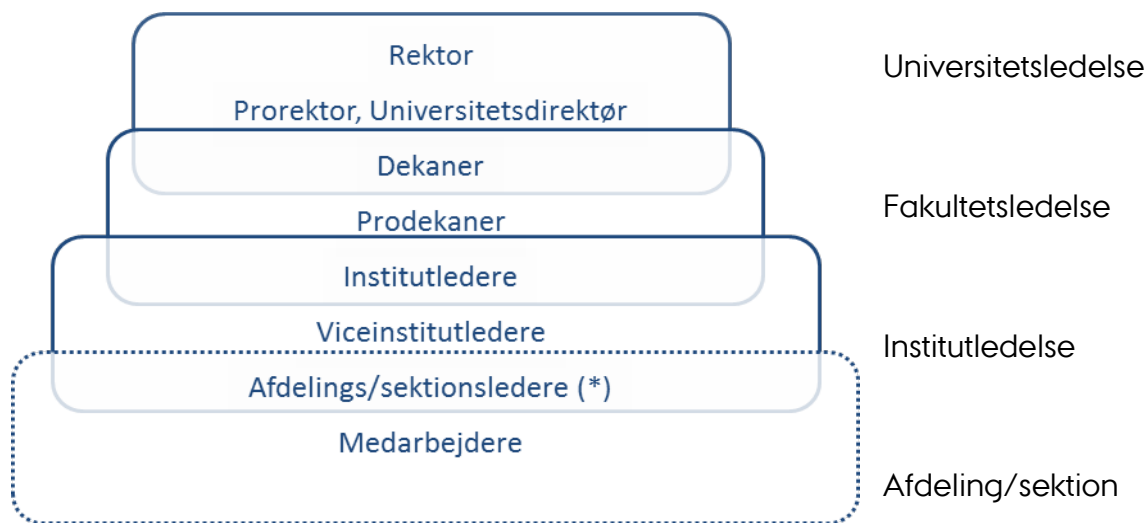
INDHOLDSFORTEGNELSE

- I. Ledelsesdelegering og nærvær
 - A. Økonomi og budget
 - B. Ansættelser
- II. Medinddragelse
- III. Organisatorisk indretning af fakulteterne
- IV. Kommunikation
- V. Administrativ understøttelse

I. LEDELSESDELEGERING OG NÆRVÆR

Der skal ske en reel medinddragelse af medarbejderne og de studerende i centrale beslutningsprocesser. Inddragelsen skal ske inden for rammerne af universitetsloven og Aarhus Universitets vedtægt, som tilsammen fastlægger ledelsens endelige ansvar og beslutningskraft. En inddragende ledelsespraksis forudsætter blandt andet en ledelsesstreng, der agerer sammenhængende på baggrund af klare roller og beføjelser. Derfor er det besluttet, at der etableres ledelsesteams på alle niveauer i organisationen med klare beføjelser og beslutningskompetencer. Som det fremgår af figuren nedenfor, lægges der op til, at den enkelte leder også deltager i ledelsen af niveauet lige over. Hensigten er at inddrage lederen i beslutninger, der påvirker hele enheden og samtidigt sikre, at beslutninger tages på bedst muligt informeret grundlag. Det inkluderer også den administrative understøttelse af beslutningerne. Herved sikres sammenhængen på tværs af organisationen samt øget inddragelse af en bredere gruppe.

Skitse af ledelsesniveauer på Aarhus Universitet med angivelse af de forskellige ledelsesteams:

(*) Behovet for underinddeling eksisterer ikke på alle institutter, så her skal der være fleksibilitet i forhold til underorganisering. Denne bør afklares på institutniveau med inddragelse af medarbejderne. Herudover eksisterer der på Aarhus Universitet adskillige enheder (store centre, nationale centre og skoler), som har institutlignende karakter. Disse enheder betragtes i ovenstående figur som institutter.

- Universitetsledelsen består af rektor, prorektor, universitetsdirektør og de fire dekaner. Universitetsledelsen udarbejder universitetets overordnede mål og budget, der godkendes af Aarhus Universitets bestyrelse. Universitetsledelsen godkender fakulteternes og administrationens budgetter og aftaler deres resultatmål. Herudover behandles emner, der er fælles for hele universitetet.
- Fakultetsledelsen består af dekan, prodekaner, institutledere, administrationschef og eventuelt chefrådgiveren. Fakultetsledelsen udarbejder fakultetets overordnede mål og budget, godkender institutternes budgetter og aftaler deres resultatmål. Fakultetsledelsen fastlægger budgettet for det administrative center. Herudover behandles emner, der er fælles for hele fakultetet.
- Institutledelsen består af institutlederen, viceinstitutlederne, eventuelt afdelings-/sektionslederne og institutsekretariatslederen. Institutledelsen udarbejder med inddragelse af de relevante medarbejdere instituttets budget og aftaler resultatmål, hvor dette er nødvendigt. Hvor der eksisterer afdelinger/sektioner med økonomiansvar, godkender institutledelsen deres budgetter og aftaler deres resultatmål. Herudover behandles emner, der er fælles for hele instituttet.

En vigtig forudsætning for reel medinddragelse er en højere grad af uddelegering af beslutningskompetence til det lokale ledelsesniveau for derved at skabe et tilstrækkeligt decentralt ledelsesrum. Endelig er ledelsens nærvær og synlighed afgørende. Dette forudsætter, at de store institutter og andre enheder skal have en passende underorganisering i afdelinger eller sektioner, der muliggør både nærvær og reel inddragelse. Alle ledere skal være synlige og nærværende i de faglige eller administrative miljøer, som de har ansvar for. Medlemmerne af universitetsledelsen skal være mere synlige og nærværende på fakulteterne og i de administrative enheder og skal gennem dialog bidrage til udveksling af ideer, argumenter og synspunkter samt sikre rettidig inddragelse.

DERFOR BESLUTTES DET, AT

- Dekanerne uddelegerer ansvar til prodekaner og institutledere. Sammen med disse identificerer dekanerne, hvilke områder, det er relevant at uddelegere. Hensigten er at styrke prodekanernes og institutledernes ledelsesrum og derved styrke deres muligheder for at inddrage medarbejderne. (På institutter med store afdelinger/sektioner skal institutlederne sammen med afdelingslederne identificere på hvilke områder, de kan uddelegere ansvar til afdelings/sektionslederne). Uddelegeringen er især vigtig hvad angår økonomi, ansættelser og afskedigelser, da disse er centrale for institutternes og de faglige enheders dagligdag. Omtales yderligere i de næste to afsnit.
- Universitetsledelsen, herunder specielt dekanerne, skal sammen med prodekanerne identificere på hvilke områder, yderligere ansvar kan delegeres til prodekanerne i forbindelse med deres opgaver i de tværgående aktiviteter med henblik på at fremme beslutningskraften i faglige spørgsmål. På baggrund heraf træffer universitetsledelsen beslutning om prodekanernes rolle og ansvar for de tværgående aktiviteter.
- For de fakulteter, hvor det giver faglig mening, flytter dekanerne og fakultetssekretariater (tidligere dekansekretariater) ud af bygning 1430/1431 (Ndr. Ringgade 1, 8000 Aarhus C) og etablerer sig i lokaler i de faglige miljøer. Dekanerne vil fastholde enkelte kontorer i bygning 1430/1431 af hensyn til deres deltagelse i møderne i universitetsledelsen.

A. ØKONOMI OG BUDGET

Behovet for inddragelse af institutlederne i fakultetsledelsen hænger nøje sammen med den valgte økonomimodel på Aarhus Universitet, hvor institutterne er de bærende økonomiske enheder. Institutlederne skal løbende have adgang til klare og fuldstændige økonomirapporter. Instituttets andel af finanslovsindtægter og eksterne indtægter skal fremstå klart og udspecificeret, så instituttet kan følge indtjeningen nøje og påvirke den gennem sine aktiviteter. Det samme gælder udgifterne, herunder ikke mindst de administrative udgifter til det administrative center og til fællesadministrationen samt udgifterne til universitetsledelsens pulje og andre fællesudgifter. Det er afgørende for institutterne at have fuldt indblik i og kontrol over deres økonomi. Derfor skal der være fuld åbenhed på dette område.

Uddelegeringen af økonomiansvar baseres derfor på følgende centrale principper:

- a. Fuld transparens omkring fakultetets og institutternes indtægter og udgifter.
- b. Muligheden for gennem instituttets aktiviteter at kunne understøtte udvikling af høj faglig kvalitet og forbedre indtjeningen.
- c. Fakultetet fungerer som en solidarisk økonomisk enhed.

Herudover er det vigtigt, at institutterne, fakulteterne og universitetet kan planlægge økonomien over en længere tidshorisont.

DET BESLUTTES DERFOR, AT UDDELEGERINGEN AF ØKONOMIANSVAR BASERES PÅ FØLGENDE:

- I alle økonomiske enheder arbejdes med fireårige budgetter.
- Institutternes overordnede budgetter og deres resultatkrav fastlægges af fakultetsledelsen.
- Fakultetsledelsen beslutter fordelingen af midler til fællesfakultære formål som fx økonomisk udligning mellem institutterne, idet deres grundvilkår er forskellige. Der sikres et økonomisk ledelsesrum på fakultetsniveau til strategiske, herunder tværgående tiltag og risikodækning.
- Fakultetsledelsen beslutter, hvilken andel af institutternes indtægter (fx STÅ-indtægter, færdiggørelsesbonus, basismidler og kontraktmidler), der føres direkte videre til institutterne og efter hvilke principper. Herigennem skal institutterne sikres mulighed for at forbedre indtjeningen og udvikle høj kvalitet i instituttets kerneydelser.
- Økonomimodellen for det enkelte fakultet skal sikre fuld transparens af alle fakultetets og institutternes indtægter og udgifter.

B. ANSÆTTELSE

En vigtig forudsætning for inddragelse er, at institutterne har væsentlig indflydelse på ansættelsesprocessen, som er central for den faglige udvikling og kvalitet. Det er afgørende, at institutledelsen inddrager videnskabelige medarbejdere ved ansættelser i videnskabelige karrierestillinger (som adjunkt, forsker og tenure track-stillinger) samt ved ansættelser af lektorer, seniorforskere, seniorrådgivere og professorer. Herudover skal institutledelsen inddrage relevante medarbejdere ved ansættelse af teknisk-administrativt personale.

DERFOR BESLUTTES DET, AT

Generelle procedurer:

- Fakultetsledelsen skal sikre effektive ansættelsesprocedurer, der klart beskriver ansvarsfordeling, kvalitetsmål og ansættelseskriterier. Akademisk Råd og institutfora skal inddrages i diskussionerne om procedurerne, som skal respektere nedenstående punkter.

TAP og midlertidige stillinger:

- Institutledelsen har inden for rammen af instituttets godkendte budget ansvaret for alle TAP-ansættelser på instituttet.
- Institutledelsen har inden for rammen af instituttets godkendte budget ansvaret for ansættelser af VIP-personale i tidsbegrænsede stillinger på instituttet bortset fra karrierestillinger såsom adjunkt, forsker og tenure track.

Faste videnskabelige stillinger, herunder karrierestillinger:

- Institutledelsen kan inden for rammen af instituttets godkendte budget og i overensstemmelse med instituttets strategi iværksætte opslag af nye stillinger som adjunkt, forsker, tenure track-stilling, lektor, seniorrådgiver, seniorforsker og professor. Forud for opslaget er institutledelsen forpligtet til at rådføre sig om opslaget med instituttets lektorer, seniorforskere og professorer – eller en repræsentativ undergruppe heraf.
- Institutledelsen nedsætter bedømmelsesudvalg efter fakultetets retningslinjer. Inden nedsættelsen rådfører institutledelsen sig med en faglig gruppe af peers blandt instituttets fastansatte medarbejdere.
- Institutledelsen tager beslutning om udvælgelse af kandidater til ansættelsessamtaler og iværksætter disse, når bedømmelserne er modtaget. Dekanen eller en prodekan kan eventuelt deltage i samtalerne.
- Inden der sendes en indstilling til dekanen om ansættelse, rådfører institutledelsen sig med en faglig relevant gruppe af peers blandt instituttets fastansatte medarbejdere.
- Dekanen påser, at stillingsbedømmelse sker efter de fastsatte regler og gældende kvalitetsmål og afgør, om indstillingen om ansættelse kan tiltrædes.

II. MEDINDDRAGELSE

De eksisterende rammer for medinddragelse skal udnyttes. Medarbejdere og studerende skal inddrages så tidligt som muligt i beslutningsprocesserne, således at mulighederne for at komme med synspunkter, inden beslutninger træffes, øges. Det besluttet at oprette enkelte nye, formelle organer rettet mod inddragelse af de studerende, således at de studerende bliver involveret i forhold, der vedrører studier, uddannelser og studiemiljø. En hovedindsats bliver at skabe mere rum for reel medinddragelse af fx de Akademiske Råd og institutfora, så de i højere grad kan fungere som idégeneratorer.

DERFOR BESLUTTES DET, AT

- Dekanen i samråd med formanden for Akademisk Råd tager beslutning om, hvorledes rådet i højere grad skal inddrages i planlægning, gennemførelse og opfølgning på rådsmøderne, samt hvorledes det sikres, at Akademisk Råd får mulighed for at blive inddraget i væsentlige kommende ledelsesbeslutninger forud for, at beslutningen træffes. Herudover skal det besluttet, hvordan gode ideer og input fra rådene kommer videre til universitetsledelsen. Beslutningerne for de fire fakulteter rapporteres på de akademiske råds seminar i november 2014.
- Instituttlederen træffer i samråd med medarbejdere, studerende og de valgte samarbejdsorganer på institutniveau beslutning om, hvordan instituttets valgte samarbejdsfora kan inddrages i højere grad. Beslutningerne vil afspejle lokale behov og lokale forskelle, men fokus skal være på rettidig inddragelse og bedre vidensgrundlag for medarbejderne.
- Instituttlederen er ansvarlig for afholdelse af medarbejdermøder (mindst to pr. år) og skal gøre medarbejderne bekendte med instituttets kvartals-forecasts og budget.
- Der er etableret to nye, tværgående udvalg Uddannelsesudvalget og Udvalget for Forskning og Eksternt samarbejde (inkl. myndighedsrådgivning). De to udvalg skal, som en del af deres organisering, fremlægge forslag om, hvordan medarbejdere og studerende sikres indsigt og medinddragelse i arbejdet.
- Fremtiden for de fire tværgående fora skal afklares.
- Universitetsledelsen mødes med de studenterpolitiske organisationer og drøfter, hvordan studerende og ph.d.-studerende kan inddrages mere i de beslutningsprocesser, der har betydning for dem. En mulighed vil være at nedsætte et eller to organer med deltagelse af de studenterpolitiske organisationer og medlemmer af universitetsledelsen, som supplement til dialogen med de studerende og ph.d.-studerende i studienævn og ph.d.-udvalg. Derudover mødes dekanen regelmæssigt med studerende og med ph.d.-studerende på fakultetsniveau.

Eventuelle ændringer i samarbejds- og arbejdsmiljøorganerne afventer en forestående evaluering og er derfor ikke medtaget her.

III. ORGANISATORISK INDRETNING AF FAKULTETERNE

På baggrund af Ekspertgruppens rapport, Analysepanelets anbefalinger og de indkomne høringssvar er der grund til at kigge nærmere på den nuværende institutstruktur og den interne organisering af institutterne. Det er her væsentligt, at der ikke drages forhastede konklusioner, og at ændringer diskuteres i en inddragende proces.

DET BESLUTTES DERFOR, AT

- Et eftersyn gennemføres af institutstrukturen på alle fakulteter med det formål at sikre en hensigtsmæssig institutorganisering, der understøtter faglighed og samarbejde. Studienævnsstrukturen inddrages i eftersynet bl.a. med henblik på at styrke de studerendes indflydelse. Dekanerne har ansvaret for eftersynet på de respektive fakulteter.

Eftersynet skal sikre motivation og medbestemmelse om institutorganiseringen/institutstrukturen og skal:

- a) Være bredt inddragende
- b) Gives den nødvendige tid
- c) Ske under afvejning af andre igangværende processer som fx APV-opfølgning, forsknings- og uddannelsesopgaver og det økonomiske grundlag.

DESUDEN BESLUTTES, AT

- Såfremt eftersynet resulterer i et forslag om ændringer af institutstrukturen eller den interne institutorganisering, skal der med inddragelse af medarbejdere udarbejdes en tids- og procesplan, der angiver, hvorledes ændringen kan implementeres.

ENDELIG BESLUTTES, AT

- **Dekanerne for AR, ST og BSS i forbindelse med eftersynet har særligt fokus på følgende opgaver:**
 - a) AR: Medarbejdere på Institut for Uddannelse og Pædagogik (IUP) har i kommentarerne til Ekspertgruppens rapport argumenteret for en mere fleksibel intern organisering bl.a. på baggrund af, at instituttet har et særligt behov for synlighed overfor eksterne samarbejdspartnere. Mulighederne for at understøtte IUP's særlige faglige og organisatoriske behov inden for fakultetet og for at styrke instituttets eksterne profilering skal udredes og så vidt muligt tilgodeses.
 - b) ST: Ingeniøraktiviteterne har et særligt behov for klar struktur og synliggørelse blandt erhvervspartnere og potentielle ansøgere. Derfor skal de konkrete profileringsbehov afdækkes og så vidt mulig tilgodeses.
 - c) BSS: Business-aktiviteterne har et særligt behov for synliggørelse blandt erhvervspartnere og uddannelsesøgende. Derudover har en større gruppe medarbejdere på Institut for Økonomi udtrykt bekymring for, at business-uddannelserne ikke er synlige nok. Analysen skal derfor afdække, hvorvidt der er behov for strukturelle ændringer af hensyn til business-uddannelserne og om profileringen af dem er veltilrettelagt.

IV. KOMMUNIKATION

Ekspertgruppens rapport, Analysepanelets anbefalinger og de indsendte høringssvar peger på behovet for at forbedre især ledelsens kommunikation med medarbejderne, så den bliver båret af dialog og bidrager til udveksling af ideer, argumenter og synspunkter samt sikrer rettidig inddragelse. I øjeblikket opleves universitetsledelsens kommunikation ofte som uargumenteret eller som ude af kontekst i forhold til medarbejdernes hverdag. Samtidig har institutlederne til tider svært ved at tage ejerskab for ledelsesbeslutninger, fordi de enten ikke oplever sig inddraget i beslutningerne eller mangler tilbagemeldinger på de mange høringssvar, som institutterne afgiver. Derfor skal der arbejdes målrettet med inddragende ledelseskommunikation på alle niveauer, og der skal sikres en bedre koordinering mellem kommunikationsafdelingerne i de administrative centre og i fællesadministrationen. Der skal være mulighed for en større synlighed af fakulteter, institutter og fag og større respekt for det faglige indhold i de budskaber, der formidles. Kommunikationsafdelingerne i de administrative centre skal have mulighed for at agere direkte på de videnskabelige miljøers behov for faglig kommunikation og decentrale profileringsbehov.

DERFOR BESLUTTES DET, AT

- Kommunikationsstrategien og -praksis revideres, således at den interne kommunikation i højere grad baserer sig på dialog og udveksling af ideer og argumenter. Den eksterne kommunikation skal have et tydeligere fagligt fokus. Revideringen skal ske med inddragelse af medarbejdere og studerende.
- Universitetets hjemmeside revideres med henblik på øget brugervenlighed for både interne og eksterne brugere.
- Brandingstrategien revideres. Der skal gøres op med den nuværende praksis med nedtoning af decentrale enheder, således at profilering kan ske på universitets-, fakultets-, institut- eller centerniveau. Revideringen skal ske med inddragelse af medarbejdere og studerende.
- Der etableres større fysisk nærhed mellem de kommunikationsansvarlige, de videnskabelige medarbejdere og den lokale ledelse.

V. ADMINISTRATIV UNDERSTØTTELSE

Der er behov for forenkling af den administrative organisation, som opleves kompleks og ufleksibel i forhold til lokale, faglige behov. Specielt ønskes der øget fokus på brugernærhed og prioritering af administrative ydelser. Samarbejdsmulighederne på tværs af administrationen skal forbedres, og der skal være stærk sammenhæng i administrationen på tværs af universitetet gennem opretholdelse af enhedsadministrationen kombineret med en betydelig grad af fleksibilitet overfor lokale, faglige behov. Den administrative støtte skal basere sig på et bredt kvalitetsbegreb, der omfatter både fagprofessionalisme, stor lokal viden, hurtig reaktion og sammenhængende administration. Derudover skal der skabes en højere grad af forståelse for såvel det samlede universitets som det enkelte fakultets administrative behov. Endelig skal den administrative økonomimodel gøres fuldt transparent, så balancen mellem betaling og ydelser kan forventningsafstemmes. Ændringerne af den administrative struktur skal ske i samarbejde med samarbejdssystemet og i dialog med de berørte medarbejdere.

DERFOR BESLUTTES DET, AT

- Administrationscheferne har det ledelsesmæssige, herunder det personalemæssige ansvar for de administrative centre (hidtidige front office), så der skabes bedre sammenhæng mellem betaling og ydelser. Administrationscheferne refererer både til universitetsdirektøren og til den relevante dekan, og skal være i tæt løbende dialog med dekanerne og institutlederne om de konkrete ydelser. Referencen til dekanen sikrer, dels at de lokale forhold tilgodeses, dels at fakultetet har kontrol over udgifterne til det administrative center. Referencen til universitetsdirektøren sikrer stærk sammenhæng på tværs af universitetet. Administrationscheferne indgår i universitetsdirektørens ledelsesteam sammen med vicedirektørerne.
- Den konkrete dialog om hvilke opgaver, der skal løses i relation til institutterne og samarbejdet mellem det administrative center og institutsekretariatene, skal aftales mellem institutlederen, dekanen og administrationschefen. Beslutningen om det mest optimale arbejdssted for de enkelte medarbejdere i det administrative center tages af institutledelsen, dekanen og administrationschefen med inddragelse af funktionscheferne og den enkelte medarbejder under hensyntagen til opgaveløsning, fagprofessionalisme og økonomi.
- Fakultetsledelsen beslutter i dialog med administrationschefen niveauet for administrativ understøttelse af institutterne og sikrer derved en nødvendig standard. Hvis institutlederne ønsker administrativ bistand derudover, skal instituttet selv afholde udgiften og have tilslutning fra dekanen.

Organiseringen af de administrative centre skal være fleksibel, og med ændringen af det referencemæssige ophæng er det ikke længere nødvendigt, at administrationscentrets organisering nøjagtigt afspejler organiseringen af fællesadministrationen. Hermed bliver det muligt i højere grad at lade administrationscentrene afspejle fakulteternes forskellige opgaveporteføljer og deres behov for administrative ydelser.

Referenceforholdene i de administrative centre ændres til administrationscheferne. Med ovenstående beslutning bliver vicedirektørområderne betydeligt mindre personalemæssigt, og opgaveporteføljen i de nuværende vicedirektørområder bliver indskrænket. Dette tilsiger, at antallet af vicedirektørområder reduceres væsentligt, hvorved behovet for intern koordinering i administrationen mindskes. Beslutningen har yderligere den styrke, at universitetsdirektørens ledelsesteam bliver mindre og sammensat med en bedre balance mellem aktiviteterne i fællesadministrationen og de administrative centre.

DERFOR BESLUTTES DET, AT

- Der sker en sammenlægning af administrative områder (vicedirektørområder), så antallet mindskes fra de nuværende ni til fem:

Økonomi og Bygning ved sammenlægning af AU Økonomi og AU Plan

HR ved fastholdelse af det nuværende AU HR

IT ved fastholdelse af det nuværende AU IT

Uddannelse ved sammenlægning af det nuværende AU Studier samt AU Alumne, AU Career, Efter- og Videreuddannelse og AU Library fra AU Viden og Internationalt Center fra AU Forskning og Talent

Forskning og Erhvervssamarbejde ved sammenlægning af dele af AU Viden, AU Forskning og Talent samt TTO

Mange høringssvar kommenterer på placeringen af kommunikationsområdet, men de tegner ikke et entydigt billede. Der er derfor behov for ekstra tid og medarbejderinddragelse til at finde den rette forankring af kommunikationsområdet i fællesadministrationen. Prorektor vil forestå denne proces og vil i interimperioden lede området.

- Der etableres et Universitetsledelsens Sekretariat, idet det nuværende AU Stab og Strategi omdannes. Universitetsledelsens Sekretariat får direkte reference til rektor og tager sig af supportfunktioner for universitetsledelsen.
- Universitetsdirektøren får som særlig opgave at etablere en mindre projekt- og porteføljestyringsenhed med reference til universitetsdirektøren for at sikre en effektiv og professionel projektstyring.
- Back office ændrer navn til fællesadministrationen.
- Eventuelle mindre justeringer internt i fællesadministrationen og mellem fællesadministrationen og de administrative centre fastlægges efterfølgende.

De primære opgaver for fællesadministrationen vil være driftsopgaver og fælles infrastruktur med væsentlige stordriftsfordele og specialistopgaver, hvor det ikke er hensigtsmæssigt eller omkostningseffektivt at have dem i de administrative centre, samt opgaver i relation til universitetets eksterne omgivelser, hvor der er brug for Aarhus Universitets samlede styrke.

Universitetsdirektøren har ansvaret for i samarbejde med vicedirektørerne og administrationscheferne at sikre sammenhæng og kvalitet i den administrative betjening inden for den økonomiske ramme. Vicedirektørerne har inden for deres respektive områder ansvaret for at sikre koordination og erfaringsudveksling mellem de administrative centre samt for i samarbejde med administrationscheferne at udarbejde og vedligeholde procedurer, redskaber og politikker, der gælder for hele universitetet på basis af universitetsledelsens beslutninger og gældende lovgivning.

Fællesadministrationen rådgiver og sekretariatsbetjener universitetsledelsen og udvalg og samarbejdsorganer på universitetsniveau, og sikrer den nødvendige ledelsesinformation.

Fællesadministrationen indsamler data og statistik, hvor der er krav om en samlet universitetsafrapportering til nationale og internationale myndigheder og fonde.

Medinddragelse af Akademisk Råd

Drøftelse i Akademisk Råd Health den 25. november 2014

	Til drøftelse	Til beslutning	Til orientering
Sådan fungerer det i dag			
Ønsker til ændringer fremadrettet			
Kommentarer i øvrigt			

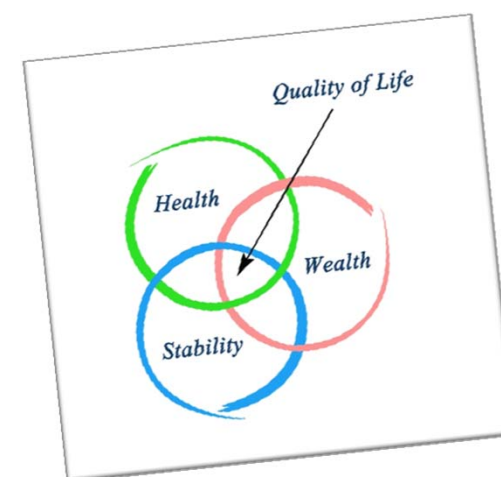
AKADEMISK RÅD PÅ HEALTH

- ▶ Vi arbejder indenfor rammerne af vores forretningsorden på baggrund af Universitetslovens bestemmelser.
- ▶ Vi arbejder med en mødeform, hvor flest mulige kommer til orde
- ▶ Vi evaluerer mødeform, samarbejde og kommunikation løbende
- ▶ Vi kvalificerer ledelsesbeslutninger via dialog mellem ledelse, medarbejdere og studerende

AKADEMISK RÅD PÅ HEALTH ØNSKER FREMADRETTET ...

- ▶ **Rettidigt omhu:** Drøfte væsentlige emner tidligere i processen, så der er tid til medinddragelse, mulighed for at få indflydelse og kvalificering af beslutninger
- ▶ **Sparring til ressourceprioritering:** Sætte konkrete økonomiske udfordringer på dagsordenen
- ▶ **Tage bladet fra munden:** Bidrage med rådets meninger til udformning af politiske holdningstilkendegivelser fra AU.

Tværfaglighed og integration på Health

Drøftelse i Akademisk Råd Health den 25. november 2014

Hvad er afgørende for succes?	
Hvilke barrierer skal overvindes eller fjernes?	

Idræt som case

Oplæg til Akademisk Råd om
"Tværfaglighed" og "Integration" på
Health

v. Ask Vest Christiansen

Idræt på AU – de hurtige facts

- **1997:** Center for Idræt oprettes under NAT – Bacheloruddannelse
- **2008:** Institut for Idræt, Aarhus Universitet, med fuldt kandidatprogram
- **2011:** Som konsekvens af den faglige udviklingsproces nedlægges Institut for Idræt, flyttes fra ST til HE og lægges ind under Institut for Folkesundhed som Sektion for Idræt
- **2014:** Optag på 90 studerende per år; 478 ansøgere, hvoraf 195 havde Idræt som 1. prioritet
- **2014:** 413 studerende er indskrevet ved Idrætsuddannelsen (260 på bach., 153 på kand.)

Idræt er eksemplet par excellence...

- ... når det handler om at arbejde tværfagligt.
- **Dels** er der et naturligt samarbejde internt på Idræt mellem de forskellige faggrupper:
 - Den praktisk-pædagogiske gruppe
 - Den biologiske gruppe
 - Den humanistisk-samfundsvidenskabelige gruppe
- **Dels** samarbejder forskerne med andre forskningsmiljøer på AU, på andre danske universiteter og internationalt

Idræt som case

Forskere på Idræt havde i 2011 (inden omplaceringen fra NAT til SUND) samarbejde med:

- Molekylær Biologi
 - Klinisk Institut
 - Institut for Fysiologi og Biofysik
 - Datalogisk Institut
 - Institut for Medicinsk mikrobiologi og immunologi
 - Æstetik og Kommunikation
 - Sociologi
 - Filosofi
 - ... men ingen samarbejder med Institut for Folkesundhed
- Institut for Idræt var således ikke uvant med samarbejder på tværs af fag- og institutgrænser
 - Idræt repræsenterede på den vis netop den tankegang der lå til grund for den faglige forandringsproces...

Idræt som case

- Ændringen fra center til institut blev på et universitetsbestyrelsesmøde d. 13. juni 2007 besluttet med følgende begrundelse:
- **”Centret er nu så fagligt velkonsolideret, at den fremtidige udvikling bedst sikres inden for rammerne af et normalt institut under ledelse af en institutleder med ansvar for instituttets samlede aktiviteter.”**
- Det er den samme bestyrelse der i 2011 beslutter sig for at nedlægge instituttet efter at det på tre år havde markeret sig forsknings- og uddannelsesmæssigt og var blevet kendt nationalt og internationalt. Alle relevante milepæle var nået.
- Det skete efter en uskøn høringsproces ...

Idræt som case

- Det nye Science & Technology udarbejdede i november 2010 forslag til den ny struktur.
- Modellen indeholdt 14 institutter og Idræt var bevaret som selvstændigt institut.
- 7. december tilkendegav Institut for Idræt sin støtte til forslaget i et høringssvar.
- Vi var på det tidspunkt nogenlunde trygge ved høringsprocessen fordi...

Idræt som case

Universitetsledelsen d. 14. februar 2010 under overskriften
"Indflydelse og lydhørhed i den faglige udviklingsproces"
havde tilkendegivet at:

"Det er ikke tom ledelsessnak, når vi gang på gang har meldt ud, at vi gerne vil have input fra medarbejderne og de studerende i den faglige udviklingsproces. Det vil vi, og de er blevet og bliver hørt og nærlæst med interesse" [...]

"Universitetsledelsen har under hele processen prioriteret at inddrage medarbejdere og studerende for at få adgang til den enorme viden, der ligger lokalt i de faglige og administrative miljøer"

Kilde: [klik her](#)

Idræt som case

- Trygheden var imidlertid ikke velbegrundet.
- 7. december tilkendegav Institut for Idræt sin støtte til forslaget i et høringssvar.
- *Siden kontaktede ingen instituttet* inden vi d. 8. marts 2011 blev informeret om at Idræt blev overflyttet til Health og lagt ind under Institut for Folkesundhed.
- *Ingen havde bedt* om forskningsprofil, om hvilke samarbejder der var, om rekrutteringsplaner, om visioner for fremtiden eller om hvordan man så Idræt integreret i det nye Health.
- For integrationen af Idræt på Health var det ærgerligt af flere grunde.

Idræt som case

Eftersom Idræt på mange måder lignede et institut der arbejdede efter den tankegang der lå bag forandringsprocessen undrede det os, at vi ikke blev hørt. Et par eksempler...

- Vi opererer ikke inden for snævre fagdiscipliner
- Instituttet består af både naturvidenskabsfolk og humanister og der har været personale ansat med speciale inden for bl.a. fysiologi, biologi, biomekanik, litteratur, filosofi, idræt, religion, historie, psykologi, pædagogik og antropologi.
- De ansatte hænger ikke sammen i et fagfællesskab men i et emnefællesskab.
- Allerede før forandringsprocessen fungerede instituttet således som et interdisciplinært forskningscenter

Idræt som case

- For at opnå vellykket integration blev Idræt ved overflytningen lovet ressourcer.
- På NAT fik Idræt ressourcer – mindst et ph.d. om året.
- Efter overflytningen til HEALTH har Idræt ikke fået *et eneste ph.d.* (og det er ikke fordi vi har manglet begavede kandidater)
- Nye adgangskrav (forskningsår, publikationer?)

Idræt som case

- Derudover var der etableret triple-helix samarbejde med *Active Institute* (Universiteter-erhverv-kommuner/regioner)
- Omsætning på 5 mio, eksterne midler, seks medarbejdere
- Med overgangen til Health lagde man i praksis *Active* ned, idet man tog alle kapaciteter ud af det (direktør + formand for bestyrelsen og erstattede dem med andre der ikke havde den nødvendige ekspertise)
- Siden har *Active* levet på kunstigt åndedræt

Idræt som case

Konklusion

Hvis man vil tværfaglighed og integration skal man:

1. Tage udgangspunkt i de fagmiljøer og samarbejder der er til stede (eller på vej) og så stimulere dem – frem for kunstigt at sammensætte fagmiljøer der ikke tidligere har samarbejdet
2. Give de nødvendige ressourcer for integration (ph.d.'er fx)
3. Holde fast i de ekspertiser der findes i miljøerne
4. Lytte – når man siger at man vil lytte.
5. Inddrage folk og fagmiljøer – når man siger, at man vil inddrage folk og fagmiljøer.

Idræt som case

Oplæg til Akademisk Råd om
"Tværfaglighed" og "Integration" på
Health

v. Ask Vest Christiansen

ODONTOLOGISK FORSKNING I SAMMENHÆNG MED MEDICINSK FORSKNING

ODONTOLOGISK FORSKNING PÅ AU -1

- ▶ Orale sygdomme i befolkningen:

- ▶ Udbredelse, forekomst, årsager og forebyggelse

- ▶ Orale økosystemer:

- ▶ Biofilm, de hårde tandvæv, pulpa, orale bakteriers udvikling, spredning og relation til sygdom

- ▶ Diagnostiske systemer og metoder:

- ▶ Billeddannende systemer (fortrinsvis radiologiske), klinisk evaluering

ODONTOLOGISK FORSKNING PÅ AU -2

- ▶ Oral knoglebiologi:

- ▶ Implantater, belastning, regeneration og inflammation

- ▶ Oral funktion og smerte:

- ▶ Neurofysiologi, kæbeledsdysfunktion

- ▶ Oral rehabilitering:

- ▶ Dental og oral rekonstruktion

IO FORSKNINGSSTRATEGI

- ▶ *Videreudvikle projekter i forskningsteams på tværs af instituttet og i samarbejde med eksterne nationale og internationale partnere under hensynstagen til fakultetets satsningsområder: molekylær medicinsk forskning, translationel forskning og sundhedstjenesteforskning*
- ▶ *Arbejde videre på en fælles udnyttelse af instituttets laboratorie-faciliteter bl.a. ved gennem et udvalgsarbejde at skabe oversigt over tilgængeligt apparatur og metoder;*
- ▶ *Ved nyansættelse samt gennem videreuddannelse af instituttets laboranter og bioanalytikere sikre at kvalifikationer fuldt ud matcher aktuelle forskningsstrategier*

HVOR MANGE ER VI?

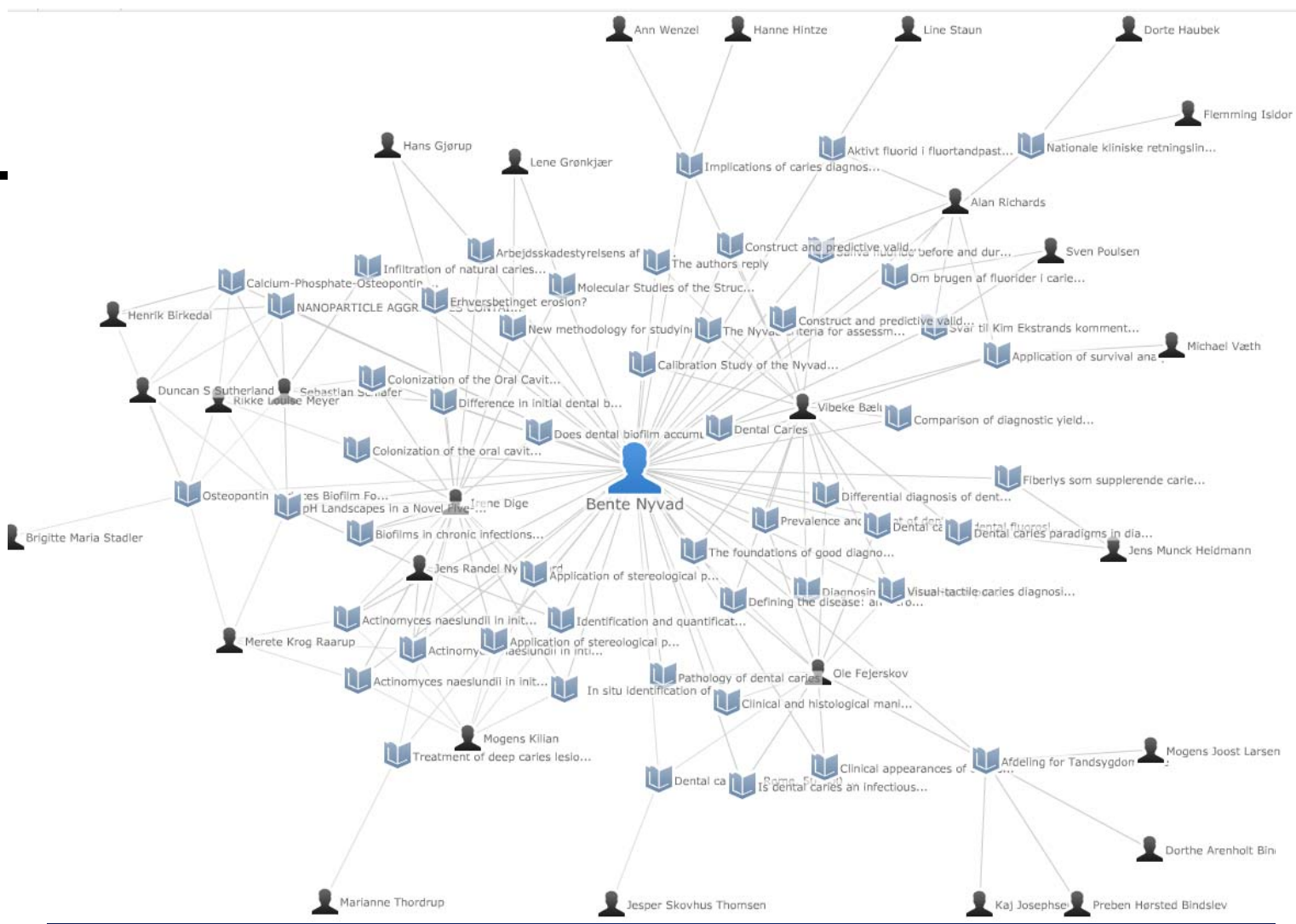
▶ Årsværk	2013	2007	1991
▶ Professorer	8,41	7,4	6
▶ Lektorer	13,6	17,8	22
▶ Adjunkter	2,43	3,9	3
▶ I alt	24,45 (72 stud)	29,1	31 (44 stud)

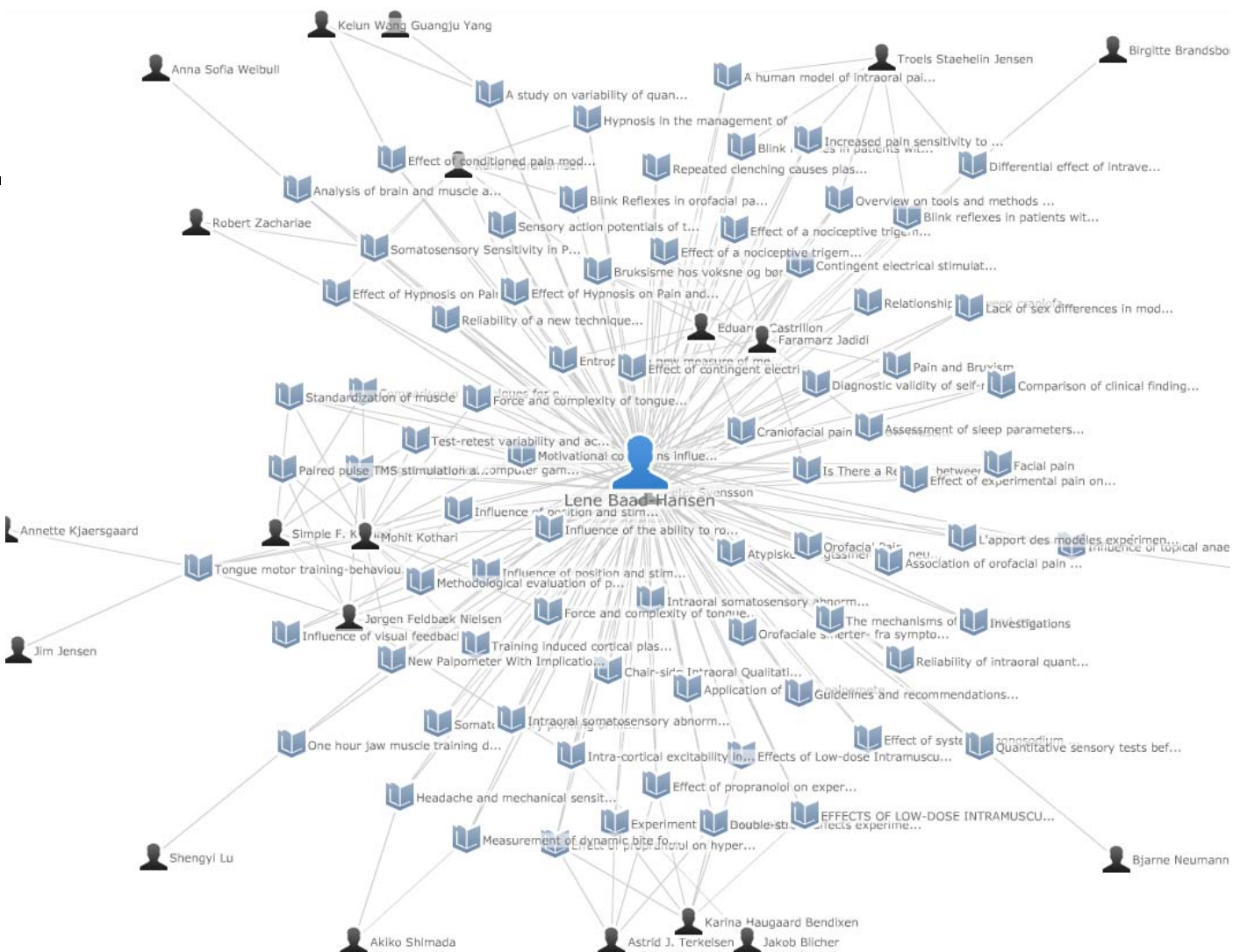
HVOR MANGE ER VI?

- ▶ 19 ph.d. studerende indskrevet på IO – heraf 8 internationale
- ▶ Finansiering:
- ▶ IO 3
- ▶ Health 5
- ▶ IO + Health 4
- ▶ Mobilitetsstipendium 1
- ▶ Selvfinansieret 2
- ▶ Eksternt 4 (DFF 1, Region 1, IO + Region 1, Schweiz 1)
- ▶ Gæsteforskere 6 (> 3 mdr) + 10 (< 3 mdr)
- ▶ Visiting ph.d.-stud. 5

IO STYRKER

- ▶ Flere internationale "spydspidser"
- ▶ Mange tværfaglige samarbejder: medicinske og kirurgiske specialer (neurologi, anæstesiologi, ØNH, genetik, endokrinologi, ortopæd-kirurgi m.fl.), mediko-ingeniør, statistiker, naturvidenskab (f.eks. iNano)
- ▶ Samarbejdsaftaler med Universiteter: bla. Japan (double-degree Hokkaido), Kina
- ▶ Samarbejde med industrien (f.eks. donation af apparatur og materialer) – *tæller ikke altid som ekstern finansiering*
- ▶ Høj forskningsproduktion for "små midler"

SAMARBEJDE

▶ Eksempler på Interdisciplinaritet

- ▶ Orale infektioner hos levercirrose patienter
- ▶ Diabetes og implantologi
- ▶ Epilepsi og oral sundhedstilstand hos børn
- ▶ Rakitis
- ▶ Ca-P-osteopontin nanopartikel aggregater til cariesforebyggelse
- ▶ Motorisk funktion - tungetræning
- ▶ Orofacial neurologisk funktion hos pt. m. diabetisk neuropati

Samarbejdspartner

AUH, KU
AUH, Eastman, KU
AUH
KU, OUH
Arla
Hammel Neurocenter
AUH

FORMELLE SAMARBEJDSAFTALER

- ▶ Nanjing Medical University
- ▶ Sichuan University
- ▶ Basel University
- ▶ Karolinska Institutet og Malmø University
- ▶ **Hokkaido University (double-degree)**
- ▶ Arla
- ▶ Universitetet i Oslo
- ▶ CMS Dental A/S
- ▶ Universidade de Sao Paulo
- ▶ Aalborg Kommunes Tandpleje
- ▶ University of Basel
- ▶ Ces University
- ▶ Rabat University
- ▶ Taipei Medical University
- ▶ Beijing Stomatological Hospital
- ▶ **Herudover en del uformelle aftaler**

FORSKNINGSPRODUKTION

År	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Publ. ialt	67	77	113	114	122	127	165
Peer-review	57	57	90	72	83	95	123
Publ. ialt per årsværk	2,4	2,7	4			5,3	7,62
Peer-review	1,9	1,7	2,6			4	5,68

10 UDFORDRINGER

- ▶ Svært at tiltrække større eksterne bevillinger
- ▶ "Tand-hospital" uden Regionen i ryggen "spiser" alle pengene
- ▶ Udgifter til Etisk Komite m.v.

TAK FOR OPMÆRKSOMHEDEN

Ansættelse af videnskabeligt personale på AU Health

- procedurer, ansvarsfordeling mm

Arbejdsgruppen

- HR-partnerchef, Birgit Honore
- Rådgiver fra sekretariatet, Daniel Toft Jakobsen
- TAP-medarbejder, Anni Mandrup Høeg
- Prodekan, Lise Wogensen Bach
- Instituttleder, Kristjar Skejaa
- VIP Akademisk Råd, Kim Overvad

Opgaver

- Procesoversigt for ansættelsesproces – opfølgning på problemanalysen
- Kriterier for ansættelse af videnskabeligt personale
- Notat om sammensætning af bedømmelsesudvalg
- Vejledning til bedømmelsesudvalg
- Vejledning til ansøgere

Proces

- Planlagt tre møder
- Drøftelser i bagland
- Skriftlige tilbagemeldinger
- Afslutning ultimo januar
- Høring i bl.a. Akademisk Råd

Procesoversigt:	
Ansættelse i en VIP stilling som adjunkt, forsker, lektor, seniorforsker, seniorrådgiver og professor	
Opslag	
Institutledelsen	Drøfter forslag om ansættelse indenfor et givent fagområde på instituttet med instituttets lektorer, seniorforskere og professorer – eller en repræsentativgruppe heraf.
Institutlederen	Godkender opslag
Ansøgning	
Ansøger	Fremsender ansøgning via AU's hjemmeside
Nedsættelse af bedømmelsesudvalg	
Institutledelsen	Rådfører sig med en faglig gruppe af peers blandt instituttets fastansatte medarbejdere om forslag til medlemmer af bedømmelsesudvalget
Akademisk Råd	Høring om bedømmelsesudvalg
Institutlederen	Nedsætter bedømmelsesudvalg
Bedømmelse	
Bedømmelsesudvalg	Forestår vurdering af ansøgernes faglige niveau
Ansættelse	
Ansættelsesudvalg (nedsat af institutlederen)	Institutledelsen udvælger i samråd med en faglig relevant gruppe af peers blandt instituttets fastansatte medarbejdere kandidater til samtale på baggrund af bedømmelsesudvalgets vurdering
Ansættelsesudvalg	Ansættelsesudvalget afholder samtaler evt. med dekan eller prodekan og evt. en HR medarbejder Indhenter evt. udtalelser fra referencer
Institutledelsen	Rådfører sig med en faglig relevant gruppe af peers blandt instituttets fastansatte medarbejdere om indstillingen om ansættelse
Institutlederen	Indstiller om ansættelse indeholdende oplysning om, antal ansøgere, antal til samtale, enighed/uenighed om kandidater, begrundelse for indstilling (skema)
Dekanen	Afgør om indstilling tiltrædes og påser at kvalitetsmål og regler er fulgt

	Adjunkt*	Lektor	Professor
Forskning og talentudvikling (output, ledelse, vejledning, netværk, finansiering mm.)			
Selvstændig forskning af høj kvalitet svarende til aktiv forskningstid	A	A	A
Velgennemført forskningsår som led i prægraduat uddannelse	C	-	-
Peer-reviewed publikationer i videnskabelige tidsskrifter (eller andre videnskabelige udgivelseskanaler).	B	A	A
Peer-reviewed publikationer i de bedste og mest anerkendte udgivelseskanaler inden for forskningsområdet.	C	B	A
Peer-reviewed publikationer med afsmitning på forskningsområdet (f.eks. målt via antal citationer for enkeltpublikationer eller samlet H-index).	C	B	A
Erfaringer med interdisciplinær/transdisciplinær forskning.	C	C	C
Lederevner – herunder evnen til at lede forskningsprojekter og lede og inspirere andre forskere.	C	B	A
Kan levere vejledning af høj kvalitet til ph.d. studerende	-	B	A
Internationale samarbejdsrelationer til forskere og forskningsinstitutioner (f.eks. via ophold på andre forskningsinstitutioner, gæsteforelæsninger, fælles publikationer, deltagelse i konferencer og planlægningen af sådanne, deltagelse i Advisory Boards osv.)	C	B	A
Kan tiltrække eksterne forskningsmidler.	B	B	A
Uddannelse (undervisning)			
Kan levere undervisning af høj kvalitet på bachelor-, kandidat- samt evt. ph.d. og efter- og videreuddannelsesniveau.	B	A	A
Kan tage ansvar for konkrete undervisningsforløb/fag (undervisningsplan, pensum, undervisningsmateriale mm.)	C	A	A
Kan vejlede studerende i forbindelse med bacheloropgaver og kandidatspecialer.	C	A	A
Kan udvikle og implementere innovative undervisningsmetoder.	C	C	B

Nogle spørgsmål

- Selvstændig forskning af høj kvalitet
 - Hvad betyder høj kvalitet?
- Velgennemført forskningsår
 - Hvordan dokumenteres velgennemført?
- Kan levere undervisning af høj kvalitet
 - Hvordan måles og dokumenteres høj kvalitet
- Kan tage ansvar for konkrete undervisningsforløb
 - Hvad betyder tage ansvar og hvordan dokumenteres

Bedømmelsesudvalg

- aktuelle regler

Indstilling af bedømmelsesudvalg skal indeholde følgende elementer:

- Redegørelse for det videnskabelige niveau
- Redegørelse for uafhængighed fra ansøgerne: ingen fælles publikationer indenfor de sidste 5 år og ingen betydelige fælles publikationer ud over de sidste 5 år
- Begrundelse for hvordan forskeren er ekspert på et højt internationalt niveau
- Beskrivelse af det internationale niveau
- Beskrivelse af hvor citeret forskeren er
- Beskrivelse af antal publikationer pr. år og i alt

Sammensætning af bedømmelsesudvalg - aktuelle regler

Videnskabelig assistent/Klinisk assistent/Ekstern lektor

Der nedsættes bedømmelsesudvalg bestående af op til 2 medlemmer på mindst lektorniveau.

Adjunkt/Forsker/Post doc

Der nedsættes bedømmelsesudvalg bestående af 2 medlemmer på mindst lektor-niveau. Som udgangspunkt bør mindst ét af medlemmerne være eksterne gerne fra udlandet.

Lektor/Seniorforsker

Der nedsættes bedømmelsesudvalg bestående af 3 til 5 medlemmer på fortrinsvis professorniveau, hvoraf højst ét medlem er internt, mens de øvrige medlemmer af udvalget skal være eksterne og gerne fra udlandet.

Professor/Klinisk professor/Professor MSO

Der nedsættes bedømmelsesudvalg bestående af 3 til 5 medlemmer på professor-niveau, hvoraf højst ét medlem er internt, og mindst ét af medlemmerne fra udlandet.

Niveau for bedømmelsesudvalg?

- **Vedr. stillingen *Adjungeret lektorat i neuroimaging* - Michael Wintherdahl ved Institut for Klinisk Medicin.**
- Til bedømmelse af ansøgerne har instituttet indstillet følgende udvalg bestående af:
- Professor Roger Gunn, Imperial College London, United Kingdom, r.gunn@imperial.ac.uk
- Roger Gunn er Professor i molekylær neuroradiologi ved Imperial College London, Division of Brain Sciences. Roger Gunn er en anerkendt forsker og forfatter til en lang række publikationer. Han er medlem af Society of Nuclear Medicine samt International Society for Cerebral Blood Flow and Metabolism. Der er ikke fundet sampublikationer mellem Roger Gunn og Michael Winterdahl.
- Professor Ron Kupers, Københavns Universitet, Denmark, kupers@sund.ku.dk
- Ron Kupers er professor ved Københavns Universitet, Institut for Neurovidenskab og Farmakologi. Ron Kupers er en anerkendt forsker og forfatter til en lang række publikationer. Der er ikke fundet sampublikationer mellem Ron Kupers og Michael Winterdahl.
- Professor Jørgen Frøkiær, Aarhus Universitet, Denmark, jf@clin.au.dk (formand)
- Jørgen Frøkiær har været klinisk lærestolsprofessor i klinisk fysiologi og patofysiologi ved Nuklearmedicinsk Afdeling & PET-Center, Institut for Klinisk Medicin, Aarhus Universitet siden 2004. Han er derudover en del af ledelsen ved Nuklearmedicinsk Afdeling & PET-Center. Jørgen Frøkiær er en særdeles erfaren videnskabelig bedømmer og hans publikationsliste tæller over 320 udgivelser. Han har haft en række videnskabelige tillidshverv og er nu medlem af The Lundbeckfondens Videnskabelig Komité (siden 2006) samt af Biological and Medical Sciences Thematic Working Group of The European Commissions Strategy Forum for Research Infrastructures siden 2007. Der er ikke fundet sampublikationer mellem Jørgen Frøkiær og Michael Winterdahl.

Bedømmelsesudvalg

- forslag til nye regler

- Angivelse af den foreslåede bedømmers navn, stillingsniveau, ansættelsessted, land samt e-mail. Kort redegørelse for det videnskabelige niveau (baggrund, ekspertise og internationale niveau)
- Beskrivelse af antal publikationer i alt samt hvor citeret forskeren er (H-index eller lignende)
- Redegørelse for uafhængighed fra ansøgerne: Medlemmer af bedømmelsesudvalg må kun i meget beskedent omfang have fælles publikationer og projekter med ansøgerne og ingen fælles publikationer overhovedet indenfor de seneste 5 år
- Interne medlemmer må ikke være en del af ledelsesstrengen på det pågældende institut
- Eksterne bedømmere skal være uafhængige af instituttet
- Det gælder, at man **kun kan deltage i bedømmelsesudvalg til stillinger, hvor man selv er på mindst samme stillingsniveau dog på mindst lektorniveau**. Eksempelvis skal de der foreslås til at sidde i et bedømmelsesudvalg for en professorstilling selv være på professorniveau.

Høring Akademisk Råd

- **Høring af bedømmelsesudvalg i Akademisk Råd – karrierestillinger samt alle stillinger på professorniveau**
- Efter Institutledelsen har rådført sig med en gruppe af peers blandt instituttets fastansatte medarbejdere om forslag til medlemmer af bedømmelsesudvalg indenfor ***karrierestillingerne samt alle stillinger på professorniveau, fremsendes sammensætning*** til høring i Akademisk råd via HR. Såfremt medlemmerne af Akademisk Råd inden for tre arbejdsdage ikke har bemærkninger til udvalgets sammensætning, anses udvalget som godkendt af Akademisk Råd, hvorefter institutlederen nedsætter bedømmelsesudvalget.
- **Hvornår høres Dekanen?**
- **Hvad tager Akademisk Råd stilling til?**
- **Høring af bedømmelsesudvalg i Akademisk Råd – øvrige samt tidsbegrænsede stillinger**
- Efter institutledelsen har rådført sig med en gruppe af peers blandt instituttets fastansatte medarbejdere om forslag til medlemmer af bedømmelsesudvalg ***ved øvrige samt tidsbegrænsede stillinger*** delegerer Akademisk Råd kompetencen til institutlederen, hvorefter denne nedsætter bedømmelsesudvalget.

Til diskussion

- Operationalisering af kvalitetsmål
- Involvering af dekanen
- Niveau for bedømmelsesudvalg
- Information vedrørende foreslået bedømmelsesudvalg
- Hvad tager Akademisk Råd stilling til vedrørende bedømmelsesudvalg
- Anonymitet ansøgere – kan orienteres om navne på ansøgere

[Fra newsroom.au.dk](http://newsroom.au.dk):

Studiemiljøundersøgelse 2014: Health-studerende trives bedre

Hele 92 pct. af de studerende på Health føler sig godt tilpas på deres studie. Det er den højeste andel siden indførelsen af studiemiljøundersøgelsen på AU. Der er dog også områder, hvor der fortsat er plads til forbedring.

02.09.2014 | MALENE LØVIG NIELSEN

Studiemiljøundersøgelsen 2014 viser, at læsegrupper er populære blandt de studerende på Health. I eksamensperioder er næsten 8 ud af 10 studerende tilknyttet en læsegruppe. Foto: Lars Kruse, AU Kommunikation.

Den netop offentliggjorte undersøgelse af studiemiljøet på Aarhus Universitet viser, at de studerende på Health er glade studerende. De er tilfredse med deres studie, føler sig som en del af et fagligt fællesskab og vil gerne anbefale deres uddannelse til andre. Sammenlignet med tidligere studiemiljøundersøgelser går det bedre. I år 2007 og 2011 følte 90 pct. af de studerende på Health sig tilpas på studiet. Det tal er i år steget til 92 pct. Ligeså scorer Health højt, når det handler om at deltage i sociale arrangementer og bruge læsegrupper. Det faglige fællesskab og sociale sammenhold kan være en af forklaringerne på, at hovedparten af de studerende på Health har det godt.

Stressede studerende

Der er dog også områder, hvor der er plads til forbedring. Et stigende antal studerende på universitetet føler sig stressede i hverdagen. På Health oplever 16 pct. af de studerende stærke stress-symptomer i hverdagen. Dermed ligger de næsten på niveau med resten af de studerende på AU.

”En mulig forklaring kan være den megen debat om studiefremdriftsreformen og Uddannelsesministeriets øgede fokus på, at de studerende skal hurtigt igennem deres uddannelse. Samtidig har vi også nogle meget ambitiøse studerende. De er stressende over at skulle leve op til både andres og egne høje forventninger. Vi har løbende fokus på problemet og har bl.a. etableret en mentor-mentee-ordning på medicinstudiet, der har til formål at øge de studerendes trivsel,” siger sundhedsdekan Allan Flyvbjerg.

Især de tandlægestuderende er stressede. Her oplever 4 ud af 10 stærke stress-symptomer i hverdagen, mens 6 ud af 10 føler sig ramt af stress op til eksamenerne. Det kan skyldes det rammevilkår, at man som tandlæge i Danmark både skal lære teori og praksis på uddannelsen og forventes at kunne fungere som tandlæge fra dag 1, i modsætning til f.eks. de medicinstuderende, hvor man har en længere periode som yngre læge inden man helt skal stå på egne ben.

"Tandlægerne har således en særlig udfordring, som vi hele tiden er opmærksomme på, og vi gør, hvad vi kan for at støtte dem bl.a. ved at de skal arbejde sammen og støtte hinanden," siger Allan Flyvbjerg.

Som et resultat af undersøgelsen har dekanen netop givet grønt lys til at skabe flere pladser til gruppearbejde på Health, hvilket de studerende generelt også efterspørger i undersøgelsen.

Ønske om mere feedback fra underviserne

Omkring 3 ud af 4 studerende efterspørger mere feedback på deres opgaver undervejs på studiet og efter eksamen. Samtidig mener knap halvdelen, at læringsmålene for undervisningsforløbene er uklart kommunikeret.

"Vi tager resultatet til efterretning og vil diskutere, hvordan vi kan tilrettelægge det bedre, så både læringsmål og feedback kommunikerer løbende. Det er selvfølgelig en udfordring at give individuel feedback til hver enkelt studerende i et fyldt auditorie, så vi er nødt til at se på, hvilke andre løsningsmuligheder vi har. Det er noget studienævn og institutledere allerede undersøger, og vi har også kørt et digitalt pilotprojekt på anatomi på medicinstudiet," siger Allan Flyvbjerg.

Det nye LMS-system Blackboard, som netop nu rulles ud på hele AU, åbner også op for nye feedback muligheder. Systemet kan samtidig bruges som elektronisk læringsplatform til at aktivere de studerende på nye måder – noget, som undersøgelsen også viser, at underviserne sagtens kan blive bedre til.

Ny studieordning skal afhjælpe problemer på molekylær medicin

De mest utilfredse studerende finder man på kandidatuddannelsen i molekylær medicin. De føler ikke, at læringsmålene for undervisningen er klart formulerede, og efterlyser sammenhæng mellem det de undervises i, og det de forventes at lære.

"Undersøgelsen afspejler det faktum, at kandidatuddannelsen i molekylær medicin stadig er forholdsvis ny, og at det kræver tid og erfaring at finde ud af, hvordan den bedst skrues sammen. Særligt når den er fordelt på to fakulteter. Vi lytter derfor meget til de input vi får, bl.a. fra denne undersøgelse. De studerende har også været inddraget i den nye studieordning, der er på vej, som gerne skulle hjælpe på problemerne," siger Allan Flyvbjerg.

Fakta om studiemiljøundersøgelsen 2014

- Knap halvdelen af de studerende på Health har deltaget i undersøgelsen, som blev gennemført på hele AU i foråret 2014.
- 65 % af de studerende på Health prioriterer at deltage i faglige og sociale arrangementer.
- 8 % af de studerende på Health, føler sig ofte ensomme på studiet.
- 14 % af de studerende på Health synes, at deres undervisere er gode til at bruge de elektroniske læringsplatforme til at aktivere de studerende.
- 16 % af de studerende på Health føler sig stressede i hverdagen, mens tallet stiger til 36 % i eksamensperioderne
- 18 % af de studerende ved Health mener, at der er gode muligheder for tilbagemelding på faglige præsentationer ved eksamen. Tallet er 25 % når det gælder tilbagemelding i løbet af semesteret.

STUDIEMILJØ 2014

UNDERSØGELSE AF STUDIEMILJØET VED AARHUS UNIVERSITET

Rapport nr. 4/Studemiljø 2014

Studiemiljøtal for uddannelser ved Faculty of Health

Studiemiljø2014

Aarhus Universitet

Rapport nr. 4

Studiemiljøtal for uddannelser ved Faculty of Health

Indholdsfortegnelse

Introduktion.....	3
Læsevejledning til skalaer.....	4
MEDICIN	5
MOLEKYLÆR MEDICIN (CAND)	9
ODONTOLOGI	13
FOLKESUNDSHEDSVIDENSKAB	17
IDRÆT	21
SUNDHEDSFAG	25
SYGEPLEJE.....	29
TANDPLEJE.....	33

Introduktion

Denne studiemiljørapport for HE består af en række individuelle rapporter på hver fire sider, der sammenfatter de studerendes svar i en række overskuelige frekvensanalyser – én for hver uddannelse.

Da de studerende besvarede spørgeskemaet blev de som det første oplyst om, hvilken *uddannelse*, de var registreret på (i alle tilfælde deres primære indskrivning), og de studerende blev bedt om at tænke på denne uddannelse, når de afgav deres svar.

I de tilfælde, hvor det har været meningsfuldt, er svarene fra de studerende på to eller flere mindre uddannelser samlet i én uddannelsesrapport, og typisk vil bachelor og kandidatdelen være samlet. Fx består uddannelsen statskundskab af 'Statskundskab, bachelor' og 'Statskundskab, kandidat'. Som et andet

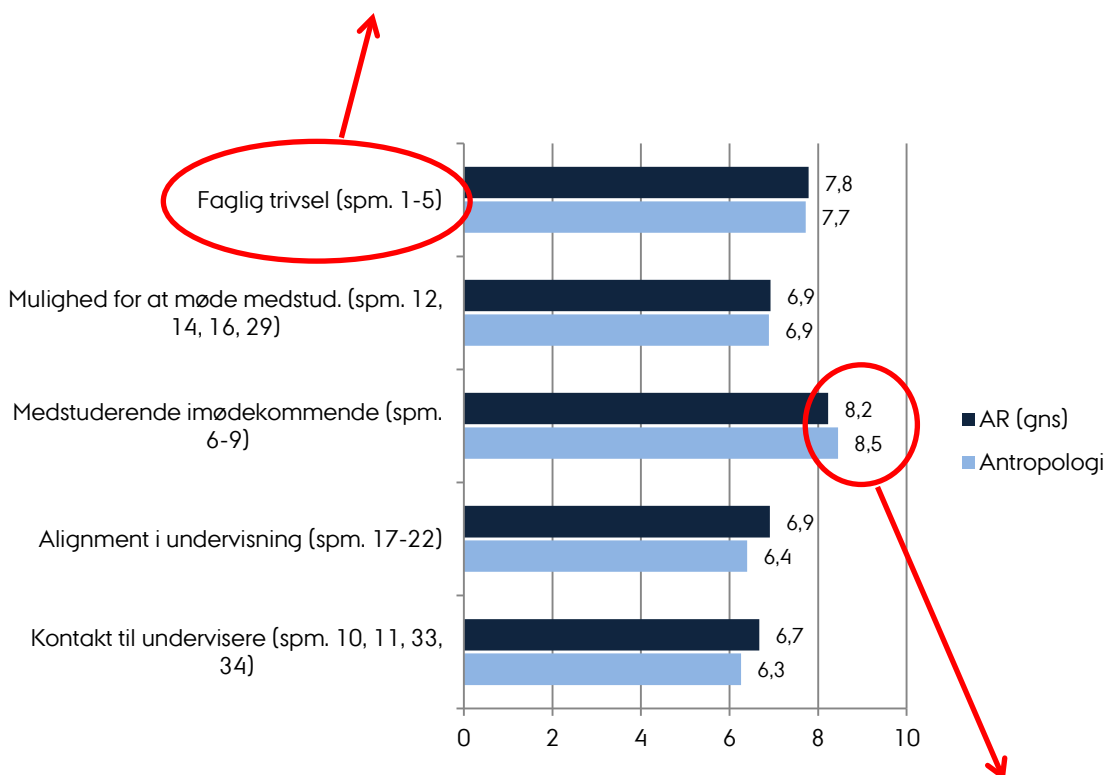
eksempel dækker uddannelsen 'Antropologi' over svarene fra studerende på 'Antropologi, bachelor', 'Antropologi, kandidat' samt 'Miljø- og konfliktanalyse, kandidat'. Dette vil være tydeligt angivet i boksen 'Data om uddannelsen'. Uddannelserne er i alle tilfælde samlet efter samråd med studienævnsssekretærer og studieledere for at sikre, at sammenlægningen af tallene er meningsfuld.

Ud over de enkelte rapporter vil det for studienævnene være muligt at modtage de studerendes åbne kommentarer til spørgeskemaets kommentarfelter, hvilket dog kræver, at de studerende forud har givet deres tilladelse. Endelig er det muligt at rekvirere såkaldte særkørsler, forudsat at hensynet til de studerendes anonymitet ikke kompromitteres.

Læsevejledning til skalaer

På baggrund af en eksplorativ faktoranalyse¹ (se hovedrapportens appendiks B) er der blevet konstrueret fem skalaer, og som indledning til hver uddannelsesrapport sammenlignes de studerendes gennemsnitlige score for hhv. uddannelsen og fakultetet på disse skaler. Dette tillader et hurtigt overblik inden læsningen af frekvensfordelingerne på de enkelte spørgsmål. Nedenstående læseeksempel stammer fra uddannelsen Antropologi.

Skalaen Faglig trivsel er sammenlagt af spørgsmålene 1-5.

Hver skala går fra 0 (den laveste værdi) til 10 (den højeste værdi).

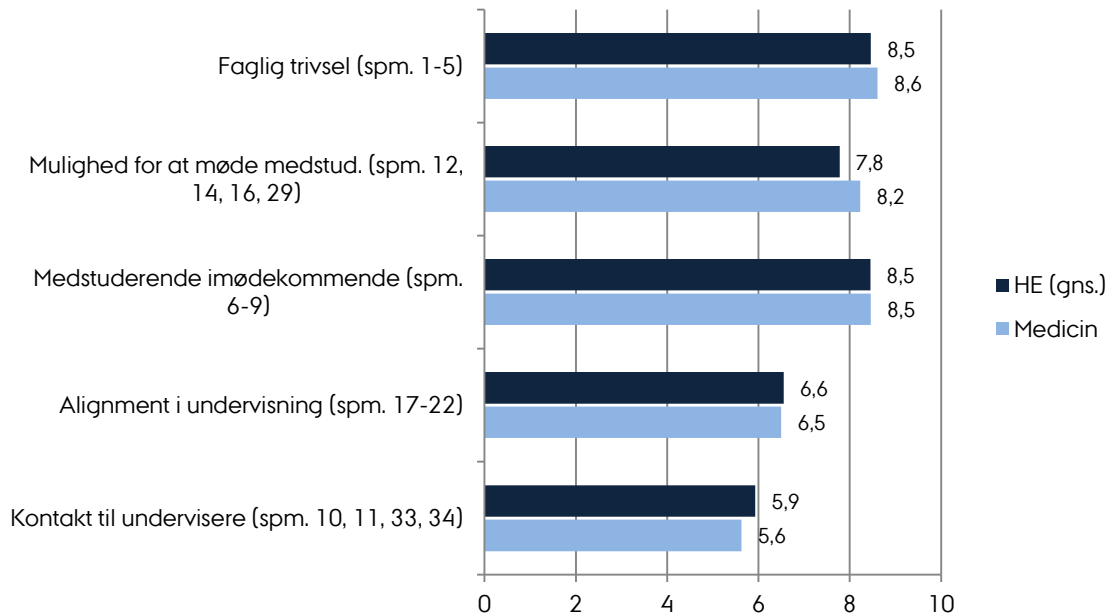
Sammenlignet med fakultetsgennemsnittet, oplever de studerende på Antropologi i højere grad, at de medstuderende er imødekommende.

¹ En eksplorativ faktoranalyse er en statistisk analyse af, hvilke enkeltspørgsmål, der meningsfuldt lader sig gruppere.

MEDICIN

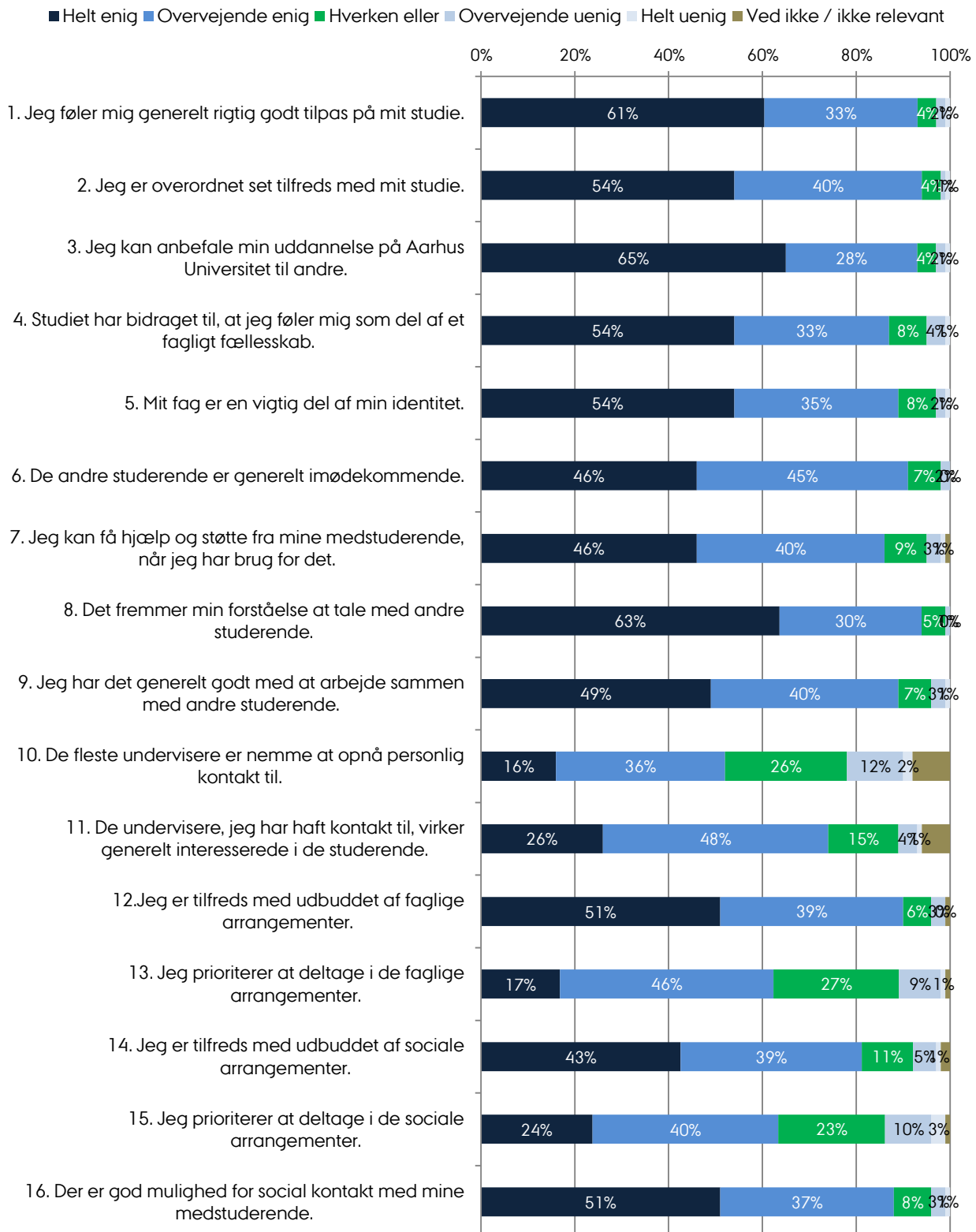
Data om uddannelsen

Antal svar	1382
Svarprocent	52
Sammensat af	Medicin, bachelor Medicin, kandidat
Institut	Institut for Klinisk Medicin og Institut for Biomedicin

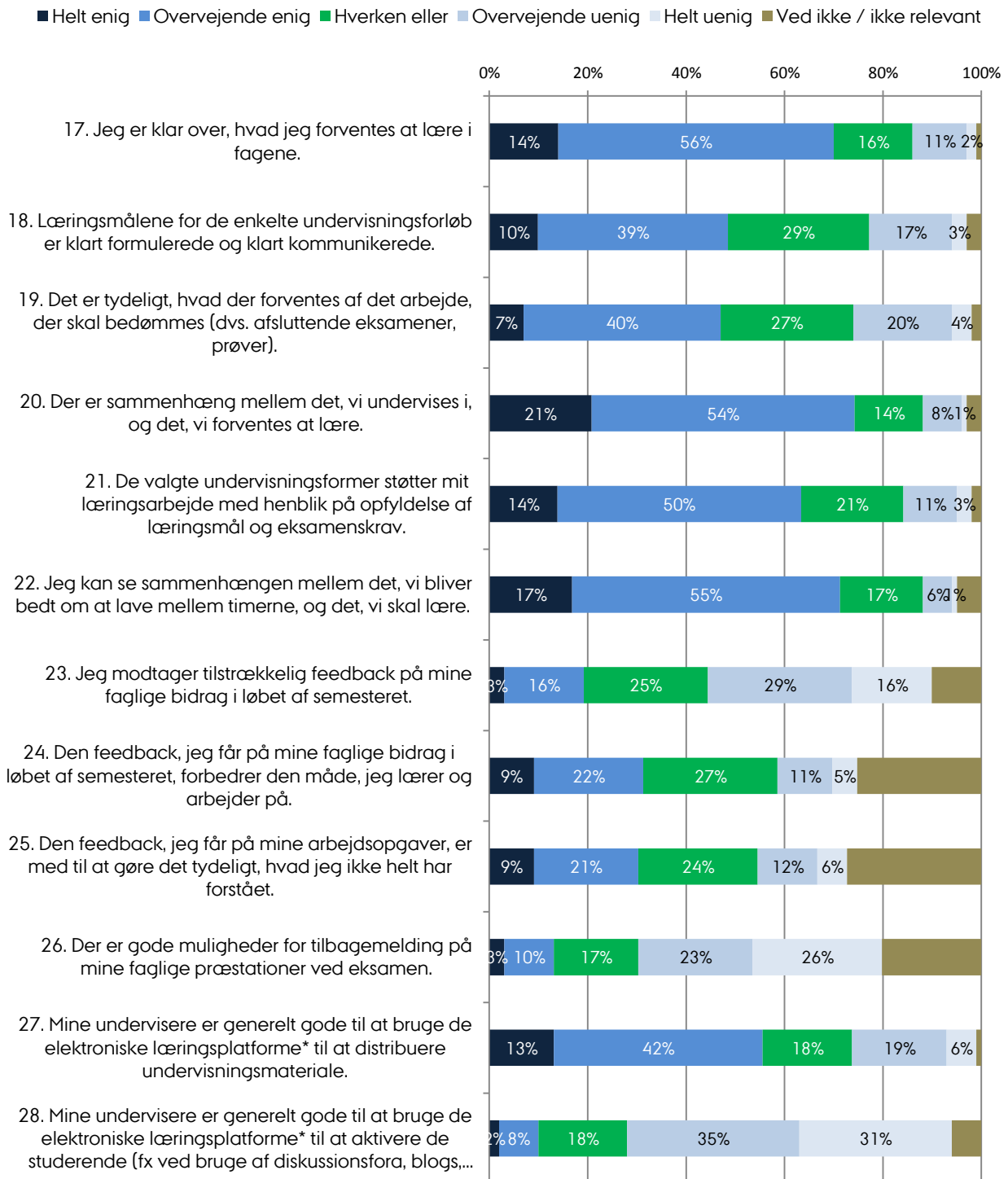

Note til figuren: I denne figur sammenlignes uddannelsens og fakultetets gennemsnitsscorer på fem skalaer. Hver skala er sammensat af en række enkeltspørgsmål, som det fremgår af parenteser. Værdierne er fremkommet ved at beregne gennemsnittet af hver studerendes svar på de enkelte spørgsmål. Herefter er der beregnet en gennemsnitsscore for hele uddannelsen. Alle skalaer er omskalaret: 0 er den laveste værdi, mens 10 er den højest mulige score. Se i øvrigt læsevejledningen i rapportens indledning.

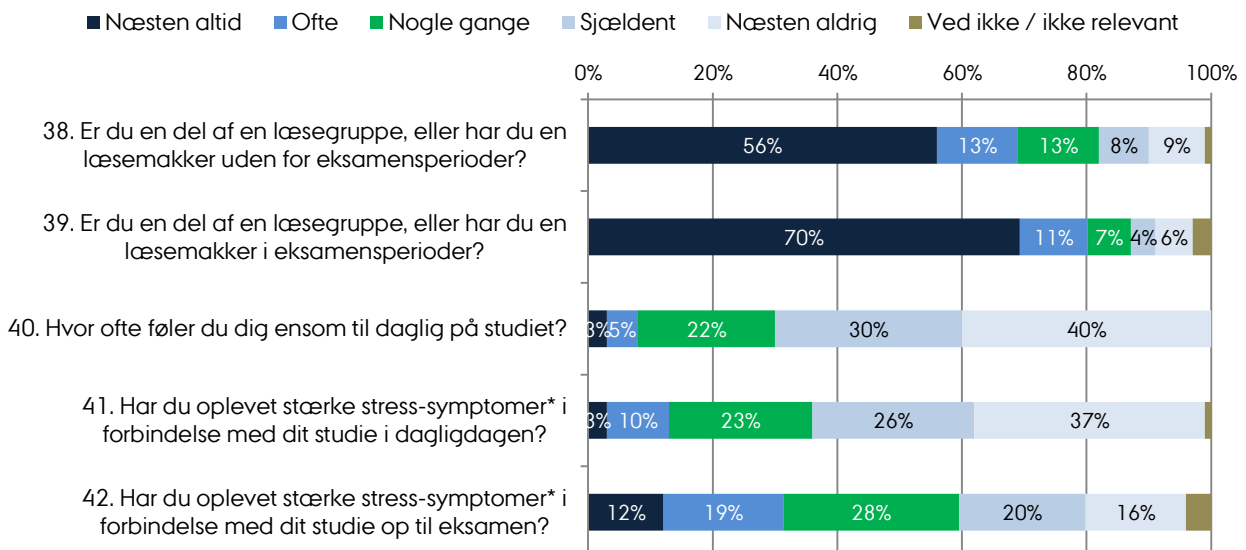
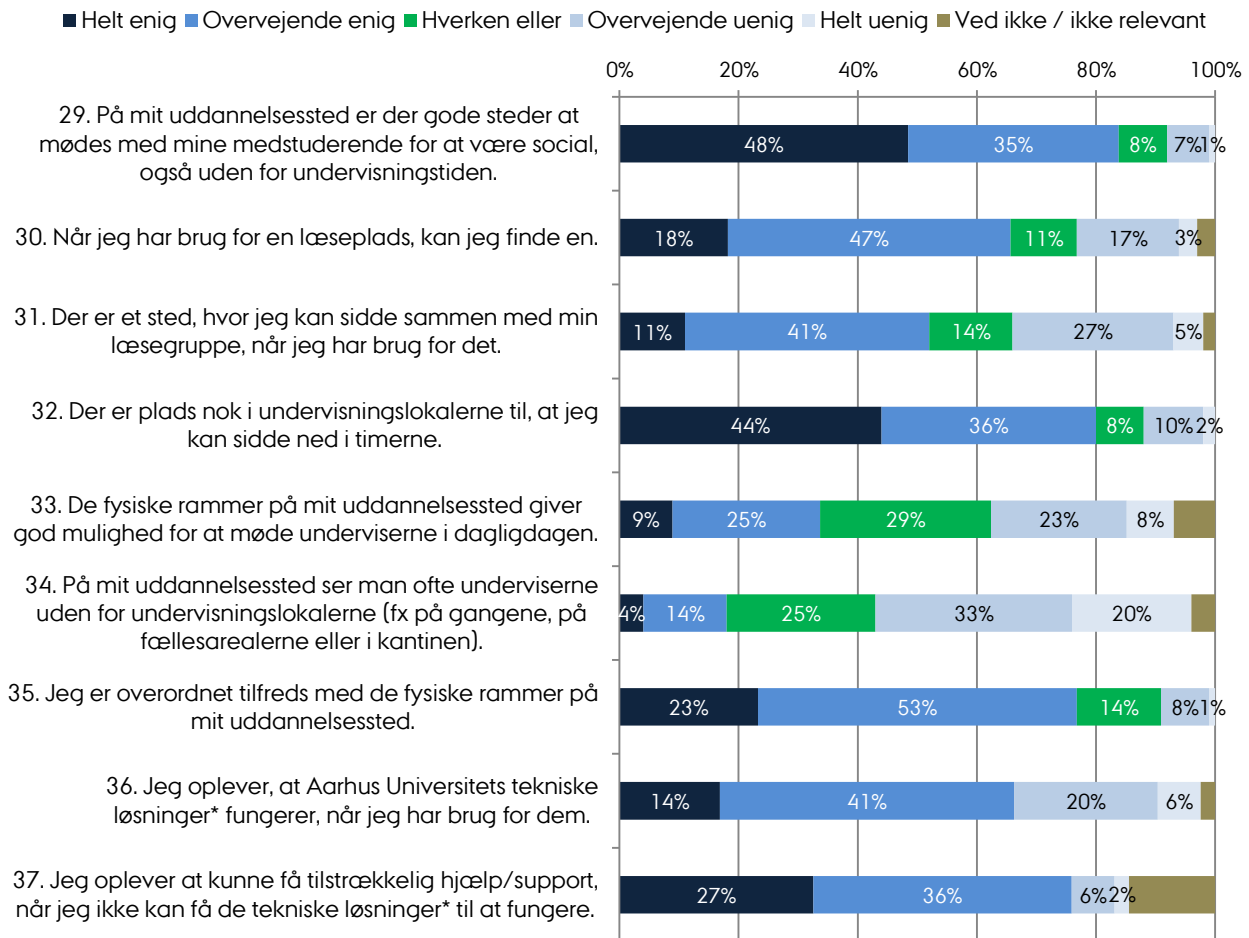
STUDIEMILJØ2014 Uddannelsesrapport

STUDIEMILJØ2014 Uddannelsesrapport

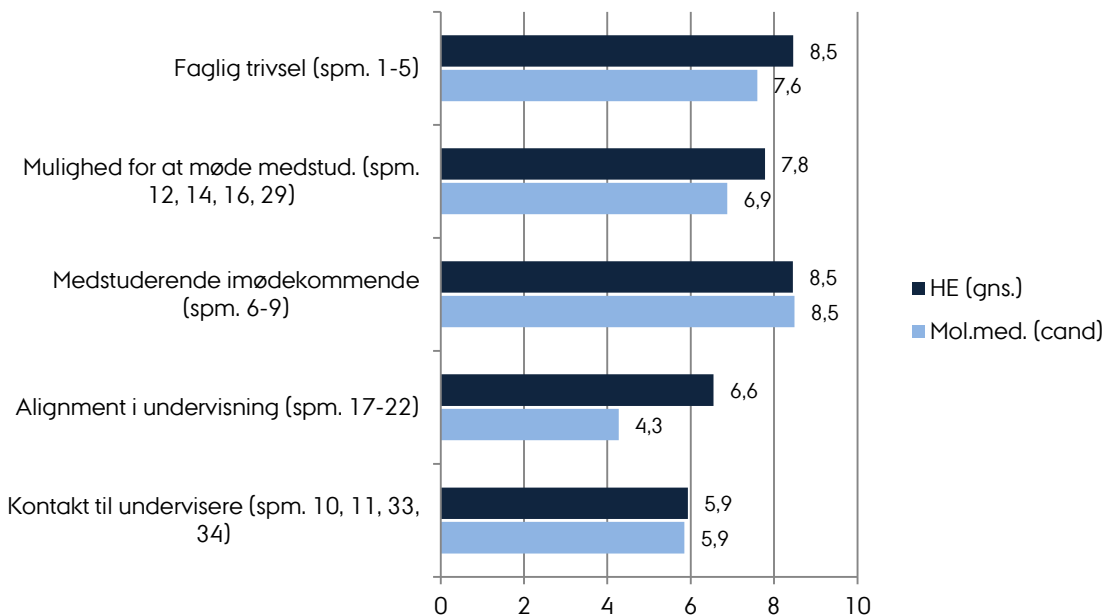
STUDIEMILJØ2014 Uddannelsesrapport

MOLEKYLÆR MEDICIN (CAND)

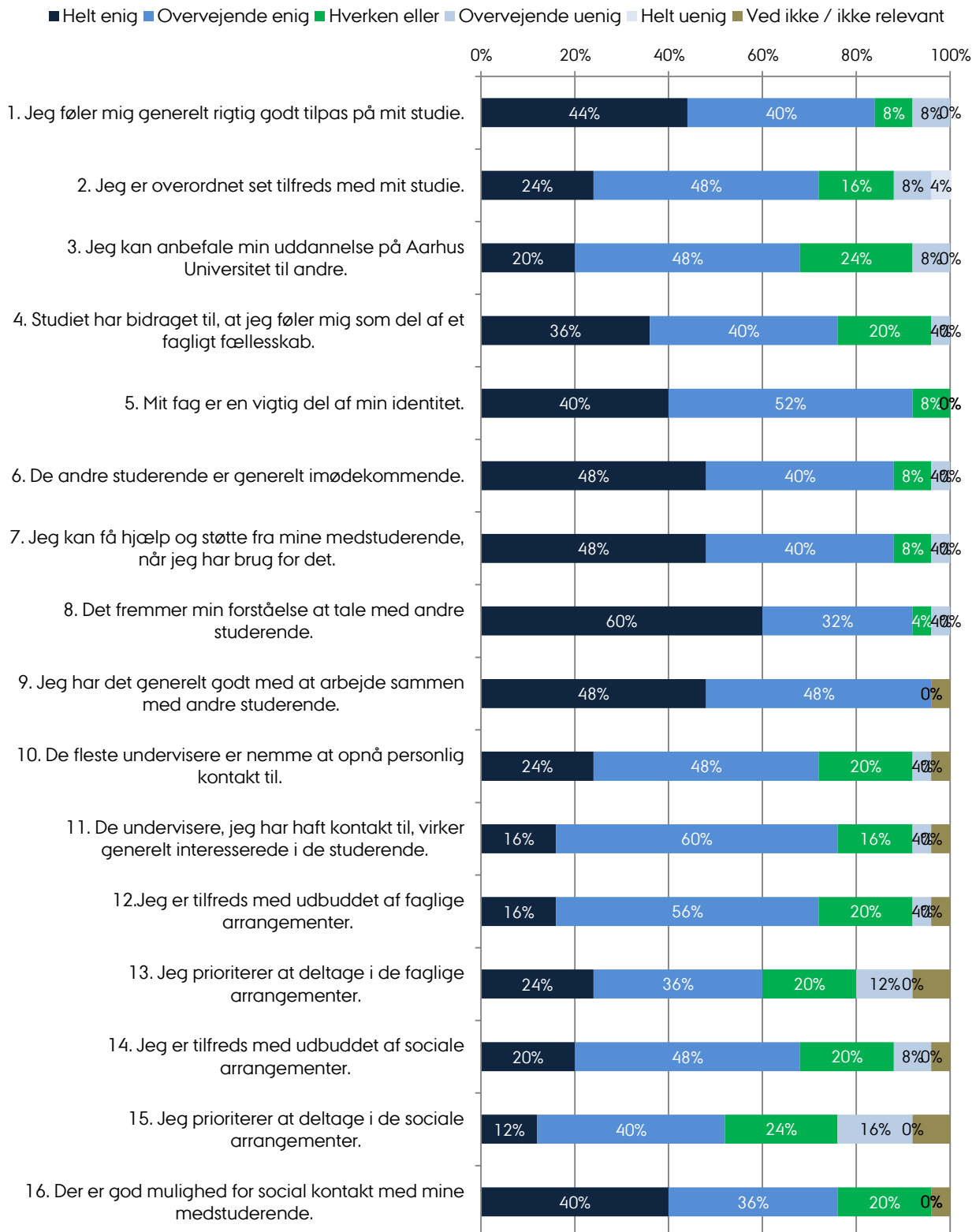
Data om uddannelsen

Antal svar	25
Svarprocent	37
Sammensat af	Molekylær medicin, kandidat
Institut	Institut for Klinisk Medicin

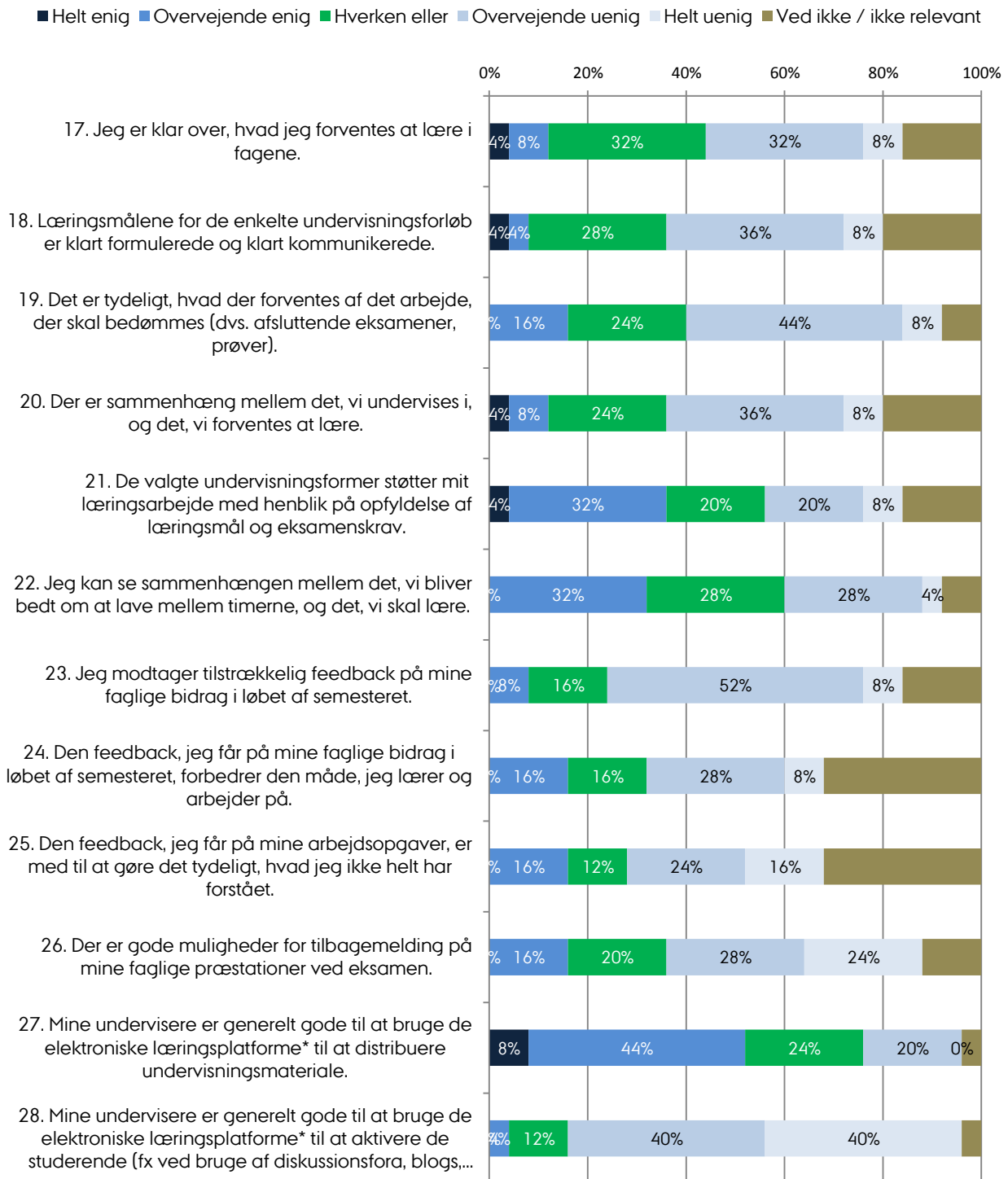

Note til figuren: I denne figur sammenlignes uddannelsens og fakultetets gennemsnitsscorer på fem skalaer. Hver skala er sammensat af en række enkeltpørgsmål, som det fremgår af parenteser. Værdierne er fremkommet ved at beregne gennemsnittet af hver studerendes svar på de enkelte spørgsmål. Herefter er der beregnet en gennemsnitsscore for hele uddannelsen. Alle skalaer er omskaleret: 0 er den laveste værdi, mens 10 er den højest mulige score. Se i øvrigt læsevejledningen i rapportens indledning.

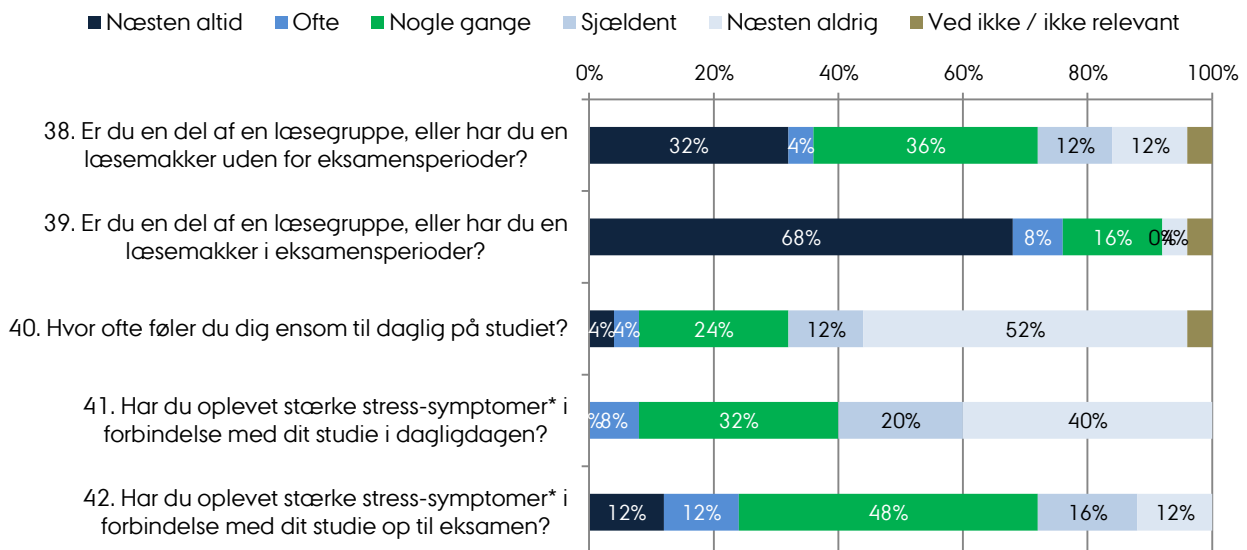
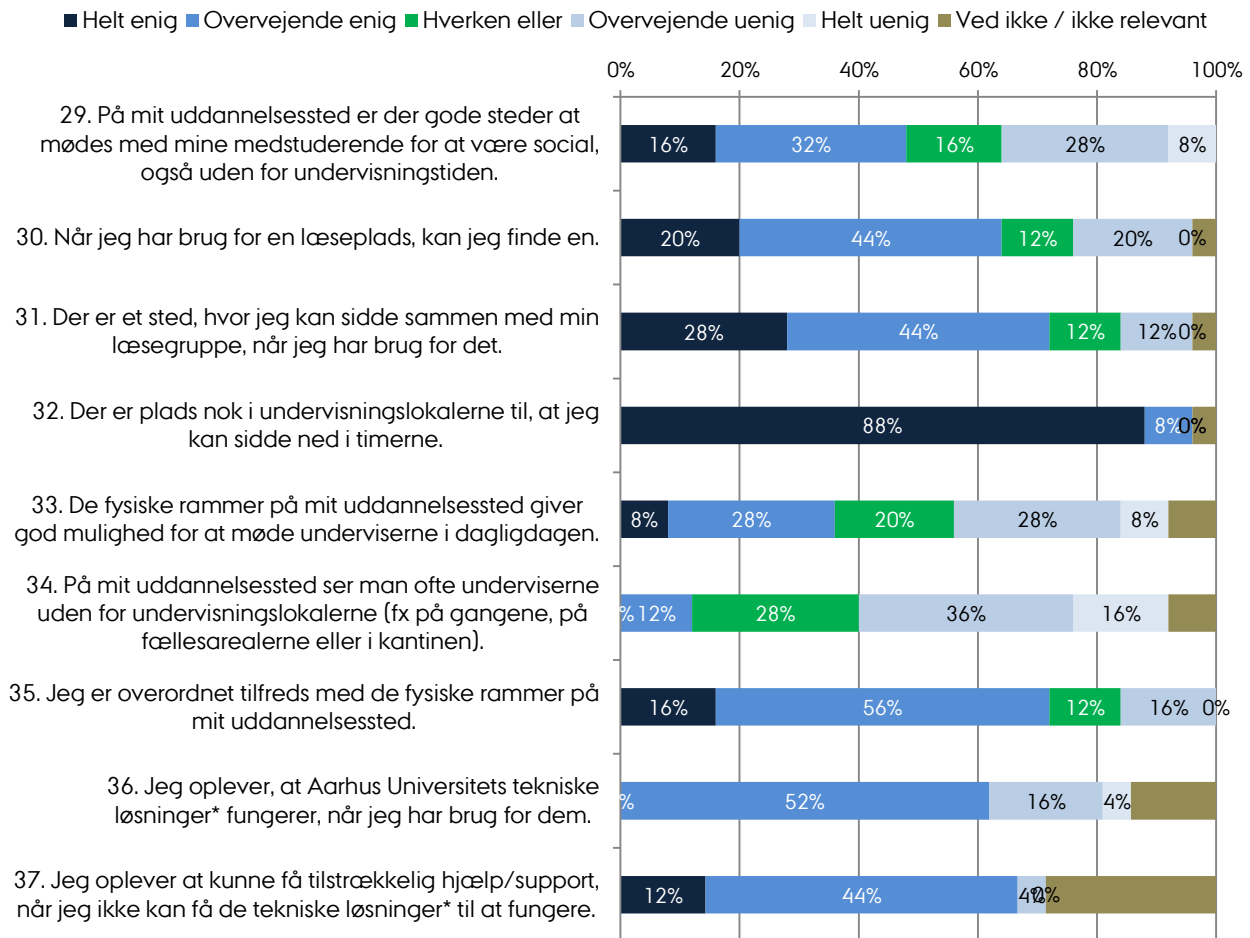
STUDIEMILJØ2014 Uddannelsesrapport

STUDIEMILJØ2014 Uddannelsesrapport

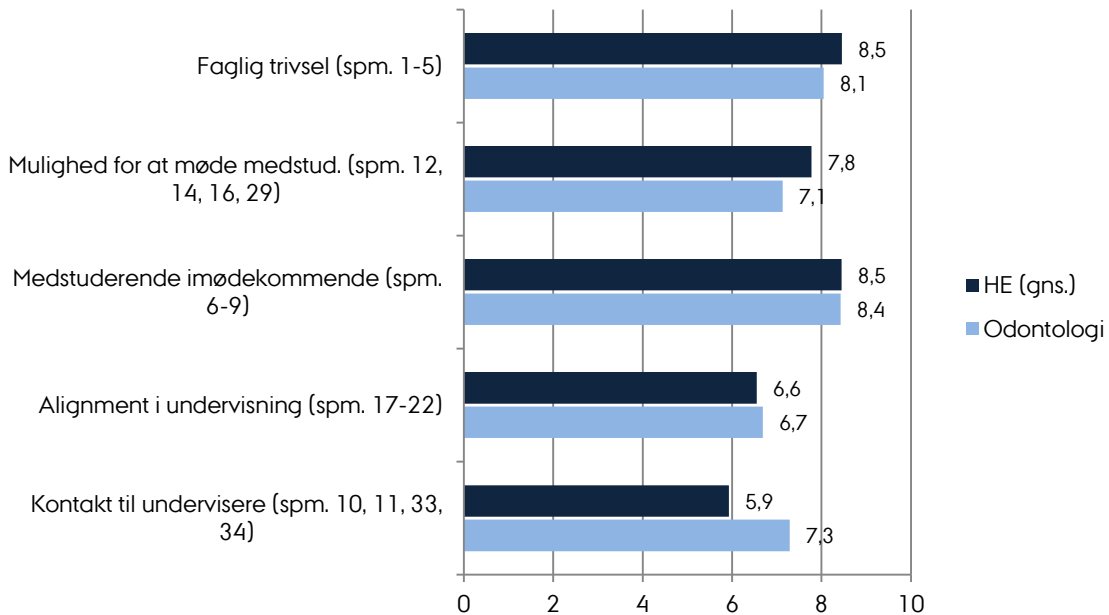
STUDIEMILJØ2014 Uddannelsesrapport

ODONTOLOGI

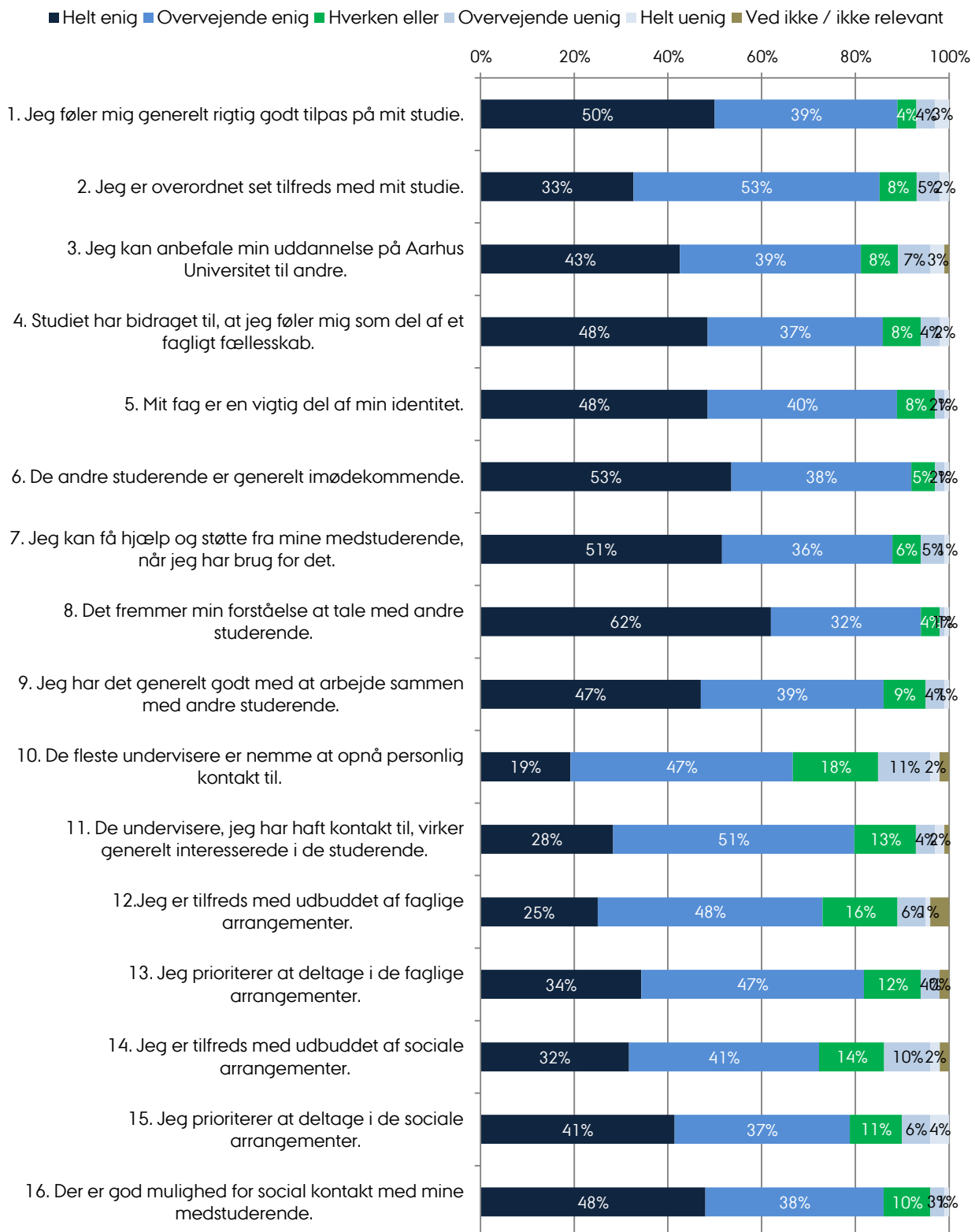
Data om uddannelsen

Antal svar	205
Svarprocent	65
Sammensat af	Odontologi, bachelor Odontologi, kandidat
Institut	Institut for Odontologi

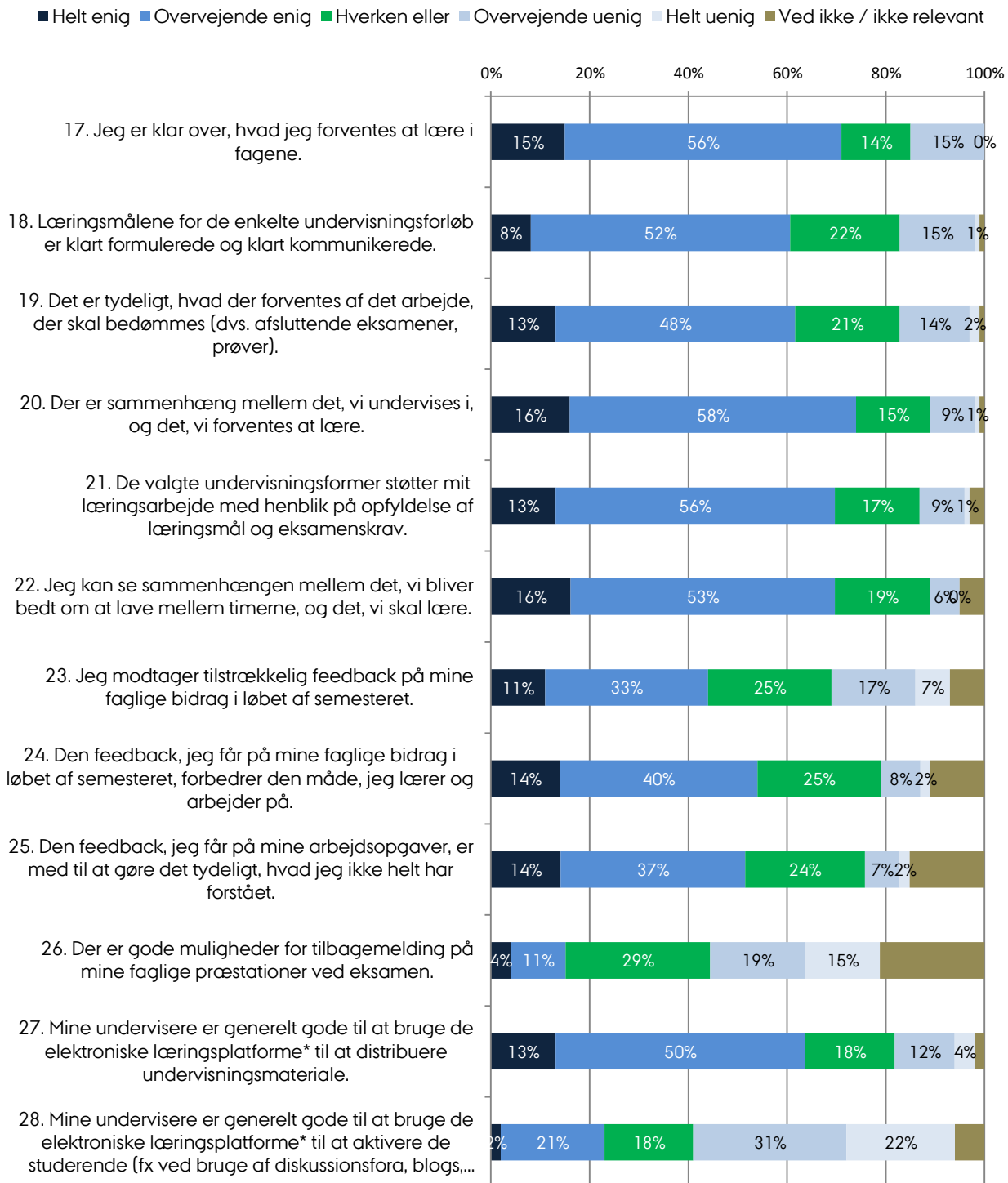

Note til figuren: I denne figur sammenlignes uddannelsens og fakultetets gennemsnitsscorer på fem skalaer. Hver skala er sammensat af en række enkeltspørgsmål, som det fremgår af parenteser. Værdierne er fremkommet ved at beregne gennemsnittet af hver studerendes svar på de enkelte spørgsmål. Herefter er der beregnet en gennemsnitsscore for hele uddannelsen. Alle skalaer er omskalaret: 0 er den laveste værdi, mens 10 er den højest mulige score. Se i øvrigt læsevejledningen i rapportens indledning.

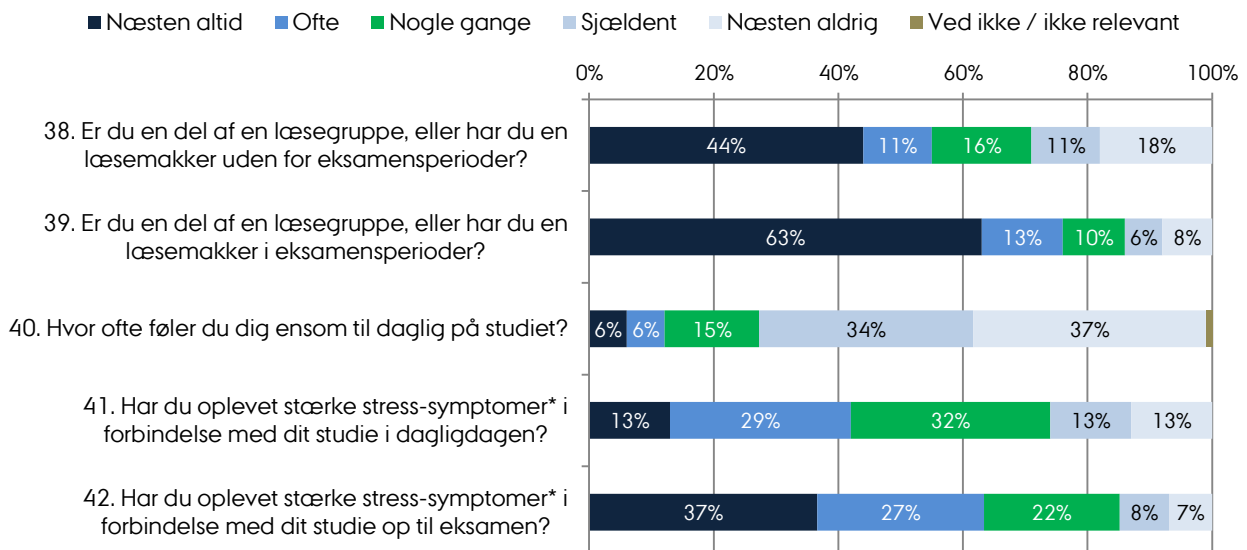
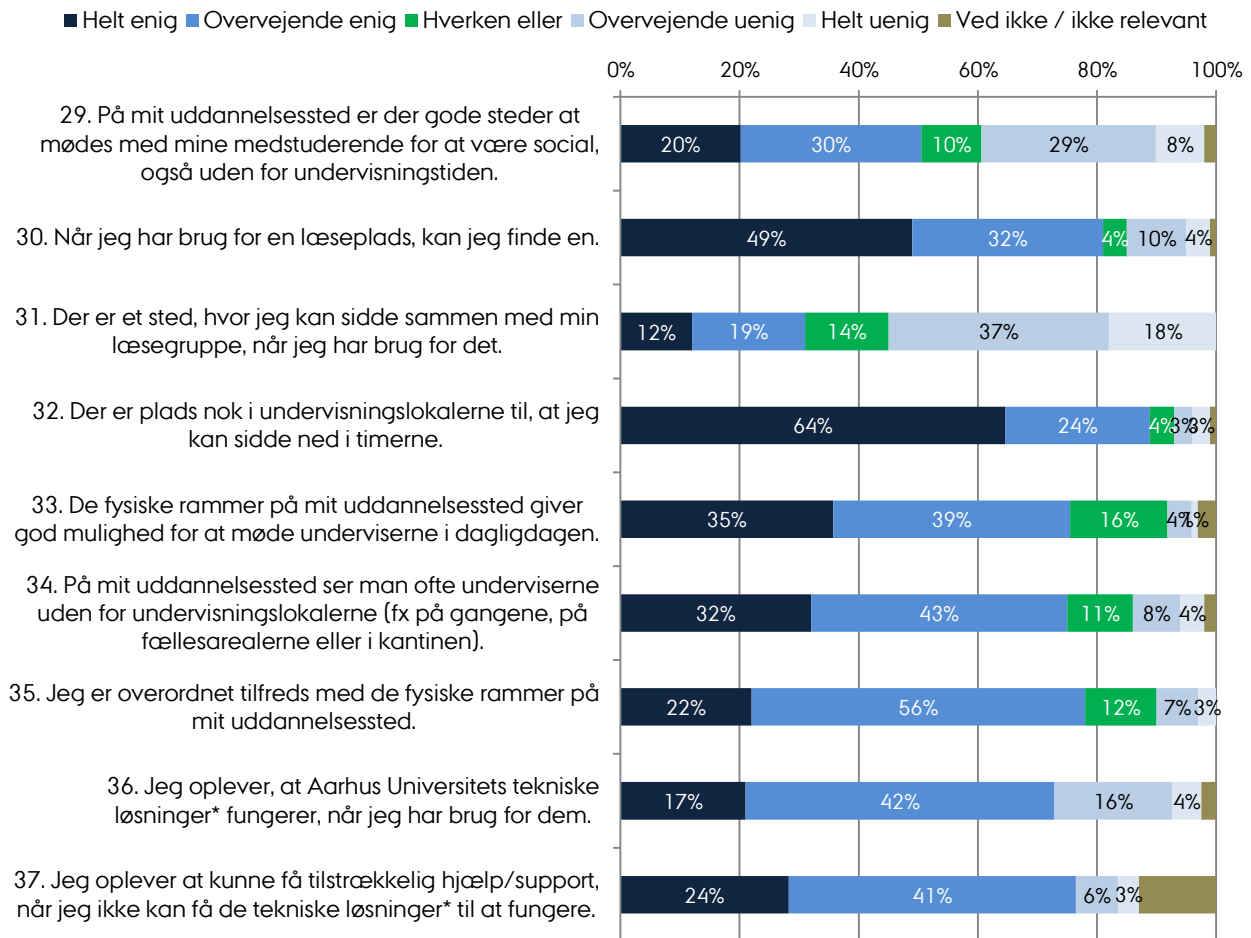
STUDIEMILJØ2014 Uddannelsesrapport

STUDIEMILJØ2014 Uddannelsesrapport

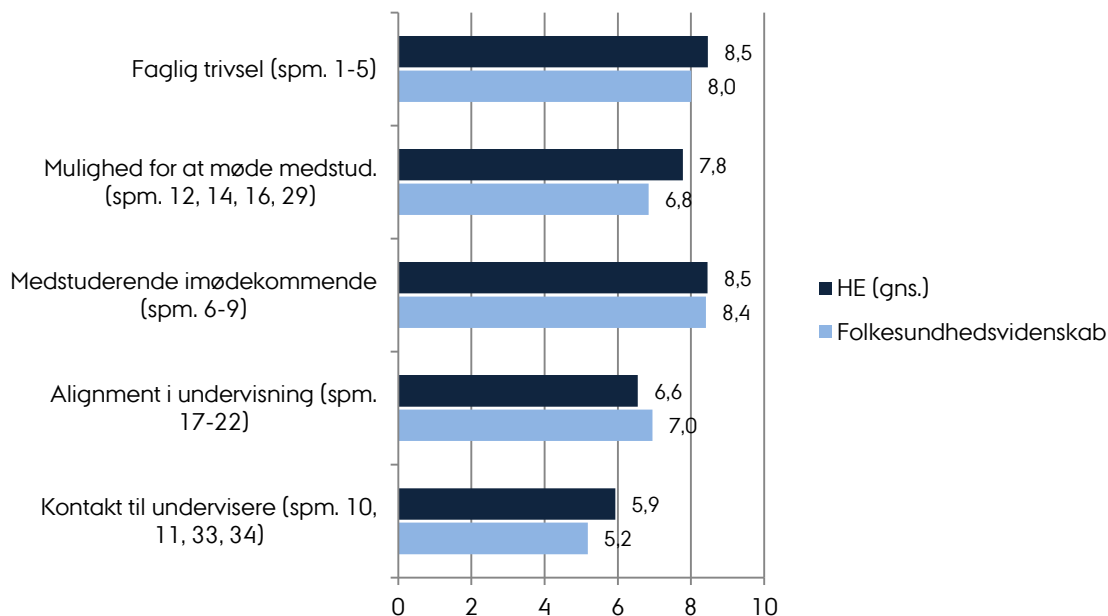
STUDIEMILJØ2014 Uddannelsesrapport

FOLKESUNDSHEDSVIDENSKAB

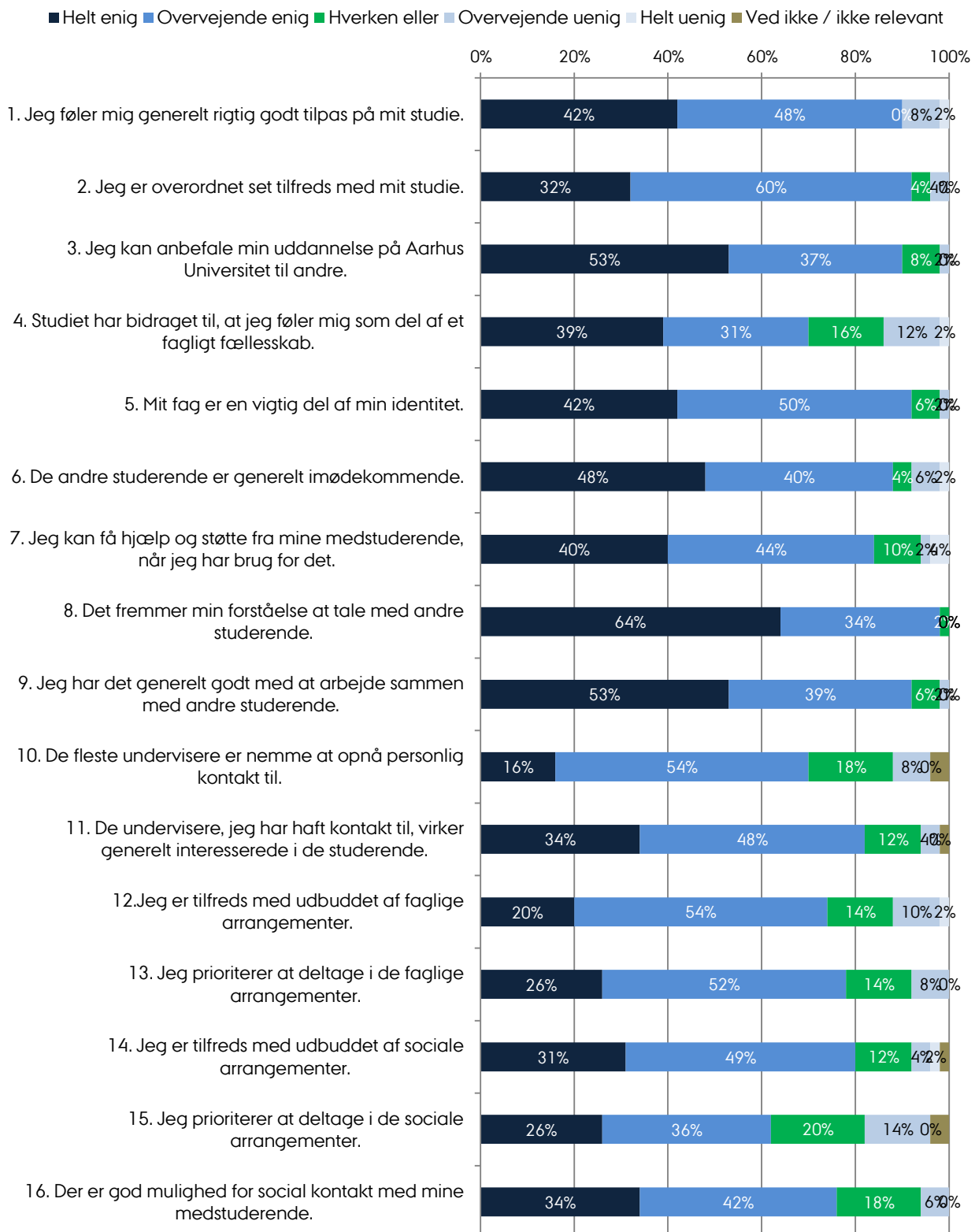
Data om uddannelsen

Antal svar	50
Svarprocent	30
Sammensat af	Folkesundhedsvidenskab, bachelor Folkesundhedsvidenskab, kandidat
Institut	Institut for Folkesundhed

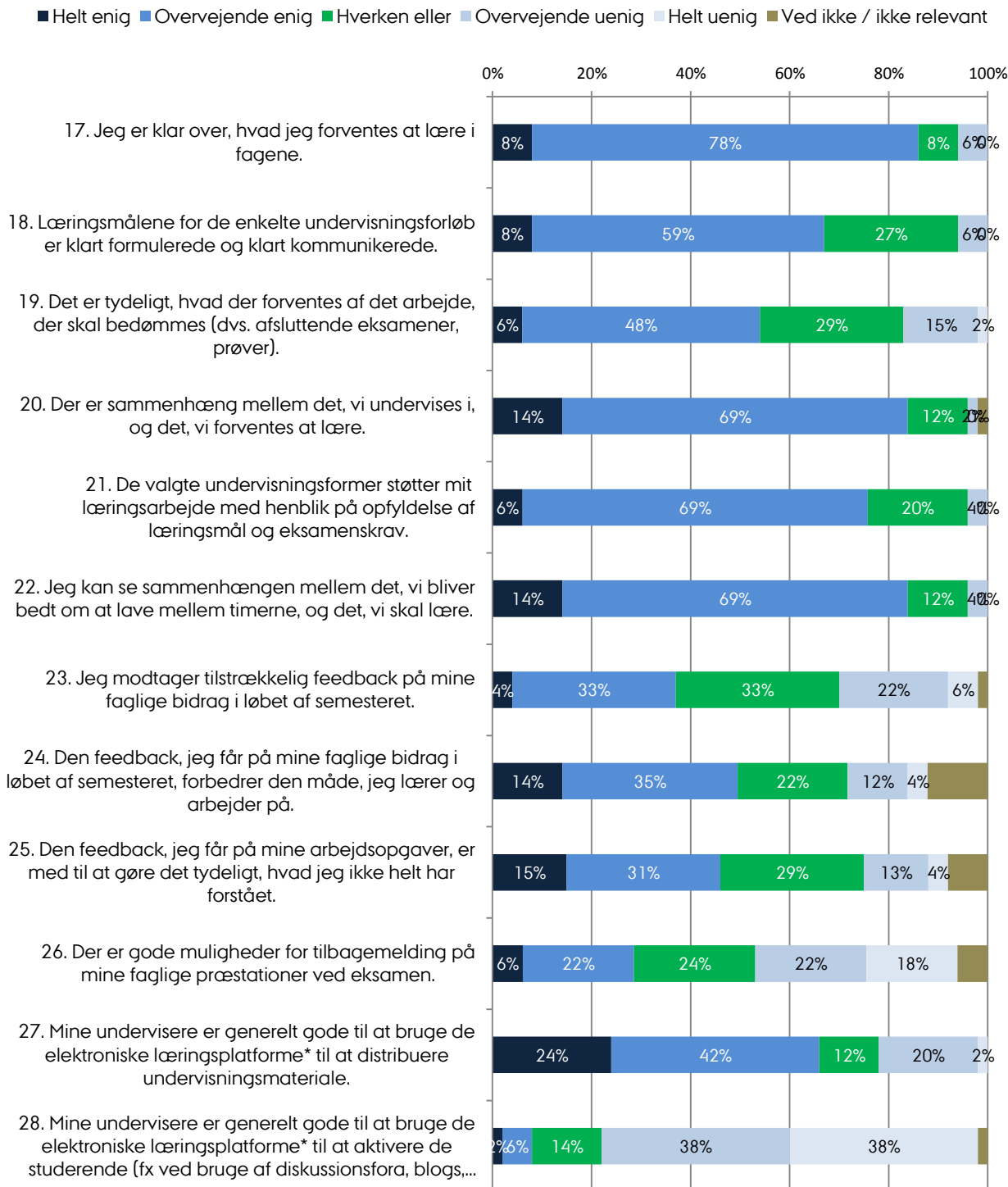

Note til figuren: I denne figur sammenlignes uddannelsens og fakultetets gennemsnitsscorer på fem skalaer. Hver skala er sammensat af en række enkeltspørgsmål, som det fremgår af parenteser. Værdierne er fremkommet ved at beregne gennemsnittet af hver studerendes svar på de enkelte spørgsmål. Herefter er der beregnet en gennemsnitsscore for hele uddannelsen. Alle skalaer er omskalaret: 0 er den laveste værdi, mens 10 er den højest mulige score. Se i øvrigt læsevejledningen i rapportens indledning.

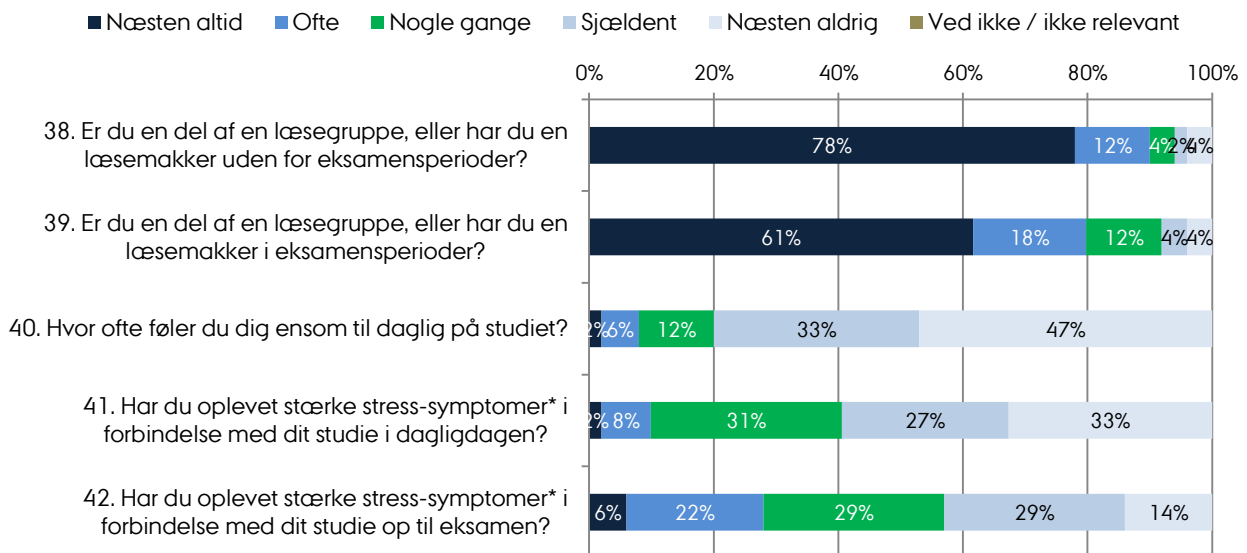
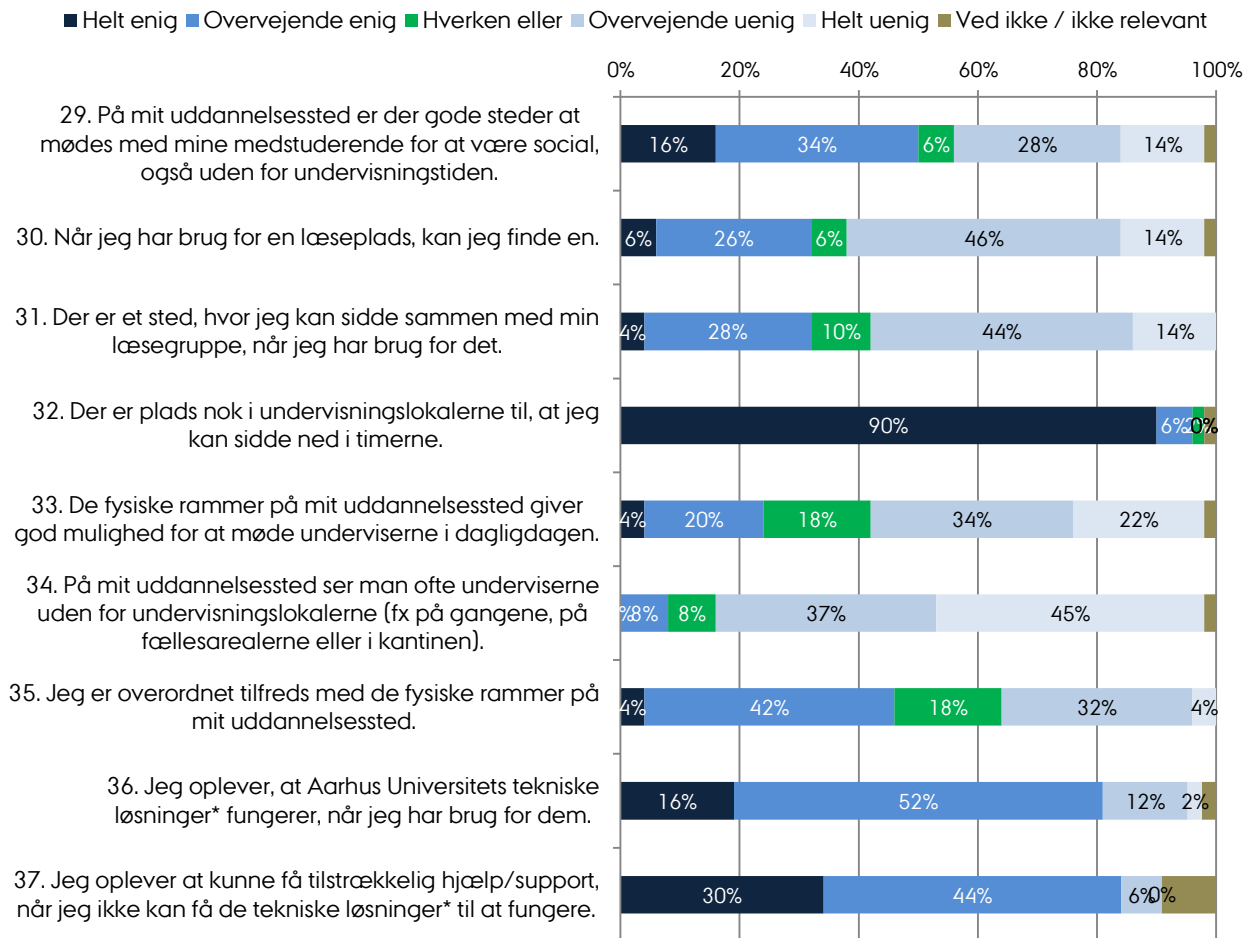
STUDIEMILJØ2014 Uddannelsesrapport

STUDIEMILJØ2014 Uddannelsesrapport

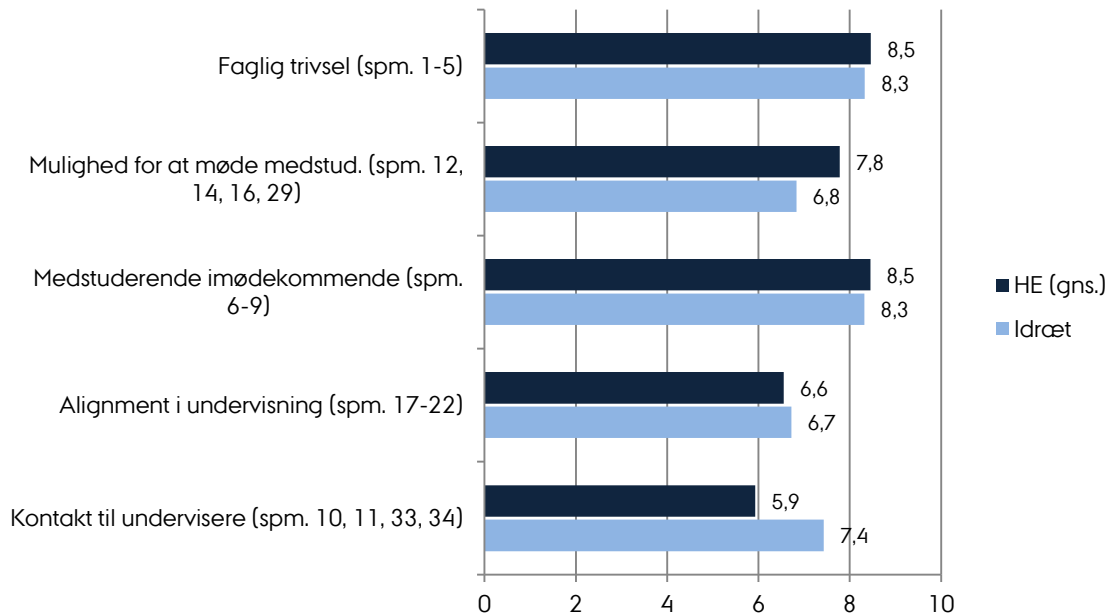
STUDIEMILJØ2014 Uddannelsesrapport

IDRÆT

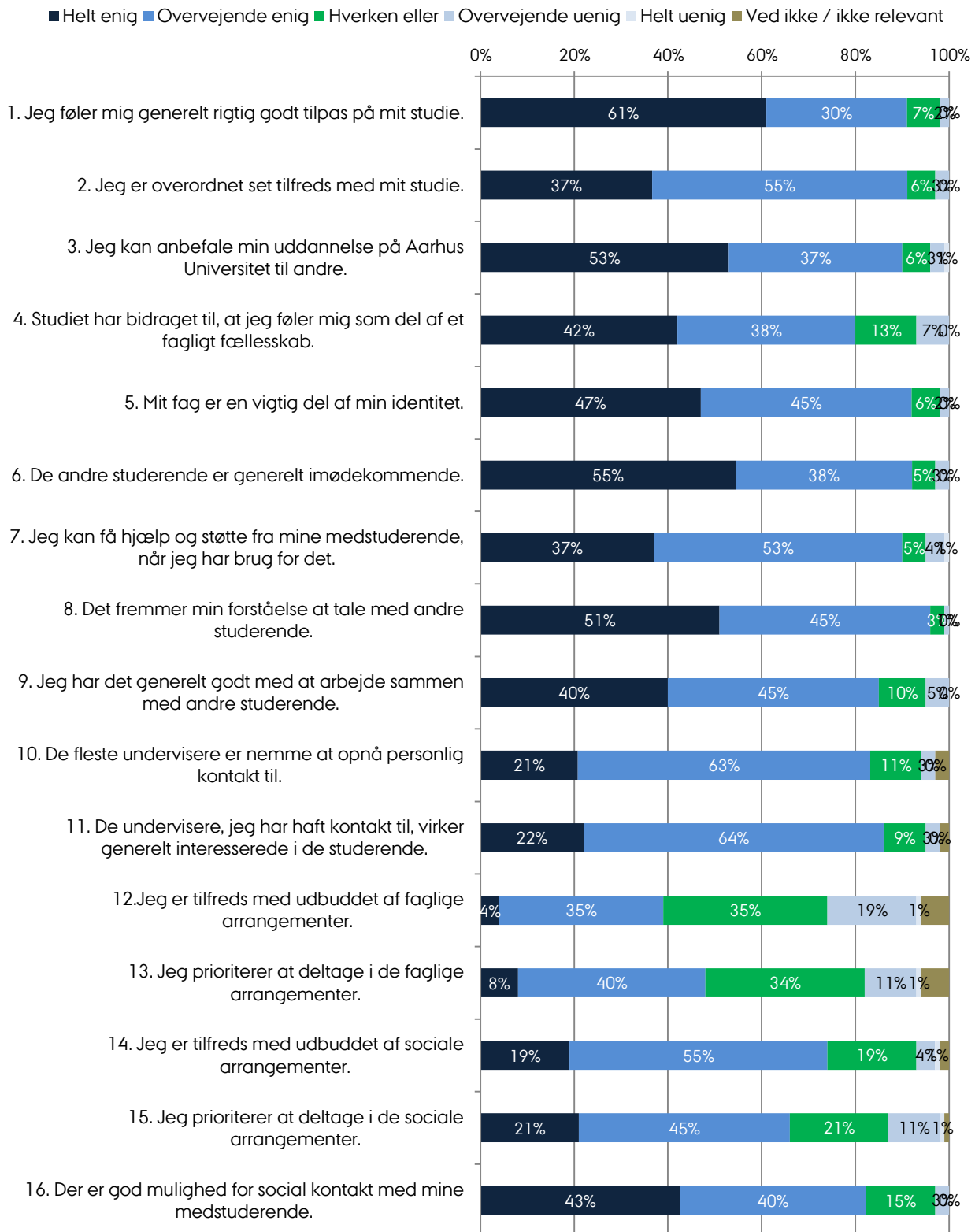
Data om uddannelsen

Antal svar	110
Svarprocent	28
Sammensat af	Idræt, bachelor Idræt, kandidat
Institut	Institut for Folkesundhed

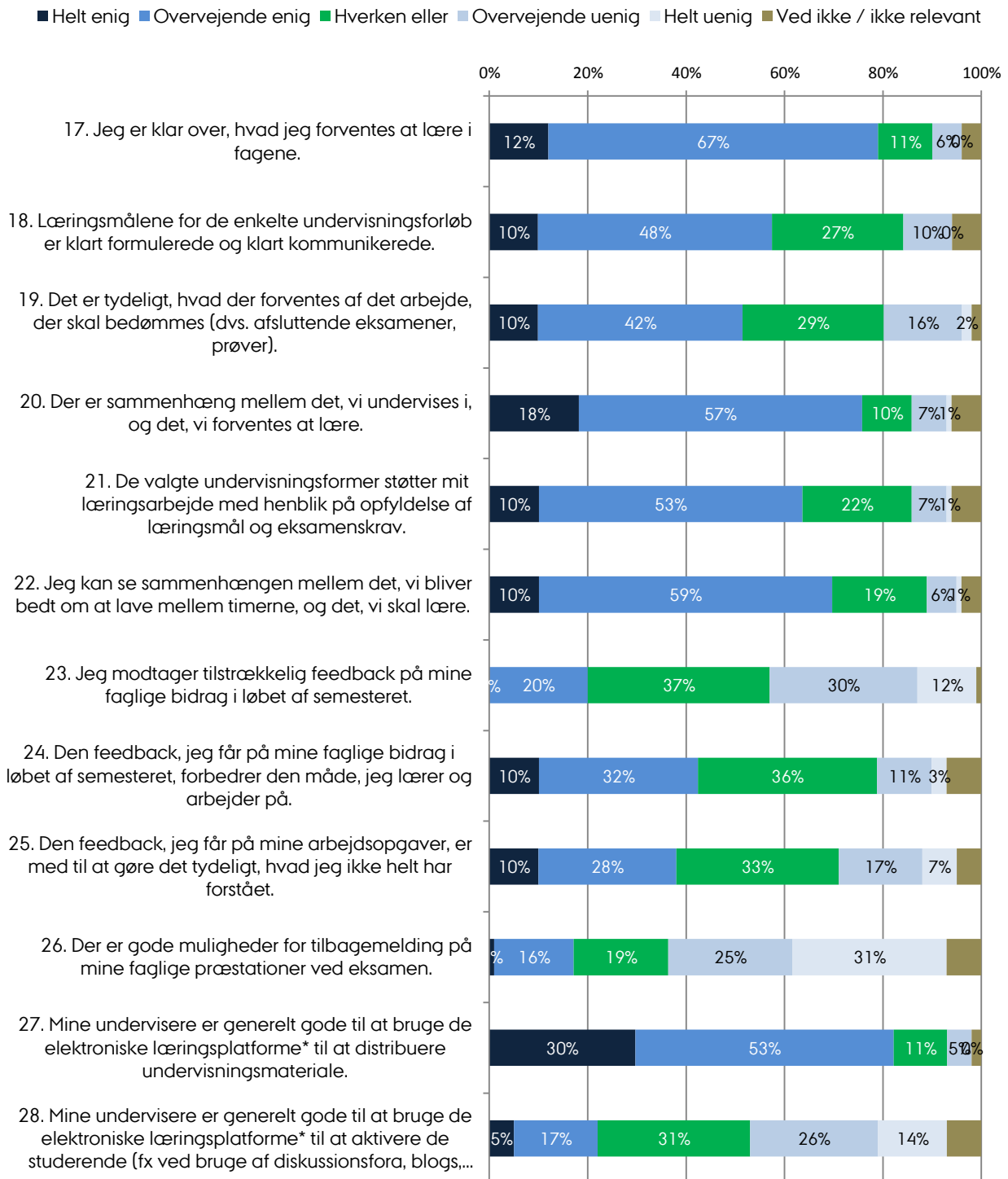

Note til figuren: I denne figur sammenlignes uddannelsens og fakultetets gennemsnitsscorer på fem skalaer. Hver skala er sammensat af en række enkeltpørgsmål, som det fremgår af parenteser. Værdierne er fremkommet ved at beregne gennemsnittet af hver studerendes svar på de enkelte spørgsmål. Herefter er der beregnet en gennemsnitsscore for hele uddannelsen. Alle skalaer er omskalaret: 0 er den laveste værdi, mens 10 er den højest mulige score. Se i øvrigt læsevejledningen i rapportens indledning.

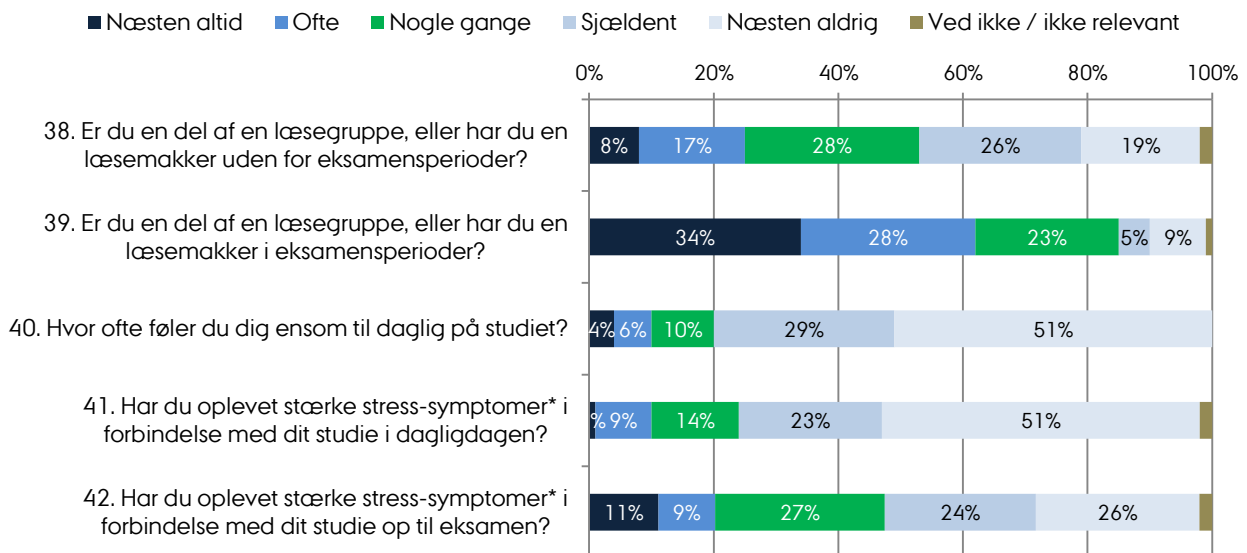
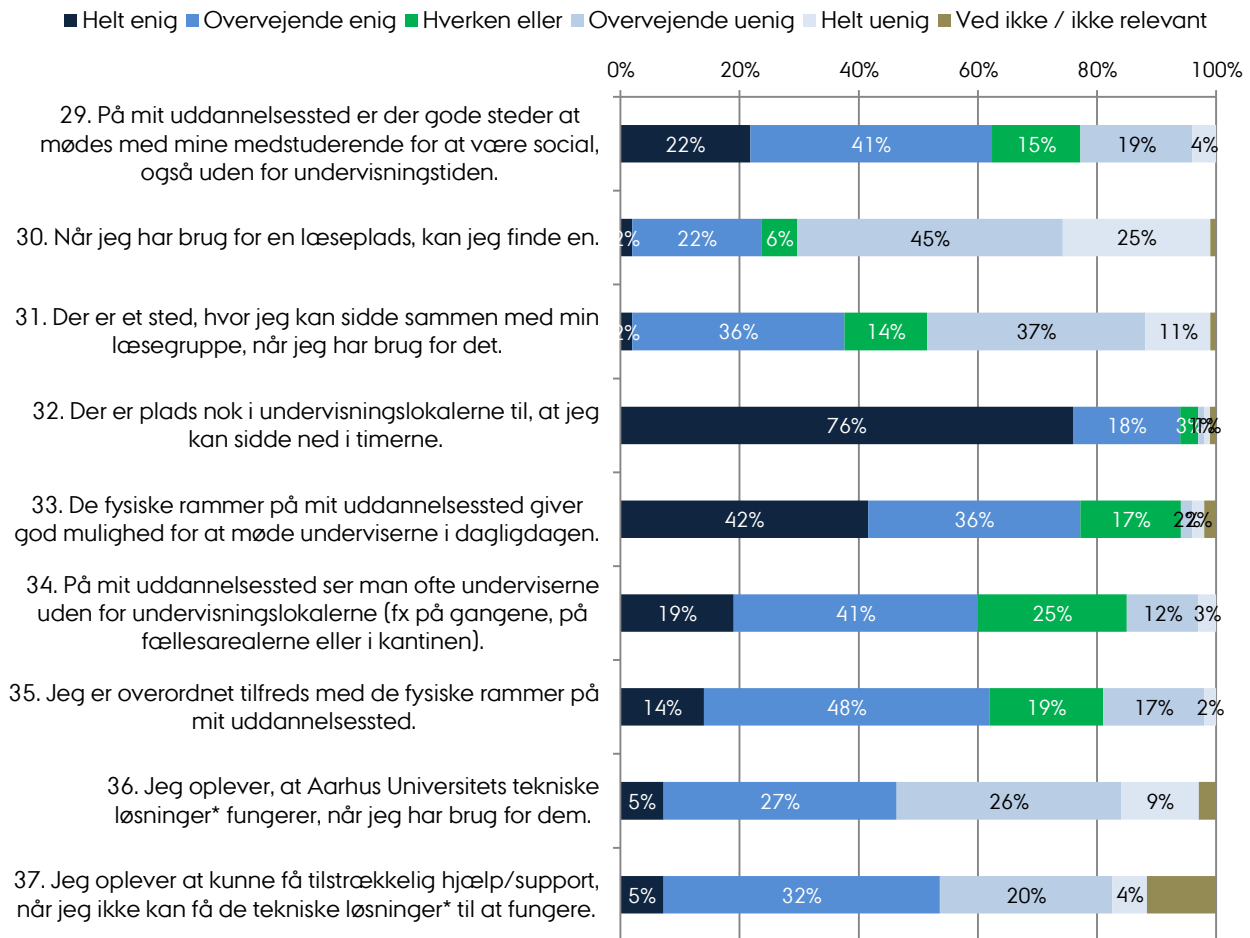
STUDIEMILJØ2014 Uddannelsesrapport

STUDIEMILJØ2014 Uddannelsesrapport

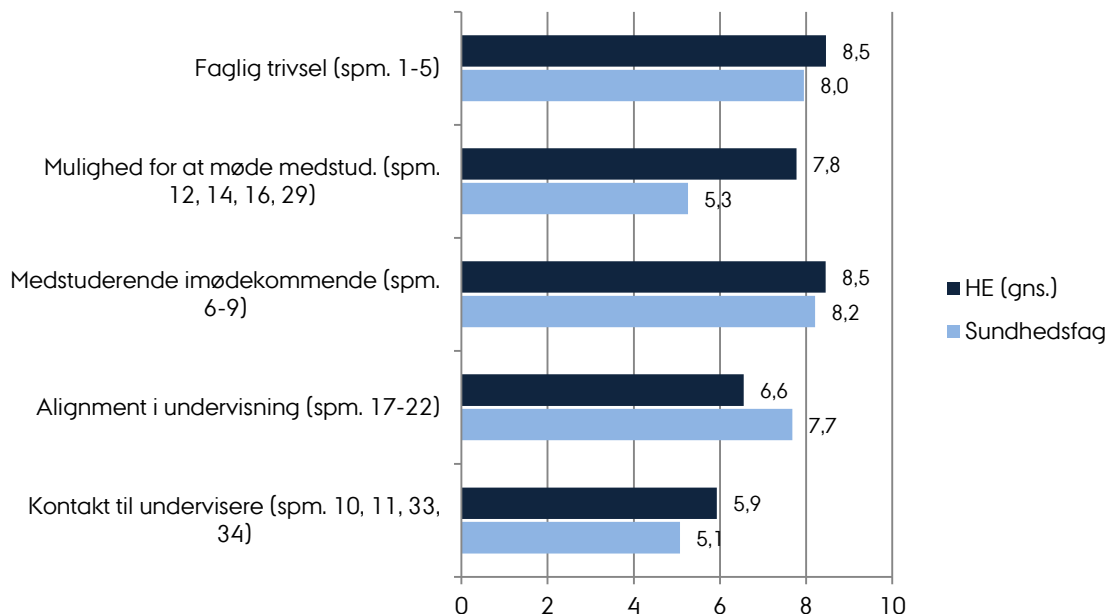
STUDIEMILJØ2014 Uddannelsesrapport

SUNDHEDSFAG

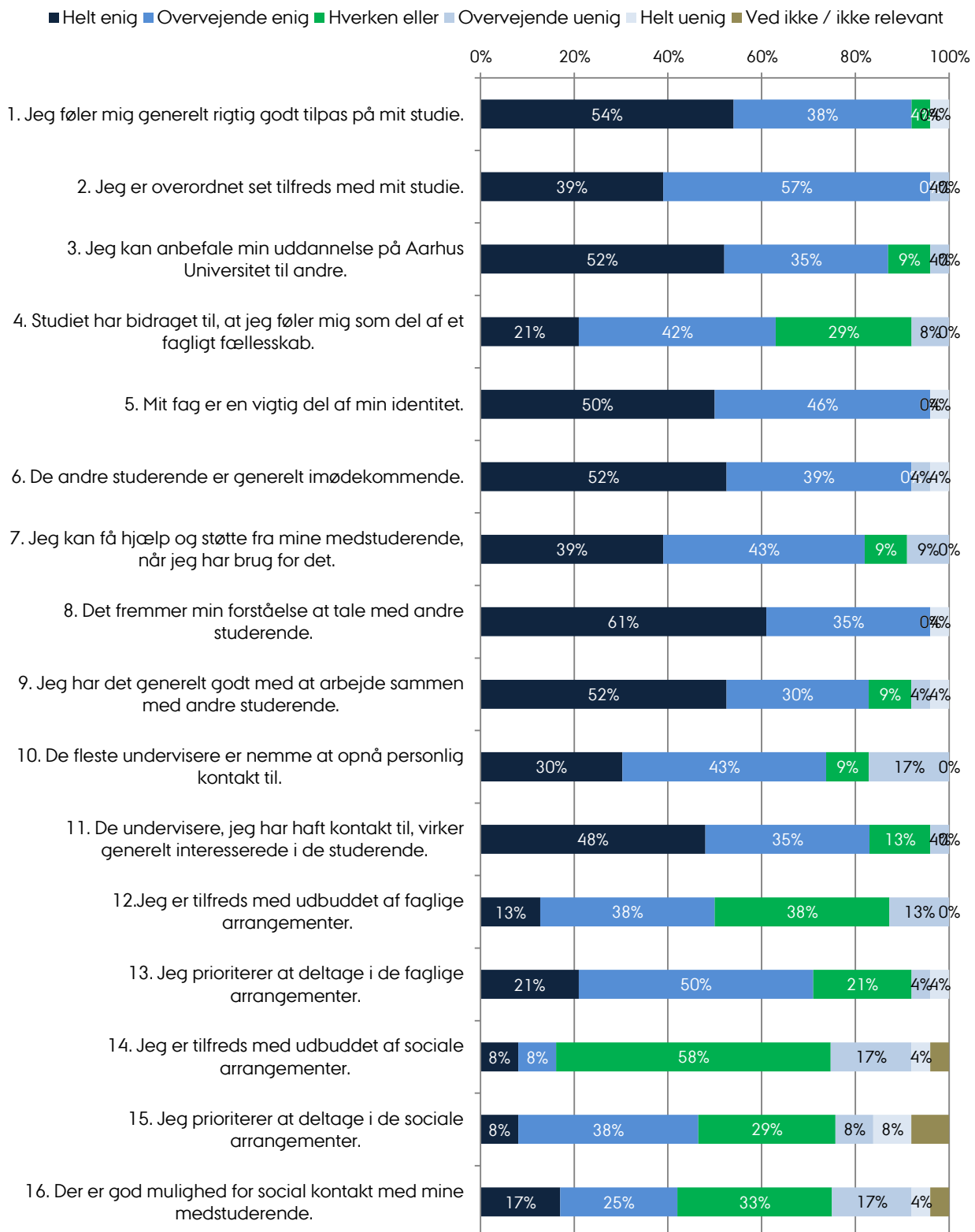
Data om uddannelsen

Antal svar	24
Svarprocent	35
Sammensat af	Sundhedsfag, kandidat
Institut	Institut for Folkesundhed

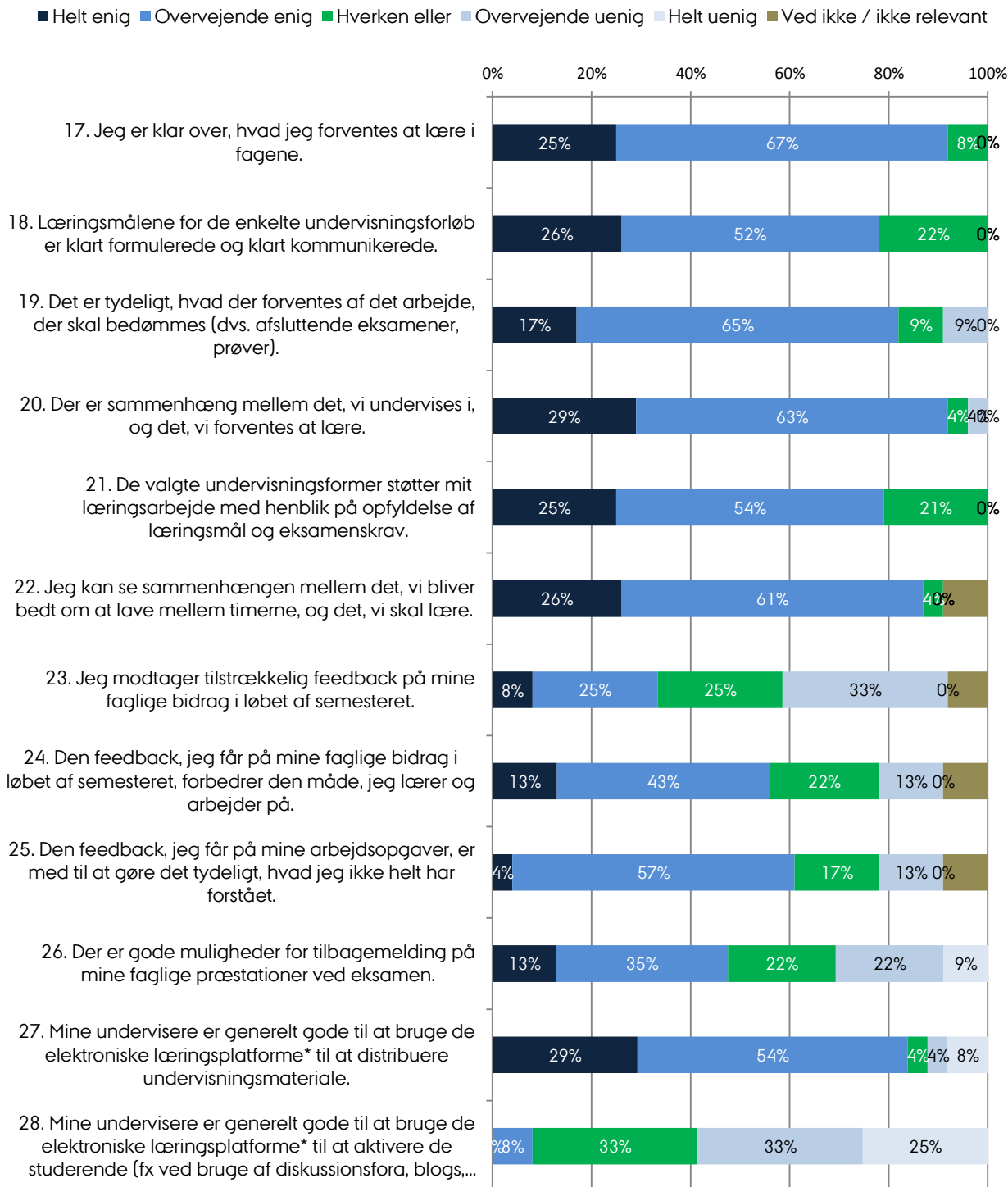

Note til figuren: I denne figur sammenlignes uddannelsens og fakultetets gennemsnitsscorer på fem skalaer. Hver skala er sammensat af en række enkeltpørgsmål, som det fremgår af parenteser. Værdierne er fremkommet ved at beregne gennemsnittet af hver studerendes svar på de enkelte spørgsmål. Herefter er der beregnet en gennemsnitsscore for hele uddannelsen. Alle skalaer er omskalaret: 0 er den laveste værdi, mens 10 er den højest mulige score. Se i øvrigt læsevejledningen i rapportens indledning.

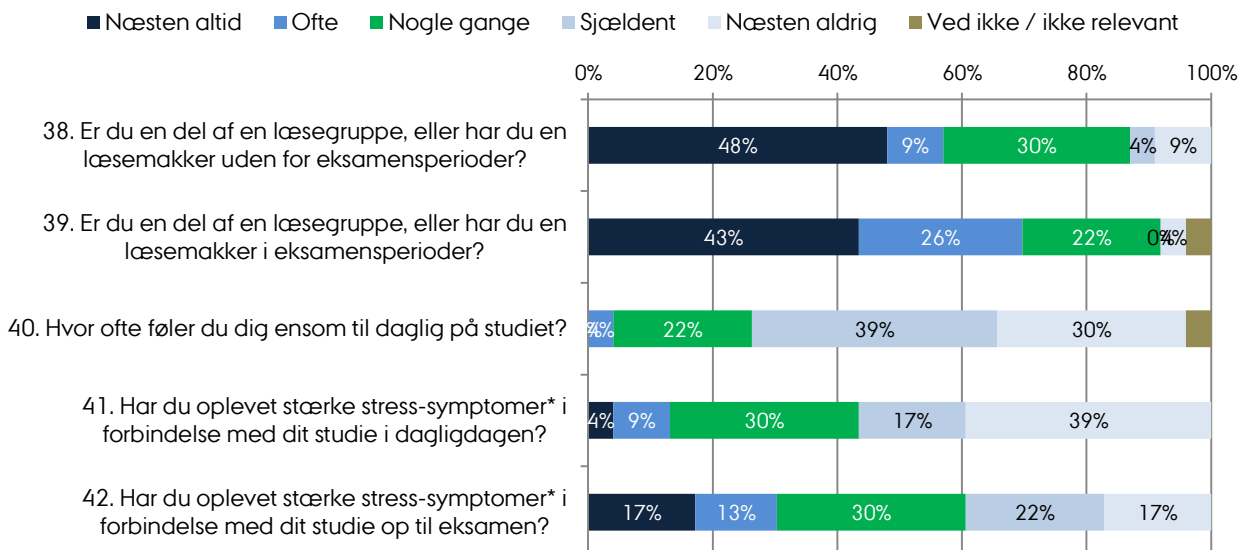
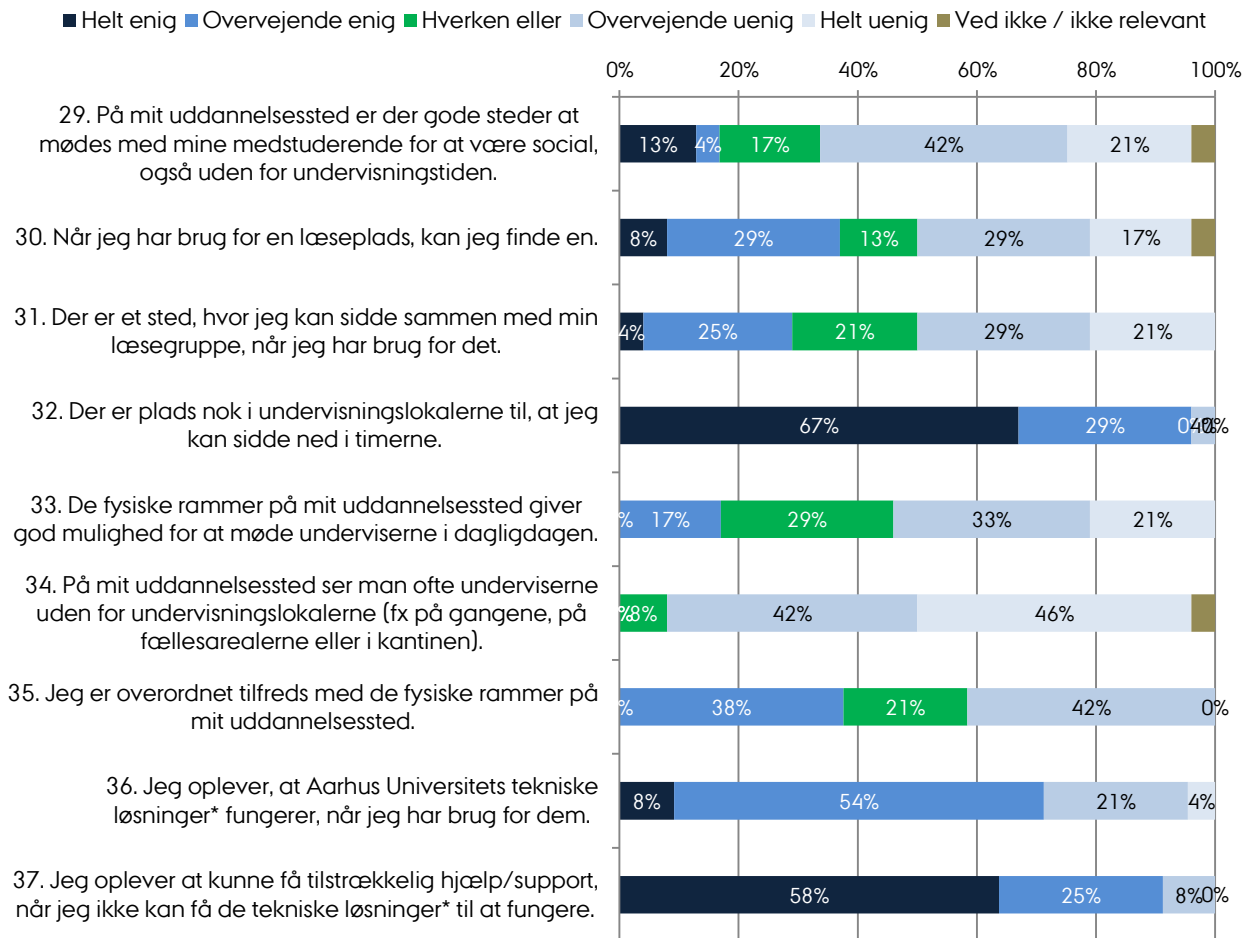
STUDIEMILJØ2014 Uddannelsesrapport

STUDIEMILJØ2014 Uddannelsesrapport

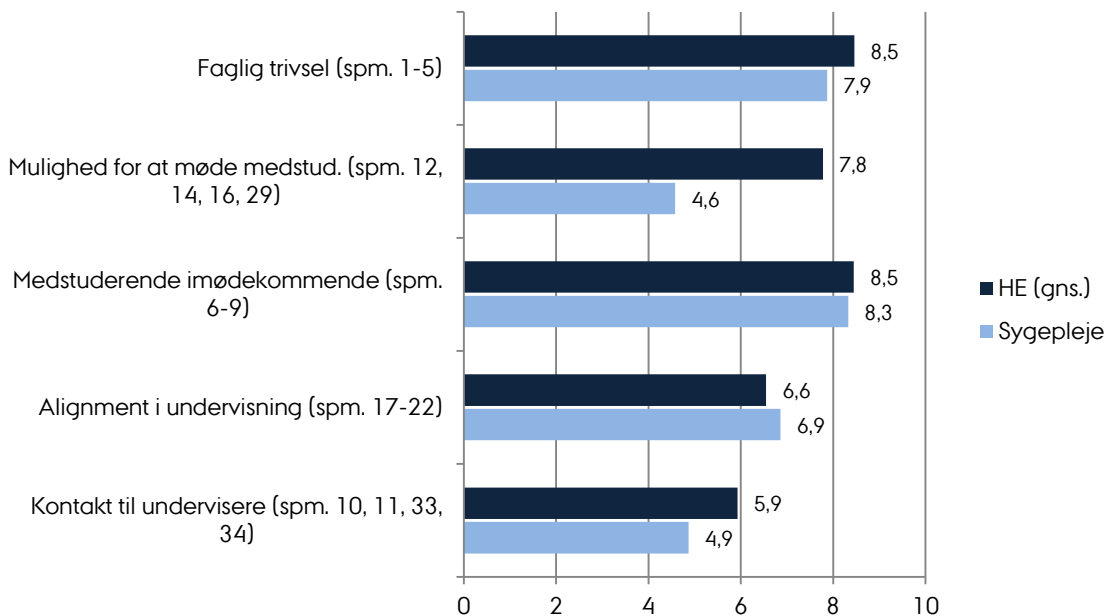
STUDIEMILJØ2014 Uddannelsesrapport

SYGEPLEJE

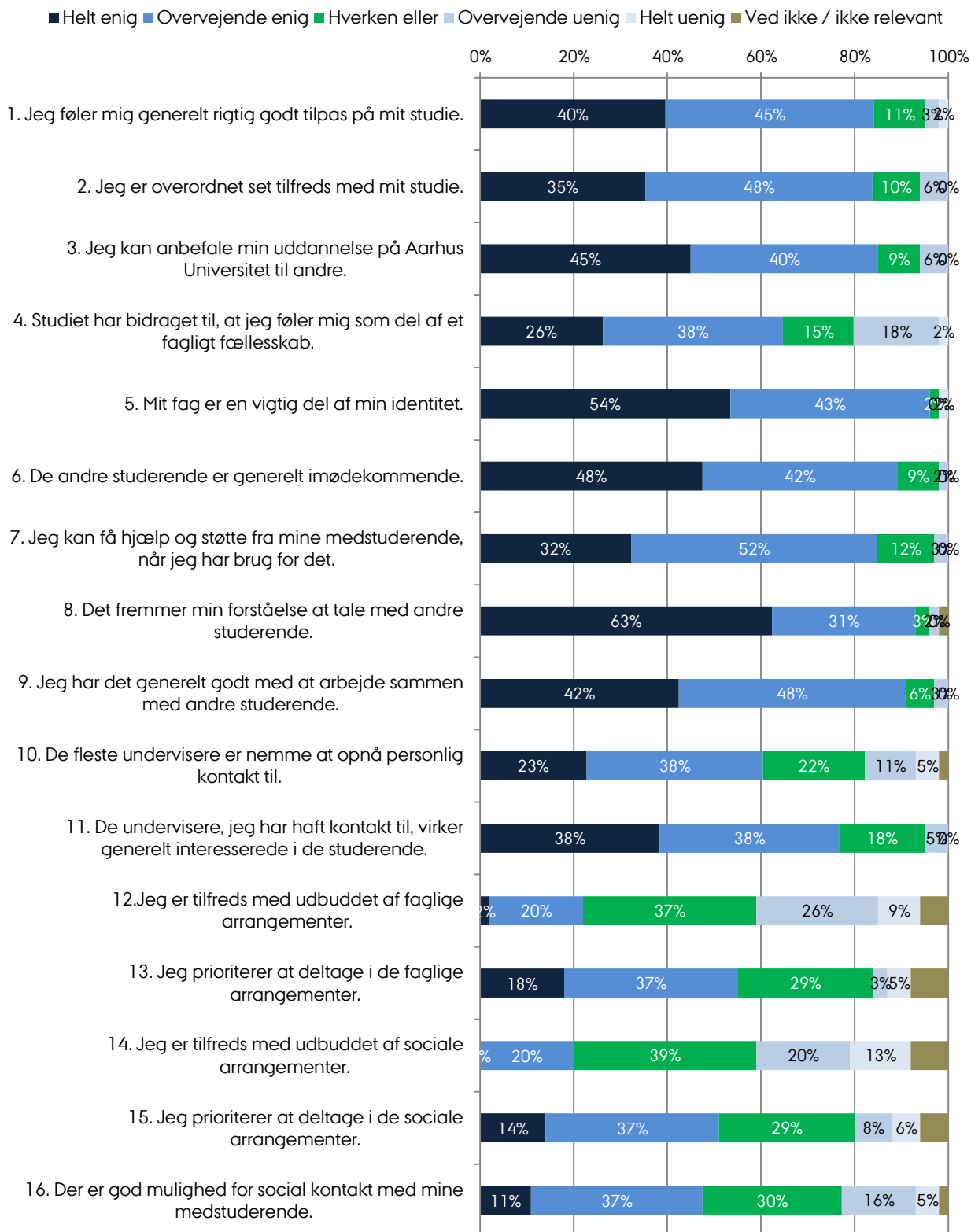
Data om uddannelsen

Antal svar	65
Svarprocent	41
Sammensat af	Sygepleje, kandidat
Institut	Institut for Folkesundhed

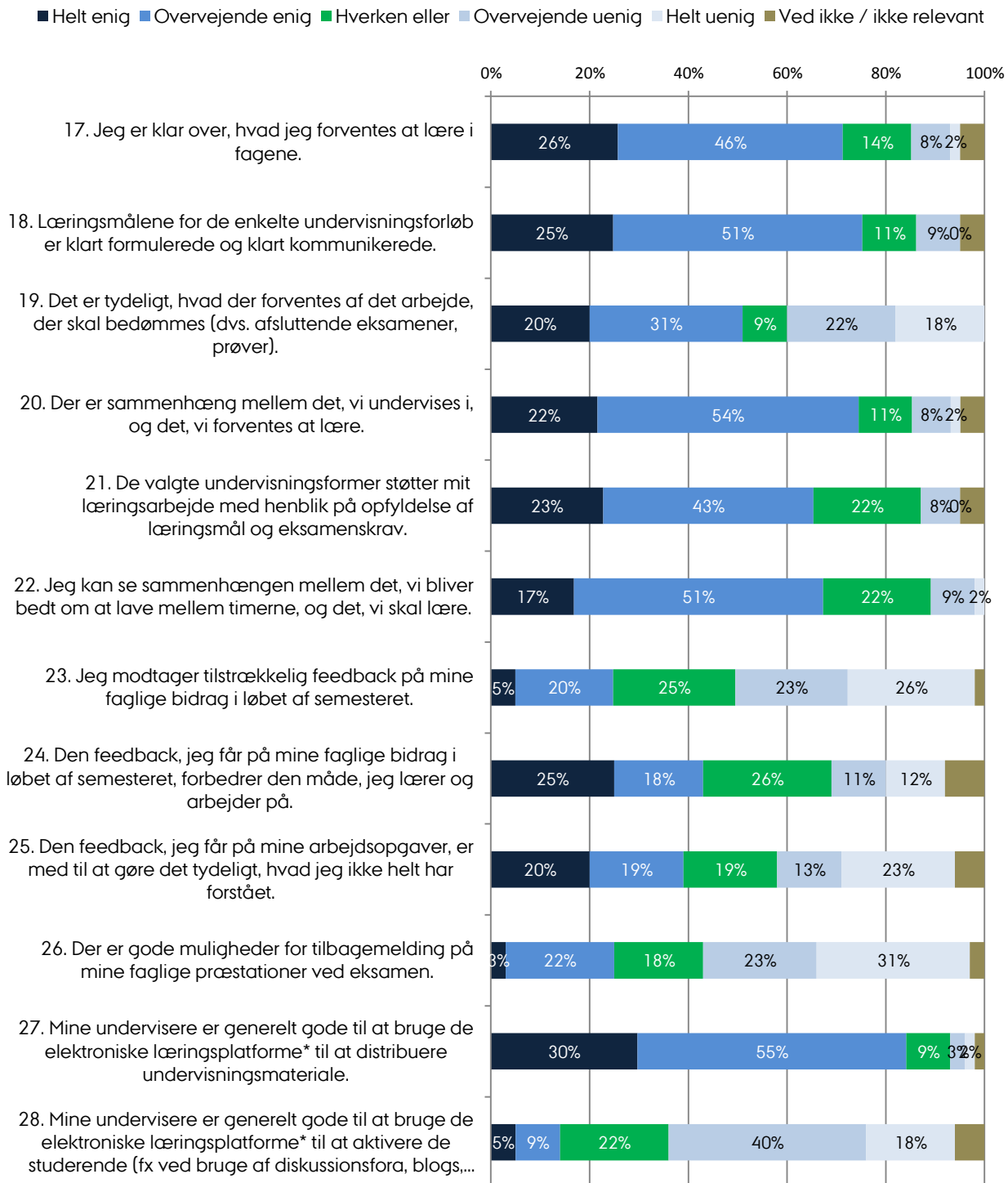

Note til figuren: I denne figur sammenlignes uddannelsens og fakultetets gennemsnitsscorer på fem skalaer. Hver skala er sammensat af en række enkeltspørgsmål, som det fremgår af parenteser. Værdierne er fremkommet ved at beregne gennemsnittet af hver studerendes svar på de enkelte spørgsmål. Herefter er der beregnet en gennemsnitsscore for hele uddannelsen. Alle skalaer er omskaleret: 0 er den laveste værdi, mens 10 er den højest mulige score. Se i øvrigt læsevejledningen i rapportens indledning.

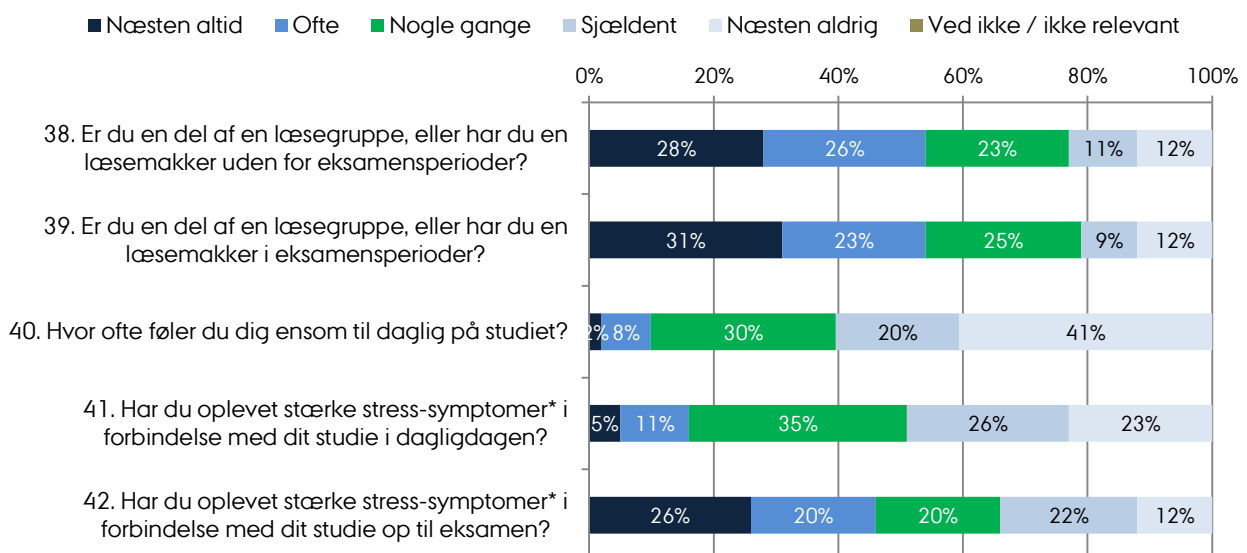
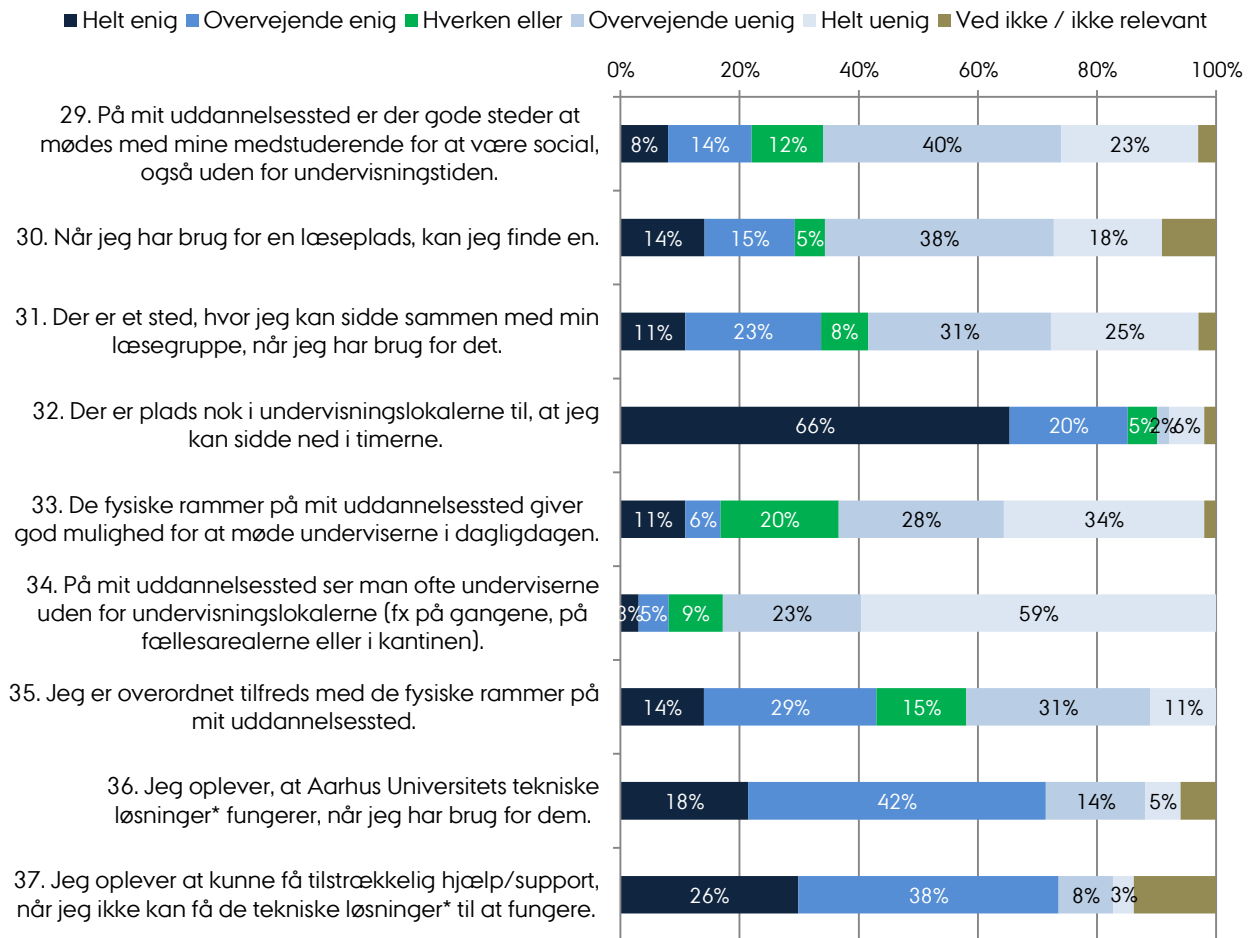
STUDIEMILJØ2014 Uddannelsesrapport

STUDIEMILJØ2014 Uddannelsesrapport

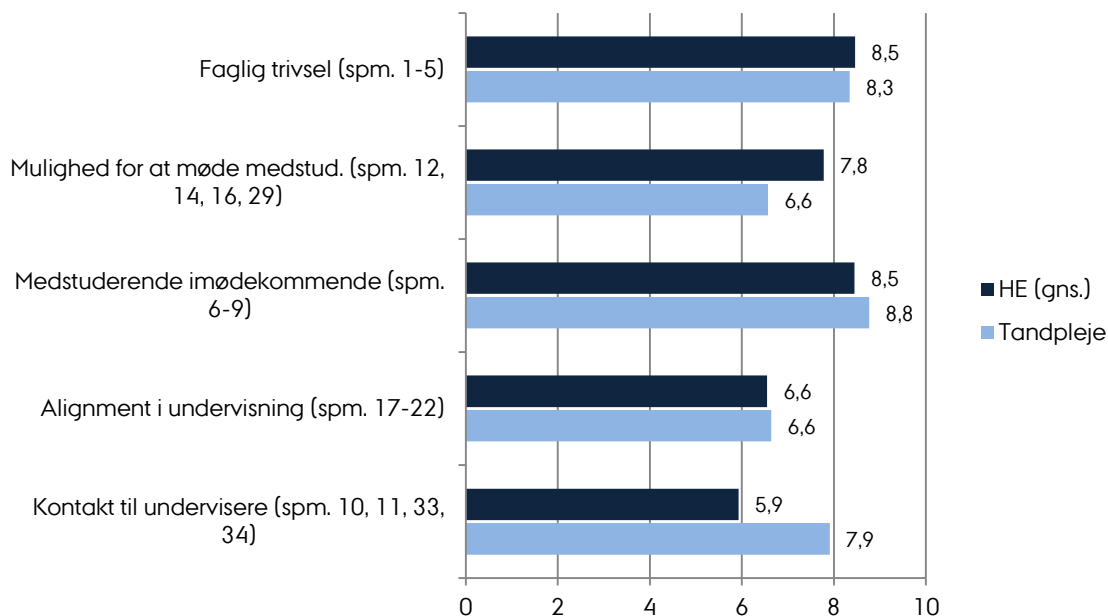
STUDIEMILJØ2014 Uddannelsesrapport

TANDPLEJE

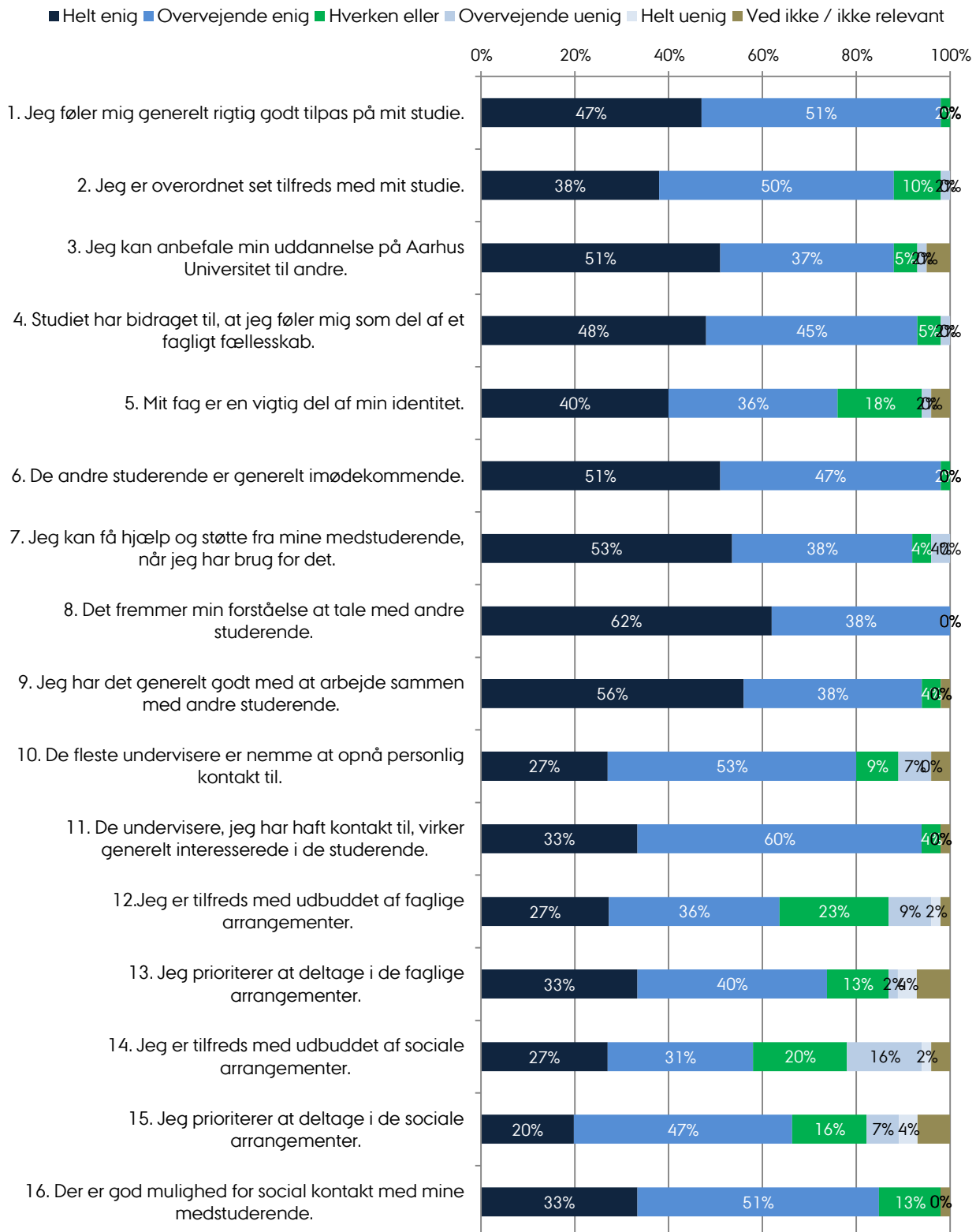
Data om uddannelsen

Antal svar	45
Svarprocent	22
Sammensat af	Tandpleje, bachelor
Institut	Skolen for klinikassistenter, tandplejere og kliniske tandteknikere

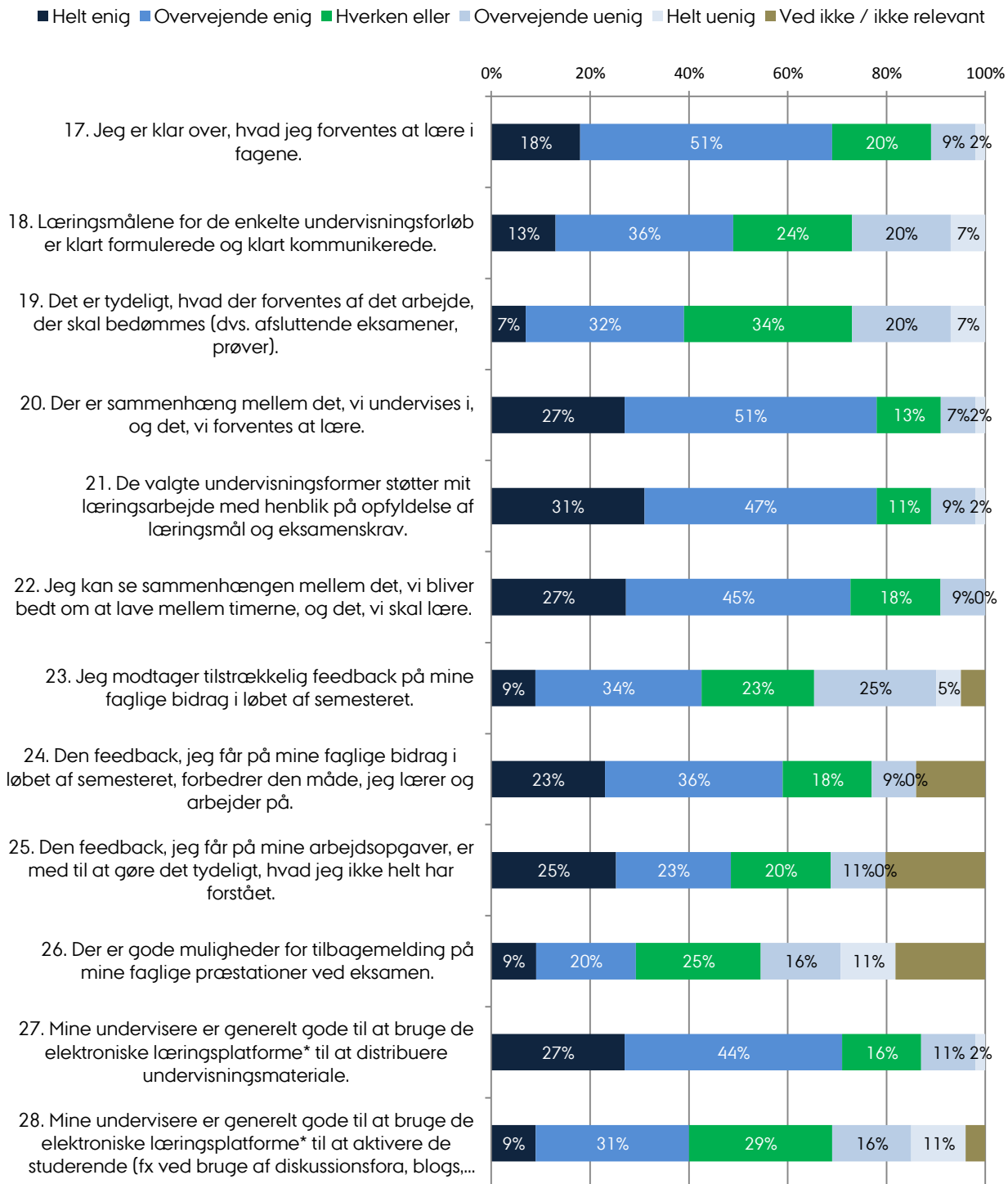

Note til figuren: I denne figur sammenlignes uddannelsens og fakultetets gennemsnitsscorer på fem skalaer. Hver skala er sammensat af en række enkeltspørgsmål, som det fremgår af parenteser. Værdierne er fremkommet ved at beregne gennemsnittet af hver studerendes svar på de enkelte spørgsmål. Herefter er der beregnet en gennemsnitsscore for hele uddannelsen. Alle skalaer er omskaleret: 0 er den laveste værdi, mens 10 er den højest mulige score. Se i øvrigt læsevejledningen i rapportens indledning.

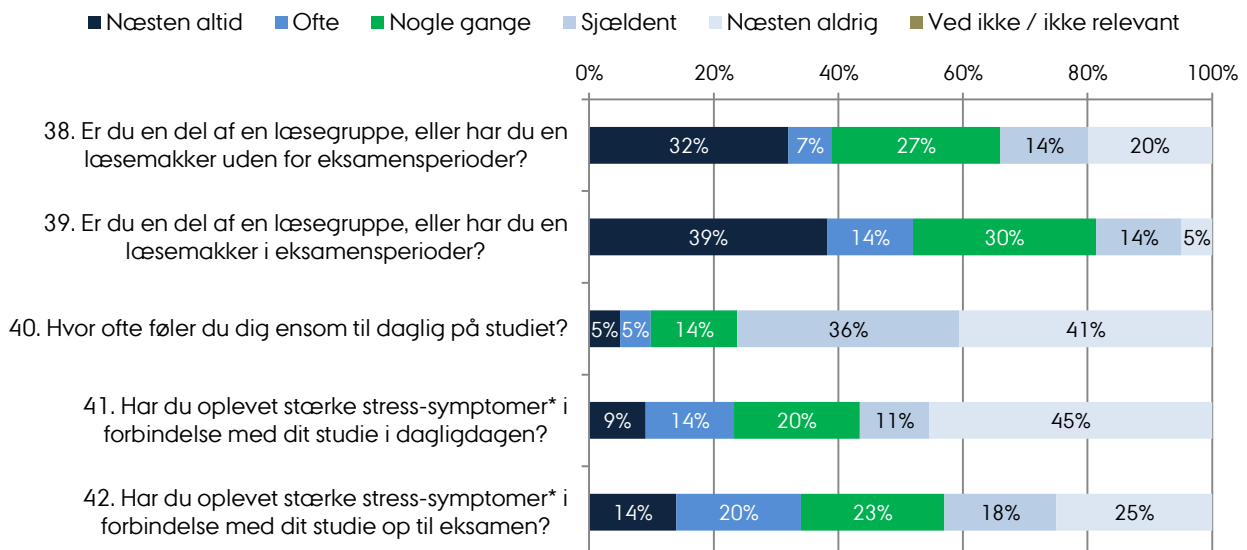
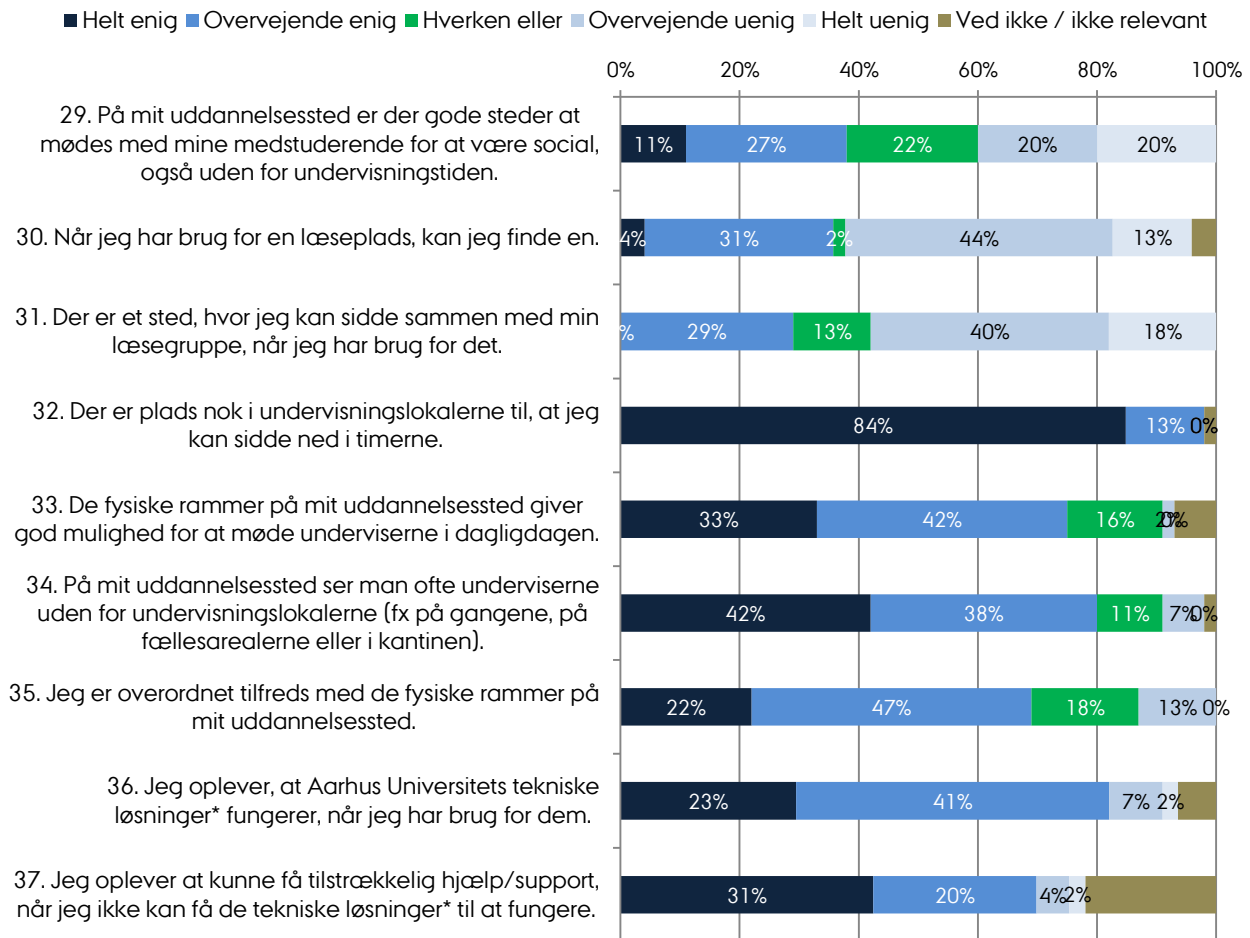
STUDIEMILJØ2014 Uddannelsesrapport

STUDIEMILJØ2014 Uddannelsesrapport

STUDIEMILJØ2014 Uddannelsesrapport

STUDIEMILJØ 2014

UNDERSØGELSE AF STUDIEMILJØET VED AARHUS UNIVERSITET

Rapport nr. 1/Studiemiljø 2014
Hovedresultater og nøgletal

Studiemiljø2014

Aarhus Universitet

Rapport nr. 1

Hovedresultater og nøgletal

Rapporter i serien Studiemiljø2014, Aarhus Universitet:

- Rapport nr. 1: Studiemiljø2014 - Hovedresultater og nøgletal
- Rapport nr. 2: Studiemiljø2014 - Studiemiljøtal for uddannelser ved Faculty of Arts
- Rapport nr. 3: Studiemiljø2014 - Studiemiljøtal for uddannelser ved School of Business and Social Sciences
- Rapport nr. 4: Studiemiljø2014 - Studiemiljøtal for uddannelser ved Faculty of Health
- Rapport nr. 5: Studiemiljø2014 - Studiemiljøtal for uddannelser ved Faculty of Science and Technology

Analysegruppe - Center for Undervisning og Læring, AU

Torben K. Jensen, centerleder, lektor, ph.d., tkj@au.dk

Kim J. Herrmann, adjunkt, cand.scient.pol., ph.d., kh@au.dk

Anna Bager-Elsborg, ph.d.-stipendiat, cand.scient.pol, abager@au.dk

Ida Nielsen, stud. psych.

Inger Borch Hansen, stud.scient.pol.

Rasmus Borup Nielsen, stud.scient.pol.

www.cul.au.dk

www.au.dk/studiemiljo

Tak for hjælpen

Tak til Marianne Toftegaard og Marianne Kjær for udtræk af data fra de studieadministrative systemer.

Tak til Dan René Andersen for hjælp til mailhåndtering og til Christian Haaber Rasch og Andreas G. Jensby for PR og promovering af undersøgelsen. Tak til det teknisk-administrative personale og studieledere, der hjalp med at udrede og klarlægge studiestrukturer og mailadresser.

Tak til studieledere for deres opfordringer til studerende om at medvirke i undersøgelsen og tak til de mange undervisere, der gjorde opmærksom på undersøgelsen i deres undervisningstid.

Endelig tak til de 13.647 studerende, der tog sig tid til at besvare det elektroniske spørgeskema.

Anvendte forkortelser

ST: Faculty of Science and Technology

HE: Faculty of Health

BSS: School of Business and Social Sciences

AR: Faculty of Arts

INDHOLDSFORTEGNELSE

Indholdsfortegnelse	4
1. Resume og oplæg til diskussion.....	6
Baggrund og formål	6
Studiemiljø.....	6
Læsevejledning.....	7
Analyseniveau	7
Mulighed for ekstra analyser	7
Sammenligning med SMU2011	7
Datagrundlag og metode	7
Svarprocent og repræsentativitet.....	7
Faglig trivsel	9
Figur 1.1 Faglig trivsel (forsat).....	10
Faglig trivsel – de vigtigste faktorer	10
Nedbørstabellen.....	11
De vigtigste konklusioner og oplæg til diskussion.....	15
#1 Diskussioner på relevante niveauer	15
#2 Faglig trivsel.....	15
#3 De vigtigste faktorer	15
#4 Mulighed for samvær.....	15
#5 Sammenholdet blandt de studerende.....	15
#6 Undervisningens organisering.....	16
#7 Studietid og arbejdsbelastning.....	16
#8 Det digitale læringsmiljø	16
#9 Mobning, chikane og diskrimination.....	17
#10 Det fysiske studiemiljø	17
2. Datagrundlag og metode	18
Spørgeskemaet.....	18
Data	18
Undersøgelsespopulationen.....	18
Dataindsamling.....	18

Svarprocenter og repræsentativitet.....	19
Metode	20
Afreportering.....	20
Kvantitative analyser.....	20
Sammenligning af tal fra 2011 og 2014	21
Bearbejdning af åbne kommentarer.....	21
3. Faglig trivsel og dens forudsætninger	22
Uddannelse som indføring i et fagligt fællesskab	22
Centrale dimensioner i SMU2014	23
Regressionsanalyse – hvad forklarer faglig trivsel?	24
4. Faglig trivsel på Aarhus Universitet	26
Trivsel på de enkelte hovedområder	26
Trivsel på tværs af studentergrupper	29
5. Det sociale liv på studiet.....	31
Læsegruppeaktivitet og ensomhed	33
6. Undervisningskonteksten.....	35
Kontakt til underviserne	35
Undervisningens organisering.....	36
Feedback og tilbagemelding	37
Det digitale læringsrum	39
7. Arbejdsindsats og arbejdsbyrde	41
Følelse af stress.....	41
Studietid.....	43
8. Diskrimination og chikane.....	48
Mobning og chikane	48
Diskriminering.....	49
9. Det fysiske studiemiljø.....	51
Tilfredsheden med de fysiske rammer.....	51
Uddannelsesstedets fysiske rammer	52
Vurdering af tekniske løsninger	54
Litteratur.....	55
Appendiks A: Svarprocenter	56
Appendiks B: Eksplorativ Faktoranalyse.....	59
Appendiks C: Regressionsanalyse.....	62

1. RESUME OG OPLÆG TIL DISKUSSION

Baggrund og formål

Formålet med Aarhus Universitets studiemiljøundersøgelse er at skabe troværdig viden om studerendes trivsel og deres studie- og læringsmiljø med henblik på at fastholde og understøtte det gode studiemiljø på universitetet. Aarhus Universitet har som éet af sine strategiske hovedmål at være blandt de allerbedste undervisningsinstitutioner for forskningsbaserede uddannelser, og i universitetets udviklingskontrakt indgår blandt andet målet for studerendes tilfredshed med deres uddannelse. Derfor danner undersøgelsen et vigtigt grundlag for universitets egen monitorering af studerendes trivsel.

Aarhus Universitet er tillige forpligtet til – i medfør af Lov om Undervisningsmiljøvurdering – hvert 3. år at undersøge undervisningsmiljøet på sine uddannelser og udarbejde rapporter og handlingsplaner. Aarhus Universitet udviklede i efteråret 2007 et undersøgelsesdesign for det psykiske studiemiljø og gennemførte en grundig analyse, der tilvejebragte en omfattende, nuanceret, pålidelig og relevant viden om studiemiljø og trivsel på universitetets mange uddannelser. Undersøgelsen er siden blevet udviklet og gennemført i 2011.

I både 2007 og 2011 dannede analyserne grundlag for beslutninger i studienævn og blandt studie- og institutledere. I foråret 2014 er undersøgelsen blevet gentaget

i en udvidet udgave, hvor spørgsmålene om studiemiljøet er kvalitetssikret i fokusgrupper og hvor flere spørgsmål er udbygget eller udviklet for at sikre, at de indfanger studerendes oplevelser af deres hverdag.

Undersøgelsen er initieret og godkendt af Aarhus Universitets uddannelsesbånd. I løbet af januar 2014 blev spørgeskemaet sendt i høring blandt studieledere og hos Studenterrådet ved Aarhus Universitet. Alle studerende på heltidsstudier ved Aarhus Universitet – cirka 34.000 – er blevet opfordret til via et elektronisk spørgeskema at besvare en række spørgsmål om trivsel, kontakt til medstuderende og undervisere, undervisningens organisering, det sociale liv på studiet, arbejdsbyrde, arbejdsindsats, stress, oplevelse af de fysiske og virtuelle rammer omkring deres uddannelse m.m. Undersøgelsen har endvidere været tilrettelagt således, at de studerendes svar på spørgeskemaet har kunnet kombineres med en række oplysninger fra det studieadministrative system om samme studerendes studieforløb. Endelig indgår i datasættet ca. 600 sider tekst fra de studerendes svar på to åbne spørgsmål i spørgeskemaet om henholdsvis det psykiske og det fysiske studiemiljø. Data giver et unikt og rigt datamateriale. I alt tog 13.647 studerende sig tid til at besvare spørgeskemaet. Der er således tale om den største undersøgelse nogensinde blandt studerende på AU.

Studiemiljø

I lovens forstand er studiemiljø sammensat af det fysiske, det æstetiske og det psykiske studiemiljø. Undersøgelsen her vedrører det psykiske studiemiljø og de aspekter af det fysiske studiemiljø, der angår de studerendes vurdering af de fysiske og virtuelle omgivers funktionalitet med henblik på læring og socialt samvær.

Aarhus Universitet brød i 2007 nyt land ved at udvikle et undersøgelsesdesign og gennemføre en grundig, teoretisk funderet undersøgelse af studiemiljøet ved en dansk videregående uddannelse. Undersøgelseskon-

ceptet tog afsæt i teori og forskningsresultater vedrørende psykisk arbejdsmiljø, stress og coping, læring og organisering af universitetsundervisning, trivsels- og frafaldsanalyser ved videregående uddannelser, tilfredshedsundersøgelser ved videregående uddannelser samt regelgrundlaget for UndervisningsMiljøVurderinger (UMV). Konceptet lå ligeledes til grund for Studiemiljø2011. I begge disse undersøgelser var psykisk studiemiljø som udgangspunkt defineret som trivsel, forstået som en kombination af, i hvilket omfang de studerende generelt følte sig godt tilpas, og i hvilket

omfang de overordnet set erklærede sig tilfredse med deres studier. Denne definition af psykisk studiemiljø kan betegnes som 'smal'. Analyser i de foregående år viste, at trivsel på Aarhus Universitet i høj grad svarer til at være en del af et fagligt fællesskab på sit studie. Derfor er analyserne i denne undersøgelse foretaget blandt andet med det formål at undersøge denne sammenhæng nærmere og finde ud af, hvad der opretholder faglig trivsel i bred forstand i fagmiljøerne.

Læsevejledning

Rapporten er struktureret således, at det første kapitel som afslutning indeholder en sammenfatning af undersøgelsens hovedpointer, vigtigste konklusioner og oplæg til diskussion. I det første kapitel vises resultaterne for hovedområderne ved siden af hinanden i den såkaldte 'nedbørstabel', hvor tallene er farvelagt for at give læseren mulighed for hurtigt at danne sig et overblik over ligheder og forskelle hovedområderne imellem. Kapitel 2 omhandler undersøgelsens datagrundlag og metode. Her redegøres der kort for, hvordan data er indsamlet og behandlet, herunder også hvordan undersøgelsens åbne kommentarer er behandlet. Kapitel 3 er et analytisk kapitel, der afrapporterer den teoretiske baggrund for begrebet Faglig trivsel og præsenterer, hvilke dimensioner og sammenhænge de statistiske analyser af materialet viser. Kapitel 4 viser niveauet af trivsel på Aarhus Universitet. I de følgende kapitler afrapporteres tallene inden for forskellige temaer, der er placeret i den rækkefølge, som de indvirker på trivsel. Kapitel 5 omhandler det sociale miljø, kapitel 6 undervisningens organisering, kapitel 7 arbejdsbyrde og tidsforbrug, og kapitel 8 viser tallene for diskrimination og chikane. Rapportens sidste kapitel afrapporterer tallene for det fysiske studiemiljø.

Analyseniveau

I denne rapport analyseres tallene fra SMU2014 på universitets- og hovedområdetiveau. Her beskrives

Analysedesignet tager ikke udelukkende sigte på at kortlægge niveauet af trivsel. Sigtet er også at kortlægge, hvilke faktorer der betyder noget for god trivsel på de enkelte uddannelser, og beskrive de bagvedliggende parametre. Målet er, at man på de enkelte uddannelser kan værne om og styrke de positive elementer i studiemiljøet, ændre på de negative faktorer og vurdere effekten af de tiltag, der har været taget som opfølgning af de forrige studiemiljøundersøgelser.

også sammenhængene mellem undersøgelsens spørgsmål på et overordnet niveau. Der er i tillæg udformet fire rapporter med tal brudt ned på mindre enheder. Disse kaldes uddannelsesrapporter.

Mulighed for ekstra analyser

Som tidligere er der også denne gang mulighed for at rekvirere yderligere analyser, så snart rapporterne er offentliggjort. Uddannelsesrapporterne er for de fleste uddannelsers vedkommende sammensat af flere uddannelser. Det muligt i det omfang, at anonymitetshensynene tillader det, at få tallene brudt yderligere ned på for eksempel bachelor- og kandidatniveau eller for uddannelsesretninger og specialiseringer. Analyserne rekvireres ved at sende en mail til studiemiljo@au.dk.

Sammenligning med SMU2011

Nogle spørgsmål er ikke kun stillet i 2014, men også i 2011. Det er derfor nærliggende at sammenligne tallene, og 2011-tallene er angivet, hvor spørgsmålene fra SMU2011 er direkte sammenlignelige med SMU2014. Analysegruppen gør dog opmærksom på forhold, der kan have påvirket tallene, fx ændringer i studenterpopulationen og ændringer i uddannelsernes organisering. Derfor bør forskelle mellem 2014 og 2011 fortolkes med passende varsomhed. For yderligere beskrivelse af denne problematik, se kapitel 2.

måned. Dataindsamlingen løb frem til midt i april. Data er efterfølgende behandlet statistisk og analyseret.

Svarprocent og repræsentativitet

En stor del af universitetets studerende valgte at deltage i undersøgelsen. Fyrre procent af de studerende svarede på spørgeskemaet, hvilket er den højeste svarprocent på et dansk universitet nogensinde, hvad angår

studiemiljøundersøgelser. Svarprocenterne for de enkelte hovedområder fremgår af Tabel 1.1

gennemsnit er der kun mindre afvigelser mellem stikprøve og population.

Målt på en række baggrundsparemetre såsom køn, alder, uddannelsestype og adgangsgivende karakter-

Tabel 1.1. Svarprocenter

	N	n	%
AU	34.510	13.647	40%
AR	11.340	4.149	37%
BSS	12.735	4.633	36%
HE	4.012	1.906	48%
ST	6.421	2.957	46%

Oversigt over svarprocenter. Fuldtidsstuderende (N), antallet af svar (n).

Faglig trivsel

Generelt trives de studerende ved Aarhus Universitet godt. Helt overordnet svarer 88 procent af de studerende, at de føler sig rigtig godt tilpas på deres studie, hvilket er højere end de 85 procent, der svarede bekræftende på samme spørgsmål i 2007. Kun fire procent erklærer sig helt eller overvejende uenige i, at de føler sig godt tilpas.

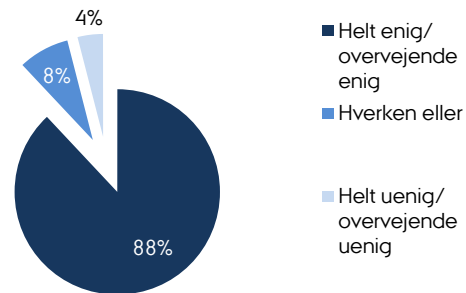
De studerende er afslutningsvist blevet bedt om at tage stilling til, om de overordnet set er tilfredse med deres studier. Spørgsmålet er stillet, efter at de har været igennem en lang række spørgsmål om medstuderende, faglige og sociale arrangementer, undervisningens organisering, mobning, tidsforbrug samt spørgsmål om de fysiske rammer for uddannelsen. Derfor kan man betragte spørgsmålet som en overordnet opsummering på baggrund af de vurderinger, som den studerende har foretaget igennem spørgeskemaet. Et meget stort flertal af de studerende, 87 procent, er tilfreds med deres studier.

For første gang er de studerende blevet bedt om at tage stilling til, om de kan anbefale deres uddannelse på Aarhus Universitet til andre. Dette er tilfældet for langt størsteparten af de studerende. Således erklærer 85 procent sig helt eller overvejende enig i udsagnet: "Jeg kan anbefale min uddannelse på Aarhus Universitet til andre".

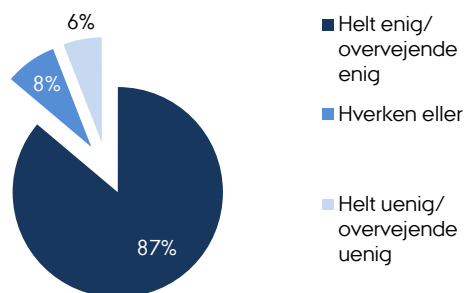
De studerendes tilpashed og tilfredshed hænger også nøje sammen med deres oplevelse af at have en faglig identitet og være en del af et fagligt fællesskab. 76 procent vurderer, at studiet har bidraget til en følelse af at tilhøre et fagligt fællesskab. 77 procent tilkendegiver, at deres fag er en vigtig del af deres identitet.

Figur 1.1. Faglig trivsel

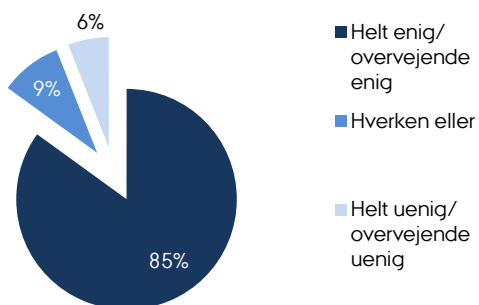
Jeg føler mig generelt rigtig godt tilpas på mit studie.

Jeg er overordnet set tilfreds med mit studie.

Jeg kan anbefale min uddannelse på Aarhus Universitet til andre.

Faglig trivsel – de vigtigste faktorer

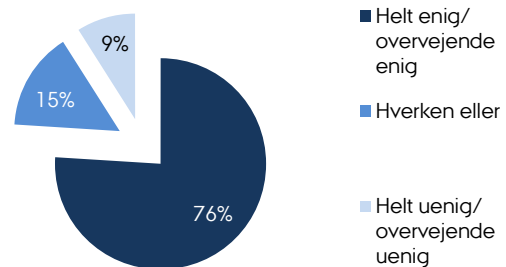
De studerendes faglige trivsel påvirkes af mange forskellige forhold i studiemiljøet, men ikke alle forhold er lige vigtige eller påvirker de studerendes faglige trivsel lige meget. Analyserne af datamaterialet viser, at de tre vigtigste faktorer for studerendes faglige trivsel er:

1. Muligheden for at møde medstuderende, dvs. både de fysiske, sociale og organisatoriske forudsætninger for samvær med andre studerende. Det kan være faglige og sociale arrangementer, lokaler og faciliteter til at møde andre.
2. Imødekomende medstuderende, hvilket vil sige venlige medstuderende, fravær af ensomhed og godt samarbejde med andre studerende.
3. Undervisningens organisering (alignment), dvs. om der er sammenhæng mellem læringsmål og eksamenskrav, om det er tydeligt, hvad de studerende forventes at lære, og hvordan de skal løse opgaver.

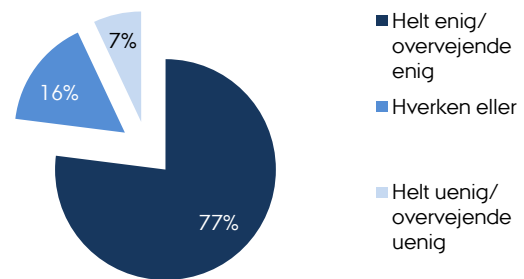
Disse faktorer påvirker de studerendes faglige trivsel uanset studietrin, fag og personlige karakteristika såsom køn og alder. Disse faktorer er det muligt for uddannelserne at påvirke og sætte ind over for udfordringer i studiemiljøet.

Figur 1.1 Faglig trivsel (forsat)

Studiet har bidraget til, at jeg føler mig som del af et fagligt fællesskab.

Mit fag er en vigtig del af min identitet.

Nedbørstabelen

På de følgende sider vises Tabel 1.2, også kaldet nedbørstabelen. Tabellen viser en lang række – men ikke alle – spørgsmål, som har været stillet de studerende i undersøgelsen. Først afrapporteres tallene for de spørgsmål, som udgør de studerendes trivsel. Herefter følger de resterende spørgsmål.

Herunder er angivet en kort læsevejledning til tabellen, ligesom der også er gjort rede for farvelægningen af tabellen. Jo lysere farver, desto bedre resultater. Mørke farver angiver punkter, som bør give anledning til særlig opmærksomhed.

Læsevejledning til Tabel 1.2

	U	A
Faglig trivsel		
Jeg føler mig generelt rigtig godt tilpas på mit studie	88%	86%
Jeg er overordnet set tilfreds med studiet	87%	85%

Tallene i tabellen viser, hvor stor en andel af de studerende på det givne studie der har erklæret sig enige i udsagnet til venstre i tabellen – her: "Jeg føler mig generelt rigtig godt tilpas på mit studie". Tallene angiver procentandelen, der erklærer sig "Helt enig" eller "Overvejende enig", eller procentandelen, der svarer "Næsten altid" eller "Ofte" på spørgsmålene vedrørende ensomhed, læsegruppe og stærke stresssymptomer.

Farvelægning af Tabel 1.2

80-100%
60-79%
40-59%
20-39%
0-19%

Felterne i tabellen er farvet i fem forskellige nuancer. Den lyseste nuance viser, at 80-100 procent af de studerende har erklæret sig enige i udsagnet til venstre i tabellen. De næste nuancer dækker henholdsvis 60-79, 40-59 og 20-39 procent, mens den mørkeste farve angiver, at procentandelen på 0-19 har erklæret sig enige i udsagnet.

Jo mørkere farve, desto større grund har hovedområderne til at drøfte, om de har et problem, der skal gøres noget ved.

Skalaen er vendt for negativt ladede udsagn, fx "Har du oplevet stærke stress-symptomer i forbindelse med dit studie? - I dagligdagen". For spørgsmål som dette svarer den lyseste kategori til, at 0-10 procent har erklæret sig uenige i udsagnet.

Tabel 1.2. Sammenfatning af nøgletal

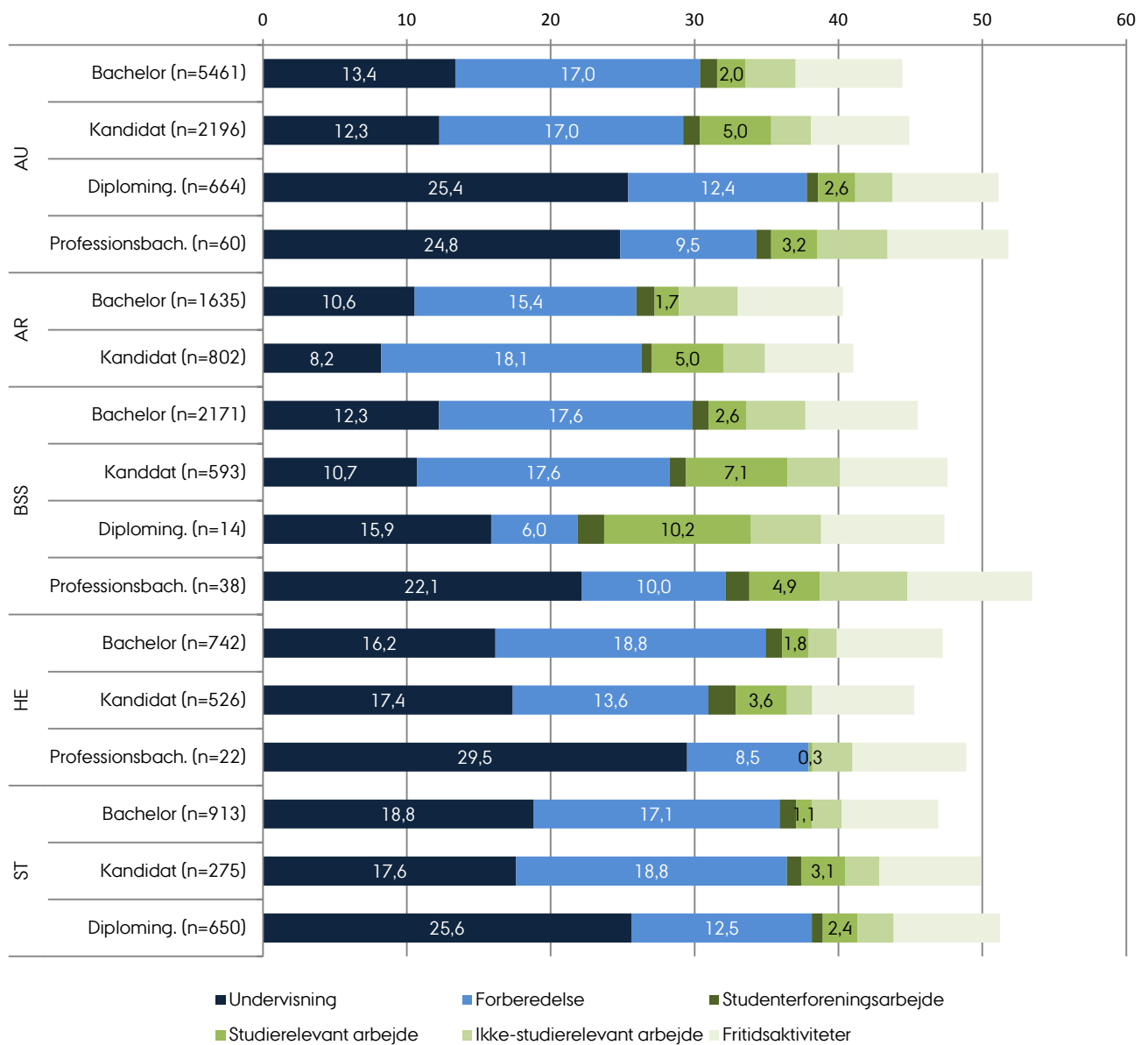
	AU 2011	AU 2014	AR	BSS	HE	ST
Faglig trivsel (Helt enig/overvejende enig)						
Jeg føler mig generelt rigtig godt tilpas på mit studie.	86%	88%	86%	87%	92%	90%
Jeg er overordnet set tilfreds med mit studie.*	85%	87%	85%	85%	92%	88%
Jeg kan anbefale min uddannelse på Aarhus Universitet til andre.	-	85%	84%	83%	91%	88%
Studiet har bidraget til, at jeg føler mig som del af et fagligt fællesskab.	75%	76%	73%	73%	85%	80%
Mit fag er en vigtig del af min identitet.	-	77%	77%	73%	89%	78%
Kontakt til medstuderende (Helt enig/overvejende enig)						
De andre studerende er generelt imødekommende.	86%	88%	89%	85%	91%	91%
Jeg kan få hjælp og støtte fra mine medstuderende, når jeg har brug for det.	-	85%	84%	81%	87%	89%
Det fremmer min forståelse at tale med andre studerende.	-	93%	93%	90%	94%	94%
Læsegruppe (Næsten altid/ofte)						
Er du en del af en læsegruppe, eller har du en læsemakker uden for eksamensperioden?	-	55%	53%	55%	64%	51%
Er du en del af en læsegruppe, eller har du en læsemakker i eksamensperioder?	-	62%	53%	62%	79%	63%
Ensomhed (Næsten altid/ofte)						
Hvor ofte føler du dig ensom til daglig på studiet?	9%	12%	13%	15%	8%	11%
Faglige og sociale arrangementer (Helt enig/overvejende enig)						
Jeg er tilfreds med udbuddet af faglige arrangementer.	75%	74%	73%	74%	83%	71%
Jeg prioriterer at deltage i de faglige arrangementer.	-	53%	56%	46%	65%	50%
Jeg er tilfreds med udbuddet af sociale arrangementer.	76%	70%	61%	72%	79%	73%
Jeg prioriterer at deltage i de sociale arrangementer.	-	56%	55%	52%	66%	55%
Der er god mulighed for social kontakt med mine medstuderende.*	75%	76%	70%	74%	85%	82%
Læringsmål og alignment (Helt enig/overvejende enig)						
Jeg er klar over, hvad jeg forventes at lære i fagene.	-	75%	78%	73%	71%	77%
Læringsmålene for de enkelte undervisningsforløb er klart formulerede og klart kommunikerede.	64%	62%	67%	59%	53%	65%

Tabel 1.2. Sammenfatning af nøgletal

	AU 2011	AU 2014	AR	BSS	HE	ST
Det er tydeligt, hvad der forventes af det arbejde, der skal bedømmes,	-	54%	56%	49%	50%	63%
Feedback og tilbagemelding (Helt enig/overvejende enig)						
Jeg modtager tilstrækkelig feedback på mine faglige bidrag i løbet af semesteret.	-	40%	45%	33%	25%	53%
Den feedback, jeg får på mine faglige bidrag i løbet af semesteret, forbedrer den måde, jeg lærer og arbejder på.	-	58%	63%	56%	46%	61%
Den feedback, jeg får på mine arbejdsopgaver, er med til at gøre det tydeligt, hvad jeg ikke helt har forstået.	-	60%	62%	58%	45%	69%
Der er gode muligheder for tilbagemelding på mine faglige præstationer ved eksamen.*	38 %	38%	45%	37%	18%	42%
Fysiske rammer (Helt enig/overvejende enig)						
Når jeg har brug for en læseplads, kan jeg finde en.*	55%	62%	70%	57%	64%	56%
Der er et sted, hvor jeg kan sidde sammen med min læsegruppe, når jeg har brug for det.*	53%	54%	69%	44%	48%	52%
Der er plads nok i undervisningslokalerne til, at jeg kan sidde ned i timerne.	-	86%	83%	89%	84%	88%
Stress (Næsten altid/ofte)						
Har du oplevet stærke stress-symptomer i forbindelse med dit studie i dagligdagen?	11%	17%	17%	17%	16%	17%
Har du oplevet stærke stress-symptomer i forbindelse med dit studie op til eksamen?	32%	34%	34%	34%	36%	32%
Brug af elektroniske platforme (Helt enig + overvejende enig)						
Mine undervisere er generelt gode til at bruge de elektroniske læringsplatforme til at distribuere undervisningsmateriale.	81%	75%	80%	72%	61%	82%
Mine undervisere er generelt gode til at bruge de elektroniske læringsplatforme til at aktivere de studerende	23%	25%	30%	19%	14%	33%

Note. * markerer at spørgsmålsformuleringen er ændret siden Studiemiljø 2011. Derfor skal sammenligning af tallene foretages med varsomhed. Se *kapitel 2* om sammenligning over tid.

Figur 1.2. Studerendes angivelse af tidsforbrug per uge fordelt på hovedområde og uddannelsestype

Note: Følgende betingelser skulle være opfyldt for at den studerendes svar blev inddraget i beregningen af gennemsnittet: i) Den studerende skulle have angivet at planlægge at tage 30 ECTS, svarende til et fuldtidsstudium, ii) Den studerende måtte ikke være specialestuderende, iii) Det ugentlige tidsforbrug skulle være større end 0 timer og mindre eller lig 84 timer. *n* angiver antallet af svar, som opfylder disse betingelser. Spørgsmålets formulering: "Tænk tilbage på de sidste syv dage. Hvor mange timer har du brugt på følgende aktiviteter? Hvis din uge har været meget atypisk, fx hvis du har været syg eller ude at rejse, så tænk i stedet på en typisk uge uden for eksamensperioden."

De vigtigste konklusioner og oplæg til diskussion

#1 Diskussioner på relevante niveauer

Tallene i denne rapport dækker Aarhus Universitet under et samt de fire hovedområder AR, BSS, HE og ST. I tillæg er der blevet udarbejdet fire uddannelsesrapporter for hvert fakultet (rapporterne 2-5), hvor tallene rapporteres for samtlige uddannelser under fakultetet. Disse tal viser, at der er en betydelig variation mellem uddannelser inden for selv samme fakulteter.

Analysegruppen anbefaler...

- ... at man blandt studieledere og studienævn analyserer og diskuterer tallene for hver enkelt uddannelse. Disse tal fremgår af rapporterne 2-5.
- ... at man – hvor det skønnes nødvendigt for en mere detaljeret analyse af tallene – rekvirerer såkaldte særkørsler hos analysegruppen.

#2 Faglig trivsel

Analyserne viser, at trivsel blandt universitetets studerende kan karakteriseres som 'faglig trivsel'. Det vil sige, at studerendes trivsel i lige så høj grad består i følelsen af at høre til i et fagligt fællesskab og have en faglig identitet, som den består i at være tilpas, tilfreds og kunne anbefale sin uddannelse til andre.

Analysegruppen anbefaler...

- ☐ at man i de faglige miljøer diskuterer, hvordan man opbygger og understøtter og opretholder en faglig identitet hos de studerende.
- ☐ at man overvejer, hvordan man hjælper nye studerende til at blive en del af faglige fællesskaber på studiet.

#3 De vigtigste faktorer

En række statistiske analyser er blevet udført for ikke kun at afdække, om de studerende trives, men hvorfor de trives eller ikke (se kapitel 3 samt appendiks c). Analyserne peger på, at følgende tre faktorer har størst betydning for de studerendes faglige trivsel: at der er mulighed for at mødes med medstuderende, at de medstuderende er imødekommende og hjælpsomme over for hinanden, og at der er en gennemsigtig og sammenhængende organisering af undervisning (alignment).

Analysegruppen anbefaler...

- ☐ at man særligt interesserer sig for de faktorer, som har størst betydning for de studerendes fag-

lige trivsel, nemlig a) de studerendes mulighed for at interagere fagligt og socialt med hinanden, b) sammenholdet og kulturen de studerende imellem, og c) graden af alignment mellem læringsmål, undervisningsformer og bedømmelseskriterier ved eksamen.

#4 Mulighed for samvær

Analyserne viser, at de studerende på Aarhus Universitet har et højt niveau af faglig trivsel, især fordi de oplever, at der er mulighed for at være sammen med deres medstuderende i og uden for undervisningen. Dette sker i både faglige og sociale sammenhænge, som de faglige miljøer og Aarhus Universitet kan være med til at understøtte og sigte mod at forbedre, hvor det skønnes nødvendigt.

Analysegruppen anbefaler...

- ☐ at man på de enkelte studier diskuterer, hvordan man kan understøtte studenterforeningsarbejdet med henblik på at fremme og vedligeholde udbuddet af faglige og sociale arrangementer.
- ☐ at man – hvor det er muligt inden for de eksisterende økonomiske og fysiske rammer – stiller plads og rum til rådighed for de studerende, så de har mulighed for at opholde sig på uddannelsesstedet uden for undervisningstiden.

#5 Sammenholdet blandt de studerende

Flertallet af de studerende oplever, at deres medstuderende er imødekommende, og at det at være og arbejde sammen med dem er positivt. Langt de fleste studerende oplever, at det er godt at arbejde sammen med deres medstuderende. Men cirka en ud af ti studerende oplever at være ensomme i dagligdagen i forbindelse med studiet, og tallet er steget lidt fra 2011. Kun lidt flere end halvdelen af de studerende er til daglig en del af en læsegruppe eller har en læsemakker. I de kvalitative kommentarer påpeger flere studerende, at de oplever, at der er stærk konkurrence og spidse albuer blandt deres medstuderende, og det kan have betydning for muligheden for samarbejde.

Analysegruppen anbefaler...

- ☐ at man lokalt diskuterer, hvordan man kan hjælpe de studerende til en social studiepraksis gennem organisering af studiearbejde i læse-

grupper og ved at tage hånd om studerende, der falder uden for disse.

- ☐ at man diskuterer, hvordan man i øvrigt kan identificere og modvirke ensomhed i studiemiljøet.
- ☐ at man på alle niveauer arbejder på at fremme en sund kultur blandt de studerende, hvor de kan være ambitiøse uden nødvendigvis at modarbejde hinanden.

#6 Undervisningens organisering

Undervisningens meningsfulde organisering spiller en vigtig rolle for de studerendes faglige trivsel og oplevelse af at passe ind på et studie. Tre ud af fire studerende mener at vide, hvad der forventes af dem. Færre end to tredjedele vurderer, at læringsmålene for undervisningsforløbene er klart kommunikeret. Lidt over halvdelen af de studerende ved, hvad der forventes af det arbejde, der bedømmes til eksamen.

Under halvdelen af de studerende oplever, at de får tilstrækkelig feedback på deres faglige præstationer i løbet af semesteret og til eksamen, mens knap 70 procent oplever, at den feedback, de modtager, er med til at forbedre den måde de lærer på.

Analysegruppen anbefaler...

- ☐ at man diskuterer, hvorvidt man kan sikre, at læringsmål og bedømmelseskriterier ved eksamen ikke kun er klart formulerede i studieordningen, men også er klart kommunikeret til de studerende som en del af undervisningen.
- ☐ at man diskuterer, hvorvidt det – de ofte store årgange taget i betragtning – er muligt at give flere muligheder for feedback i løbet af semesteret og efter afsluttede prøver og eksamener.

#7 Studietid og arbejdsbelastning

En gennemsnitlig studieuge (undervisning + forberedelse/læsegruppearbejde) for en studerende med normeret studiebelastning er 30,7 timer. Herudover kommer studenterforeningsarbejde, erhvervsarbejde og fritidsaktiviteter. Der er stor variation hovedområder og uddannelsesretninger imellem, ligesom der er meget stor variation mellem de studerende.

De studerende er blevet bedt om at tage stilling til, hvor mange ECTS-point de har planlagt at tage i semesteret. Størstedelen (83 procent) af de studerende sigter mod at gennemføre et fuldtidsstudie med 30 ECTS-point, fire procent planlægger at gennemføre mere end 30 ECTS-

point, og 13 procent planlægger at tage mindre end normeret studiebelastning.

Hver tredje studerende oplever at have stærke stress-symptomer i eksamensperioderne. Dette er på niveau med tallene fra 2011. Til gengæld er der noget, der tyder på, at oplevelsen af stærke stress-symptomer i hverdagen er steget på alle hovedområder. I 2011 angav 13 procent ofte eller næsten altid at have stærke stress-symptomer i dagligdagen, mens der i 2014 i gennemsnit er 17 procent, der oplever dette ofte eller næsten altid.

Analysegruppen anbefaler...

- ☐ at man lokalt diskuterer årsagerne til stress i de enkelte fagmiljøer og i den forbindelse overvejer, hvilke løsninger der kan findes for at modvirke stærke stresssymptomer til daglig så vel som i eksamensperioderne.
- ☐ at man diskuterer, hvorvidt det er muligt at motivere de studerende til at arbejde mere mellem timerne, fx ved a) at tilskynde til læsegruppearbejde, ved b) at hjælpe de studerende til at organisere deres forberedelsestid i kraft af fx arbejds-spørgsmål og ugesedler og ved c) og at udbyde undervisning, der baserer sig på de studerendes forberedelse og aktive deltagelse.

#8 Det digitale læringsmiljø

I takt med den hastige udvikling i digitale og sociale medier vokser behovet for, at også studie- og læringsmiljøet følger med udviklingen ved at udnytte disse nye mediers muligheder. Aarhus Universitet har gennem sin politik for Educational IT forpligtet sig til at implementere et fælles Learning Management System og støtte undervisere på alle niveauer i kompetenceudvikling, så de kan gentænke deres undervisning i relation til blended learning. Tallene i tabel 1.2 viser, at de studerende overvejende oplever, at de elektroniske læringsplatforme fungerer tilfredsstillende, hvad angår distribution af undervisningsmateriale og kommunikation fra underviser til studerende. Til gengæld oplever kun få, at der gøres brug af de elektroniske læringsplatformes potentialer til aktivering af de studerende gennem fx læringsstier, diskussionsfora, prøve- og feedbackapplikationer mv.

Analysegruppen anbefaler...

- ☐ at man diskuterer, hvorvidt man kan fremme de studerendes deltagelse i et digitalt læringsmiljø

som supplement til deres deltagelse i det fysiske læringsmiljø, fx ved at støtte underviserne i at anvende de eksisterende digitale læringsplatforme til at aktivere de studerende mellem undervisningstimerne.

#9 Mobning, chikane og diskrimination

Aarhus Universitets studerende er stort set forskånet for problemer med mobning, diskrimination og chikane. Tallene for disse forhold er meget lave. Der er tilsyneladende sket et fald i antallet af udenlandske studerende, der oplever at blive diskrimineret, men disse tal og den ændring skal tolkes med stor varsomhed (se kapitel 8). Ser man på de åbne kommentarer fra udenlandske studerende oplever nogle udenlandske studerende stadig at blive forskelsbehandlet og har svært ved at finde sig til rette blandt de danske studerende – især udfordringer med en sproglig barriere nævnes flere gange.

Analysegruppen anbefaler...

- ☐ at man på studier med internationale studerende og på engelsksprogede programmer diskuterer, hvordan man støtter op om inklusionen af studerende med et andet modersmål end dansk for eksempel ved organisering af undervisning eller samarbejde mellem studerende uden for undervisningen.

#10 Det fysiske studiemiljø

De studerende oplever overordnet set at være tilfredse med det fysiske studiemiljø, om end studerende fra alle fire hovedområder i kommentarerne efterlyser flere læsepladser og flere rum til gruppearbejde.

Analysegruppen anbefaler...

- ☐ at man tænker det fysiske studiemiljø sammen med det psykiske studiemiljø ved at overveje, hvordan man gennem de fysiske rammer kan understøtte studerendes læringsarbejde.
- ☐ at man overvejer, hvordan det inden for de givne rammer er muligt at give plads til læsegruppearbejde og øvrige studieaktiviteter.

2. DATAGRUNDLAG OG METODE

- 40 procent af de studerende svarede på spørgeskemaet, hvilket er den højeste svarprocent på et dansk universitet nogensinde, hvad angår studiemiljøundersøgelser.
- Undersøgelsen afrapporteres på alle relevante niveauer: Universitets-, fakultets- og uddannelsesniveau. Derudover er det muligt at rekvirere særkørsler og få adgang til de studerendes kommentarer.
- Målt på en række baggrundsparametre såsom køn, alder, uddannelsestype og adgangsgivende karaktergennemsnit er der kun mindre afvigelser mellem stikprøve og population.

Spørgeskemaet

Spørgeskemaet for SMU2014 baserer sig på tidligere års spørgeskemaer, men blev videreudviklet i efteråret 2013 og foråret 2014. Blandt andet blev skemaet suppleret med spørgsmål fra det finske LEARN-spørgeskema (Parpala & Lindblom-Ylänne 2012), og for at få en mere retvisende tidsangivelse blev de studerende bedt om at oplyse, hvor mange ECTS-point de havde tænkt sig at tage i dette semester. Skemaet har været forelagt og diskuteret i uddannelsesbåndet og universitetsledelsen, ligesom samtlige studieledere på universitetet er blevet inviteret til at kommentere på spørgeskemaet. Studenterrådet ved Aarhus Universitet

er også blevet inddraget i høringen, og skemaet har været testet på fire fokusgrupper, et for hvert hovedområde.

En del studerende ved Aarhus Universitet har flere indskrivninger, hvilket fx gælder studerende, der har et hovedfag og et side- eller suppleringsfag. For at være sikre på, hvilket studiemiljø de studerende vurderede, blev de studerende som det første i spørgeskemaet oplyst om deres primære indskrivning, og de studerende blev herefter bedt om at have dette i tankerne, når de efterfølgende besvarede skemaet.

Data

Undersøgelsespopulationen

Undersøgelsen omfatter samtlige fuldtidsstuderende på Aarhus Universitet. Fra det studieadministrative system blev der trukket en liste, som bl.a. indeholdt oplysninger om de studerendes mailadresser, uddannelsesaktivitet, karaktergennemsnit og lignende studieadministrative oplysninger af relevans for dataindsamling og efterfølgende analyser. Disse lister blev bearbejdet for at sikre, at bl.a. mailadresserne stemte fuldstændig overens med de relevante domæner.

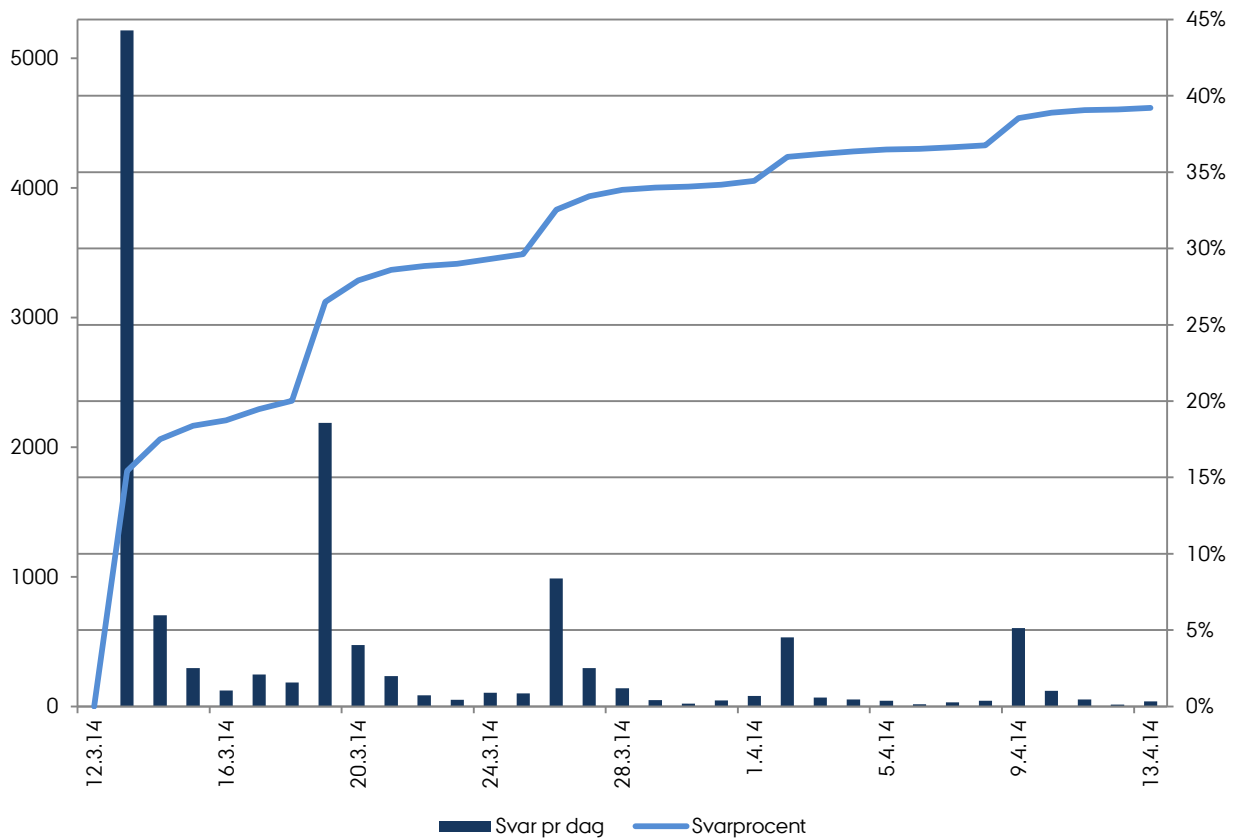
Dataindsamling

Dataindsamlingsperioden blev planlagt med henblik på at kortlægge en studiehverdag midt i semesteret og så

vidt muligt undgå ferie- eller eksamensperioder. Den 12. marts blev der udsendt en invitationsmail til 34.523 studerende med et link til et elektronisk spørgeskema. De studerende modtog i alt 4 påmindelser, og dataindsamlingen fortsatte indtil den 13. april 2014. Cirka 1.500 mail blev returneret (bounced) i hver udsendelsesrunde. Tretten studerende faldt fra i løbet af undersøgelsen.

Studieledere blev under indsamlingen orienteret om udviklingen i svarprocenten. For at højne opmærksomheden på undersøgelsen blev der udloddet præmier, og der blev ligeledes gjort brug af trykte og sociale medier. Figur 2.1 viser en graf over udviklingen i dataindsamlingen.

Figur 2.1. Udviklingen i svarprocent i indsamlingsperioden (marts-april 2014)

Svarprocenter og repræsentativitet

13.254 studerende gennemførte hele spørgeskemaet, og yderligere 303 studerende havde besvaret så store dele af skemaet, at de blev inkluderet for at undgå dataspild. Dette giver et samlet antal besvarelser på 13.647 svarende til 40 procent af de 34.510 studerende, som udgjorde undersøgelsens population.

Om end 40 procent ikke er en høj svarprocent, er den dog højere end Aarhus Universitets studiemiljøundersøgelser i 2011 (37 procent) og 2007 (29 procent). Svarprocenten for studiemiljøundersøgelsen ved Aarhus Universitet er ligeledes højere end ved lignende undersøgelser på København Universitet i 2013 (28 procent), Syddansk Universitet i 2013 (22 procent) og Aalborg Universitet i 2011 (20 procent).

En nærmere analyse viste, at svarprocenten varierede på tværs af hovedområder: AR (37 procent), BSS (36 procent), HE (48 procent) og ST (46 procent). Yderligere viste en analyse, at svarprocenterne varierede kraftigt mellem de enkelte uddannelser (se uddannelsesrapporterne).

Endelig blev der foretaget en analyse af, i hvor høj grad de studerende, der besvarede spørgeskemaet (stikprøven), matchede hele gruppen af fuldtidsstuderende ved Aarhus Universitet (populationen). Tabel 2.1 viser de vigtigste resultater. Som det ses er bachelorstuderende en smule overrepræsenteret og kandidatstuderende en smule underrepræsenterede i stikprøven, om end ikke meget. Ligeledes er kvinder, yngre studerende, og studerende med et højere adgangsgivende karaktergennemsnit svagt overrepræsenterede i stikprøven.

Tabel 2.1. Sammenligning mellem stikprøve og population

		Stikprøve	Population
Hovedområde	AR	30%	33%
	BSS	34%	37%
	HE	14%	12%
	ST	22%	19%
Uddannelsestype	Bachelorudd.	52%	49%
	Kandidatudd.	40%	44%
	Diploming.udd.	7%	6%
	Prof.bach.udd.	1%	1%
Køn	Mand	43%	46%
	Kvinde	57%	54%
Statsborgerskab	Dansk	94%	92%
	International	6%	9%
Adgangsgivende karakter (7-trinsskala)		8,9	8,5
Alder (år)		24,8	25,8
N		13.647	34.510

Metode

Afrapportering

Det er en vigtig del af Aarhus Universitets studiemiljøundersøgelsen at kunne tilbyde analyser på det niveau, der bedst muliggør handling. Derfor findes tallene afrapporteret på flere niveauer. Denne rapport sigter på universitetet og de fire hovedområder. Derudover er der udarbejdet 4 rapporter for de mere end 100 enkelte uddannelser.

- 1 rapport på universitetsniveau (denne rapport)
- 4 rapporter på uddannelsesniveau (<http://www.au.dk/studiemiljo/rapporter-2014/>)
- Særkørsler ved henvendelse til analysegruppen (så længe anonymiteten ikke kompromitteres)
- Udlevering af åbne kommentarer til studienævn (hvis der er givet tilladelse fra studerende)

Derudover vil det som ved de tidligere studiemiljøundersøgelser være muligt at bestille særlige analyser, de såkaldte særkørsler. Disse analyser er betinget af, at anonymiteten ikke kompromitteres, hvilket fx vil sige, at der ikke foretages analyser på grupper med færre end 10 studerende. For spørgsmål om chikane og diskriminering er grænsen 25 studerende.

Som noget nyt blev de studerende bedt om at tilkende give, om deres kommentarer til spørgeskemaets to åbne spørgsmål måtte gives videre til studienævn. Derfor er det muligt for universitetets studienævn om at søge adgang til kommentarerne, forudsat at de studerende har givet lov.

Kvantitative analyser

De fleste analyser i denne rapport er deskriptive frekvensanalyser. Selv om de fleste spørgsmål skulle besvares på fempunkts Likert-skalaer, har det for overskuelighedens skyld været nødvendigt – sådan som det er almindelig praksis i afrapportering af survey-data – at samle nogle af svarkategorierne. For eksempel er der for mange af spørgsmålene rapporteret den andel af de studerende, som har erklæret sig 'helt enig' eller 'overvejende enig' i et bestemt udsagn. De resterende har til gengæld erklæret sig 'helt uenig', 'overvejende uenig' eller 'hverken enig eller uenig'. For hver tabel fremgår det af noteteksten, hvad andelen dækker over, og hvad den resterende andel op til 100 procent dækker over.

En særlig udfordring er manglende svar eller studerende, som har svaret ved ikke/ikke relevant. Da langt de

fleste analyser er rent deskriptive, er der ikke gjort noget for at erstatte manglende svar med stikprøvens gennemsnit eller anden estimering. Manglende svar forbliver derfor manglende svar og er som hovedregel ikke medtaget i analyserne. De manglende svar indgår altså ikke i beregningen af procentfordeling på de øvrige (valide) svarkategorier. Hvis for eksempel 47 procent har erklæret sig enige i et udsagn, 47 procent har erklæret sig uenige, og 6 procent ikke har angivet noget svar eller angivet, at det ikke er muligt for dem at besvare spørgsmålet, vil den endelige analyse vise, at af de studerende, der har afgivet et validt svar, er 50 procent enige.

Dette analytiske greb kan være problematisk i de situationer, hvor andelen af manglende svar må betegnes som stort. Derfor vil der ved afrapportering af spørgsmål med mere end 10 procent manglende svar blive gjort eksplicit opmærksom på dette i note-teksten.

Sammenligning af tal fra 2011 og 2014

En del af spørgsmålene i Studiemiljø2014 er identiske med undersøgelsen for 2011 og undersøgelsen i 2007, og dermed er der en unik mulighed for at undersøge udviklingen i studiemiljøet. Tidssammenligninger for en række centrale spørgsmål er vist i tabellerne i denne rapport og er markeret med (SMU2011).

Her skal det dog bemærkes, at der (som ved alle tidssammenligninger) er fare for at overtolke udviklingen på grund af følgende fejlkilder: For det første kan der være tale om tilfældige udsving. Dette er dog mindre sandsynligt i en undersøgelse, hvor antallet af besvarelser er mange tusinde. For det andet kan selve sammenligningen af studenterpopulationen have ændret sig, hvilket den har. Ved den faglige udviklingsproces er Idræt flyttet fra Science and Technology til Health, og Ingeniørhøjskolen i Aarhus (IHA) er fusioneret med universitet, hvorfor studenterpopulationen på de to hovedområder har ændret sig. Især for Science and Technology er denne forskel betragtelig, hvilket man kan se af fx opgørelserne af tid brugt på undervisning.

I forlængelse heraf skal det siges, at der kun må sammenlignes spørgsmål, hvor svarkategorier og spørgsmålsformulering er identiske. I 2011 foretog Analyse-

gruppen af hensyn til sammenlignelighed kun få revideringer i det omfang, det blev vurderet absolut nødvendigt. I 2014 har det været prioriteret at kvalitetssikre spørgeskemaet ved bl.a. brug af fokusgrupper. Det har betydet, at en del spørgsmålsformuleringer har ændret sig. Selv små ændringer i spørgsmålsformuleringen kan have stor betydning for forståelsen af spørgsmålet, hvorfor sammenligninger mellem år skal foretages varsomt.

I de studerendes angivelse af deres tidsforbrug har Analysegruppen foretaget ændringer i denne undersøgelse. Til forskel fra de forrige er de studerende blevet bedt om at angive, hvor mange ECTS-point de har planlagt at tage i det indeværende semester. Det betyder, at man i udregningen af arbejdstid kan tage højde for, hvorvidt de studerende på forhånd har planlagt at følge fag svarende til et fuldtidsstudie. Det giver mere valide tal, men det betyder også, at tallene fra 2014 ikke umiddelbart kan sammenlignes med tallene fra 2011, da det må forventes at tallene for studieaktivitet i sig selv vil stige ved en sådan korrektion.

Bearbejdning af åbne kommentarer

De studerende havde mulighed for at skrive uddybende kommentarer to gange i løbet af skemaet. 5.901 studerende gjorde brug af denne mulighed, og det samlede datamateriale blev på 620 sider. Kommentarerne blev kodet i programmet Nvivo10 ved hjælp af 12 prædefinerede koder. Disse koder følger i det store hele de temaer, der ligger til grund for kapitelstrukturen i denne rapport. Kommentarerne er inddraget i rapporten i det omfang, de belyser tallene. Det er søgt at belyse variationen i kommentarerne ligesom analysegruppen har udvalgt citater og temaer, der er repræsentative for kommentarerne i deres helhed. Det vil sige, at en problematik eller et tema skal optræde flere gange og på tværs af hovedområder for at blive behandlet i rapporten.

De studerende blev bedt om at angive, om deres kommentarer måtte gives videre til studienævnet. I alt 3.739 ud af 5.901 studerende, der havde skrevet kommentarer, gav deres accept. Disse kommentarer er således tilgængelige for de studienævn, som måtte ønske indsigt i kommentarerne.

3. FAGLIG TRIVSEL OG DENS FORUDSÆTNINGER

- Forskning i videregående uddannelser peger på, at uddannelse i høj grad handler om at blive en del af et fagligt og socialt fællesskab.
- En analyse viser, at trivsel og faglig integration på Aarhus Universitet er meget tæt forbundet og kan siges at dække over en samlet faktor, som vi i denne undersøgelse har betegnet faglig trivsel.
- De vigtigste prædiktorer for faglig trivsel er 1) et studiemiljø, der støtter op om fagligt såvel som socialt samvær, 2) god kontakt til medstuderende og 3) undervisningens organisering (graden af alignment).

Målet for studiemiljøundersøgelserne i 2007 og 2011 har været at undersøge de studerendes trivsel, og hvilke faktorer der kan forklare variation i trivsel. Begge tidligere undersøgelser viste, at faglig integration havde den største betydning for studerendes trivsel, og at faglig integration forklarede en meget stor del af variationen heri. Dette indikerede, at faglig integration og trivsel er nært forbundne, når man taler om studiemiljø og trivsel i en universitetssammenhæng. Derfor har vi i denne undersøgelse sat os for at undersøge om man kan forstå trivsel på universitetet som bestående af både tilfreds-

hed og tilpashed og oplevelsen af at høre til i et fagligt fællesskab og udvikle en faglig identitet. Denne undersøgelse er foretaget empirisk så vel som teoretisk. Teoretisk er det undersøgt ved at studere litteraturen omkring studerendes integration og indføring i faglige akademiske fællesskaber. Empirisk er materialet undersøgt statistisk for at se, hvordan de studerendes svar grupperer og fordeler sig. Der er i lighed med tidligere år gennemført en faktoranalyse så vel som regressionsanalyser på datamaterialet. Resultaterne af disse vil også blive præsenteret i dette kapitel.

Uddannelse som indføring i et fagligt fællesskab

At gennemføre en videregående uddannelse handler ikke alene om at tilegne sig den nødvendige faglige viden og evne til at håndtere fagets teorier, empiri og metoder. At blive kandidat handler i høj grad også om at blive socialiseret, dvs. at komme til at forstå et fags ontologiske udgangspunkt, selvforståelse og faglige og videnskabelige normer. Uddannelse er således en vej ind i et fagligt fællesskab, hvor man tilegner sig en særlig måde at forstå verden på (Smeyers & Burbules 2006), og studiemiljøet er en vigtig ramme om dette. Faglige fællesskaber (communities of practice) er fællesskaber, hvor en bestemt type adfærd og en bestemt type viden er legitim og brugbar (Lave & Wenger 1991). Hvad det kommer an på i det faglige fællesskab, kan være mere eller mindre gennemskueligt og transparent i form af for eksempel læringsmål, eksamenskrav og i organiseringen af undervisning.

Et finsk studie viste, at studerendes evne til at tilegne sig faglige såvel som sociale normer inden for faget og disciplinen havde stor betydning for de studerendes velbefindende på uddannelsen. At kunne aflæse normer og regler for passende adfærd var afgørende for at blive accepteret af medstuderende og undervisere i det faglige fællesskab. Fordi de studerende tilbragte forholdsvis lidt tid sammen med underviserne sammenlignet med hvor meget tid de brugte sammen, spillede de sociale relationer mellem studerende en stor rolle for trivslen i de faglige miljøer (Ylijoki 2000). Set i dette perspektiv er fokus på faglig integration og socialisering ind i faglige fællesskaber afgørende for trivsel og et kerneelement i et godt studiemiljø.

Centrale dimensioner i SMU2014

Vi har foretaget en faktoranalyse med henblik på at afdække, hvordan spørgsmålene i undersøgelsen grupperer sig for at finde ud af, hvad der er de vigtigste underliggende dimensioner i studiemiljøet. Se hele

faktoranalysen i appendiks B. Tabellen viser dimensionerne, en beskrivelse af indholdet og eksempler på spørgsmål der indgår i dimensionen.

Tabel 3.1 Centrale dimensioner i SMU2014

Dimension	Beskrivelse	Eksempel på spørgsmål
Faglig trivsel	Dækker over de studerendes tilfredshed, tilfældighed og integration i det faglige miljø.	<i>"Jeg er overordnet set tilfreds med mit studie"</i> <i>"Studiet har bidraget til, at jeg føler mig som en del af et fagligt fællesskab"</i>
Feedback	Dimensionen dækker over feedback, som de studerende modtager i løbet af semesteret og i forbindelse med eksamen.	<i>"Den feedback, jeg får på mine arbejdsopgaver gør det tydeligt, hvad jeg ikke helt har forstået"</i> <i>"Jeg modtager tilstrækkelig feedback på mine faglige bidrag i løbet af semesteret"</i>
Akademisk self-efficacy	Dimensionen afdækker studerendes følelse af tiltro til egne akademisk evner.	<i>"Jeg er sikker på, at jeg kan tilegne mig de færdigheder, der kræves inden for mit fag"</i> <i>"Jeg forventer, at jeg vil klare mig godt på mit studie"</i>
Plads til studiearbejde	Dimensionen afdækker de studerendes oplevelse af, om der er plads til studiearbejde alene eller med læsegruppe.	<i>"Når jeg har brug for en læseplads, kan jeg finde en"</i>
Kontakt med undervisere	Dimensionen afdækker studerendes oplevelse af mødet med underviserne. Det handler om underviserens interesse og imødekommenhed, og om underviserne er fysisk til stede i studiemiljøet.	<i>"På mit uddannelsessted ser man ofte underviserne uden for undervisningen"</i> <i>"De fleste undervisere er nemme at opnå personlig kontakt til"</i>
Læsegruppearbejde	Dimensionen dækker over studerendes læsegruppearbejde til daglig og i eksamensperioder	<i>"Er du en del af en læsegruppe, eller har du en læsemakker uden for eksamensperioder?"</i>
Alignment i undervisningen	Alignment omhandler læringsmål og undervisningsformer og disses sammenhæng med eksamensformer og eksamenskrav. Derudover indeholder dimensionen de studerendes oplevelse af sammenhæng mellem det, de skal lære, og det, de undervises i.	<i>"Læringsmålene for de enkelte undervisningsforløb er klart formulerede og klart kommunikerede"</i> <i>"Jeg er klar over, hvad jeg forventes at lære i fagene"</i>
Mulighed for at møde medstuderende	Dimensionen viser de studerendes oplevelse af studiemiljøets muligheder for at møde medstuderende. Det drejer sig både om organisatoriske og fysiske forudsætninger for samvær.	<i>"Der er god mulighed for social kontakt med mine medstuderende"</i> <i>"Jeg er tilfreds med udbuddet af faglige arrangementer"</i>
Imødekomende medstuderende	Dimensionen afdækker de studerendes oplevelse af deres medstuderendes imødekommenhed, både hvad angår samarbejde og socialt samvær.	<i>"Jeg har det generelt godt med at arbejde sammen med andre studerende"</i> <i>"De andre studerende er generelt imødekomende"</i>

Udover disse områder er der spurgt ind til en række andre ting, fx mobning, diskrimination og chikane. Der er ligeledes spurgt til de studerendes tidsforbrug og om de prioriterer at deltage i sociale og faglige arrangementer.

Regressionsanalyse – hvad forklarer faglig trivsel?

Analysedesignet til undersøgelsen lægger som tidligere år op til ikke kun at kortlægge trivslen blandt universitetets studerende men også at undersøge, hvad der forklarer trivsel. På baggrund af de præsenterede dimensioner er der foretaget en regressionsanalyse af, hvad der forklarer faglig trivsel. Den samlede regressionsanalyse kan ses i appendiks C.

I den nedenstående Figur 3.1 er de tre vigtigste faktorer for faglig trivsel illustreret. Sigtet med analysen er, at man i de enkelte fagmiljøer og mere overordnet på hovedområde- og universitetsniveau kan rette fokus mod de elementer, der styrker studiemiljøet, og afhjælpe de problemer, der modarbejder trivsel.

Figuren viser, at den faglige trivsel består af den faglige identitet og følelsen af at være en del af et fagligt fællesskab samt studerendes oplevelse af at være tilpasse, tilfredse og kunne anbefale deres studie til andre.

Den faglige trivsel påvirkes for det første af *muligheden for at møde medstuderende*, hvilket blandt andet vil sige ...

- at der er et passende udbud af faglige og sociale arrangementer,
- at der i øvrigt er gode muligheder for at møde ens medstuderende, og
- at der rent fysisk er plads til at og steder, hvor studerende kan mødes uden for undervisningstiden.

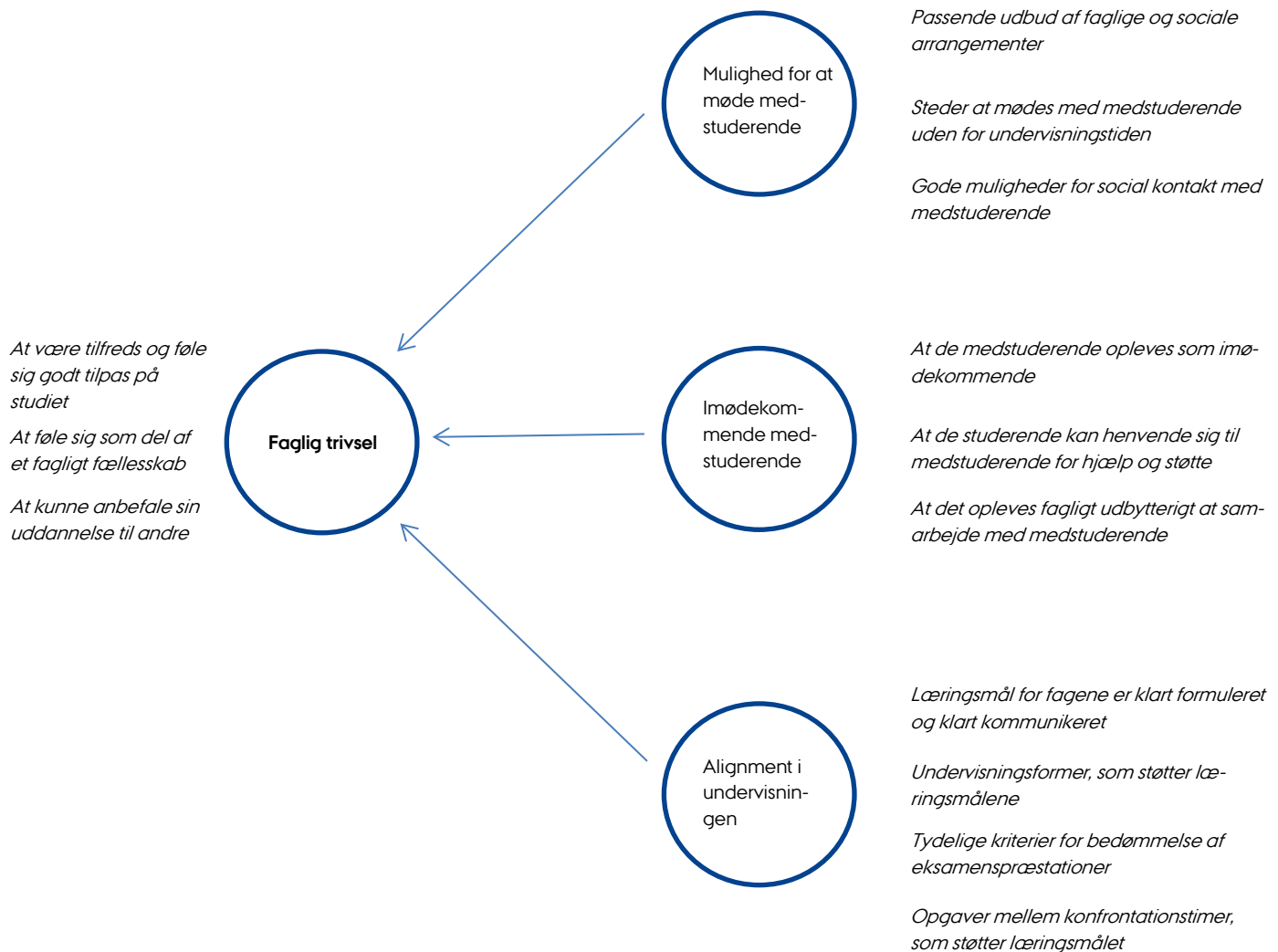
Det er ligeledes vigtigt, at der er en *sund kultur* blandt de studerende, hvilket vil sige ...

- at de studerende oplever hinanden som imødekommende,
- at samarbejdet mellem de studerende vurderes at være lærerigt,
- og at de studerende føler sig så trygge ved hinanden, at de trygt kan henvende sig til hinanden for hjælp og støtte, hvis dette skulle blive nødvendigt.

Endelig er måden hvorpå undervisningen er organiseret vigtig for de studerendes faglige trivsel. Således er det vigtigt, at de studerende oplever *alignment i undervisningen*, hvilket blandt andet vil sige ...

- at læringsmålene for fagene er klart formuleret og klart kommunikeret,
- at det er klart for de studerende, hvilke bedømmelseskriterier deres faglige præstationer bliver bedømt ud fra til eksamen,
- at undervisningsformerne understøtter læringsmålene, og
- at der mellem konfrontationstimerne er opgaver, der understøtter de studerendes læringsarbejde frem mod læringsmålene.

Figur 3.1 De vigtigste forudsætninger for faglig trivsel

Note: Baseret på de statistiske resultater i appendiks B og C

4. FAGLIG TRIVSEL PÅ AARHUS UNIVERSITET

- De fleste studerende føler sig godt tilpas, er tilfredse og kan anbefale deres uddannelse på Aarhus Universitet til andre.
- Der er meget lille forskel i niveauet af trivsel blandt forskellige studentergupper.
- Tre ud af fire studerende føler sig som en del af et fagligt fællesskab og føler, at deres uddannelse er en vigtig del af deres identitet.

Faglig trivsel består som beskrevet i foregående kapitel i forhold vedrørende tilpashed i og tilfredshed med uddannelsen. Derudover indeholder faglig trivsel spørgsmål for, om den studerende føler sig som en del af et fagligt fællesskab og om studiet er blevet en vigtig del af den studerendes identitet. Dette kapitel afrapporter

ter tallene for Aarhus Universitet samlet og på tværs af hovedområderne. De studerende er også blevet spurgt om, hvorvidt de kan anbefale deres uddannelse til andre. Dette er et nyt spørgsmål, der også afrapporteres i dette kapitel.

Trivsel på de enkelte hovedområder

Den nedenstående Tabel 4.1 viser svarfordelingen på tre spørgsmål vedrørende trivsel. Langt de fleste studerende på Aarhus Universitet, 88 procent, føler sig rigtig godt tilpas på deres studie. Tallet er højest på Health hvor 92 procent har svaret helt eller overvejende enig til

spørgsmålet. På Science and Technology gælder det for 90 procent af de studerende, mens det er lidt færre på Arts og Business and Social Sciences, hvor henholdsvis 86 og 87 procent erklærer sig enige.

Tabel 4.1. Følelse af tilpashed, tilfredshed og villighed til at anbefale studiet.

	AU	AR	BSS	HE	ST
Jeg føler mig generelt rigtig godt tilpas på mit studie.	88%	86%	87%	92%	90%
Jeg føler mig generelt rigtig godt tilpas på mit studie. (SMU2011)	(86%)	(84%)	(86%)	(90%)	(89%)
Jeg er overordnet set tilfreds med mit studie. ^a	87%	85%	85%	92%	88%
Jeg kan anbefale min uddannelse på Aarhus Universitet til andre.	85%	84%	83%	91%	88%

Note: Tallene viser den andel, som har erklæret sig helt enig eller overvejende enig i udsagnet. Resten har svaret hverken/eller, overvejende uenig, eller helt uenig. Beregningen inkluderer ikke dem, der har svaret ved ikke/ikke relevant.

a) Svarkategorierne for dette spørgsmål er ændret siden 2011, og derfor er 2011-tallene ikke angivet, da en sammenligning må frarådes.

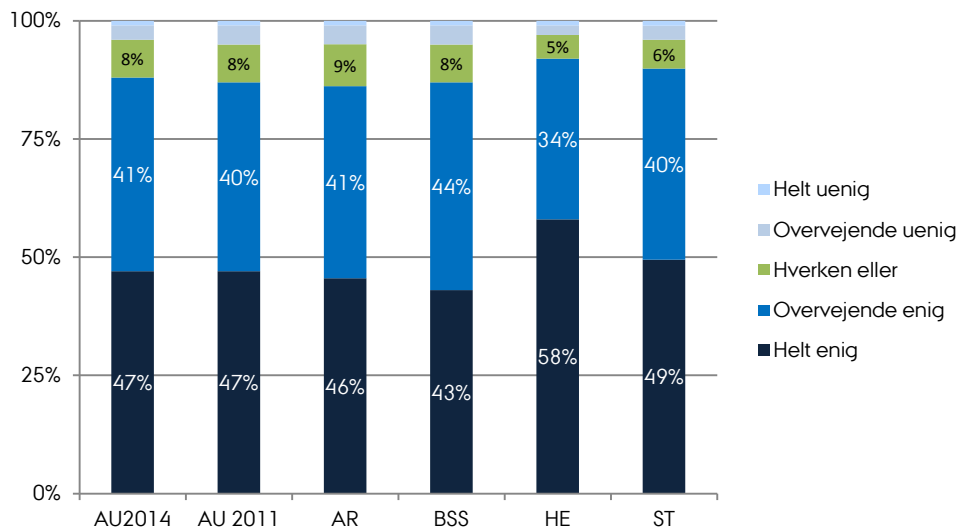
Afslutningsvis er de studerende stillet over for udsagnet "Jeg er overordnet set tilfreds med mit studie." Det gælder for 87 procent af universitetets studerende. Det for 92 procent på Health, 88 procent på Science and Technology og 85 procent for både Business and Social Sciences og Arts.

Ligesom flertallet af studerende er tilpas og tilfreds med deres studie, så er det også flertallet, der kan anbefale deres uddannelse på Aarhus Universitet til andre. Hele

91 procent på Health er helt eller overvejende enige i, at de kan anbefale deres uddannelse til andre, mens det er 88, 84 og 83 procent på henholdsvis Science, Arts og Business and Social Sciences.

Figur 4.1 viser spørgsmålet om tilpashed fordelt på hovedområde og med mulighed for at se fordelingen på de enkelte svarkategorier. Her kan man se, at der alle steder er over 40 procent, der er helt enige i udsagnet. På Health er det 58 procent.

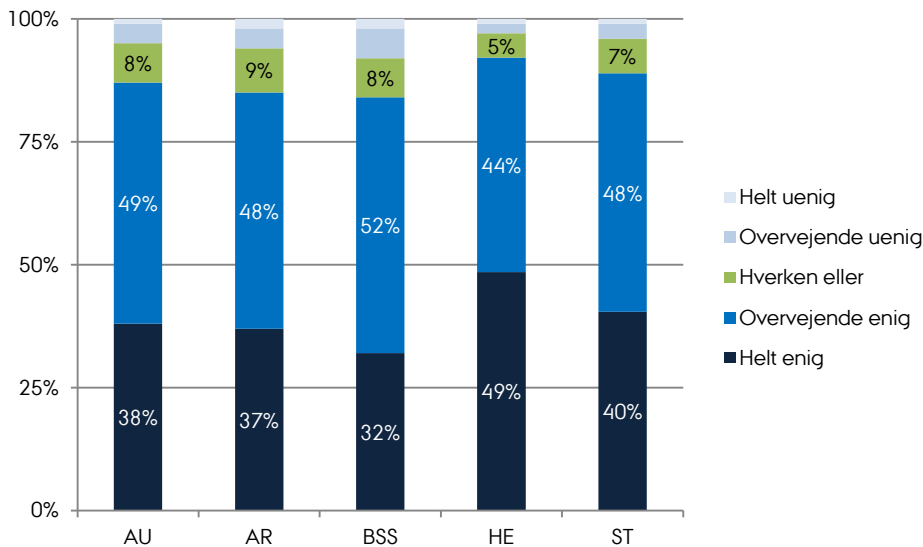
Figur 4.1. "Jeg føler mig generelt rigtig godt tilpas på mit studie."

Figur 4.2 angiver som vist i Tabel 4.1., at langt de fleste studerende er tilfredse med deres studie. Dertil viser figuren hvordan svarene fordeler sig på de enkelte svarkategorier. Her kan man se, at der er variationer

hovedområderne imellem. På Health er der 49 procent der er helt enige i udsagnet, mens dette tal er 32 på BSS. På BSS er 52 procent overvejende enige i, at de er tilfredse.

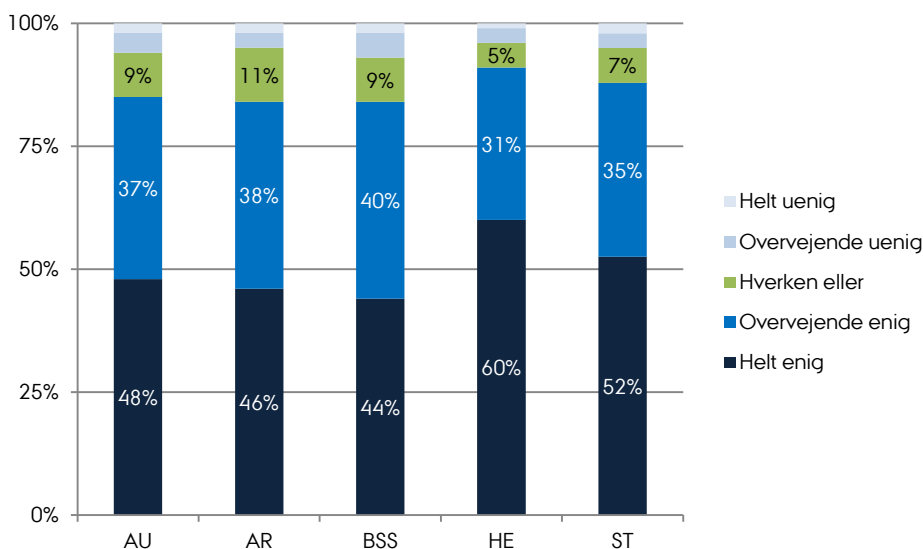
Figur 4.2. "Jeg er overordnet set tilfreds med mit studie."

Af nedenstående Figur 4.3 kan man se, hvordan de studerendes svar fordeler sig på spørgsmålet om, hvorvidt de kan anbefale deres uddannelse på Aarhus Universitet til andre. Størstedelen af de studerende vil anbefale deres uddannelse, og hele 60 procent af de

studerende på Health erklærer sig helt enige. Dette tal er 52 procent på ST. På Arts er det 46, mens det er 44 procent på BSS, der er helt enige i, at de kan anbefale deres uddannelse.

Figur 4.3. "Jeg kan anbefale min uddannelse på Aarhus Universitet til andre."

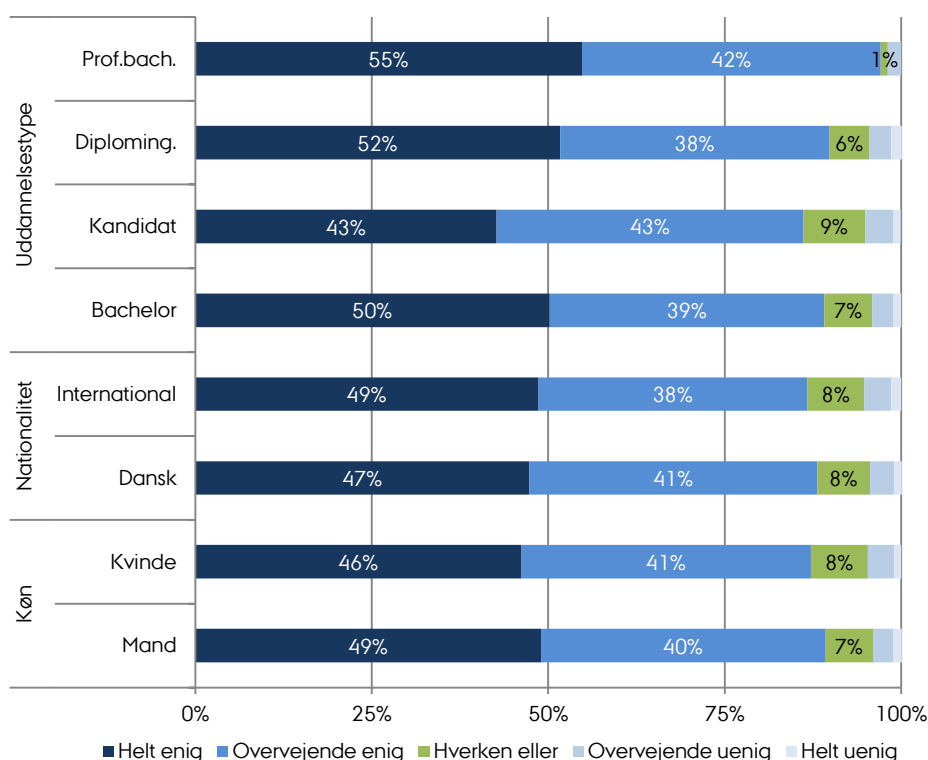
Trivsel på tværs af studentergrupper

Figur 4.4 viser tallene for tilpashed fordelt på svarkategorier og opdelt i en række forskellige studentergrupper. Overordnet set er der meget små variationer mellem studentergrupper, og som det blev vist i kapitlets første tabel er trivslen overordnet høj.

Af figuren kan man se, at professionsbachelorerne er den uddannelsestype, der er mest tilpas på deres studie. Her erklærer 55 procent sig helt enige i, at de er

godt tilpas og 42 procent er overvejende enige. Til sammenligning er der lidt færre kandidatstuderende, der er enige. Her er 43 procent helt enige og tilsvarende er 43 procent overvejende enige. Det samlede tal er dog stadig højt. Disse resultater er sammenlignelige med tidligere år, hvor det ligeledes har vist sig, at kandidatstuderende i lidt mindre grad end bachelorstuderende er tilpas på deres studie.

Figur 4.4. "Jeg føler mig generelt rigtig godt tilpas på mit studie" fordelt på studentergrupper.

Ser man på de danske og internationale studerende, er der kun begrænset forskel mellem grupperne. Lidt flere internationale studerende erklærer sig helt enige i, at de er godt tilpas på deres studie, mens lidt flere danske studerende er overvejende enige.

Lidt flere mænd end kvinder er helt enige i, at de er tilpas på studiet. Knap 50 procent af mændene er helt enige mens 46 procent af kvinderne er. Fyrrer procent af mændene er overvejende enige, mens det gælder 41 procent af kvinderne.

Tabel 4.2 viser de spørgsmål, der omhandler faglig integration fordelt på hovedområde. Spørgsmålet om fagligt fællesskab har været centralt i undersøgelserne i 2007 og 2011. Af tallene for 2014 kan man se, at lidt mere end tre fjerdedele af de studerende er enige i, at deres studie bidrager til, at de føler sig som en del af et fagligt fællesskab. På Health er det 85 procent, der er enige i, at de føler sig som en del af et fagligt fællesskab. Det er 80 procent på ST og 73 procent på Arts og BSS. Sammenligner man med tallene fra 2011 kan man se, at de overordnet set er uforandrede.

Tabel 4.2. Faglig trivsel i form af indlemmelse i det faglige fællesskab.

	AU	AR	BSS	HE	ST
Studiet har bidraget til, at jeg føler mig som del af et fagligt fællesskab.	76%	73%	73%	85%	80%
Studiet har bidraget til, at jeg føler mig som del af et fagligt fællesskab. (SMU2011)	(75%)	(73%)	(72%)	(90%)	(77%)
Mit fag er en vigtig del af min identitet.	77%	77%	73%	89%	78%

Note: Tallene viser den andel, som har erklæret sig helt enig eller overvejende enig i udsagnet. Resten har svaret hverken/eller, overvejende uenig, eller helt uenig. Beregningen inkluderer ikke dem, der har svaret ved ikke/ikke relevant.

Som noget nyt er de studerende i undersøgelsen i år blevet spurgt, om deres fag er en vigtig del af deres identitet. Overordnet set finder 77 procent, at deres fag er en vigtig del af deres identitet. Det dækker over nogle betragtelige forskelle, hvor 89 procent af de studerende fra Health er enige i dette udsagn. Færrest er enige på BSS, hvor det dog stadig er 73 procent, der oplever, at deres fag er en vigtig del af deres identitet.

Når trivsel som her forstås som faglig selvforståelse og velbefindende, bliver studiemiljøet i bred forstand afgørende for, om man som studerende føler sig som en del

af universitetet og oplever følelsen af at høre til. En studerende fra Arts beskriver i de kvalitative kommentarer oplevelsen af ikke at føle sig som studerende, fordi vedkommende ikke oplever, at der er undervisningstimer nok til at nå alt det, man skal lære.

"Jeg føler til tider ikke, vi har tid nok til at komme dybt nok ned i det, vi skal lære ifølge studieordningen, og til at vi rent faktisk kan det, der forventes af os efter et undervisningsforløb. Man føler sig ikke særligt som studerende, når man kun har 6 undervisningstimer om ugen!" (Studerende, AR).

5. DET SOCIALE LIV PÅ STUDIET

- Flertallet af studerende på Aarhus Universitet er tilfredse med udbuddet af faglige og sociale arrangementer. Cirka halvdelen prioriterer at deltage i arrangementerne.
- Mere end halvdelen af de studerende indgår i en læsegruppe til dagligt, og dette tal stiger i eksamensperioderne.
- Over 10 procent af de studerende føler sig ensomme i dagligdagen på deres studie.

Regressionsanalysen (se kapitel 3 eller appendiks C) viste, at muligheden for kontakt til medstuderende og imødekomende medstuderende er de to faktorer, der forklarer mest variation i faglig trivsel. Et velfungerende studiemiljø er altså i høj grad afhængig af relationen de studerende imellem og de rammer, denne relation udspiller sig inden for. Dette kapitel beskriver de studerendes samarbejde og samvær med deres medstuderende – både i læsegrupper og i øvrigt. Derudover er der i år spurgt ikke kun til udbuddet af sociale og faglige arrangementer, men også om de studerende prioriterer at deltage i de udbudte arrangementer. Kapitlet beskriver derudover, i hvilket omfang de studerende oplever at være ensomme i deres dagligdag på studiet.

Tabel 5.1 viser de studerendes vurdering af udbuddet af faglige og sociale arrangementer, og om de prioriterer at deltage i de udbudte arrangementer. Knap tre fjerdedele af de studerende er tilfredse med udbuddet af de faglige arrangementer. Flest på Health og færrest på Science and Technology. Adspurgte, hvorvidt de prioriterer at deltage i de faglige arrangementer, erklærer lidt over halvdelen af de studerende sig enige. På BSS prioriterer 46 procent at deltage, mens det samme tal for ST er 50 procent. På Arts prioriterer 56 procent at deltage, og på Health er det 65 procent.

Tabel 5.1. De studerendes vurdering af udbuddet af faglige og sociale arrangementer.

	AU	AR	BSS	HE	ST
Jeg er tilfreds med udbuddet af faglige arrangementer.	74%	73%	74%	83%	71%
Jeg prioriterer at deltage i de faglige arrangementer.	53%	56%	46%	65%	50%
Jeg er tilfreds med udbuddet af sociale arrangementer.	70%	61%	72%	79%	73%
Jeg prioriterer at deltage i de sociale arrangementer.	56%	55%	52%	66%	55%
Der er god mulighed for social kontakt med mine medstuderende.	76%	70%	74%	85%	82%

Note: Tallene viser den andel, som har erklæret sig helt enig eller overvejende enig i udsagnet. Resten har svaret hverken/eller, overvejende uenig, eller helt uenig. Beregningen inkluderer ikke dem, der har svaret ved ikke/ikke relevant.

Syv ud af ti studerende er tilfredse med udbuddet af sociale arrangementer. Det dækker over en variation på hovedområderne, hvor 61 procent er tilfredse på AR, 72 procent på BSS, 73 procent på ST og 79 procent på HE. Seksoghalvtreds procent prioriterer at deltage i de sociale arrangementer overordnet set. Lidt flere på Health end på de øvrige hovedområder. De fleste studerende oplever, at der er god mulighed for social kontakt med deres medstuderende. På Aarhus Universitet i sin helhed er det 76 procent, der erklærer sig enige i, at det er tilfældet. På AR og BSS er det henholdsvis 70 og 74 procent, der oplever, at der er god mulighed for social kontakt til medstuderende, mens det er henholdsvis 82 og 85 procent på ST og HE.

Langt de fleste studerende er altså tilfredse med udbuddet af sociale arrangementer. Ser man på de kvalitative kommentarer, tegner der sig et billede af, at nogle studerende efterspørger sociale arrangementer, der ikke involverer alkohol. De studerende skriver:

"Da jeg ikke drikker alkohol, føler jeg ofte, at jeg ikke passer ind i de sociale arrangementer og egentlig ikke gider bruge tid på at kigge på fulde mennesker. Jeg ville være glad for flere studiefaglige/sociale arrangementer" (Studerende, AR)

"På det sociale niveau mangler der sociale tilbud, som ikke involverer fest og druk. Afslappet snak og diskussion sat ind i nogle rammer, der lægger op til dette, kunne være fedt - især hvis det i forbindelse med et sådant arrangement kunne lade sig gøre at mødes med studerende fra vidt forskellige uddannelser." (Studerende, ST)

Denne tendens genfindes på tværs af de fire hovedområder, og der er flere studerende, der kommenterer, at det kan være svært at passe ind socialt, hvis man ikke ligner den typiske universitetsstuderende. Det kan være studerende, der er ældre eller har børn. Nogle af disse efterlyser andre typer sociale arrangementer.

I Tabel 5.2 ses, hvordan studerende oplever mødet med de medstuderende fordelt på hovedområde. En meget stor del af de studerende (88 procent) oplever, at de andre studerende generelt er imødekommende. På AR, ST og HE er det lige omkring 90 procent, der finder, at det er tilfældet, mens det er lidt lavere på BSS, hvor 85 procent oplever, at de andre studerende er imødekommende.

Tabel 5.2. Mødet med de medstuderende.

	AU	AR	BSS	HE	ST
De andre studerende er generelt imødekommende.	88%	89%	85%	91%	91%
De andre studerende er generelt imødekommende. (SMU2011)	(86%)	(88%)	(82%)	(90%)	(91%)
Jeg kan få hjælp og støtte fra mine medstuderende, når jeg har brug for det.	85%	84%	81%	87%	89%
Det fremmer min forståelse at tale med andre studerende.	93%	93%	90%	94%	94%
Jeg har det generelt godt med at arbejde sammen med andre studerende.	86%	85%	85%	89%	88%

Note: Tallene viser den andel, som har erklæret sig helt enig eller overvejende enig i udsagnet. Resten har svaret hverken/eller, overvejende uenig, eller helt uenig. Beregningen inkluderer ikke dem, der har svaret ved ikke/ikke relevant.

Niogfirs procent af de studerende på ST oplever, at de kan få hjælp og støtte af deres medstuderende, når de har brug for det. Det gælder for 87 procent af de studerende på HE, 84 procent på AR og 81 procent på BSS.

Mere end ni ud af ti studerende oplever, at det fremmer deres forståelse at tale med andre studerende. Tallet ligger på 90 eller derover på alle hovedområder. Langt de fleste studerende oplever også, at de generelt har

det godt med at arbejde sammen med andre stude-

Læsegruppeaktivitet og ensomhed

Dette afsnit dækker den del af de studerendes sociale og faglige samvær, der drejer sig om læsegruppearbejde. Derudover er det også i dette afsnit, at tallene for ensomhed afreporteres.

Tabel 5.3 viser, hvor stor en del af de studerende der angiver at være en del af en læsegruppe enten til daglig eller i eksamensperioder. Over halvdelen af de studerende på Aarhus Universitet arbejder i læsegrupper i det daglige. Det dækker over, at der er lidt flere på

rende. I gennemsnit er 86 procent enige i dette udsagn.

Health (64 procent), mens der er lidt færre på Science and Technology (51 procent).

I eksamensperioderne er der overordnet set flere, der arbejder i læsegrupper (62 procent). Kun på Arts stiger tallet ikke i eksamensperioderne. På BSS er det 62 procent, der i eksamensperioderne ofte eller næsten altid finder sammen i en læsegruppe, mens det er 63 procent på ST og hele 79 procent på HE.

Tabel 5.3. Læsegruppeaktivitet.

	AU	AR	BSS	HE	ST
Er du en del af en læsegruppe, eller har du en læsemakker uden for eksamensperioden?	55%	53%	55%	64%	51%
Er du en del af en læsegruppe, eller har du en læsemakker i eksamensperioder?	62%	53%	62%	79%	63%

Note: Tallene viser den andel, som har svaret næsten altid eller ofte. Resten har svaret nogle gange, sjældent eller næsten aldrig. Beregningen inkluderer ikke dem, der har svaret ved ikke/ikke relevant.

Modsatningen til at være social og trives er at opleve at være ensom. Regressionsanalysen (se appendiks C) har i lighed med tidligere års analyser vist, at der er en negativ sammenhæng mellem ensomhed og trivsel. Det vil sige, at studerende, der er ensomme, trives dårligere.

Tabel 5.4 viser tallene for ensomhed på tværs af hovedområderne. Samlet set er der 12 procent af de studerende, der til dagligt næsten altid eller ofte føler sig

Tabel 5.4. Ensomhed på studiet.

	AU	AR	BSS	HE	ST
Hvor ofte føler du dig ensom til daglig på studiet?	12%	13%	15%	8%	11%
Hvor ofte føler du dig ensom til daglig på studiet? (SMU2011)	(9%)	(10%)	(9%)	(6%)	(7%)

Note: Tallene viser den andel, som har svaret næsten altid eller ofte. Resten har svaret nogle gange, sjældent eller næsten aldrig. Beregningen inkluderer ikke dem, der har svaret ved ikke/ikke relevant.

Ser man på de kvalitative kommentarer peger de studerende på forskellige faktorer, der gør, at de føler sig ensomme på studiet. Her nævnes bl.a. en følelse af at stå alene med arbejdsbyrden, et konkurrencepræget

ensomme på deres studie. Tallet er højest på BSS, hvor det er 15 procent. På Arts er det 13 procent, og på ST gælder det 11 procent. På Health er det 8 procent af de studerende, der føler sig ensomme til dagligt.

Sammenligner man med tallene fra Studiemiljø 2011, kan man se en stigning i antallet af studerende, der føler sig ensomme på deres studie.

miljø, hvor man ikke føler sig tryk ved at afsløre, når noget er svært, og en manglende villighed blandt de studerende til at hjælpe hinanden. En studerende skriver:

"Der kan godt være en tendens til konkurrence blandt de studerende på en negativ måde. Bl.a. ift. at man ikke vil hjælpe hinanden med noter, hvis der er en time, man er forhindret i at komme til, videregivelse af praktisk information, hvis der åbner sig mulighed for forskningspladser (speciale, ph.d. etc.) er der mange som ikke siger det videre, for at fremme sig selv i konkurrencen." (Studerende, ST)

Flere studerende fremhæver positive oplevelser med læsegrupper som en måde at undgå ensomhed i studiehverdagen:

"Studiegruppen har været helt afgørende for mig - dette semester skriver jeg en større opgave og har ikke mulighed for længere at deltage med min studiegrup-

pe - for første gang føler jeg mig meget ensom og alene med mit studie. Det er rigtig vigtigt at studiet fortsat prioriterer, at de studerende hjælpes i grupper så de kan få en lige så god oplevelse, som jeg har haft." (Studerende, AR).

Der findes lignende kommentarer fra de øvrige hovedområder, hvor nogle studerende også efterspørger hjælp til at komme i en læsegruppe eller i en ny læsegruppe efter en dumpet eksamen eller en pause i studiet. Et studiemiljø, hvor de studerende fra studiets begyndelse opfordres og hjælpes til at danne læsegrupper kan altså være en måde at forebygge ensomhed på blandt de studerende, som de studerende også selv bakker op om.

6. UNDERVISNINGSKONTEKSTEN

- Knap syv ud af ti studerende oplever, at underviserne er nemme at opnå personlig kontakt til. Otte ud af ti oplever, at de underviser de har kontakt til, virker interesserede i de studerende.
- Lidt over halvdelen af de studerende oplever, at det er klart, hvad der forventes af dem til prøver og afsluttende eksamener.
- I gennemsnit oplever kun 40 procent af universitetets studerende at få tilstrækkelig feedback på deres faglige bidrag i løbet af semesteret.
- De studerende oplevelse af det digitale læringsmiljø tyder på, at de eksisterende elektroniske læringsplatformes potentiale og funktionalitet kan udnyttes bedre.

Dette kapitel behandler undervisningskonteksten i bred forstand. Kapitlet beskæftiger sig med det, der har vist sig at have stor betydning for faglig trivsel, nemlig undervisningens organisering, men kapitlet beskæftiger sig også med feedback og den kontakt, de studerende har til underviserne. Undervisningens organisering handler om, hvorvidt det er klart for de studerende, hvad de skal lære, og hvordan de bliver bedømt til eksamen. Alignment-spørgsmålene drejer sig mere

specifikt om, hvorvidt der er sammenhæng i uddannelsens enkelte dele som for eksempel eksamensformer, læringsmål og undervisningsformer.

Slutteligt beskriver kapitlet også studerendes svar på spørgsmålene om det digitale læringsrum. Her er de studerende spurgt til, hvorvidt underviserne bruger de digitale læringsplatforme såsom Blackboard, AULA og FirstClass til at distribuere materiale og/eller aktivere de studerende.

Kontakt til underviserne

To ud af tre studerende på Aarhus Universitet oplever, at de fleste undervisere er nemme at opnå personlig kontakt til. Tallene tyder på, at det er nemmest at opnå

kontakt til underviserne for de studerende på ST, mens det er sværere for studerende på HE og BSS.

Tabel 6.1. Kontakten med underviserne.

	AU	AR	BSS	HE	ST
De fleste undervisere er nemme at opnå personlig kontakt til.	68%	74%	58%	61%	79%
De fleste undervisere er nemme at opnå personlig kontakt til. (SMU2011)	(72%)	(74%)	(69%)	(63%)	(80%)
De undervisere, jeg har haft kontakt til, virker generelt interesserede i de studerende.	81%	85%	73%	80%	87%
De undervisere, jeg har haft kontakt til, virker generelt interesserede i de studerende. (SMU2011)	(80%)	(84%)	(77%)	(79%)	(86%)

Note: Tallene viser den andel, som har erklæret sig helt enig eller overvejende enig i udsagnet. Resten har svaret hver-

ken/eller, overvejende uenig, eller helt uenig. Beregningen inkluderer ikke dem, der har svaret ved ikke/ikke relevant.

Flertallet af de studerende, 81 procent, oplever, at de undervisere, de har haft kontakt til, generelt udviser interesse for de studerende.

I de kvalitative kommentarer er der også studerende, der skriver om den oplevelse de har af, at de kan være svært at opnå kontakt til underviserne. Dette kan blandt andet skyldes, at det fysiske studiemiljø ikke lægger op til, at man ser underviserne i dagligdagen, og at de studerende har en oplevelse af, at underviserne har travlt og ikke tager sig tid at tale med dem.

"Som studerende har man ingen kontakt til underviserne i dagligdagen. Jeg aner ikke engang, hvordan de fleste ser ud." (Studerende, BSS).

Undervisningens organisering

Spørgsmålene i Tabel 6.2 handler om gennemsigthed i læringsmål og eksamenskrav. Er det klart for de studerende, hvad de skal lære, og er det klart for de studerende, hvordan deres faglige præstationer bliver bedømt? En sådan gennemsigthed er hjørnesten i et godt læringsmiljø (Biggs & Tang 2011).

75 procent af de studerende angiver, at de er klar over, hvad de forventes at lære i fagene. Overraskende er

Andre studerende skriver, at de oplever, at underviserne er under et stort tidspres, og at kontakt med studerende derfor kommer til at virke tidskrævende og besværligt for dem. En studerende fra Science & Technology skriver:

"Jeg synes, der er alt for lidt mulighed for direkte ping-pong med instructors og forelæsere. Mange svært tilgængelige emner kunne læres meget hurtigere og nemmere, hvis der var bedre muligheder for at spørge / diskutere det med instructors / forelæserne. Men det virker tit som om, at de ikke har ret meget tid, og at man er lidt en klods om benet, hvis man opsøger dem."

det væsentligt færre, der oplever, at læringsmålene – som netop udtrykker, hvad de studerende forventes at lære – er klart formulerede og klart kommunikeret. 62 procent af de studerende vurderer, at læringsmålene er klart formulerede og klart kommunikeret.

Hvad angår eksamen, er det kun lidt over halvdelen af de studerende, der oplever, at det er tydeligt, hvad der forventes af det arbejde, der indleveres til bedømmelse.

Tabel 6.2. Klare læringsmål og gennemsigte bedømmelseskriterier.

	AU	AR	BSS	HE	ST
Jeg er klar over, hvad jeg forventes at lære i fagene.	75%	78%	73%	71%	77%
Læringsmålene for de enkelte undervisningsforløb er klart formulerede og klart kommunikeret.	62%	67%	59%	53%	65%
Læringsmålene for de enkelte undervisningsforløb er klart formulerede og klart kommunikeret. (SMU2011)	(64%)	(64%)	(64%)	(63%)	(62%)
Det er tydeligt, hvad der forventes af det arbejde, der skal bedømmes (dvs. afsluttende eksamener, prøver).	54%	56%	49%	50%	63%

Note: Tallene viser den andel, som har erklæret sig helt enig eller overvejende enig i udsagnet. Resten har svaret hverken/eller, overvejende uenig, eller helt uenig. Beregningen inkluderer ikke dem, der har svaret ved ikke/ikke relevant.

Et godt læringsmiljø er ikke alene kendetegnet ved klare mål og bedømmelseskriterier. Det er også nødvendigt, at der er overensstemmelse (alignment) mellem læringsmål og eksamenskrav, og at de studerendes opfyldelse af disse krav understøttes af undervis-

ningen – både i timerne og uden for timerne (Biggs 2012). De studerende blev som i 2007 bedt om at vurdere graden af alignment, og resultaterne er vist i Tabel 6.3.

Tabel 6.3. Alignment (graden af overensstemmelse mellem læringsmål, undervisning og eksamen).

	AU	AR	BSS	HE	ST
Der er sammenhæng mellem det, vi undervises i, og det, vi forventes at lære.	78%	79%	75%	76%	82%
Jeg kan se sammenhængen mellem det, vi bliver bedt om at lave mellem timerne, og det, vi skal lære.	76%	77%	74%	75%	81%
De valgte undervisningsformer støtter mit læringsarbejde med henblik på opfyldelse af læringsmål og eksamenskrav.	68%	71%	62%	66%	74%
De valgte undervisningsformer støtter mit læringsarbejde med henblik på opfyldelse af læringsmål og eksamenskrav. (SMU2011)	(61%)	(63%)	(56%)	(66%)	(69%)

Note: Tallene viser den andel, som har erklæret sig helt enig eller overvejende enig i udsagnet. Resten har svaret hverken/eller, overvejende uenig, eller helt uenig. Beregningen inkluderer ikke dem, der har svaret ved ikke/ikke relevant.

78 procent af de studerende vurderer, at der er sammenhængen mellem det, de forventes at lære, og det, de undervises i, og på samme måde oplever 76 procent, at der er sammenhæng mellem det, de forventes at lære, og det, de bliver bedt om at forberede mellem timerne.

Hvad angår undervisningsformerne, vurderer lidt færre, 68 procent, at de valgte undervisningsformer hjælper de studerende til at leve op til læringsmålene og eksamenskravene.

I de kvalitative kommentarer efterlyser de studerende klare retningslinjer for, hvad der forventes af dem.

Feedback og tilbagemelding

Muligheden for at få feedback på sit læringsarbejde er en meget vigtig del for de studerendes læring og dermed de studerendes undervisningsmiljø. Derfor blev de studerende som ved undersøgelserne i 2007 og 2011 bedt om at vurdere muligheden for at få feedback og tilbagemelding på deres faglige præstationer. Tilba-

En studerende fra BSS skriver:

"Overordnet synes jeg, der er alt for lidt fokus på eksamen i undervisningen. Jeg har i mange fag været i tvivl om, hvad jeg præcis skulle kunne til eksamen, og det er min klare opfattelse, at folk generelt ikke forstår, hvorfor de får den karakter, de får."

En anden studerende fra BSS skriver:

"Det er ikke alle forelæsere, der formår at omformulere læringsmålene, så de bliver forståelige for de studerende. De læser blot op fra hjemmesiden. Det er også meget sjældent, at de uddyber, hvordan det påvirker måden, hvorpå vi skal gå til vores pensum."

gemelding i forbindelse med eksamen, men nok så vigtigt, den løbende tilbagemelding i løbet af semesteret. Resultaterne er vist i Tabel 6.4.

Det første spørgsmålet vedrører muligheden for at få feedback i løbet af semesteret. 40 procent oplever, at

de modtager tilstrækkelig feedback på faglige bidrag i løbet af semesteret. På ST er tallet 53 procent, på AR 45 procent. På BSS oplever hver tredje studerende, at de modtager tilstrækkelig med feedback i løbet af semesteret, og på HE gælder dette én ud af fire studerende.

De næste to spørgsmål vedrører oplevelse af den feedback, der måtte blive givet. 58 procent af de studerende på Aarhus Universitet vurderer, at den feedback, de modtager, forbedrer den måde, de lærer og arbejder på, og 60 procent oplever, at feedback på arbejdsopgaver er med til at gøre tydeligt, hvad de mangler at forstå

Tabel 6.4. Feedback og tilbagemelding.

	AU	AR	BSS	HE	ST
Jeg modtager tilstrækkelig feedback på mine faglige bidrag i løbet af semesteret.	40%	45%	33%	25%	53%
Den feedback, jeg får på mine faglige bidrag i løbet af semesteret, forbedrer den måde, jeg lærer og arbejder på.	58%	63%	56%	46%	61%
Den feedback, jeg får på mine arbejdsopgaver, er med til at gøre det tydeligt, hvad jeg ikke helt har forstået. ^a	60%	62%	58%	45%	69%
Der er gode muligheder for tilbagemelding på mine faglige præstationer ved eksamen. ^b	38%	45%	37%	18%	42%
Der er gode muligheder for tilbagemelding om mine faglige præstationer ved eksamen eller større opgaver. (SMU2011) ^c	(42%)	(48%)	(41%)	(30%)	(50%)

Note: Tallene viser den andel, som har erklæret sig helt enig eller overvejende enig i udsagnet. Resten har svaret hverken/eller, overvejende uenig, eller helt uenig. Beregningen inkluderer ikke dem, der har svaret ved ikke/ikke relevant.

a) Bemærk, at andelen af studerende, som har svaret ved ikke/ikke relevant til dette spørgsmål er 12 procent.

b) Bemærk, at andelen af studerende, som har svaret ved ikke/ikke relevant til dette spørgsmål er 13 procent.

c) Vær opmærksomhed på små sproglige ændringer fra 2011 til 2014: "om mine" → "på mine", "eksamen og større opgaver" → "eksamen".

Det sidste spørgsmål vedrører feedback i forbindelse med eksamen. 38 procent af de studerende oplever, at der er gode muligheder for at få tilbagemelding på faglige præstationer ved eksamen. På AR gælder dette for 45 procent af de studerende, og på ST er andelen 42 procent. Tallet for BSS er 37 procent, og på HE er tallet 18 procent.

I de kvalitative kommentarer peger de studerende på, at manglende feedback virker demotiverende og kan skabe tvivl om egne evner. Generelt efterlyses der hjælp til at blive bedre og til at kunne lære af sine fejl:

"Det er dobbelt hårdt at klare sig mindre godt til en eksamen og så ikke kunne få hjælp/vejledning til, hvordan man kan udvikle sig." (Studerende, HE).

"Jeg synes manglende feedback især efter eksamen er et stort problem! Man går automatisk ud fra, at vi er topmotiverede studerende. Det er vi som udgangspunkt også, men en dårlig eksamensoplevelse og/eller karakter uden yderligere forklaring er yderst demotiverende." (Studerende, BSS)

"Jeg mener, det er meget ærgerligt, man aldrig for noget feedback på sine skriftlige eksamener, kun en karakter, man ikke aner hvorfor man har fået. Så ved man ikke, hvad der er, man skal blive bedre til. Endvidere er det synd, der går så langt tid, inden man får karakteren, at man allerede er fordybet i et nyt fag og har glemt alt om hvad eksamen handlede om." (Studerende, ST).

"Der burde være mere feedback fra underviserne generelt - både til eksamen, men også til hverdag. Man kan nemt komme til at tvivle på sig selv, når man ikke klare sig så godt som man selv forventer, men ikke ved hvad man præcist gør galt." (Studerende, BSS).

"Der må meget gerne være endnu større mulighed for at få feedback på diverse opgaver. De få gange det er sket, har vi lært rigtig meget! Fejl/misforståelse i fagligt stof, bliver på den måde fanget tidligt i forløbet, og derved undgår man at falde bagefter." (Studerende AR)

Det digitale læringsrum

I 2011 vedtog Aarhus Universitet en politik for Educational IT, hvor en af målsætningerne er at implementere et fælles Learning Management System (LMS). Denne implementering er påbegyndt på et område (BSS), mens resten forventes at følge efter i de kommende år. Derfor kan tallene i år anvendes som baseline-tal for fremtidig vurdering af udviklingen vedrørende anvendelsen af Educational IT.

Lige som i 2011 rummer undersøgelsen to spørgsmål om de studerendes oplevelse af det digitale læringsmiljø. Det ene spørgsmål vedrører de studerendes vurdering af underviserens brug af de digitale læringsplatforme til at *distribuere* undervisningsmateriale. Det andet spørgsmål vedrører de studerendes oplevelse af underviserens brug af de digitale læringsplatforme som *aktiverende* læringsrum.

Tabel 6.5. Det digitale læringsmiljø.

	AU	AR	BSS	HE	ST
Mine undervisere er generelt gode til at bruge de elektroniske læringsplatforme til at <u>distribuere</u> undervisningsmateriale.	75%	80%	72%	61%	82%
Mine undervisere er generelt gode til at bruge de elektroniske læringsplatforme til at <u>distribuere</u> undervisningsmateriale. (SMU2011)	(81%)	(81%)	(86%)	(55%)	(86%)
Mine undervisere er generelt gode til at bruge de elektroniske læringsplatforme til at <u>aktivere</u> de studerende (fx ved bruge af diskussionsfora, blogs, wiki, læringsstier, podcasts).	25%	30%	19%	14%	33%
Mine undervisere er generelt gode til at bruge de elektroniske læringsplatforme til at <u>aktivere</u> de studerende (fx ved bruge af diskussionsfora, blogs, wiki, læringsstier, podcasts.) (SMU2011)	(23%)	(27%)	(23%)	(11%)	(20%)

Note: Tallene viser den andel, som har erklæret sig helt enig eller overvejende enig i udsagnet. Resten har svaret hverken/eller, overvejende uenig, eller helt uenig. Beregningen inkluderer ikke dem, der har svaret ved ikke/ikke relevant.

Resultaterne er vist i Tabel 6.5. Flertallet af de studerende oplever, at deres undervisere generelt er gode til at bruge de elektroniske læringsplatforme til at distribuere undervisningsmateriale. Tallene er højest på ST og AR og mindre på BSS og HE.

En fjerdedel af de studerende vurderer, at underviserne generelt er gode til at bruge de elektroniske læringsplatforme til at aktivere de studerende gennem fx læ-

ringstier, diskussionsfora, blogs og lignende. Igen er tallene er højest på ST og AR og mindre på BSS og HE.

Som beskrevet i kapitel 2 bør man være varsom med at fortolke forskelle mellem resultaterne fra henholdsvis 2014 og 2011. Tallene tyder dog på følgende udvikling over tid: At lidt færre studerende på BSS oplever, at deres undervisere er gode til at bruge de elektroniske læringsplatforme til at distribuere undervisningsmateria-

le, og at flere studerendes på ST oplever, at deres undervisere er gode til at aktivere de studerende ved hjælp af elektroniske læringsplatforme.

Kigger man på de kvalitative kommentarer, påpeger mange studerende, at de digitale læringsplatforme kunne bruges bedre, end de bliver det i dag. Mange oplever, at der er forskel på, hvordan og i hvilket omfang underviserne bruger platformene, hvilket skaber en oplevelse af, det fulde potentiale ikke bliver udnyttet:

"Jeg har kun oplevet 2 undervisere i mine 2,5 år på bacheloruddannelsen, som har gjort brug af funktionerne, som er tilgængelige på Aula. Det eneste underviserne normalt har gjort brug af, er at lægge forelæsningslides og andet materiale samt at skrive meddelelse, hvis der sker nogle ændringer mellem forelæsninger. Det kunne have været en fordel, hvis underviserne gør mere brug af de øvrige funktioner i nogle af de kurser, jeg har fulgt." (Studerende, ST).

Andre studerende kommenterer de udfordringer, de oplever i forbindelse med overgangen fra fx Campus-

net til Blackboard på BSS. Her er der beskrevet vanskeligheder med at gennemskue, hvor man finder materialer, og meget forskellig brug af Blackboard fra underviser til underviser. Andre studerende efterlyser en mere konsistent brug af Blackboard, hvor alle oplysninger gøres tilgængelige i systemet, så man kun behøvede at logge ind ét sted for at finde alt, der relaterede sig til undervisningen og studiet.

"Blackboard (BB) virker for så vidt fint nok. Potentialet bliver bare ikke udnyttet fra undervisernes side. De enkelte fags sider på BB burde indeholde information omkring faget - bl.a. eksamen, fagbeskrivelse, underviser og timeplaner." (Studerende, BSS).

"Blackboard er en fin teknisk løsning, men der er alt for stor forskel på, hvordan den enkelte underviser bruger det. (...) Lige nu er der kaos, anarki, og der er ikke to undervisere, der gør det på samme måde. Som studerende bruger man derfor lang tid på at lede efter materiale, især sammenlignet med gamle asb's campus - specielt kalenderfunktionen er savnet!" (Studerende, BSS).

7. ARBEJDSINDSATS OG ARBEJDSBYRDE

- I gennemsnit oplever 17 procent af de studerende stærke stress-symptomer i hverdagen. Dette tal stiger til 34 procent i eksamensperioderne.
- Syvogfirs procent af universitets studerende planlagde at tage 30 ECTS-point eller flere i forårsemesteret 2014.
- I gennemsnit er en studerendes studieuge (undervisning + forberedelse) 30,7 timer lang. Dette dækker over variationer på tværs af hovedområderne samt en store forskelle fra studerende til studerende.

Stærk stress og en arbejdsbyrde, der opleves som for stor, er underminerende for trivslen, og derfor er disse spørgsmål også meget relevante, når studiemiljøet skal kortlægges. Oplevelsen af at være presset hænger ikke altid sammen med objektive faktorer som anvendt tid, men kan selvfølgelig gøre det. At blive stresset kan også hænge sammen med ikke at vide, hvad man skal lave,

eller at der er uklare mål for, hvad man skal lave, eller hvornår man har gjort det godt nok. Dette kapitel sigter mod at afdække de studerendes niveau af stærk stress både til dagligt og i eksamensperioder, ligesom kapitlet viser tallene for det selvrapporterede ugentlige timeforbrug på undervisning, forberedelse, arbejde mv.

Følelse af stress

Fordi ordet 'stress' i så høj grad er en del af hverdags-sproget, er forekomsten af stress svær at måle. For at undgå en forveksling af 'stress' med begrebet 'travlhed' er de studerende i Aarhus Universitets studiemiljøundersøgelser ikke blevet spurgt om forekomsten af stress, men derimod forekomsten af stærke stress-symptomer, der eksplicit blev defineret som tilbagetrækkethed, hjertebanken, ondt i maven, muskelspændinger, nedtrykthed, rastløshed, vanskeligheder ved at slappe af, koncentrationsbesvær, vanskeligheder ved at huske og lignende alvorlige symptomer. Kortere tids udsættelse for stress behøver ikke at have negative følger, men længere tids udsættelse for stærk stress kan have alvorlige

følger. Derfor er de studerende blevet spurgt til, hvor ofte de oplever stærke stress-symptomer.

Som det ses af Tabel 7.1 angiver 17 procent af de studerende, at de næsten altid eller ofte oplever stærke stress-symptomer i forbindelse med deres studiehverdag. Dette tal er ens på tværs af hovedområderne.

34 procent af de studerende oplever næsten altid eller ofte stærke stress-symptomer i tiden op til eksamen. Igen er der kun mindre variationer på tværs af hovedområderne.

Tabel 7.1. Forekomsten af stærke stress-symptomer.

	AU	AR	BSS	HE	ST
Har du oplevet <u>stærke</u> stress-symptomer* i forbindelse med dit studie i dagligdagen?	17%	17%	17%	16%	17%
Har du oplevet <u>stærke</u> stress-symptomer* i forbindelse med dit studie? I dagligdagen? (SMU2011)	(11%)	(12%)	(10%)	(8%)	(13%)
Har du oplevet <u>stærke</u> stress-symptomer* i forbindelse med dit studie op til eksamen?	34%	34%	34%	36%	32%
Har du oplevet <u>stærke</u> stress-symptomer* i forbindelse med dit studie? Op til eksamen? (SMU2011)	(32%)	(34%)	(31%)	(37%)	(26%)

Note: Tallene viser den andel, som har svaret næsten altid eller ofte. Resten har svaret nogle gange, sjældent eller næsten aldrig. Beregningen inkluderer ikke dem, der har svaret ved ikke/ikke relevant.

*: Stærke stress-symptomer blev i spørgeskemaet beskrevet på følgende måde: "Stærke stress-symptomer kunne være tilbagetrækkethed, hjertebanken, ondt i maven, muskelspændinger, nedtrykthed, rastløshed, vanskeligheder ved at slappe af, koncentrationsbesvær, vanskeligheder ved at huske mv."

Sammenlignes tallene fra 2011 med tallene fra 2014, er der antydninger af, at flere studerende i deres studie-hverdag oplever stærke stress-symptomer.

De kvalitative kommentarer peger på forskellige årsager til, at de studerende føler sig stressede, heriblandt en stor arbejdsbyrde, indbyrdes konkurrence de studerende imellem, samt et økonomisk pres i forhold til at skulle passe både studiet og have et studiejob ved siden af for at kunne klare sig økonomisk. For nogle viser en stresset hverdag sig ved tydelige fysiske stress-symptomer.

En studerende fra Health skriver:

"Jeg er utroligt træt, ked af det, har ondt i maven, har kvalme, er besvimet et par gange, har smidt 6 kg pga. nedsat appetit siden i sommers." (Studerende, HE).

En anden Health-studerende har oplevelsen af, at det manglende samarbejde mellem studerende kan forstærke oplevelsen:

"Der er mellem de studerende, særligt på bacheloren, for stor indbyrdes konkurrence i forhold til støtte, og jeg mener, at en stor del af den stress, der opstår skyldes, at de studerende er bange for at kommunikere ud, at de ikke er 100 % med, og dermed presser både dem selv og deres medstuderende unødigt. Det bliver en konkurrence om, hvem der har læst mest i stedet for en kamp, man tager sammen og støtter hinanden i. Jeg tror, at man måske kan undgå, at nogle studerende rammes af

stress ved at lægge en kort workshop eller lignende i rusforløbet/introforløbet om kollegial støtte og diskussion om, at ingen kan alt." (Studerende, HE).

På Science og Technology peger mange studerende på, at kvartersordningen er med til at skabe en mere stresset hverdag, da meget nyt stof skal læres på kort tid, hvilket giver dem en oplevelse af, at der er mindre tid til fordybelse. En studerende skriver:

"Jeg bliver meget påvirket af, at vi på naturvidenskabelig har op til 12 eksaminer pr. år. Det kræver meget forberedelse, både fagligt og mentalt, og hvis man har tendens til at være perfektionistisk, så øges også risikoen for at blive stresset." (Studerende, ST).

På alle hovedområder er der studerende, der oplever, at de har svært ved at få hverdagen til at gå op tidsmæssigt:

"Arbejdsloaden på uddannelsen kan være ret stressende, og jeg oplever tit, at jeg selv og mine studiekammerater er kørt helt ned, fordi man er presset og bagud til trods for, at man bruger hver dag fra 8-22 om aftenen nærmest udelukkende på studie. Derudover har mange arbejde som en nødvendighed af de høje boligpriser, hvilket kan være endnu en stressfaktor." (Studerende, BSS).

"Jeg har oplevet at flere på studiet har fået stress eller depression især i 3. og 4. semester, da der er mange timer på skemaet, og fordi man skal forberede sig me-

get, da man skal præstere foran sine studiekammerater. Derfor er det stressende, hvis man har en periode, hvor man ikke kan overskue at være på.” (Studerende, AR).

Studietid

På samme måde som i 2007 og 2011 blev de studerende bedt om at tænke tilbage på den forrige uge og vurdere, hvor mange timer de havde brugt på henholdsvis undervisning, forberedelse, studenterforeningsarbejde, fritidsaktiviteter, studierelevant arbejde samt ikke- studierelevant arbejde. Af memo-tekniske årsager blev de studerende bedt om at tænke på en konkret uge midt i semesteret (snarere end en abstrakt "typisk" uge).

Til forskel fra de tidligere undersøgelser, blev de studerende i SMU2014 ligeledes bedt om at angive, hvor

mange ECTS-point de havde tænkt sig at tage i dette forårssemester 2014, og de studerende fik oplyst, at 30 ECTS svarer til et fuldtidsstudie. SMU2014 er den første undersøgelse af danske universitetsstuderendes tidsforbrug, der tager højde for, hvor mange ECTS-point de studerende rent faktisk har tænkt sig at tage. De følgende tal er baseret på studerende, der har oplyst, at de har tænkt sig at tage 30 ECTS-point, med andre ord studerende, som må forventes at være fuldtidsstuderende.

Tabel 7.2. De studerendes planlagte ECTS for forårssemesteret 2014.

	AU	AR	BSS	HE	ST
0-9 ECTS	2%	2%	1%	4%	2%
10-19 ECTS	4%	6%	4%	2%	4%
20-29 ECTS	7%	5%	7%	5%	10%
30 ECTS	83%	84%	82%	86%	80%
31+ ECTS	4%	3%	5%	3%	4%

Spørgsmålets formulering: "Hvor mange ECTS-point har du planlagt at tage i dette semester? (Et fuldtidsstudium svarer til 30 ECTS-point pr. semester)."

I nedenstående beregninger er studerende med ekstreme værdier sorteret fra, og heller ikke specialestuderende er taget med i beregningen, da dette er en ganske særlig studiesituation. Tallene bør ikke sammenlignes direkte med tidstallene fra SMU2011, da der i SMU2011 ikke kunne tages højde for antallet af ECTS. Det skal også nævnes, at tallene for undervisning repræsenterer, hvor meget tid de studerende bruger på undervisning, ikke hvor mange timers undervisning, der nødvendigvis er blevet udbudt.

Tallene repræsenterer således antallet af timer brugt på studier i en uge midt i semesteret hos en ikke-specialestuderende, der har tænkt sig at følge den normerede undervisning.

Tabel 7.3. Studerendes angivelse af tidsforbrug i timer per uge (s.d. angiver standardafvigelsen).

	AU	(s.d.)	AR	(s.d.)	BSS	(s.d.)	HE	(s.d.)	ST	(s.d.)
Undervisning ^a	14,1	(8,3)	9,8	(4,3)	12,1	(6,5)	16,9	(8,9)	21,0	(9,2)
Forberedelse ^b	16,6	(10,1)	16,3	(9,3)	17,4	(10,4)	16,5	(10,0)	15,7	(10,6)
Studenterforeningsarbejde ^c	1,1	(3,0)	1,1	(2,6)	1,1	(3,1)	1,4	(3,7)	1,0	(2,7)
Studierelevant arbejde	2,8	(6,2)	2,8	(6,1)	3,6	(6,6)	2,5	(5,4)	1,9	(5,9)
Ikke-studierelevant arbejde	3,2	(5,5)	3,7	(5,9)	4,0	(6,0)	1,9	(4,5)	2,3	(4,4)
Fritidsaktiviteter	7,3	(6,6)	6,9	(6,6)	7,8	(6,7)	7,3	(5,8)	7,0	(6,8)
Studieuge (underv.+forb.)	30,7	(11,8)	26,1	(9,9)	29,5	(10,9)	33,4	(12,1)	36,8	(11,9)
N	8383		2437		2816		1290		1838	

Note: Følgende betingelser skulle være opfyldt, for at den studerendes svar blev inddraget i beregningen af gennemsnittet: i) Den studerende skulle have angivet at planlægge at tage 30 ECTS, svarende til et fuldtidsstudium, ii) Den studerende måtte ikke være specialestuderende, iii) det ugentlige tidsforbrug skulle være større end 0 timer og mindre eller lig 84 timer. N angiver antallet af svar, som opfylder disse betingelser.

Spørgsmålets formulering: "Tænk tilbage på de sidste syv dage. Hvor mange timer har du brugt på følgende aktiviteter? Hvis din uge har været meget atypisk, fx hvis du har været syg eller ude at rejse, så tænk i stedet på en typisk uge uden for eksamensperioden."

a) Defineret som "forelæsninger, holdtimer, øvelsetimer og lignende".

b) Defineret som "læsning, læsegruppearbejde, skrivning, eksamenstilmeding, skaffe litteratur, skrive mails og lignende organisering af studiehverdagen".

c) Defineret som "fagligt, socialt og/eller politisk".

Defineres en studieuge som antallet af timer brugt på undervisning i kombination med forberedelse, bruger den gennemsnitlige studerende på Aarhus Universitet 30,7 timer om ugen på sit studie. Standardafvigelsen, (der groft sagt er et mål for spredningen i tidsforbruget de studerende imellem) på 11,8 timer tyder på, at der er meget stor forskel de enkelte studerende imellem, hvad angår, hvor meget tid, der bruges på studierne. Det vil sige, at man med stor sandsynlighed kan finde studerende, der bruger 41-42 timer om ugen på studierne, mens man også med stor sandsynlighed finder studerende, der bruger i omegnen af 20 timer ugentligt. Som et eksempel på dette viser histogrammet til højre spredningen i psykologistuderendes ugentlige forberedelsestid.

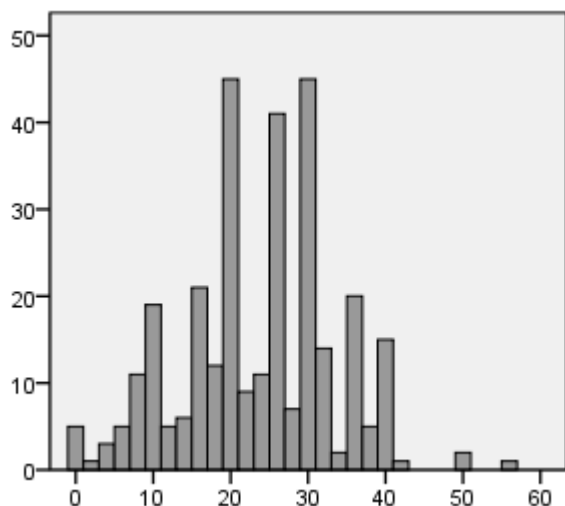
Den gennemsnitlige studerende på AR bruger afrundet 26 timer på sine studier, på BSS er tallet 30 timer, på HE er tallet 33 timer, og på ST er tallet 37 timer. Igen viser standardafvigelsen, at der inden for hvert hovedområde er meget stor forskel i studenterpopulationen, hvad angår tidsforbruget.

Ser man på Tabel 7.3 tegner der sig et billede i variationen i brugte timer. Det tyder på, at der er et nogenlunde konstant antal timer brugt på forberedelse, mens det er antallet af undervisningstimer, der varierer. De stude-

rende på ST bruger hele 21 timer om ugen i undervisningssituationer såsom forelæsninger, holdtimer, øvelsetimer og lignende. Derudover forbereder de sig 16 timer. På BSS bruger de studerende i gennemsnit 12 timer på undervisning, men til gengæld forbereder de sig i 17 timer. En gennemsnitlig studerende på Aarhus Universitet bruger 1,2 timer på at forberede sig per undervisningstime. Tilsvarende tal er 1,7 timer på AR, 1,4 timer på BSS, 1,0 time på HE, og 0,7 timer på ST.

Udregningen af det gennemsnitlige tidsforbrug kan dække over en stor variation, og figur 7.1. viser variationen blandt de studerende inden for samme fag, når de er spurgt til hvor mange timer, de ugentligt bruger på forberedelse. Her er psykologi anvendt som eksempel, og man kan af figuren se, at variationen mellem studerende er meget stor.

Figur 7.1. Tidsforbrug for forberedelse i timer per uge (x-akse) for studerende på psykologi (antal, y-akse).

Note: Følgende betingelser skulle være opfyldt, for at den studerendes svar blev inddraget i beregningen af gennemsnittet: i) Den studerende skulle have angivet at planlægge at tage 30 ECTS, svarende til et fuldtidsstudium, ii) Den studerende måtte ikke være specialestuderende, iii) Det ugentlige tidsforbrug skulle være større end 0 timer og mindre eller lig 84 timer. Spørgsmålets formulering: "Tænk tilbage på de sidste syv dage. Hvor mange timer har du brugt på følgende aktiviteter? Forberedelse.

Set i lyset af, hvor vigtigt det for mange studerende er at få relevant erhvervserfaring af hensyn til videre beskæftigelse, er det ikke overraskende, at mange studerende bruger tid på erhvervsrelevant arbejde. Studerende på BSS bruger i gennemsnit 3,6 timer på studierelevant arbejde. Herefter følger studerende fra henholdsvis AR, HE og ST.

At der også er en systematik i tidsforbruget inden for hovedområderne kan også læses af svarene på de åbne spørgsmål. En del studerende fra især Arts efterlyser flere undervisningstimer. To studerende skriver:

"Jeg oplever at hverdagen bliver meget kedelig, fordi der er så lidt undervisning, og jeg kunne virkelig godt tænke mig bare 6 timer mere, så man skal ud af døren for undervisning mere end to gange om ugen." (Studerende, AR).

"Niveauet ligger okay, men er virkelig overrasket over så få undervisningstimer, og jeg bliver ved med at tænke, at uddannelsen kunne blive SÅ meget bedre, hvis vi

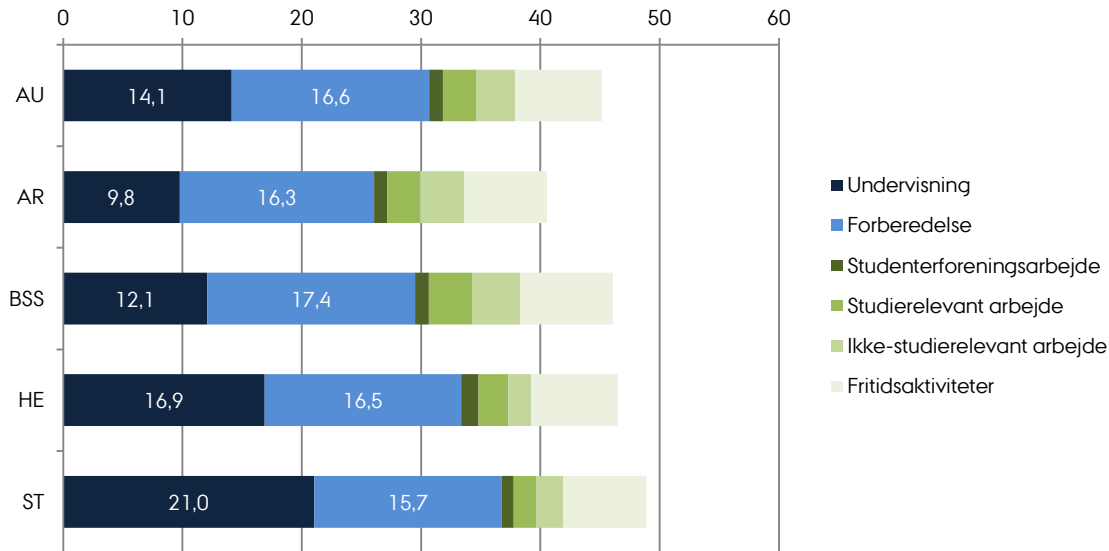
havde mere undervisning, og man ville blive så meget mere engageret i sit studie samt føle det mere som en del af ens identitet, hvis det krævede mere tid af en selv." (Studerende, AR).

På den anden side viser de kvalitative kommentarer også, at nogle studerende føler, at for mange undervisningstimer på universitetet kan gøre det svært at få studielivet til at hænge sammen med fritidsjob og fritidsinteresser. Der er studerende på alle hovedområder, der oplever at have så meget undervisning og forberedelse, at de har svært ved at få hverdagen til at hænge sammen. Dette understreger blot forskellene imellem uddannelserne.

"Det kræver virkelig et gå-på-mod af format at komme igennem studiet på normeret tid. At vi bruger meget tid på skolen er helt fint, men det, at der ligger så meget planlægning udenom klinik osv. i fht. patienter gør, at jeg tøver med at anbefale studiet til andre. Det kan til tider tage modet helt fra en, når tiden udelukkende går op i planlægning - som vi i øvrigt ikke rigtig rustes til." (Studerende, HE).

Figur 7.2 er en grafisk gengivelse af tallene i Tabel 7.3.

Figur 7.2. Studerendes angivelse af tidsforbrug i timer per uge (grafisk gengivelse af Tabel 7.3).

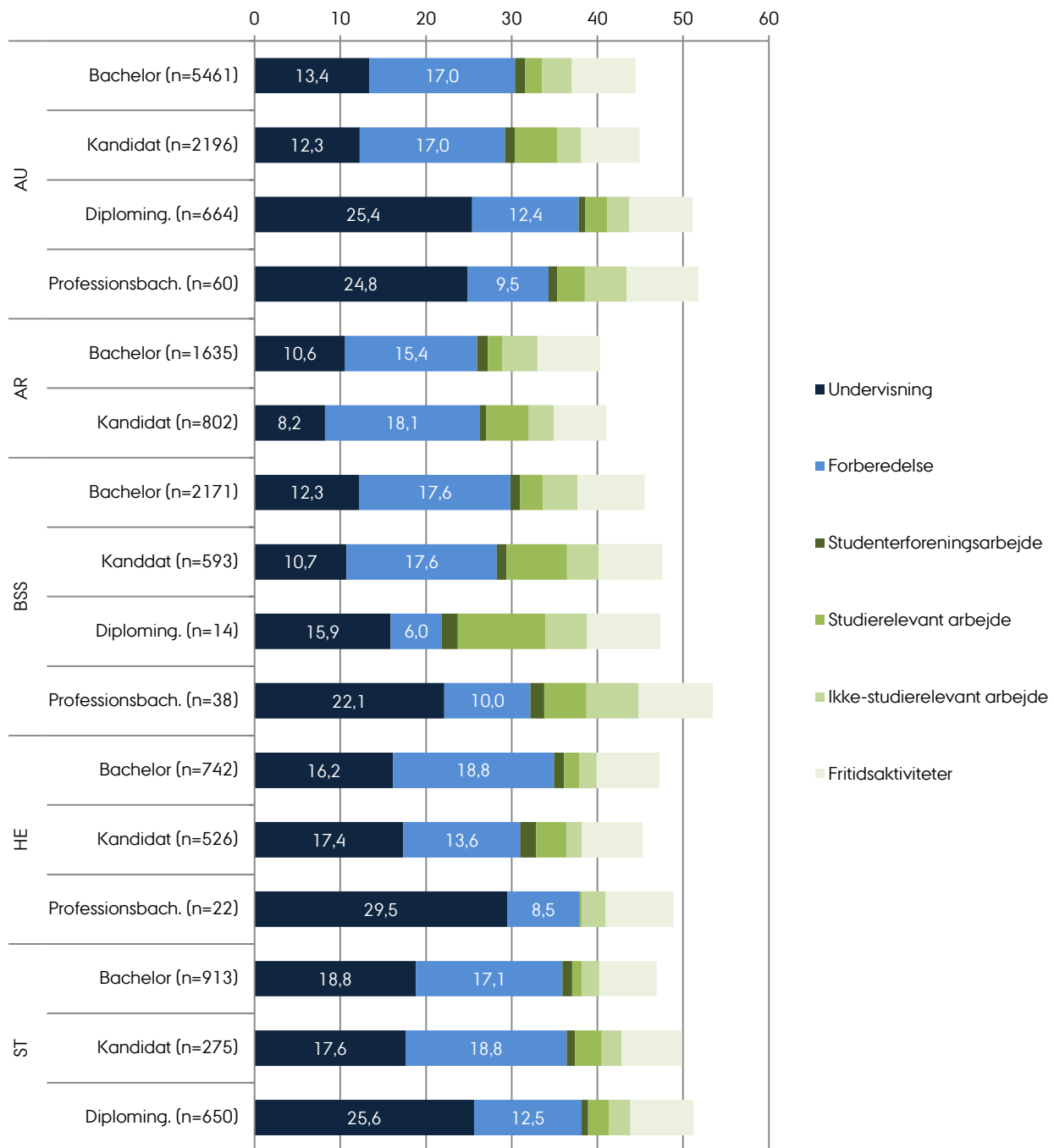
Note: Følgende betingelser skulle være opfyldt, for at den studerendes svar blev inddraget i beregningen af gennemsnittet: i) Den studerende skulle have angivet at planlægge at tage 30 ECTS, svarende til et fuldtidsstudium, ii) Den studerende måtte ikke være specialestuderende, iii) Det ugentlige tidsforbrug skulle være større end 0 timer og mindre eller lig 84 timer. n angiver antallet af svar, som opfylder disse betingelser.

Spørgsmålets formulering: "Tænk tilbage på de sidste syv dage. Hvor mange timer har du brugt på følgende aktiviteter? Hvis din uge har været meget atypisk, fx hvis du har været syg eller ude at rejse, så tænk i stedet på en typisk uge uden for eksamensperioden."

I tabellen på den følgende side vises tidsforbruget fordelt på hovedområderne og på uddannelsestype. Heraf kan det ses, at der er variationer på tværs af grupperne. Det er et fællestræk, at fx diplomingeniører og professionsbachelorere i gennemsnit modtager mere

undervisning. Dette gælder på tværs af hovedområderne. Samtidig ser det ud til, at disse grupper forbereder sig lidt mindre end de øvrige studentergrupper.

Figur 7.3. Studerendes angivelse af tidsforbrug i timer per uge fordelt på hovedområde og uddannelsestype.

Note: Følgende betingelser skulle være opfyldt, for at den studerendes svar blev inddraget i beregningen af gennemsnittet: i) Den studerende skulle have angivet at planlægge at tage 30 ECTS, svarende til et fuldtidsstudium, ii) Den studerende måtte ikke være specialestuderende, iii) Det ugentlige tidsforbrug skulle være større end 0 timer og mindre eller lig 84 timer. *n* angiver antallet af svar, som opfylder disse betingelser. Spørgsmålets formulering: "Tænk tilbage på de sidste syv dage. Hvor mange timer har du brugt på følgende aktiviteter? Hvis din uge har været meget atypisk, fx hvis du har været syg eller ude at rejse, så tænk i stedet på en typisk uge uden for eksamensperioden."

8. DISKRIMINATION OG CHIKANE

- Tallene for mobning og chikane er meget lave på Aarhus Universitet.
- Meget få studerende har oplevet at blive diskrimineret.
- Internationale studerende oplever i højere grad end danske studerende at blive forskelsbehandlet, men andelen er stadig meget lille.

Fænomener som mobning, sexchikane, diskriminering og trusler er alle klassiske elementer i analyser af psykisk arbejdsmiljø på arbejdsmarkedet. Det er fænomener,

der nedbryder trivsel, motivation, arbejdsglæde og arbejdssevne, og som alle gerne skulle være fraværende i et godt arbejdsmiljø såvel som i et studiemiljø.

Mobning og chikane

I Tabel 8.1 angives andelen af studerende, der inden for de sidste 12 måneder har følt sig udsat for mobning, sexchikane, trusler om vold eller vold. Generelt forekommer chikane sjældent på Aarhus Universitet, idet stort set ingen studerende har følt sig udsat for sexchikane, trusler om vold og vold, mens 1 procent har følt

sig udsat for mobning inden for de sidste 12 måneder. Det er særdeles lave tal sammenlignet med lønmodtagere (<http://www.arbejdsmiljoviden.dk/Viden-om-arbejdsmiljoe/Mobning/Hvem-er-udsat-for-mobning>) og skoleelever (<http://dcum.dk/nyheder/nye-tal-mobning-lever-i-bedste-velgaaende>).

Tabel 8.1. Mobning og chikane.

	AU	AR	BSS	HE	ST
Mobning (ved mobning forstås bevidst og systematisk personforfølgelse)	1%	1%	1%	1%	1%
Sexchikane	0%	0%	0%	0%	0%
Trusler om vold	0%	0%	0%	0%	0%
Vold	0%	0%	0%	0%	0%

Note: Tallene viser den andel af respondenterne, der har tilkendegivet, at de har været udsat for pågældende type chikane. Spørgsmålets formulering: "Klik her hvis du inden for de sidste 12 måneder på dit studie har følt dig udsat for..."

Kommentarerne til de åbne spørgsmål afslører også andre grunde til, at studerende kan føle sig udenfor, uden at de nødvendigvis karakteriserer det som mobning eller chikane. En studerende fra Health, som har holdt pause fra studiet og er begyndt igen, skriver:

"Tit går jeg på toilettet og bruger god tid - så ser de andre ikke, hvor alene jeg er. Jeg har prøvet, at folk

flytter sig væk fra mig til forelæsninger, når de finder nogen, de hellere vil sidde ved - også selvom jeg har italesat, at det er svært at være på et semester, hvor man ikke kender nogen." (Studerende, HE).

Den studerende fortsætter ved at skrive, at der ikke nødvendigvis er tale om mobning, men at det føles meget ubehageligt at blive isoleret på den måde.

Som nævnt i kapitel 5 nævner andre, at de føler sig uden for fællesskabet på studiet, fordi de har børn, er meget ældre end deres medstuderende, har et handicap eller tilhører en minoritetsgruppe.

Som et eksempel skriver en studerende fra Science og Technology:

"Jeg er lidt atypisk, da jeg er en af de eneste piger på min årgang på mit studie. Derfor oplever jeg ofte, at jeg ikke kan snakke på samme måde og ikke får den samme "respekt", som den der findes drengene imellem. Efter min mening laver vi alt for mange ting i læsegrupper, hvor det (hvis man er i en gruppe med ene drenge) godt kan være svært at blive taget alvorligt." (Studerende, ST).

Diskriminering

Tabel 8.2 angiver, hvor stor en del af de studerende ved Aarhus Universitet, som inden for de sidste 12 måneder har følt sig udsat for diskriminering på grund af henholdsvis deres køn, seksuelle orientering, etniske baggrund eller religion.

Overordnet er der næsten ingen studerende, der inden for de sidste 12 måneder har følt sig diskrimineret. Ingen

studerende på Aarhus Universitet har inden for de sidste 12 måneder følt sig diskrimineret pga. deres seksuelle orientering eller deres køn. Få studerende har i perioden følt sig diskrimineret pga. deres etniske baggrund. Det er tilfældet for 1 procent på Health og Science and Technology.

Tabel 8.2. Diskrimination.

	AU	AR	BSS	HE	ST
Diskrimination pga. dit køn	0%	0%	0%	0%	0%
Diskrimination pga. din seksuelle orientering	0%	0%	0%	0%	0%
Diskrimination pga. din etniske baggrund	0%	0%	0%	1%	1%
Diskrimination pga. din religion	0%	0%	0%	0%	0%
Diskrimination pga. din politiske overbevisning	0%	0%	0%	0%	0%

Note: Tallene viser den andel af respondenterne, der har tilkendegivet, at de har været udsat for pågældende type diskrimination.

Spørgsmålets formulering: "Klik her hvis du inden for de sidste 12 måneder på dit studie har følt dig udsat for..."

Flere af de udenlandske studerende skrev i de åbne svar, at de fandt mødet med det danske uddannelsessystem og danske studerende vanskeligt, og at især sprogbarrieren kan give udfordringer.

"I am the only non-Danish student in my course, which sometimes makes me feel a bit isolated. My classmates are friendly and welcoming, but the language barrier (I'm not yet fluent in Danish) creates a sense of awkwardness. Sometimes, in class, I get the feeling everyone would much rather be speaking in Danish than in English (and that I'm the only reason they make the effort)." (Studerende, AR).

"My impression is that Danes do not feel really comfortable speaking in English with us and for this reason, when it comes the time to create study groups, or when it comes down to writing projects for different subjects, they simply make groups disregarding the internationals, leading us to constantly work together." (Studerende, BSS).

I Tabel 8.3 er svarene fra danske studerende sammenholdt med svarene fra internationale studerende. Studiemiljøundersøgelsen fra 2011 viste, at der i gennemsnit var 15 procent af de udenlandske studerende på Aarhus Universitet, der følte sig diskrimineret på grund af deres etniske baggrund. Tabellen viser, at tre procent af de internationale studerende føler sig diskrimineret

på grund af deres etniske baggrund. Det gælder fire procent på både Health og Science and Technology, tre på Business and Social Sciences og to på Arts.

Forskellene på tallene fra 2011 og tallene fra 2014 skal tolkes med meget stor varsomhed, da der har været forskel på, hvordan spørgsmålene blev stillet i de to undersøgelser. I 2014 har studerende skullet svare bekræftende på, at de inden for de seneste 12 måneder havde oplevet chikane eller diskrimination, inden de fik mulighed for at afkrydse baggrunden eller årsagen til

dette. Denne sluse har betydet, at kun studerende, der svarer bekræftende på første spørgsmål, ser de efterfølgende valgmuligheder.

I 2011 tydede kommentarerne på, at der i højere grad var tale om forskelsbehandling end egentlig systematisk diskrimination, og at de høje diskriminationstal var udtryk for denne forskelsbehandling. Kommentarerne tyder på, at forskelsbehandlingen opleves blandt de internationale studerende om end tallene for diskrimination er væsentligt mindre end i 2011.

Tabel 8.3. Oplevelse af diskrimination pga. etnicitet opdelt efter de studerendes nationalitet (statsborgerskab samt angivelse af modersmål).

	AU	AR	BSS	HE	ST
Dansk statsborgerskab	0%	0%	0%	0%	0%
Ikke dansk statsborgerskab	3%	2%	3%	4%	4%
Dansk modersmål	0%	0%	0%	0%	0%
Ikke dansk modersmål	3%	3%	3%	3%	5%

Note: Tallene viser den andel af respondenterne, der har tilkendegivet, at de har været udsat for diskrimination pga. af deres etniske baggrund. Tallene er delt op på baggrund af den studerendes nationalitet. Spørgsmålets formulering: "Klik her hvis du inden for de sidste 12 måneder på dit studie har følt dig udsat for... [Diskrimination pga. din etniske baggrund]"

9. DET FYSISKE STUDIEMILJØ

- Mere end to tredjedele af de studerende er tilfredse med de fysiske rammer på deres uddannelsessted.
- I gennemsnit oplever 54 procent af de studerende, at der er plads til læsegruppearbejde på deres uddannelsessted.
- Under halvdelen af de studerende oplever at møde deres undervisere uden for undervisningslokalene.

Dette kapitel omhandler det fysiske studiemiljø. Undersøgelsen inddrager de aspekter af det fysiske studiemiljø, der vedrører de studerendes opfattelser af, om de fysiske omgivelser understøtter deres læringsaktiviteter med at lytte, læse, undersøge, skrive, samarbejde mv. Spørgsmålene vedrører således deres vurdering af undervisningslokaler, læsepladser, gruppearbejdsrum og rammerne til socialt samvær samt de tekniske løsninger, universitetet udbyder.

Regressionsanalysen viste, at det fysiske studiemiljø også spiller væsentligt ind på den faglige trivsel. For eksempel indgik spørgsmål om lokaler til socialt samvær uden for undervisningstiden i den dimension omhandlende muligheden for at mødes med sine medstuderende (se kapitel 3 samt appendiks C). Det viser, at

de fysiske rammer er en væsentlig medspiller i de studerendes faglige trivsel.

Tilfredsheden med de fysiske rammer

I undersøgelsen blev de studerende stillet en række spørgsmål om de fysiske forhold på deres uddannelsessted, hvorefter de til sidst blev bedt om at tilkendegive, hvor tilfredse de var med de fysiske rammer alt taget i betragtning. Sigtet var her at indfange en mere overordnet og generel vurdering af det fysiske studiemiljø.

Tabel 9.1 viser, at 72 procent af de studerende ved Aarhus Universitet erklærer sig overvejende eller helt enige i, at de er tilfredse med de fysiske rammer på deres uddannelsessted. Variationen mellem fakulteterne er meget lille.

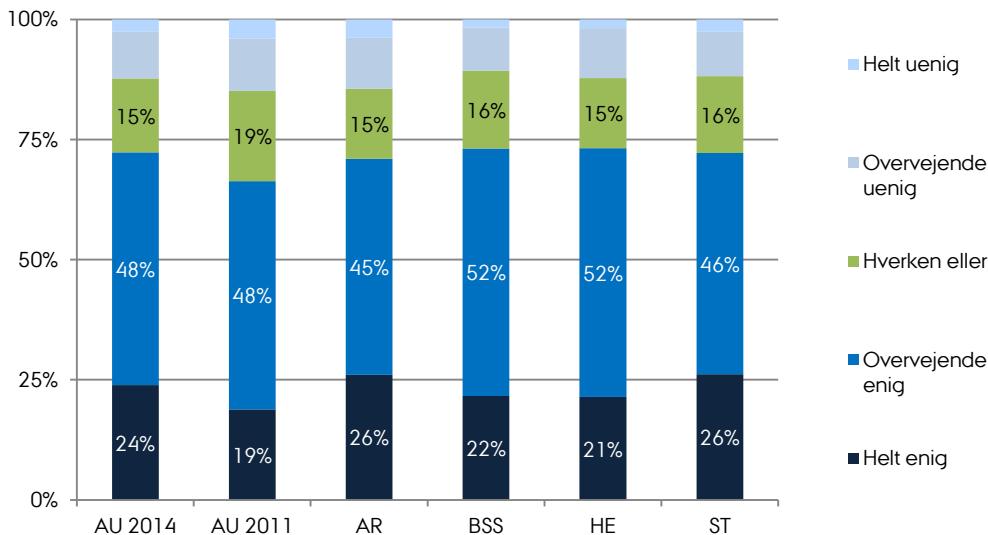
Tabel 9.1. Tilfredshed med fysisk studiemiljø.

	AU 2014	AU 2011	AR	BSS	HE	ST
Jeg er overordnet tilfreds med de fysiske rammer på mit uddannelsessted.	72%	67%	71%	73%	73%	72%

Note: Tallene viser den andel, som har erklæret sig helt enig eller overvejende enig i udsagnet. Resten har svaret hverken/eller, delvis uenig, eller uenig. Beregningen inkluderer ikke dem, der har svaret ved ikke/ikke relevant.

Figur 9.1 er en gengivelse af tallene i Tabel 9.1, men med en mere detaljeret visningen af svarfordelingen på de enkelte svarkategorier.

Figur 9.1. "Jeg er overordnet tilfreds med de fysiske rammer på mit uddannelsessted."

Note: Beregningen inkluderer ikke dem, der har svaret ved ikke/ikke relevant.

Uddannelsesstedets fysiske rammer

Det fysiske studiemiljø handler helt overordnet om at skabe fysiske rammer, der understøtter og inviterer til det læringsarbejde, som de studerende forventes at udføre i undervisningen og ikke mindst mellem timerne. Set i et læringsperspektiv skal kvaliteten af de fysiske rammer således vurderes på, hvorvidt de understøtter de studerendes læringsarbejde.

Tabel 9.2 viser, at de fleste studerende oplever, at der i undervisningslokaler er plads til, at de kan sidde ned. 86 procent svarer, at dette er tilfældet, og der er kun lille variation hovedområderne imellem.

Tallene er dog generelt lavere vedrørende arbejdsforholdene mellem konfrontationstimerne. Overordnet på universitetet svarer 62 procent, at de kan finde en læseplads, når de har brug for en. Andelen er højest på Arts – 70 procent – og mindst på Science & Technology og Business & Social Sciences, hvor kun hhv. 56 og 57

procent af de studerende kan finde en læseplads når de har brug for det.

Business and Social Sciences har også den laveste andel af studerende, der mener at kunne finde en plads til læsegruppearbejde når de har brug for det. Kun 44 og 48 procent af de studerende på hhv. Business and Social Sciences og Health finder, at der er pladsmuligheder nok. Overordnet på universitetet tilkendegiver 54 procent af de studerende, at de kan finde en plads til læsegruppearbejde, når de har brug for det.

Spørger man til, hvorvidt de fysiske rammer på uddannelsesstedet giver mulighed for at være social med sine medstuderende, mener de fleste, at dette er tilfældet. Hele 72 procent af de studerende ved Aarhus Universitet har erklæret sig helt eller overvejende enige med udsagnet, uden bemærkelsesværdig variation hovedområderne imellem.

Tabel 9.2. Uddannelsesstedets fysiske rammer.

	AU	AR	BSS	HE	ST
På mit uddannelsessted er der gode steder at mødes med mine medstuderende for at være social, også uden for undervisningstiden.	72%	67%	73%	74%	77%
Når jeg har brug for en læseplads, kan jeg finde en.	62%	70%	57%	64%	56%
Der er et sted, hvor jeg kan sidde sammen med min læsegruppe, når jeg har brug for det.	54%	69%	44%	48%	52%
Der er plads nok i undervisningslokalerne til, at jeg kan sidde ned i timerne.	86%	83%	89%	84%	88%

Note: Tallene viser den andel, som har erklæret sig helt enig eller overvejende enig i udsagnet. Resten har svaret hverken/eller, delvis uenig, eller uenig. Beregningen inkluderer ikke dem, der har svaret ved ikke/ikke relevant.

At indgå i et fagligt miljø består udover den gode kontakt med andre studerende også i at have kontakt til de undervisere, der forestår undervisningen på uddannelsen. I kapitel 6 blev tallene for kontakten til underviseren beskrevet, og i dette kapitel vises tallene for, om de fysiske rammer inviterer til, at studerende og undervisere mødes i dagligdagen. Som det ses af nedenstående tabel 9.3, er der ret store forskelle på tværs af hovedområderne ift. spørgsmålene om de fysiske rammers betydning for at møde undervisere i dagligdagen. Overordnet for universitetet oplever 54 procent, at de fysiske rammer giver god mulighed for at møde undervisere på

uddannelsesstedet, mens 43 procent mener, at man ofte ser undervisere uden for undervisningslokalerne.

På Science and Technology mener en forholdsvis stor andel af de studerende, at de fysiske rammer giver gode muligheder for at møde undervisere, og at de ofte ser undervisere uden for undervisningslokalerne – hhv. 75 og 69 procent. På Health tilkendegiver 43 procent at de fysiske rammer giver mulighed for at møde undervisere, mens kun 28 procent af de studerende mener, at de ser undervisere uden for undervisningslokalerne.

Tabel 9.3. Muligheden for at møde undervisere i det fysiske studiemiljø.

	AU	AR	BSS	HE	ST
De fysiske rammer på mit uddannelsessted giver god mulighed for at møde underviserne i dagligdagen.	54%	52%	45%	43%	75%
På mit uddannelsessted ser man ofte underviserne uden for undervisningslokalerne (fx på gangene, på fællesarealerne eller i kantinen).	43%	43%	33%	28%	69%

Note: Tallene viser den andel, som har erklæret sig helt enig eller overvejende enig i udsagnet. Resten har svaret hverken/eller, delvis uenig, eller uenig. Beregningen inkluderer ikke dem, der har svaret ved ikke/ikke relevant.

I de kvalitative kommentarer efterlyser mange studerende på tværs af hovedområder flere læsepladser og flere grupperum. Det efterspørges også, at kantinerne holder åbent om aftenen, så det er muligt at købe mad på det tidspunkt. En oplevelse af ikke at have hyggelige fysiske rammer, hvor man føler sig hjemme, samt

pladsmangel kan få nogle studerende til at arbejde hjemme i stedet for at benytte universitetets faciliteter, hvilket følgende citat er et eksempel på:

"Jeg føler ikke vi har noget ordentligt tilhørssted. I starten var det især hårdt at skulle falde til et sted, hvor vi hele

tiden havde undervisning forskellige steder - der gik meget lang tid, før man kunne slappe af i sine daglige omgivelser - hvilket i høj grad er stressende, at man ikke kunne/kan det. I dag tror jeg, at jeg har vænnet mig til det - og har valgt at bruge mit hjem som "arbejdsplads" i stedet for, når vi ikke har undervisning, gruppearbejde eller andet." (Studerende, AR).

Især på uddannelser med meget lidt skemalagt arbejdstid kan de fysiske rammer have meget stor betydning for, om de studerende får etableret en studiehverdag på universitetet. Måske er det ikke hverken realistisk eller ønskeligt at alle studerende skal bruge universitetet som arbejdsplads hver eneste dag, men set i et trivselsperspektiv, hvor trivsel er stærkt forbundet med en faglig identitet og et fagligt tilhørsforhold, kan de manglende arbejdspladser være med til at skabe nogle af de trivselsmæssige udfordringer, der kan opstå i studiemiljøet.

Vurdering af tekniske løsninger

I undersøgelsen er de studerende også blevet spurgt til deres oplevelse af de tekniske løsninger, som Aarhus Universitet tilbyder. Med tekniske løsninger forstås både trådløst internet, printere/computere samt læringsplatforme.

55 procent af de studerende på Aarhus Universitet mener, at de tekniske løsninger fungerer, når de skal bruge dem. Tallet er højest på BSS hvor hele 58 procent mener, at dette er tilfældet, mens 49 procent af de studerende ved Arts oplever dette. Tallene er generelt lidt højere, når der spørges ind til, hvorvidt de studerende oplever at kunne få tilstrækkelig hjælp/support, når de tekniske løsninger ikke fungerer, hvor 61 procent af de studerende ved universitetet oplever dette. 70 procent af de studerende ved Health mener at kunne få tilstrækkelig hjælp, mens tallet er mindst ved Arts med 53 procent.

Tabel 9.4. Vurdering af tekniske løsninger.

	AU	AR	BSS	HE	ST
Jeg oplever, at Aarhus Universitets tekniske løsninger* fungerer, når jeg har brug for dem.	55%	49%	58%	56%	56%
Jeg oplever at kunne få tilstrækkelig hjælp/support, når jeg ikke kan få de tekniske løsninger* til at fungere. ^a	61%	53%	67%	70%	55%

Note: Tekniske løsninger forstået som trådløst internet, WAYF, printere, computere, læringsplatforme (AULA, Blackboard, FirstClass). Tallene viser den andel, som har erklæret sig helt enig eller overvejende enig i udsagnet. Resten har svaret hverken/eller, delvis uenig, eller uenig. Beregningen inkluderer ikke dem, der har svaret ved ikke/ikke relevant

a) Bemærk, at andelen af studerende, som har svaret ved ikke/ikke relevant til dette spørgsmål er 14 procent.

I de kvalitative kommentarer udfoldes nogle af de typer af problemer, de studerende oplever, i forhold til tekniske løsninger. Mange studerende påpeger i deres kommentarer, at der findes for mange informationskanaler, og at man med fordel kunne samle alt på et sted:

"Der er mange forskellige kommunikationssteder, man skal benytte for at få information omkring undervisning, eksamen, karakterer og andet studierelevant information - AULA, Webmail, mit au, stads selvbetjeningen og studerendesiderne på au.dk. Det er lidt rodet og besværligt." (Studerende, HE).

Herudover kommenterer flere studerende udfordringer med printere, der ikke fungerer, manglende brugervenlighed på AU's hjemmeside, mangel på stikkontakter og problemer med Wi-Fi. Disse kommentarer relaterer sig oftest til meget specifikke bygninger og lokationer. Studienævnene kan rekvirere det kvalitative materiale. På BSS er mange frustrerede over systemet, der anvendes til bookning af lokaler, hvor de oplever unødigt ventetid og udfordringer med at få et lokale til rådighed.

LITTERATUR

Biggs, J. (2012). What the Student Does: Teaching for Enhanced Learning. *Higher Education Research and Development*, 31, s. 39-55.

Biggs, J. & Tang, C. (2011). *Teaching for Quality Learning at University: What the Student does* (4. udg). Maidenhead: Open University Press.

Lave, J. & Wenger, E. (1991). *Situated Learning. Legitimate Peripheral Participation*, Cambridge: University Press.

Parpala, A. & Lindblom-Ylänne (2012). Using a research instrument for developing quality at the university. *Quality in Higher Education*, 18 (3), 313-328.

Smeyers, P. & Burbules, N. (2006). Education as Initiation into Practices, *Educational Theory*, 56 (4), 439-449.

Ylijoki, O.-H. (2000). Disciplinary cultures and the moral order of studying: A case study of four Finnish university departments. *Higher Education*, 39, s. 339-362.

APPENDIKS A: SVARPROCENTER

Tabel A.1. Svarprocenter

Institut /studienævn/uddannelse	N	n	%	Institut /studienævn/uddannelse	N	n	%
Health	4012	1906	48%	Science and Technology	6421	2957	46%
Folkesundhedsvidenskab	165	50	30%	Civiling. og scient.tech	527	263	50%
Idræt	388	110	28%	Diploming. og ba	2131	956	45%
Medicin	2642	1382	52%	Agrobiologi	171	58	34%
Mol.med. (cand)	68	25	37%	Fysik og astronomi	401	198	49%
Odontologi	315	205	65%	Biologi	556	244	44%
Sundhedsfag	68	24	35%	Datalogi	511	247	48%
Sygepleje	158	65	41%	Geo	167	86	51%
Tandpleje	208	45	22%	IT	237	121	51%
				Kemi	239	117	49%
				Matematik	304	152	50%
				Mat-øk	234	91	39%
				Medicinalkemi	172	68	40%
				Mol.med. (ba)	167	93	56%
				Molkylærbiologi	353	164	46%
				Nanoscience	198	82	41%

Note: N angiver det samlede antal fuldtidsstuderende, som var indskrevet på tidspunktet for undersøgelsen. n angiver antallet af svar.

Tabel A.1. Svarprocenter (fortsat)

Institut / studienævn/uddannelse	N	n	%	Institut / studienævn/uddannelse	N	n	%
Aarhus Universitet	34510	13647	40%				
				Kunsthistorie	265	117	44%
Arts	11340	4149	37%	Spansk	109	54	50%
Anthropology of Education	27	16	59%	Lingvistik	153	88	58%
Antropologi	502	220	44%	Litt.hist.	233	123	53%
Arabisk og islamstudier	134	29	22%	Medievidenskab	507	199	39%
Brasiliansk	61	23	38%	Mid.- og ren. Arkæologi	103	49	48%
Didaktik	329	96	29%	Musik	244	131	54%
Digitalt design	223	82	37%	Nordisk	461	203	44%
Dramaturgi	215	93	43%	Oplevelsesøkonomi	121	21	17%
Engelsk	413	217	53%	Pæd. antropologi	398	123	31%
Teologi	336	89	26%	Pæd. filosofi	340	109	32%
Europastudier	76	27	36%	Pæd. psykologi	857	280	33%
Filosofi	285	59	21%	Pæd. sociologi	611	184	30%
Forhistorisk arkæologi	115	56	49%	Religionsvidenskab	298	91	31%
Fransk	63	22	35%	Retorik	80	44	55%
Generel pædagogik	397	99	25%	Tysk	121	52	43%
Historie	554	259	47%	Uddannelsesvidenskab	664	266	40%
Idehistorie	189	51	27%	Æstetik og kultur	199	78	39%
Informationsvidenskab	373	159	43%	Østeuropa	81	21	26%
Internationale studier	114	42	37%				
IT didaktisk design	91	21	23%				
Italiensk	51	10	20%				
Asienstudier	294	113	38%				
Journalism and Media	211	16	8%				
Journalistik	195	38	19%				
Klassisk arkæologi	81	33	41%				
Klasiske sprog	45	18	40%				
Kog. Semiotik	70	23	33%				

Note: N angiver det samlede antal fuldtidsstuderende, som var indskrevet på tidspunktet for undersøgelsen. n angiver antallet af svar.

Tabel A.1. Svarprocenter (fortsat)

Institut /studienævn/uddannelse	N	n	%	Institut /studienævn/uddannelse	N	n	%
Business and Social Sciences	12735	4633	36%	Business intelligence	37	11	30%
Business Dev. Eng.	160	59	37%	Consumer Affairs	14	4	29%
Erhvervsprog eng (cand)	96	29	30%	FIB	260	83	32%
Erhvervsprog tysk, spansk, fransk (cand)	125	42	34%	Finance	149	46	31%
Kandidat i virksomhedskommunikation	421	159	38%	Information management	42	13	31%
HA	2276	901	40%	IB	133	48	36%
Erhvervsøkonomi (soc)	233	72	31%	Int. Economic consulting	88	31	35%
Erhvervsjura	471	171	36%	Logistik	139	44	32%
Global manag.	74	26	35%	Marketing	188	56	30%
International komm.	238	57	24%	SOL	126	48	38%
ITKO	190	86	45%	Økonomistyring	121	57	47%
Jura	2101	482	23%	Innovation Management	68	28	41%
Psykologi	1241	544	44%	Virk.komm. m. fransk, tysk, spansk	253	89	35%
Revision	242	66	27%	Virk.komm. m. europæiske studier + sprog	214	72	34%
Samfundsfag	118	52	44%	Virk.komm. m. arabisk	42	2	5%
Statskundskab	1167	554	47%	Virk.komm. m. engelsk	215	91	42%
Tek. Forretningsudvikling	203	91	45%	Virk.komm. m. to sprog	191	60	31%
Økonomi	772	339	44%	BA MCC	256	105	41%

Note: N angiver det samlede antal fuldtidsstuderende, som var indskrevet på tidspunktet for undersøgelsen. n angiver antallet af svar.

APPENDIKS B: EKSPLORATIV FAKTORANALYSE

Tabel B.1 Eksplorativ faktoranalyse af udvalgte spørgsmål stillet i SMU2014 ('pattern matrix' fra en principal komponent-analyse med oblimin rotation).

	Faglig trivsel	Feedback	Akademisk self-efficacy	Plads til studiearbejde	Stress og ensomhed	Kontakt med undervisere	Læsegruppearbejde	Alignment i undervisningen	Mulighed for at møde medstud.	Imødekomme medstud.
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Jeg kan anbefale min uddannelse på Aarhus Universitet til andre	0,827									
Jeg er overordnet set tilfreds med mit studie	0,824									
Mit fag er en vigtig del af min identitet	0,636									
Jeg føler mig generelt rigtig godt tilpas på mit studie	0,545									
Studiet har bidraget til, at jeg føler mig som del af et fagligt fællesskab	0,497									
Den feedback, jeg får på mine arbejdsopgaver, er med til at gøre det tydeligt, hvad jeg ikke helt har forstået		0,873								
Den feedback, jeg får på mine faglige bidrag i løbet af semesteret, forbedrer den måde, jeg lærer og arbejder på		0,873								
Jeg modtager tilstrækkelig feedback på mine faglige bidrag i løbet af semesteret		0,729								
Der er gode muligheder for tilbagemelding på mine faglige præstationer ved eksamen		0,613								
Jeg er sikker på, at jeg kan tilegne mig de færdigheder, der kræves inden for mit fag			-0,831							
Jeg er sikker på, at jeg kan forstå de grundlæggende begreber inden for mit fag			-0,806							
Jeg forventer, at jeg vil klare mig godt på mit studie			-0,802							
Jeg har tiltro til, at jeg kan klare mig godt, så længe jeg yder en indsats			-0,761							
Jeg er sikker på, at jeg kan forstå det sværeste undervisningsmateriale			-0,749							
Der er et sted, hvor jeg kan sidde sammen med min læsegruppe, når jeg har brug for det				-0,887						
Når jeg har brug for en læseplads, kan jeg finde en				-0,884						
Har du oplevet stærke stress-symptomer* i forbindelse med dit studie op til eksa-					0,911					

Rapport nr. 1 – Hovedresultater og nøgletal

STUDIEMILJØ2014

	Faglig trivsel	Feedback	Akademisk self-efficacy	Plads til studiearbejde	Stress og ensomhed	Kontakt med undervisere	Læsegruppearbejde	Alignment i undervisningen	Mulighed for at møde medstud.	Imødekomme medstud.
men?										
Har du oplevet stærke stress-symptomer* i forbindelse med dit studie i dagligdagen?					0,911					
Hvor ofte føler du dig ensom til daglig på studiet?					0,464					
På mit uddannelsessted ser man ofte underviserne uden for undervisningslokalerne (fx på gangene, på fællesarealerne eller i kantinen)						-0,863				
De fysiske rammer på mit uddannelsessted giver god mulighed for at møde underviserne i dagligdagen						-0,828				
De fleste undervisere er nemme at opnå personlig kontakt til						-0,592				
De undervisere, jeg har haft kontakt til, virker generelt interesserede i de studerende						-0,393				0,373
Er du en del af en læsegruppe, eller har du en læsemakker uden for eksamensperioder?							0,904			
Er du en del af en læsegruppe, eller har du en læsemakker i eksamensperioder?							0,890			
Læringsmålene for de enkelte undervisningsforløb er klart formulerede og klart kommunikerede								0,851		
Jeg er klar over, hvad jeg forventes at lære i fagene								0,833		
Der er sammenhæng mellem det, vi undervises i, og det, vi forventes at lære								0,818		
De valgte undervisningsformer støtter mit læringsarbejde med henblik på opfyldelse af læringsmål og eksamenskrav								0,681		
Jeg kan se sammenhængen mellem det, vi bliver bedt om at lave mellem timerne, og det, vi skal lære								0,627		
Det er tydeligt, hvad der forventes af det arbejde, der skal bedømmes (dvs. afsluttende eksamener, prøver)		0,305						0,552		
Jeg er tilfreds med udbuddet af sociale arrangementer									0,851	
Der er god mulighed for social kontakt med mine medstuderende									0,743	
På mit uddannelsessted er der gode steder at mødes med mine medstuderende for at være social, også uden for undervisningstiden				-0,319					0,615	
Jeg er tilfreds med udbuddet af faglige arrangementer									0,588	
Det fremmer min forståelse at tale med andre studerende										0,771
Jeg har det generelt godt med at arbejde sammen med andre studerende										0,715

Rapport nr. 1 – Hovedresultater og nøgletal

STUDIEMILJØ2014

	Faglig trivsel	Feedback	Akademisk self-efficacy	Plads til studiearbejde	Stress og ensomhed	Kontakt med underviserne	Læsegruppearbejde	Alignment i undervisningen	Mulighed for at møde medstud.	Imødekomme medstud.
De andre studerende er generelt imødekomme										0,637
Jeg kan få hjælp og støtte fra mine medstuderende, når jeg har brug for det										0,536
Intern reliabilitet (Cronbachs alfa)	0,829	0,796	0,841	0,777	-	0,759	0,826	0,869	0,776	0,780

Note: Antallet af udtrukne komponenter er fastlagt på baggrund af Kaisers kriterium (*eigenvalues* < 1). Tallene i tabellen angiver *factor loadings*. Loadings <0,30 er ikke vist af hensyn til overskueligheden.

APPENDIKS C: REGRESSIONSANALYSE

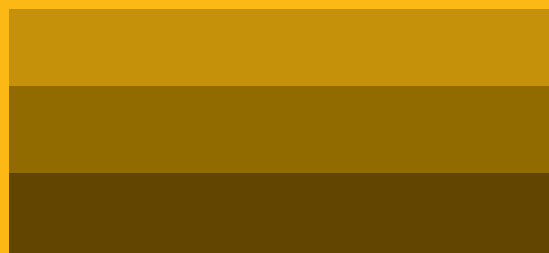
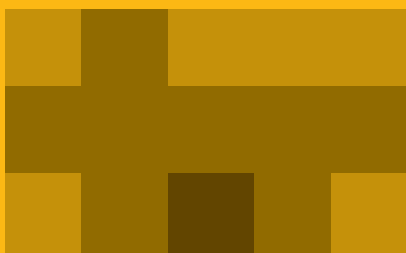
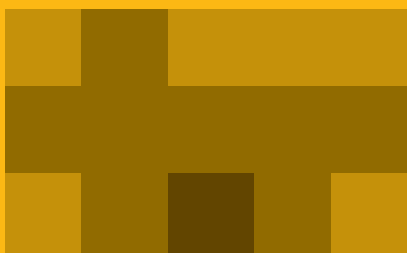
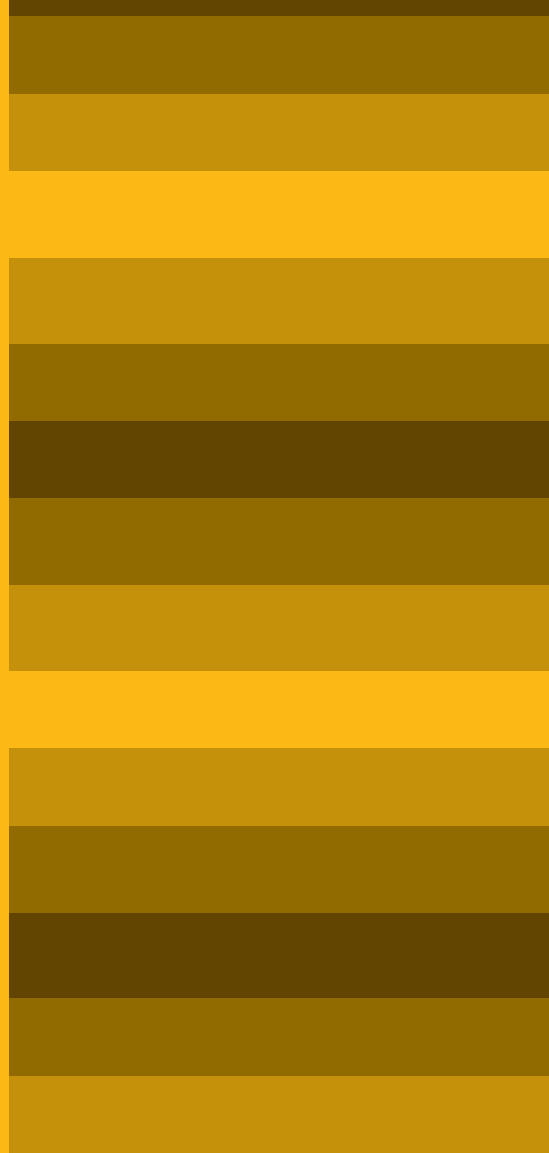
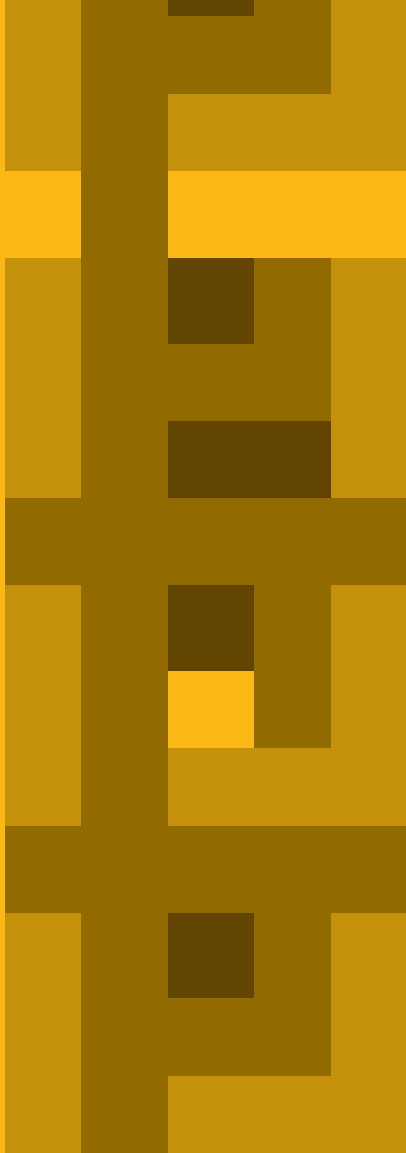
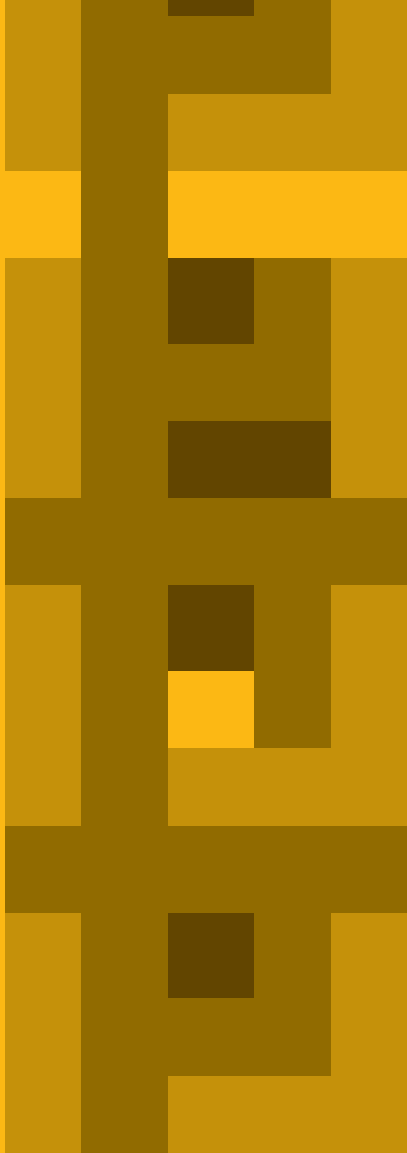
Tabel C.1 Regressionsanalyse af sammenhængen mellem de studerendes faglige trivsel og deres oplevelse af studiemiljøet.

		β	
Oplevelse af studiemiljøet	Mulighed for at møde medstuderende (0-10)	0,267	***
	Imødekomende medstuderende (0-10)	0,223	***
	Alignment i undervisningen (0-10)	0,139	***
	Ensomhed i dagligdagen	-0,113	***
	Kontakt med underviserne (0-10)	0,066	***
	Læsegruppemedlemskab (0-10)	0,040	***
	Feedback (0-10)	0,030	**
	Stærk stress i dagligdagen	-0,024	**
	Plads til studiearbejde (0-10)	0,018	**
Baggrund	Køn (kvinde)	0,055	***
	Alder (antal år)	-0,015	
	Adgangsgivende karakter	0,025	**
	Akademisk self-efficacy (0-10)	0,210	***
Justeret R ²		0,489	
N		9.047	

Afhængig variabel: Faglig trivsel målt på en summeret skala fra 0-10

Note: * p<0,050; ** p<0,010; *** p<0,001. Alle skalaer gående fra 0-10 er beregnet på baggrund af de studerendes svar på en række enkelt-spørgsmål (items). Skalaerne er konstrueret på baggrund af en forudgående eksplorativ faktoranalyse, som er præsenteret i appendiks B.

β : Den standardiserede korrelationskoefficient, som angiver, hvor mange standardafvigelser den afhængige variabel (faglig trivsel) ændres ved en ændring i den uafhængige variabel (de forskellige skaler) på én standardafvigelse. Med andre ord angiver β størrelsen og styrken af sammenhængen mellem faglig trivsel på den ene side, og de studerendes oplevelse af studiemiljøet på den anden side.

SEMINAR FOR DE AKADEMISKE RÅD

27.-28. november 2014

PROGRAM

Torsdag den 27. november

Klokkeslæt		Sted
08.00	Afgang fra Fredrik Nielsens Vej, 8000 Aarhus C til formandsmøde med universitetsledelsen og eventuelle separate møder.	Transportplan udarbejdes
09.30 Transport	Busafgang fra Fredrik Nielsens vej, 8000 Aarhus C. Øvrige deltagere arrangerer selv transport til Sandbjerg. Bustransport	Fredrik Nielsens Vej
10.30 – 12.00 Formandsmøde	Fællesmøde mellem formændene for de akademiske råd og universitetsledelsen.	Lokalet over Staldauditoriet
12.00 – 13.00 Frokost	Frokost	Spisesalen
13.00 – 13.15	Velkomst ved Per Stounbjerg, formand for Akademisk Råd ved Arts Marit-Solveig Seidenkrantz, formand for Akademisk Råd ved ST, er ordstyrer på dagen	Staldauditoriet
	Tema 1: Den interne problemanalyse	
13.15-13.30	Status på problemanalysen og implementering af beslutninger ved rektor Brian Bech Nielsen	Staldauditoriet
13.30-14.00	Status på drøftelser om at styrke inddragelsen af de akademiske råd ved de fire formænd (fem minutters oplæg hver) Rapportering i henhold til Universitetsledelsens beslutninger som opfølgning på problemanalysen: <i>"Det besluttet, at dekanen i samråd med formanden for Akademisk Råd tager beslutning om, hvorledes rådet i højere grad skal inddrages i planlægning, gennemførelse og opfølgning på rådsmøderne, samt hvorledes det sikres, at Akademisk Råd får mulighed for at blive inddraget i væsentlige kommende ledelsesbeslutninger forud for, at beslutningen træffes. Herudover skal det besluttet, hvordan gode ideer og input fra rådene kommer videre til universitetsledelsen. Beslutningerne for de fire fakulteter rapporteres på de akademiske råds seminar i november 2014."</i>	Staldauditoriet
14.00 – 15.00	Generel drøftelse i plenum Åben drøftelse af den interne problemanalyse og de efterfølgende beslutninger	Staldauditoriet
15.00 – 15.30	Kaffepause	Foyer
	Tema 2: Kvalitet på AU	
15.30-15.45	Korte møder En kort aktivering af alle som opvarmning til drøftelse af kvalitet	Staldauditoriet
15.45-16.30	Oplæg - Pro-rektor Berit Eika - Professor Lars Arge, medlem af Akademisk Råd, ST - Medicinstuderende Nina Bjerre Andersen, medlem af Akademisk Råd, Health (udpeget af de studerende i de fire akademiske råd) Den 2. rapport fra Udvalget for kvalitet og relevans i de Videregående Uddannelser offentliggøres dagen før seminaret (onsdag den 26. november kl. 12-16 på AU). Oplæggene tager afsæt i rapporten, men forholder sig med dette afsæt til kvalitet i uddannelse og forskning mere generelt.	Staldauditoriet
16.30-17.30 Gruppearbejde sammensat på tværs af hoved-områderne, Universitetsledelsen indgår i grupperne.	Gruppearbejde Gruppespørgsmål: - Hvilket kvalitetsbegreb fremgår af rapporten fra Udvalget for kvalitet og relevans i de Videregående Uddannelser? - Hvordan passer det begreb med vores forståelse af kvalitet på AU? - Hvilke anbefalinger vil vi give universitetsledelsen til opfølgning på rapporten fra Udvalget for kvalitet og relevans i de Videregående Uddannelser?	Grupperum

	Afrapportering: Afrapportering på en flip over fra hver gruppe, hvor gruppens anbefalinger til universitetsledelsen er anført. Efter gruppearbejdet hænges de op i Staldauditoriet. Desuden er der en referent i hver gruppe, der noterer fra drøftelserne. Bilag: Analyserne fra Udvalget for kvalitet og relevans på: http://ufm.dk/uddannelse-og-institutioner/rad-naevn-og-udvalg/kvalitetsudvalget Vedhæftet som bilag er 'Nye veje. Kort fortalt', der er et sammendrag af udvalgets 1. rapport, og et refleksionspapir, som udvalget udarbejdede i forlængelse af debatten i forbindelse med deres 1. rapport. Deltagerne skal selv være opmærksomme på at orientere sig i udvalgets 2. rapport.	
17.30-18.00	Fernisering og powerdotting Der serveres et glas vin og lidt snacks, som alle kan nyde, mens de læser de forskellige anbefalinger. Alle får udlånt fem "stemmer" (i form af små klistermærker), som de kan fordele på de forskellige anbefalinger. Det giver en samlet indtryk af medlemmernes prioritering af anbefalingerne. Klistermærkerne har forskellige farver for de forskellige fakulteter, så eventuelt faglige forskelle også kan træde frem.	Staldauditoriet
18.00-18.30	Drøftelse i plenum Opsamlende drøftelse i plenum.	Staldauditoriet
18.30-18.40	Afrunding ved Jens Christian Hedemann Sørensen, formand for Akademisk Råd, Health og rektor Brian Bech Nielsen	Staldauditoriet
19.30 – Velkomstdrik og festmiddag	Festmiddag og uformel fortsættelse af diskussionerne.	Palæ og spisesalen

Fredag den 28. november

8.00 - 9.00	Morgenmad	Spisesalen
9.00	Busafgang til 8000 Aarhus C.	Sandbjerg
Ca. 11.30	Ankomst til Aarhus	Fredrik Nielsens Vej

NYE VEJE

**FREMTIDENS VIDEREGÅENDE
UDDANNELSESSYSTEM**

KORT FORTALT

Udvalg for Kvalitet og Relevans
i de Videregående Uddannelser

INDHOLD

FORORD

1: VIDEREGÅENDE UDDANNELSER I DANMARK – EN SUCCES

2: MERE FLEKSIBLE UNIVERSITETSUDDANNELSER

3: SYNLIGE VEJE MELLEM UDDANNELSESNIVEAUER

4: BEHOV FOR SAMLET OVERBLIK

5: GRÆNSER FOR UDBUD

6: STØRRE OVERSKUELIGHED FOR DE UNGE

7: KVALITETSUDVALGETS MEDLEMMER

8: ANBEFALINGER

UDVALG FOR KVALITET OG RELEVANS I
DE VIDEREGÅENDE UDDANNELSER

ANTAL: 150 eksemplarer
UDGIVELSEÅR: 2014
DESIGN: Slotsholm
FOTO: Nicolai Perjesi

FORORD

Stuen

Aud. 1.2 og 3.5

1. Sal

Aud. 6.7 og 8.10

Betjentstuen

Dette er et sammendrag af den første rapport fra *Udvalg for Kvalitet og Relevans i de Videregående Uddannelser*, også kaldet Kvalitetsudvalget. Rapporten indeholder en række anbefalinger om, hvilke ændringer der bør ske med de videregående uddannelser for at sikre, at de fremover udfylder deres samfundsmæssige rolle bedst muligt.

Kvalitetsudvalget, der blev nedsat af regeringen i oktober 2013, skal komme med anbefalinger til ændringer for de videregående uddannelser. Det skal sikres, at det faglige indhold er i top, at de tilegnede kundskaber er relevante i forhold til erhvervs- og beskæftigelsesmuligheder i samfundet, og at de studerende kan bevæge sig i uddannelsessystemet uden spildtid.

Som det vil fremgå, handler alle anbefalinger i denne første rapport om behov for ændringer af uddannelsessystemet i sin helhed. Vi har valgt at kalde den *Nye Veje*. Fordi der er behov for nye veje i det videregående uddannelsessystem, når mange flere unge fremover vil tage en videregående uddannelse. Vores opgave er at sikre, at uddannelserne får både høj kvalitet og stor relevans.

Kvalitetsudvalgets anbefalinger i denne rapport tager afsæt i følgende seks konstateringer:

- I Danmark lægger vi vægt på lige muligheder for alle borgere, der har lyst og evner til videregående uddannelse.
- Brugerbetaling og SU-systemet ligger uden for Kvalitetsudvalgets kommissorium
- De videregående uddannelsesinstitutioner har en høj grad af autonomi og fagligt selvstyre.
- De videregående uddannelsers mission er at uddanne dimittender til alle dele af det danske arbejdsmarked – både det offentlige og det private.
- Den danske private sektor har en meget alsidig erhvervsstruktur med få meget store virksomheder og rigtig mange små- og mellemstore virksomheder med en stor faglig spændvidde.

- Kvalitetsudvalgets opgave er ikke at spare, men at bidrage til, at Danmark får det størst mulige udbytte af den enorme samfundsmæssige investering, som videregående uddannelse er.

Disse seks konstateringer afgrænser den scene, inden for hvilken Kvalitetsudvalget arbejder.

Når man analyserer de uddannelser, som udbydes i et samfund, kan man angribe det på tre måder. Man kan zoome ind og vælge at fokusere på *de enkelte uddannelser* – om fx fagligt indhold, studieintensitet og pædagogik har det rette niveau.

Går man et niveau op, vil analyseobjekterne være de *institutioner*, der udbyder uddannelserne – altså universiteter, professionshøjskoler, erhvervsakademier samt de kunstneriske og maritime uddannelser. Her kan interessen fx samle sig om, hvem de optager, og hvordan uddannelser er bygget op og sammensat.

Endelig kan man forholde sig til *uddannelsessystemet* som sådan. Altså den samlede indretning af videregående uddannelser i Danmark. Fx om for mange eller for få får bestemte typer uddannelser, om samfundet får de kompetencer, der er behov for, og om måden, der fordeles penge på, giver et fornuftigt resultat?

Kvalitetsudvalget interesserer sig for alle tre niveauer. Men denne første rapport handler alene om det sidste – uddannelsessystemet i sin helhed. De øvrige niveauer vil blive analyseret i en kommende rapport, som udgives senere i 2014.

I det følgende vil vi nogle steder, af fremstillingsmæssige årsager, undlade at nævne de kunstneriske og maritime uddannelser. De er ikke glemt. Når vi fx bruger ordet professionsbacheloruddannelser, er der lige så meget tænkt på maskinmestre, som på diplomingeniører og sygeplejersker.

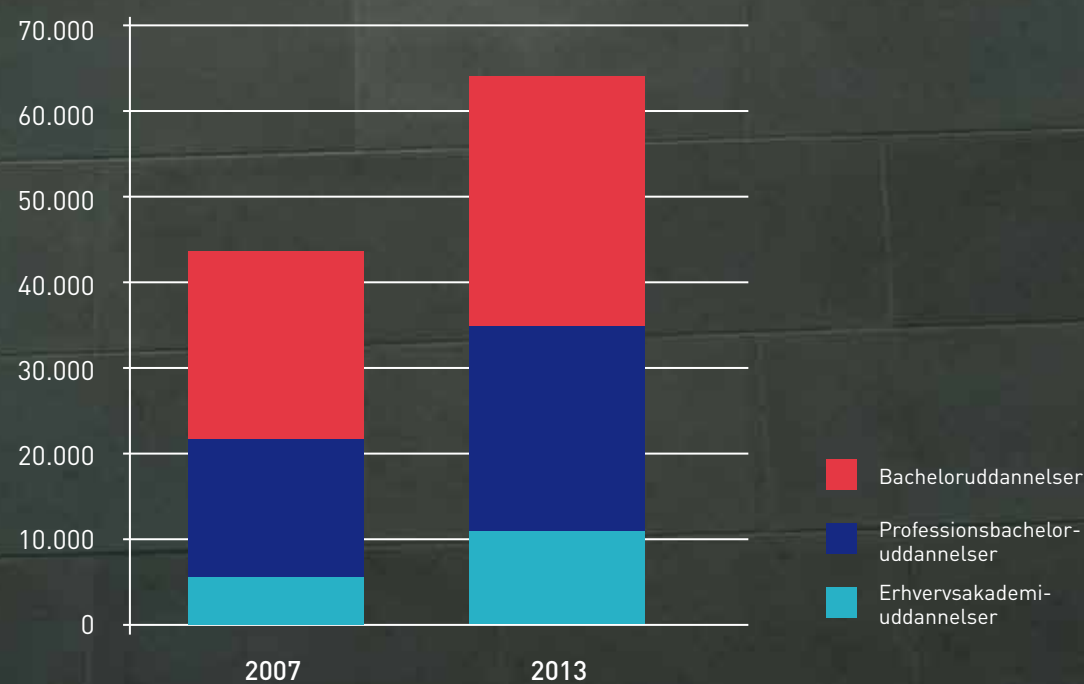
God læselyst.

Jørgen Søndergaard, formand

1

FIGUR 1

OPTAG PÅ DE VIDEREGÅENDE UDDANNELSER

VIDEREGÅENDE UDDANNELSER I DANMARK – *EN SUCCES*

I udgangspunktet er videregående uddannelser i Danmark historien om en succes. Det er historien om at sætte mål – der bliver indfriet.

Skiftende regeringer har i løbet af de seneste årtier haft blikket rettet mod de videregående uddannelser. Budskabet har været det samme længe. Nemlig at en større del af en ungdoms-årgang skal tage en videregående uddannelse.

I mange år har målet været, at mindst halvdelen af en ungdomsårgang skal tage en videregående uddannelse. Men ved regeringsskiftet i 2011 blev skruen strammet og målsætningen hævet til 60 pct. Samtidig indførte man det tillægsmål, at mindst 25 pct. af årgangen skal tage en *lang* videregående uddannelse.

Succeshistorien er, at det mål er nået. Godt og vel endda. Forventningen er, at 62 pct. af dem, der gik ud af niende klasse i 2012, i løbet af de kommende år vil tage en videregående uddannelse. Og at hele 29 pct. af årgangen vil ende med at få en lang én af slagsen. Går man bare fem år tilbage, var forventningen, at 48 pct. ville komme igennem en videregående uddannelse. Og tilbage i 1990 var tallet 36 pct.

Den positive udvikling er de senere år gået meget hurtigt. Siden 2007 er antallet, der kommer ind på en videregående uddannelse, forøget med knap 50 pct.

Udviklingen er – overordnet set – fantastisk. Hele verden ruster op på uddannelse, og Danmark er med i kampen. Men i en situation, hvor det går så hurtigt, kan der være grund til stoppe op og vurdere, om vi gør det på den mest hensigtsmæssige måde.

I dag har vi endnu ikke set konsekvenserne af de seneste års eksplosive stigning i optaget.

Først skal uddannelsen tages – og det er for de fleste sket om fire-fem år. Til den tid vil der komme, hvad der måske i første omgang fremstår som et skvulp af ekstra mennesker med en videregående uddannelse. Men frem-skrivninger viser, at udviklingen fortsætter – skvulpet viser sig at være en tsunami.

For ti år siden havde godt 700.000 en videregående uddannelse. I dag er antallet knap 900.000. Og i 2030 er det forventningen, at der er tale om knap 1,2 million – som det fremgår af figur 2 nedenfor. Hvilket er en fremragende udvikling. Under én central forudsætning. Nemlig, at der er relevante job til de mange højtuddannede. Det kræver et ordenligt match mellem det, de studerende lærer på uddannelserne, og den viden, der er brug for ude i samfundet.

BEGRÆNSET OFFENTLIG UDGIFTSVÆKST

Mennesker med videregående uddannelser har indtil i dag særligt fundet ansættelse to steder: I den offentlige sektor og på store private virksomheder.

Med hensyn til den offentlige sektor, så vil fremtidens udfordring være, at den slet ikke forventes at vokse med samme hast, som antallet af mennesker med en videregående uddannelse. Ser man på, hvor mange børn der skal passes, unge der skal undervises, og ældre der skal plejes fremover, så kommer der justeringer. Flere ældre, færre børn. Men samlet set bliver der ikke brug for mange flere offentligt ansatte med en videregående uddannelse de kommende mange år.

Figur 2 illustrerer fire forhold. For det første viser den udvikling i antallet, der har en videregående uddannelse i henholdsvis 2003, 2013 og 2030. Dernæst viser den, hvor mange af dem, der er ansat (eller i 2030 forventes ansat) i den offentlige sektor (de blå). Og den viser hvor mange med en videregående uddannelse, der ikke er offentligt ansatte (de gule). Endelig viser den, hvor stor en andel af dem, der ikke er offentligt ansatte, der har en lang videregående uddannelse (de rødskraverede).

Det fremgår af figuren, at det offentlige i både 2003 og 2013 har givet beskæftigelse til omkring halvdelen af de videregående uddannede. Det vil ikke ske i fremtiden. Der bliver behov for flere, men slet ikke så mange som der vil blive uddannet. I 2030 er forventningen, at kun ca. 43 pct. af de højtuddannede vil være ansat i den offentlige sektor.

Eller med andre ord: Hidtil har der rundt regnet været 100 højtuddannede privatansatte for hver 100 højtuddannede offentligt ansatte.

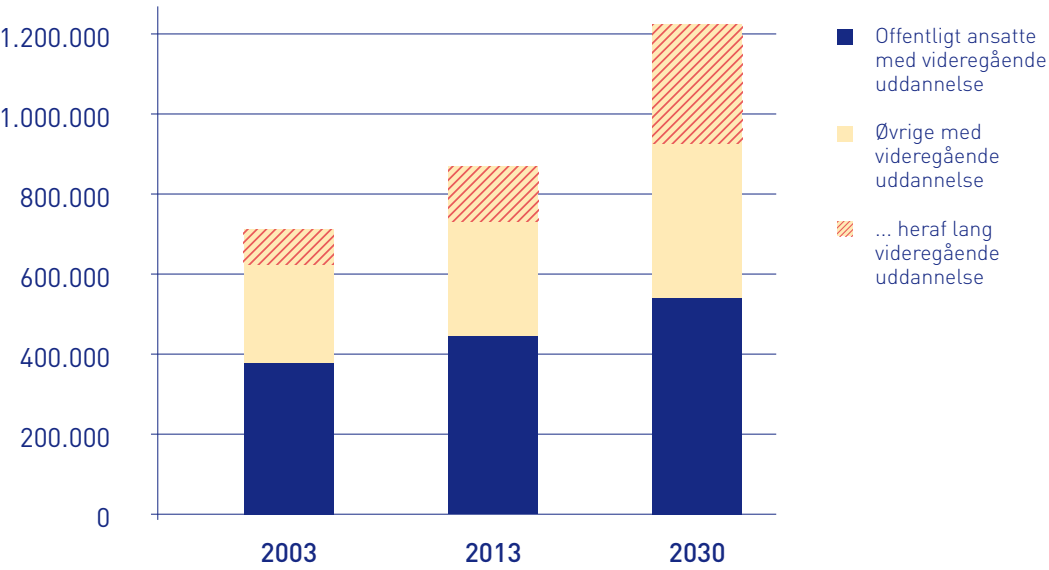
Fremover bliver relationen, at 130 skal finde privat ansættelse for hver 100 offentligt ansatte. Og ser man alene på dem med en lang videregående uddannelse, vil der blive tale om 200 privatansatte for hver 100 offentligt ansatte.

Og der er job i det private. Som nævnt har store virksomheder mange ansatte med en videregående uddannelse, herunder især en lang videregående uddannelse. Det gælder fx forskningstunge medicinalvirksomheder, rådgivende ingeniører og andre konsulentfirmaer.

Den type virksomheder vil forhåbentlig også få vækst i de kommende år, men det forekommer ikke sandsynligt, at deres efterspørgsel vil vokse lige så kraftigt som udbuddet af mennesker med en videregående uddannelse. Det vil kræve en usandsynlig erhvervsudvikling, hvis de store virksomheder de næste 15 - 20 år skal opsuge hele stigningen fra de videregående uddannelser.

FIGUR 2

ANTAL MED EN VIDEREGÅENDE UDDANNELSE

Vækst i fremtidens private sektor må forventes at være meget mere jævnt fordelt mellem små, mellemstore og store virksomheder. Og i dag er der ikke mange højtuddannede i de mindre virksomheder. Kun hver femte virksomhed på op til 50 ansatte har ansat en eller flere med en lang videregående uddannelse.

Udfordringen bliver derfor at indrette systemet for de videregående uddannelser, så det bliver i stand til to ting samtidig. Nemlig både at tilgodese de hidtidige aftagere og samtidig i langt højere grad end i dag – også – at sikre kompetencer, der er relevante for mindre virksomheder og for brancher, der ikke har stærke traditioner for at beskæftige medarbejdere med videregående uddannelser.

SPILD FOR DEN ENKELTE OG SAMFUNDET

Uden justeringer er risikoen, at sektoren vil udstyre mange med eksamensbeviser, det bliver svært at få job på. Eksamensbeviser, som langt fra er adgangsbillet til et job i nærheden af det, der var drømmen.

Sker det, vil højtuddannede fortrænge andre – både med og uden lavere uddannelse – og for samfundet er der en pris at betale. Og den er stor.

Videregående uddannelser er en af det danske samfunds absolut største offentlige investeringer. Vi ligger – sammen med Norge og Sverige – i den internationale top i forhold til, hvor mange udgifter det offentlige har pr. studerende.

Som nation bruger vi 30 mia. kr. hvert år i direkte udgifter til de videregående uddannelser. Det svarer til, at hver dansker i arbejdsstyrken betaler ca. 10.000 kr. årligt i skat til videregående uddannelser.

De penge dækker dog kun de mest synlige udgifter. Reelt er prisen langt højere. Den største ressource i uddannelsessystemet er de studerendes tid. Tid, der alternativt kunne være brugt til at arbejde og dermed

bidrage på anden vis til fællesskabet. Man kan estimere værdien af denne tid til ca. 100 mia. kr. om året.

Store udgifter til uddannelse er en god investering, hvis afkastet er i orden. Et afkast, der kan have mange former, fx højere livsindkomst og lavere risiko for ledighed, men også vidende, deltagende og engagerede medborgere. Men det er både relevant og legitimt at vurdere, om samfundet får tilstrækkeligt ud af denne betydelige investering.

KVALITET, RELEVANS OG SAMMENHÆNG I DE VIDEREGÅENDE UDDANNELSER

KVALITET : Om en uddannelse formår at producere dimittender med et højt fagligt niveau, der kan måle sig med toppen internationalt.

RELEVANS: Om dimittenderne får kompetencer, som efterspørges af arbejdsmarkedet.

SAMMENHÆNG: Om der er en effektiv uddannelsesproduktion med klare muligheder for den enkelte studerendes videre veje inden for uddannelsessystemet.

2

MERE FLEKSIBLE UNIVERSITETSUDDANNELSER

Danske universiteter er om ikke verdensmestre, så tæt ved, i forskning. Danmark ligger – i forhold til sin størrelse – internationalt i top, uanset om man måler på kvantitet (artikler pr. indbygger) eller kvalitet (citater i anerkendte tidsskrifter).

En så høj placering får man kun, hvis nogen har satset, og det har virket. Danske universiteter har formået at producere dygtige kandidater og uddanne fremragende forskere.

For Danmark er det afgørende, at denne satsning fortsætter fremover. Men det kan ikke stå alene. Der er samtidig behov for, at universiteterne tager bestik af, og indretter sig på, deres umådelige popularitet de senere år.

Der var engang, hvor universitetet var et sted for de udvalgte få. Nok skulle universitetet sørge for statens behov for lærde. Men samtidig var studierne en åndelig dannelses- og erkendelsesrejse gennem arkæologien, litteraturen eller matematikken. Professoren opdrog ynglingen i sit billede og universitetes mission var stort set indfriet, hvis man formåede at producere lærde kandidater, der kunne løfte arven fra tidligere generationer.

Men sådan ser verden ikke ud i dag. Som nævnt er forventningen, at 29 pct. af dem, der gik ud af 9. klasse i 2012, vil tage en lang videregående uddannelse. Det betyder, at universiteterne skal uddanne mennesker, der skal finde ind på et meget bredere arbejdsmarked end hidtil.

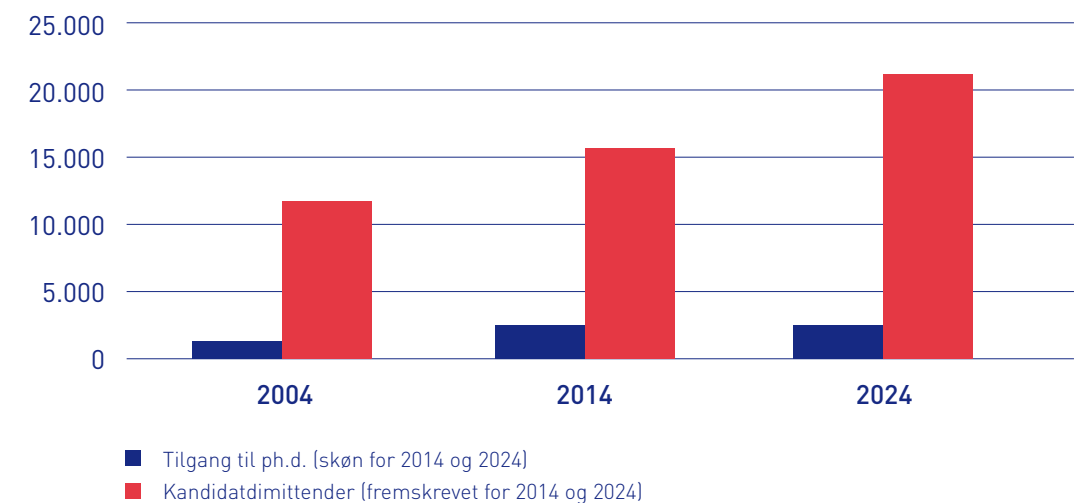
Helt konkret er der behov for, at universiteterne udvikler mere fleksible uddannelser. Dimittenderne skal finde beskæftigelse i andre brancher og andre typer af virksomheder end hidtil. Derfor bør der være nye specialiseringsmuligheder, som er vanskelige at forudsæ, før den enkelte har fundet beskæftigelse.

Figur 3 illustrerer problemstillingen. Den viser, hvor stor produktion universiteterne har af kandidater årligt, og hvor mange der årligt bliver forskerspirer – ph.d.'er.

Andelen af ph.d.'er er ikke i sig selv et udtryk for, hvor mange der får en karriere inden for forskning, udvikling og undervisning. De videregående uddannelsesinstitutioner har i en årrække beskæftiget knap hver tredje ph.d.'er efterfølgende.

FIGUR
3

KANDIDATER OG TILGANG TIL PH.D. – 2004, 2014 OG 2024

Til gengæld tiltrækker private virksomheder som fx Danfoss, Novozymes eller Lundbeck kandidater og ph.d.'er til forskning og udvikling. Men også her er der grænser for, hvor mange der kan aftages.

Uanset hvordan man kigger på det, er situationen den, at langt de fleste med en længerevarende uddannelse – i dag og fremover – kommer til at arbejde med noget andet end forskning.

I dag forekommer der at være en de facto *one size fits all* – at alle universitetsstuderende følger samme model. Man optages på univer-sitet, tager sin bachelor, fortsætter straks med kandidatuddannelsen – og bliver kandidat. Og som færdiguddannet kandidat er man – hvis man er dygtig – klædt på til at gå forskervejen.

Universiteter tilbyder godt nok en lang række bacheloruddannelser. Men enhver ved, at en bachelorgrad i sig selv *ikke* er gangbar mønt på arbejdsmarkedet.

Jobmuligheder for bachelorer er beskrevet på universiteternes hjemmesider. Hvad kan man fx med en bachelor i filosofi fra Københavns Universitet? *Langt de fleste færdiguddannede*

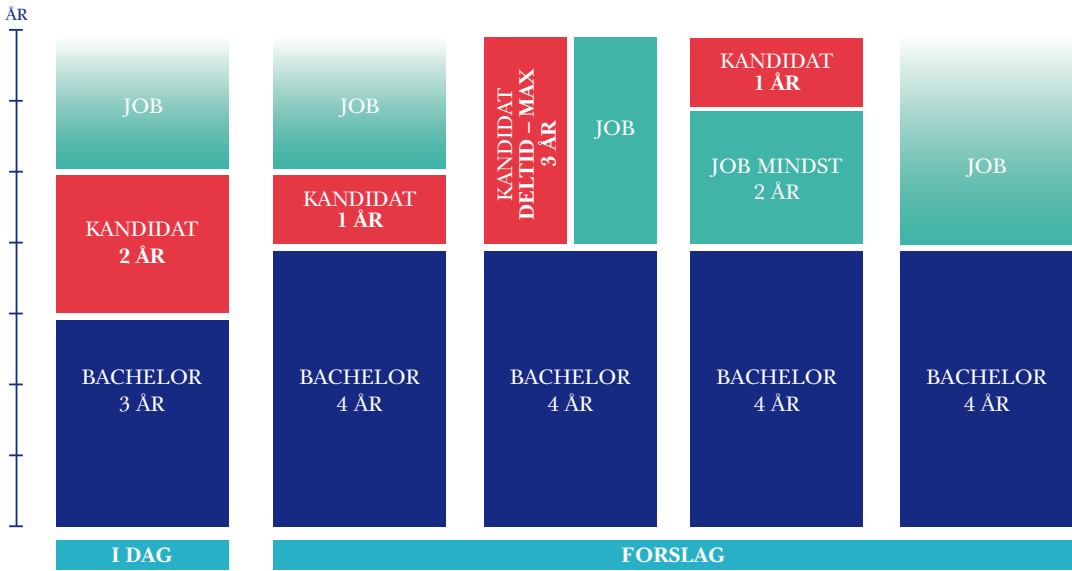
bachelorer i filosofi vælger at forsætte på kandidatuddannelsen. Kandidatgraden giver en række forskellige jobmuligheder. Eller bachelor i statskundskab fra Aarhus Universitet? Efter tre år på Statskundskab kan du kalde dig bachelor og fortsætte på kandidatuddannelsen ...

Det er ikke nødvendigvis universiteternes fejl, men et faktum, at arbejdsmarkedet fungerer på denne måde. I andre lande er bachelorgraden på en helt anden måde en adgangsbillet til arbejds-markedet. Grundforventningen til en universitets-uddannet er, at han eller hun er bachelor. Det gælder fx i England, USA, Canada, Australien og for den sags skyld Sverige. I fx Canada har syv ud af ti universitetsuddannede på arbejds-markedet alene en bachelorgrad. I Danmark er fordelingen helt modsat: Ni ud af ti er kandidater.

REEL BACHELOR OG NYE KANDIDAT-MULIGHEDER

Kvalitetsudvalget foreslår, at universiteterne i langt højere grad end i dag indfører fleksible muligheder for at gennemføre en uddannelse.

FIGUR 4 MERE FLEKSIBLE UNIVERSITETSUDDANNELSER

Det kan ske ved, at bachelorgraden reelt indføres i Danmark. Samtidig skal der skabes helt nye muligheder for, hvordan man tager kandidatgraden. Forslaget er illustreret i figur 4.

Forslaget er, at bachelorforløbet på universiteterne udvides fra at vare tre år til fire år. Der skal undervises i de samme fag som i dag, og derudover skal der undervises i noget mere.

De studerende, der har evner og motivation for at kvalificere sig direkte til kandidat- og forskervejen, skal have mulighed for en tidligere og mere krævende faglig fordybelse end i dag.

Retskravet på at fortsætte direkte på kandidatdelen ophæves – der indføres adgangsbegrænsning. I gennemsnit, på tværs af universitetsuddannelserne, bør en tredjedel af bachelorerne få tilbudt kandidatuddannelsen direkte efter bachelor-forløbet. At der er tale om et gennemsnit betyder, at der skal tages stilling til, hvilke uddannelser der får større direkte optag, og hvilke der får mindre. Enkelte uddannelser, som fx medicin, er undtaget fra denne struktur.

For de mange, der ikke skal den direkte vej, skal der undervises i, hvordan faget kan anvendes i praksis i forskellige dele af erhvervslivet eller den offentlige sektor.

Alle skal have et højt akademisk niveau. Man skal kende teorierne, have viden om forsknings-metoder, kunne læse forskningsartikler og kritisk vurdere information. Men alle behøver ikke være parate til selv at blive forskere.

Kommende ansatte i det offentlige har brug for redskaber, så de kan bidrage til det maskin- rum, der producerer offentlig velfærd. Og i private virksomheder vil man – uanset uddannelse – skulle bidrage til at skabe kommerciel værdi.

Uanset om man er biolog, jurist eller litteratur-historiker i den offentlige sektor, vil det kunne være relevant at stifte bekendtskab med, hvad en offentlig myndighed er, hvordan forvaltninger organiserer sig, og hvordan man håndterer økonomi og budgetter. Ligesom det kan være nyttigt at vide noget om økonomi, salg, indkøb, produktion, potentielle samarbejdspartnere og

markedsføring, hvis man finder beskæftigelse i en privat virksomhed.

Blandt kandidater er situationen i dag den, at lidt under halvdelen er ansat i den offentlige sektor. Som det fremgik af sidste kapitel ,kommer denne relation til at ændre sig fremover. I år 2030 vil der for hver offentlig ansat kandidat være to til rådighed til privat ansættelse. Denne ændring er større, end den måske ser ud til ved første øjekast. Forklaringen er, at stort set hele stigningen sker i det private, mens de fleste offentlige stillinger allerede er besat af nogen, der måske forbliver ansatte de næste 20, 30 eller 40 år. Konsekvensen er, at fire ud af fem nye kandidater kommer til at arbejde i det private.

Kvalitetsudvalget foreslår, at der skabes formaliserede strukturer for nye fleksible måder at tage kandidatgraden på. Princippet skal være, at der fremover bliver tre muligheder i forhold til at tage kandidatgraden.

Den ene er den, der er kendt i dag, nemlig at man tager kandidatgraden i direkte forlængelse af bachelorgraden. Den anden er, at man får et offentligt eller privat deltidsjob og samtidig tager sin kandidatgrad – ligeledes på deltid. Den tredje, at man efter at have arbejdet nogle år søger tilbage og bliver fuldtidsstuderende med SU. Fælles for de tre adgangsveje til kandidatniveauet er, at man skal kvalificere sig til at blive optaget.

Forventningen er, at det mere fleksible optag giver specialiseringer, som er særdeles målrettet i forhold til den enkeltes karrierespor. De, der går den direkte vej, vil nok orientere sig mod forskning og udvikling i det offentlige eller de forskningsbaserede private virksomheder. De, der læser kandidat og samtidig er ansat på en virksomhed, vil også blive fageksperter, men inden for lige præcis det område, som de har mest brug for i forhold til deres jobområde. Og den, der kommer tilbage til universitetet – efter at have arbejdet nogle år – vil utvivlsomt vælge et specialeemne, der forekommer fremmende i forhold til den videre arbejdskarriere. Det skal være muligt at søge ph.d., uanset hvilken kandidatvej man har fulgt.

3

SYNLIGE VEJE MELLEM UDDANNELSESNIVEAUER

Muligheden skal være der. Vejen skal være lagt ud, selvom den kun vil blive betrådt af de få.

Sådan lyder den helt korte version af Kvalitetsudvalgets forslag om, hvad der skal gælde i forhold til det, man kunne kalde bevægelser *på tværs* af de videregående uddannelsesniveauer – fra erhvervsakademiuddannelse til professionsbacheloruddannelse og fra professionsbacheloruddannelse til kandidatuddannelse.

Der er en grund til, at der er tre uddannelsesniveauer. Med en erhvervsakademiuddannelse får man efter to eller to et halvt års fuldtidsstudium fx titlen markedsføringsøkonom, multimediedesigner eller laborant. Som professionsbachelorstuderende kan man i løbet af tre et halvt til fire år uddanne sig til fx sygeplejerske, lærer eller pædagog. Og på universitetet tager man, som nævnt, uddannelser på bachelor- og kandidatniveau.

Denne opdeling er skabt ud fra en tankegang om, at de tre typer af uddannelser skal kunne noget forskelligt. Der er ganske enkelt forskel på, hvad det er for en pakke, de studerende får. Der er fx forskel på, hvor tæt uddannelserne er knyttet til deres respektive professioner og erhverv. Og på, hvilken type viden de læner sig mest op ad – praksis eller forskning.

De skal noget forskelligt, de kan noget forskelligt, og de gør noget forskelligt. Derfor er det heller ikke nogen naturlov, at man skal have ret til at gå fra den ene uddannelsestype til den anden. At man fx starter med to år på en erhvervsakademiuddannelse, hopper videre til to ekstra år på en professionsbacheloruddannelse, hvorefter man sætter kronen på værket med et kandidatstudie på et universitet.

Hvis man fx tager en uddannelse som lærer, sygeplejerske eller pædagog, er det selvfølgelig fordi, man gerne vil arbejde som lærer, sygeplejerske eller pædagog.

Men samtidig bør det være klart, hvad der skal til for at bevæge dig videre i uddannelsesniveauerne. Der skal være lagt en klar vej ud for det mindretal, der kan se et formål, har motivationen og besidder evnerne til at bevæge sig videre. Det bør være muligt at bevæge sig fra en erhvervsakademiuddannelse til en professionsbacheloruddannelse. Og fra en

professionsbachelor til en kandidatuddannelse på et universitet.

Sådan er det ikke i dag. Et eksempel: Kirstine er professionsbachelor i ernæring og sundhed. Hun var moden, da hun tog uddannelsen. Og dygtig. Meget dygtig. Et halvt år efter endt uddannelse (med topkarakterer) blev hun stedfortrædende leder i et storkøkken i det lokale ældrecenter. Så leder. Og kort tid senere – chef for centralkøkkenet på regionens hospital. Ingen overraskelse her for den, der kender Kirstine. Nu er der gået fem år, og hun har behov for at bygge noget mere på sin uddannelse. Hendes interesse går mere på ernæring og sundhed end på ledelse. En master- eller diplomuddannelse i fritiden er selvfølgelig en mulighed – men hvad med en kandidatgrad? I hvad? Hvordan?

Der er universitetsuddannelser, som forekommer at være helt relevante for Kirstine. Fx kandidat i human ernæring. Men den formaliserede vej eksisterer ikke.

Kvalitetsudvalget foreslår, at institutionerne bliver forpligtet til at skabe klare regler for, hvad der skal til, for at man med en uddannelse på ét niveau kan læse videre på en uddannelse på et andet niveau.

I dag er der institutioner, som har aftaler med hinanden. Men aftalerne er lokale, til tider upræcise og og ikke altid systematiske, klare og lette at udnytte.

Helt konkret foreslår udvalget, at fx professionshøjskolerne for hver af deres uddannelser får ansvaret for at skabe en vej ind til mindst én kandidatgrad på et universitet. Det kræver, at et af universiteterne vil samarbejde. Skulle det vise sig ikke at være tilfældet, bør det være en sag for ministeren at bidrage.

Det er ikke forventningen, at fx en sygeplejerske kan gå direkte ind på universitet. Men sygeplejeuddannelsen skal give det mindretal, der har evner og motivation for evt. senere at tage en kandidatgrad mulighed for at kvalificere sig hertil. Det skal ske ved at tilbyde valgfag på sygeplejeuddannelsen, som indgår i adgangsbetingelserne til et kandidatstudium på universitetet. Til gengæld skal universiteterne tilbyde to-årige kandidatforløb til disse studerende.

4

BEHOV FOR SAMLET OVERBLIK

Enhver, der har interesse for emnet, ved, at der er rimelig godt styr på de videregående uddannelser i Danmark. De ved, at alle, der har søgt ind på en videregående uddannelse, på én gang, samme dag sidst i juli, får besked om, hvorvidt de blev optaget på en af de uddannelser, de har ønsket.

Oven på en alt for lang og begivenhedsløs sommer er medierne super opmærksomme: Clara jubler, for hun kom ind på sin ønske-uddannelse, kan vi læse. Modsat for Magnus og Mads. De blev afvist, så hvad skal de nu?

Sidste år fik omkring 90.000 unge besked – og blandt dem kunne omkring 64.000 glæde sig over, at de havde fået plads på en videregående uddannelse.

Denne faste, tilbagevendende begivenhed forud for endnu et studieår bidrager til at skabe et billede af, at nogen har brugt de lange sommeraftener på at lægge et stort puslespil. Man ser det næsten for sig – et nydeligt puslespil er lagt. Det viser det samlede landskab for uddannelser i Danmark – 64.000 unge er fordelt på landets videregående uddannelsespladser.

Hvad de færreste nok ved er, at puslespillet er dannet uden en samlet plan. Der er brikker, ja – uddannelsespladser, der skal fyldes op. Men der er ingen, der beslutter, hvordan hele puslespillet skal se ud. Ingen, der bestemmer over og dimensionerer en pakke ud fra, hvad samfundet har brug for.

I Den Koordinerede Tilmelding fordeler man blot de pladser, som de forskellige institutioner har sagt, de vil udbyde.

Hovedprincippet er, at beslutninger om, hvor mange studerende der kan optages, træffes af landets syv professionshøjskoler, otte universiteter og ni erhvervsakademier. Hver især. I forhold til mange af deres uddannelser har de frihed til at vælge at udvide eller

indskrænke antallet af pladser. Når fx psykologi kræver 11,2 i eksamenssnit, og der skal 10,9 til for at læse antropologi eller statskundskab, er det et udtryk for, at man lokalt har lagt sig fast på et bestemt antal pladser, uanset hvor mange der har lyst til studiet.

Men der har aldrig været tradition for nogen samlet vurdering på tværs af institutionerne. Det kan ikke afvises, at nogle skeler til, taler med og til tider koordinerer med naboinstitutionen. Men de er også konkurrenter. De konkurrerer om studerende, penge og prestige.

Så det kan godt være, at universitet A begrænser antallet af pladser på en bestemt uddannelse – blandt andet under hensyntagen til fremtidig beskæftigelse. Men det kan på ingen måde afvises, at det får universitet B til at se sit snit til at skrue op for optaget på samme slags uddannelse.

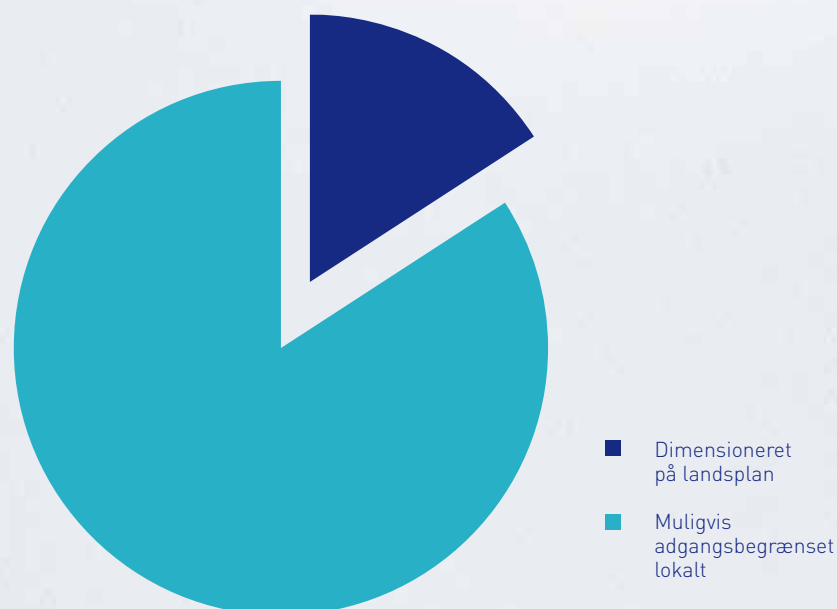
Set fra det samlede samfunds side er der reelt ingen koordinering. Risikoen for de studerende er overproduktion og deraf følgende arbejdsløshed. Og for samfundet er problemet, at man har investeret rigtig mange penge i kompetencer, der viser sig ikke at være brug for.

En ung, der vil have en videregående uddannelse, kan starte på et af 859 uddannelsesudbud. Af dem er 141 dimensioneret fra centralt hold, hvilket vil sige, at nogen har taget stilling til, hvad der på landsplan er brug for eller plads til. Det gælder fx studier som medicin, biomekanik, tandlæge, dyrlæge og maskinmester. Men også pædagog- og sygeplejerskeuddannelsen, hvor der skal være praktikplads til alle.

Resten – altså 718 uddannelser – er dimensioneret i det omfang, de enkelte institutioner vælger at gøre det. 84 pct. af alle videregående uddannelser er altså ved indgangsdøren udbudt uden nogen dimensionering på landsplan. Dertil kommer 564 kandidatuddannelser, hvoraf kun nogle få er dimensioneret centralt.

FIGUR 5

ANDEL UDDANNELSER, STUDENTER KAN STARTE PÅ, DER ER DIMENSIONERET PÅ LANDSPLAN

MARKED – UDEN MARKEDSKRÆFTER

Men hvad er det så, der styrer de 24 uddannelsesinstitutioners udbud af uddannelser? Det gør markedet. Eller det vil sige: Den særlige form for marked, der eksisterer i Danmark, hvor uddannelse er et offentligt gode.

På den ene side står de videregående uddannelsesinstitutioner. De får – som altovervejende hovedregel – penge for at tiltrække studerende, der består. Sat på spidsen står uddannelsesinstitutioner med, hvad man kunne kalde en *vær-attraktiv-og-bliv-bestået*-pakke. Det kan på ingen måde afvises, at institutionerne interesserer sig for de studerendes efterfølgende beskæftigelsesmuligheder. Men det betyder ikke noget i forhold til de penge, institutionen får.

På den anden side står de studerende, som heller ikke har knivskarp tilskyndelse til at interessere sig for, hvor meget beskæftigelse – eller hvilke lønudsigter – der er i en bestemt uddannelse.

De studerende behøver ikke interessere sig for, hvad en bestemt uddannelse koster – det offentlige betaler. De får via SU (sammenlignet med andre lande) et relativt højt honorar for at være studerende, så den økonomiske investering i uddannelsen er lille. Skulle de falde fra, vælge ny uddannelse eller blive forsinket, bliver det også et langt stykke ad vejen dækket af det offentlige.

Og går det galt efter uddannelsen – viser det sig fx, at der ingen beskæftigelsesmuligheder er – så sørger understøttelse, kontanthjælp eller andet for, at man bliver kompenseret. Hvis man – modsat – har taget en uddannelse, der giver job og høj løn, udjævnes indtægten på grund af indretningen af vores skattesystem.

Alt i alt står den unge altså over for det, man passende kunne kalde en *det-går-nok-alligevel*-pakke. Fejler man, eller sejrer man, udjævner

det sig et langt stykke ad vejen. Danmark er det OECD-land, hvor den direkte omkostning ved at gennemføre en uddannelse er lavest for den enkelte. Når man ser bort fra tid, er investeringen lille. Derfor kan man tillade sig at lægge mere vægt på andre ting, end hvad man får tilbage efter endt uddannelse.

Derudover står man, helt grundlæggende, over for det, der inden for den økonomiske litteratur kendes under begrebet *fælledens tragedie*: Nemlig at individuelle beslutninger – hvor rationelle de end er – kan føre til et katastrofalt resultat for fællesskabet. Hvis én sætter sin ko på græs på fælleden, er det intet problem. Hvis alle træffer den samme (yderst rationelle) beslutning, bliver fælleden overgræsset og dør.

Uden styring kan det samme ske for de videregående uddannelser. Det ville være en tragedie, hvis det for sent opdages, at alt for mange – hver især rationelle unge – har bevæget sig i en retning, som er helt uden erhvervs- og beskæftigelsesmuligheder.

Kvalitetsudvalget har undersøgt, om nogle uddannelser konsekvent uddanner til høj arbejdsløshed og lav løn.

Det viser sig, at mange uddannelser efterfølgende fører til høj løn og gode beskæftigelsesperspektiver. Men der er modsat også uddannelsestyper, som klarer sig dårligere. Uddannelser som efterlader de studerende med relativt dårlige muligheder for at få et godt job – både i økonomisk gode og dårlige tider.

Nogle ville utvivlsomt argumentere for, at en løsning ville være at gøre videregående uddannelse til et rigtigt marked. At de unge bærer omkostningen ved deres valg – altså ud med SU og ind med egenbetaling. Og for at universiteterne mærker konsekvensen af at uddanne for mange til arbejdsløshed – at deres indtægter afhænger af beskæftigelsen for bachelorer og kandidater.

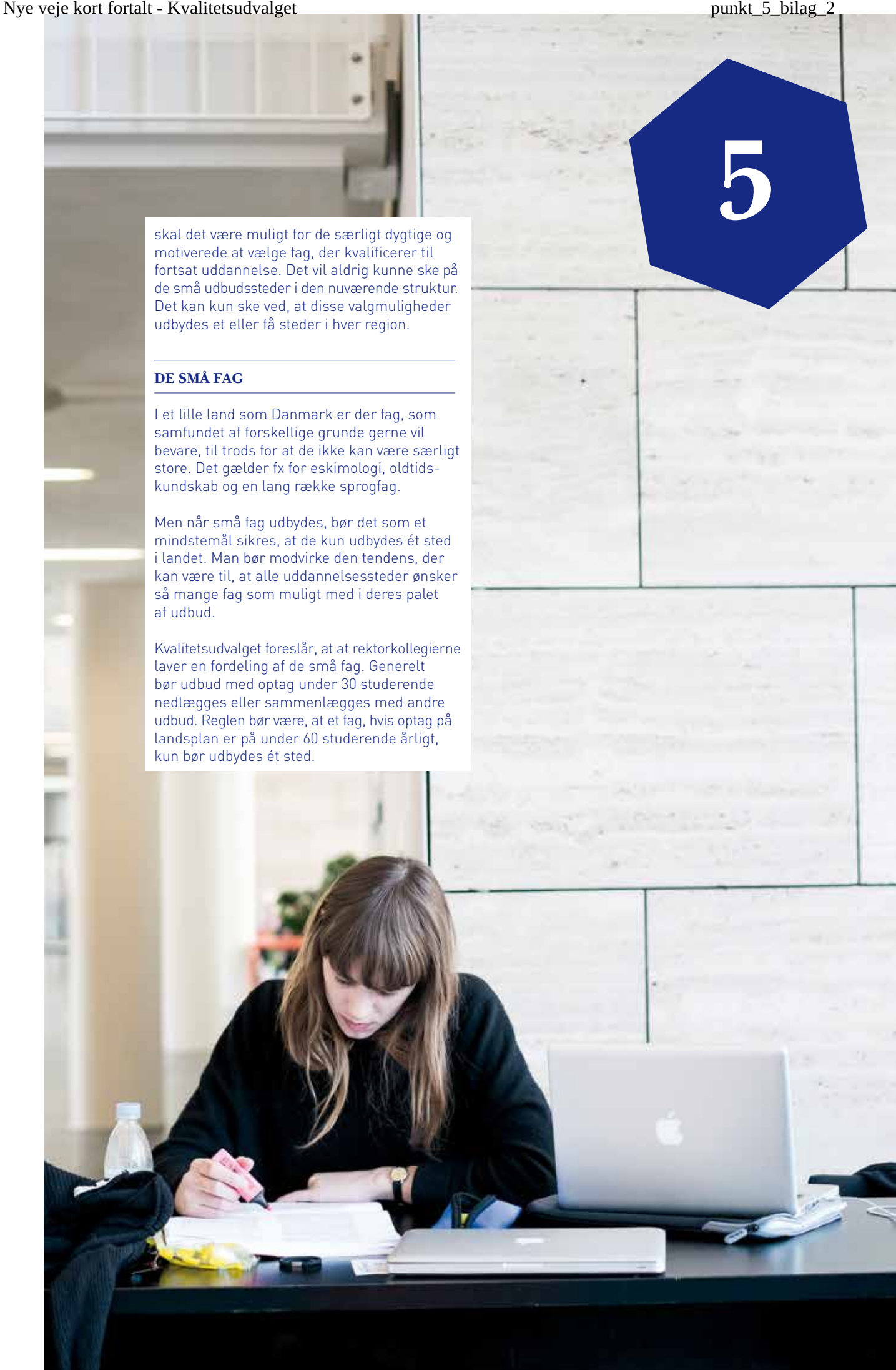
Eller med andre ord: Brugerbetaling og beskæftigelsestaxameter. Kvalitetsudvalget foreslår hverken det ene eller andet.

Brugerbetaling – uden omfattende ændringer i lånevilkår, skattepolitik mv. – har en række negative konsekvenser. Den mest åbenlyse er, at unge med motivation og talent ville være lukket ude fra mange uddannelser, fordi de rent økonomisk er ude af stand til at tage dem. I Danmark har vi ikke råd til, at penge står i vejen for talent. At udelukke talent er *markedets tragedie*.

Et beskæftigelsestaxameter forekommer heller ikke at være nogen fornuftig vej. Det vil gøre institutionernes økonomi stærkt uforudsigelig. Og derudover vil det være et upræcist instrument at bruge i forhold til målet. Målet er at undgå overproduktion af uddannelser i forhold til samfundets behov. Det vil gå ud over undervisningens kvalitet, hvis man gør det ved at sige, at *ledigheden for x-kandidater er steget, så nu får I færre penge pr. studerende*.

Mere præcist er det, at sige: *I producerer Y om året, og vi kan se, at der kun er brug for X. Så derfor skal I kun producere X fremover*.

Kvalitetsudvalget anerkender, at det kan være svært at forudsige fremtidens behov. Men udvalget foreslår, at vi i fællesskab forsøger at forhindre både fælledens og markedets tragedier. Udvalget anbefaler, at det den uafhængige institution Det Rådgivende Udvalg for Videregående Uddannelser – på et mere oplyst grundlag end i dag – fremover med jævne mellemrum bør tage stilling til, hvilke uddannelser der skal dimensioneres. Det oplyste grundlag kunne tilvejebringes af fx Det Økonomiske Råd.

GRÆNSER FOR UDBUD

Knap ét nyt udbud af en videregående uddannelse – om ugen. Det er, hvad Danmark har fået siden 2007.

I alt godt 300 nye uddannelsesudbud er blevet godkendt de seneste syv år. Det betyder helt konkret, at man i godt 300 tilfælde har fået mulighed for at læse noget nyt et eller andet sted i landet. Enten er der tale om en helt ny uddannelse. Eller også udbydes en allerede kendt uddannelse et nyt sted.

De videregående uddannelser knopskyder. For øjeblikket er der små 1.500 videregående uddannelsesudbud i alt. Retningen er konstant den samme: Nye uddannelser, nye steder, nye muligheder.

At det entydigt bevæger sig i den retning er der flere årsager til. En er, at den politiske vind er blæst samme vej i årtier: Flere, flere, flere. Og institutionerne har lyttet. Samtidig har der været en vis volumensyge, som i høj grad er blevet understøttet af den måde, institutionerne får penge på: Én ekstra studerende, der består eksamen, giver ekstra penge i kassen. To ekstra – endnu flere penge. Og så videre.

TIVOLISERING

Der har gennem en årrække været en tendens til, at nye uddannelser – med navne, der i hvert fald var noget andet end de gamle – blev skabt.

Den udvikling er nogle gange blevet kaldt en tivolisering. Hvilket vil sige, at hvis én sætter en bod op, så sætter en anden sin op lige ved siden af og finder på et sjovere navn i et forsøg på at tiltrække ekstra studerende, penge og prestige. Set fra samfundets side bidrager en sådan udvikling alene til at skabe forvirring. Lærer man noget det ene sted, som man ikke gør det andet? Eller er det grundlæggende den samme uddannelse i forskellige indpakninger?

Kvalitetsudvalget foreslår, at institutionerne gennemfører en grundig oprydning. Grunduddannelserne på alle tre typer institutioner skal være brede. Det skal være en betingelse for næste akkreditering, at der er ryddet op.

Der skal naturligvis fortsat være mulighed for at oprette nye uddannelser, når de faglige forudsætninger er til stede, og beskæftigelsesmulighederne er godt underbygget. Kvalitetsudvalget foreslår imidlertid, at Det Rådgivende Udvalg for Videregående Uddannelser skal have en stram praksis i forhold til at godkende oprettelsen af nye uddannelsesudbud. I stillingtagen til, om behovet er der, skal nært beslægtede uddannelser ses samlet. På områder uden stærk vækst i beskæftigelsesmulighederne bør nye uddannelser kun oprettes, hvis der på overbevisende vis kan argumenteres for, at de er bedre end noget allerede eksisterende, som så kan lukkes.

GEOGRAFISK FORDELING

Man skal ikke have boet eller bevæget sig rundt i en provinsby længe, før man finder ud af, hvor ekstremt vigtige uddannelsesinstitutioner (eller mangel på samme) er for lokalsamfundet. Uden uddannelser – ingen ungdom. Uden ungdom – ingen fremtid. Overalt vil der, fuldt forståeligt, være stærke kræfter, som kæmper for at tiltrække eller bevare uddannelsesinstitutioner.

Der er altså mange grunde til, at antallet af uddannelser bare stiger og stiger. Men uddannelsesudbud kan blive for små. De kan blive så små, at både den lærerfaglige kompetence, fleksibiliteten og muligheden for at komme rundt i alle specialer bliver udvandet. Hvis man ser nærmere på de gennemførte kvalitetsvurderinger – akkrediteringer – af de videregående uddannelser, viser de da også, at det især er på de små udbud, at der ser ud til at være problemer med at sikre et solidt fagligt miljø og en undervisning baseret på den nyeste forskningsviden.

Kvalitetsudvalget foreslår en ny fortolkning af kravet om, at både erhvervsakademier og professionshøjskoler skal sikre regional dækning af uddannelser. Der er ikke noget galt i, at undervisning udbydes flere steder, men det skal sikres, at de tilhører større enheder, så alle studerende oplever at have samme kvalitet, valgmuligheder og specialiseringstilbud. På alle uddannelser

skal det være muligt for de særligt dygtige og motiverede at vælge fag, der kvalificerer til fortsat uddannelse. Det vil aldrig kunne ske på de små udbudssteder i den nuværende struktur. Det kan kun ske ved, at disse valgmuligheder udbydes et eller få steder i hver region.

DE SMÅ FAG

I et lille land som Danmark er der fag, som samfundet af forskellige grunde gerne vil bevare, til trods for at de ikke kan være særligt store. Det gælder fx for eskimologi, oldtidskundskab og en lang række sprogfag.

Men når små fag udbydes, bør det som et mindstemål sikres, at de kun udbydes ét sted i landet. Man bør modvirke den tendens, der kan være til, at alle uddannelsessteder ønsker så mange fag som muligt med i deres palet af udbud.

Kvalitetsudvalget foreslår, at at rektorkollegierne laver en fordeling af de små fag. Generelt bør udbud med optag under 30 studerende nedlægges eller sammenlægges med andre udbud. Reglen bør være, at et fag, hvis optag på landsplan er på under 60 studerende årligt, kun bør udbydes ét sted.

6

STØRRE OVERSKUELIGHED FOR DE UNGE

Unge, der vil tage en videregående uddannelse, har umiddelbart to opgaver.

Den ene er, i sagens natur, at kvalificere sig til at komme i betragtning – med en ungdomsuddannelse og et vist karaktergennemsnit. Den anden opgave glemmes nemt. Men den kan være en lige så stor – om ikke større – udfordring. De unge skal finde ud af, hvad de vil læse. Hvad vil du være – hvad er dit drømmestudium?

Som tidligere nævnt har en ung, der gerne vil have en videregående uddannelse, 859 udbud at vælge imellem. Det kunne måske ligne et slaraffenland af valgmuligheder, men kan fremstå som et totalt uoverskueligt landskab.

Går man på pizzeria, er det nemt at beslutte sig, hvis der er otte klart genkendelige pizzaer – den uden noget, den med pølse, den med skinke, den med okse, den med de fire oste, den med tun og rejer, den med salat eller den helt stærke. Og skulle der være 85, så går det nok også for de fleste. Men et menukort med 859 pizzaer? Det ville forekomme decideret fjollet.

Ikke desto mindre er det netop menukortet, de unge i dag bliver præsenteret for efter gymnasiet. Blandt alle disse muligheder skal de træffe et valg, der får betydning for, hvad der kommer til at ske i resten af deres liv.

Undersøgelser viser, at danske unge i høj grad vælger uddannelse efter, hvad der umiddelbart interesserer dem. Det viser sig, hvis man holder deres svar op mod svar fra jævnaldrende unge fra lande, vi normalt sammenligner os med. Faktorer, som betyder mere i udlandet, fx løn og beskæftigelsesudsigter, spiller en mindre rolle for danske unge.

En af flere forklaringer kunne være, at det i dag er umuligt for en ung at skabe sig overblik. Hvad gør man, når man står med 859 muligheder? Måske surfer man lidt rundt på hjemmesider fra lokale uddannelsesinstitutioner. Eller kigger lidt i andre byer.

Muligvis rammer man på det tidspunkt UddannelsesGuiden.dk, der har samlet informationer om alle videregående uddannelser et sted.

Hvor velment denne uddannelsesguide end er, så finder Kvalitetsudvalget, at den langt fra er den hjælp til unge, som den burde være.

Lad os et øjeblik forsøge at sætte os i et ungt menneskes sted. Vi kunne kalde hende Rikke. Hun er, i lighed med mange jævnaldrende, netop begyndt at smage på voksenlivet og er interesseret i mange ting. Yndlingsfag i gymnasiet er fysik og matematik. I fritiden læser hun bl.a. om design, og hun har gennem mange år lavet smykker. Solgt til veninder og fået en lille produktion i gang. Hun er som de fleste andre en særdeles habil bruger af både pc, tablet og smartphone, og hun har en vis interesse for computere.

Så hvad skal hun læse? Matematik? Fysik? IT? Design? Det kunne være, at man kunne skabe et firma med smykkerne – så måske business?

Hun prøver UddannelsesGuiden og taster *matematik, indretning, design, it, business* og klikker på *søg*.

Det giver *ingen resultater*, men en opfordring til at afgrænse søgningen.

Det gør hun så. Denne gang nøjes hun med *design*. Og ja, den giver resultat. Faktisk hele 1.774 resultater. Hun opdager, at hun kan afgrænse søgningen til *videregående uddannelser* og får nu 378 hits. Et par ekstra tasttryk fremme – og bingo! 169 hits.

Hvad vil du helst? Skal det være *Design og business*, *Arkitektur og design*, *Digitale medier og design*, *Bæredygtigt design*, *Designkultur*, *Designkultur og økonomi*, *Digital design*, *Rumlige design og samfund*, *Urbant design*, *Industrielt design* eller måske en af de 159 andre uddannelser, hvor design indgår i beskrivelsen?

Det vil utvivlsomt være individuelt, hvilke kriterier man har lyst til at sammenligne uddannelserne på. Det kunne fx være studie- miljø, kvalitet, beskæftigelsesmuligheder, lønudsigter, frafald eller nuværende studerendes vurdering af uddannelse. Men Uddannelses- Guiden giver reelt ingen mulighed for at sammenligne på noget kriterium.

Det virker paradoksalt, at Rikke har langt flere muligheder for at blive oplyst, hvis hun skal booke et hotel i Berlin. Tripadvisor eller en anden app giver umiddelbar mulighed for at sammenligne pris, beliggenhed og gæsters vurderinger. Eller hvis man skal købe et hus – ja, lad os sammenligne. Byens bedste burger, den mest hyggelige café – den finder vi hurtigt.

Men en livsbeslutning, som at vælge en uddannelse – nej lige den har vi ikke på lager.

Det foreslår Kvalitetsudvalget, at der laves om på. Der skal skabes et værktøj, hvor der er systematiske og sammenlignelige oplysninger om beskæftigelse, løn, uddannelsernes kvalitet, frafald, timetal og alle mulige andre parametre.

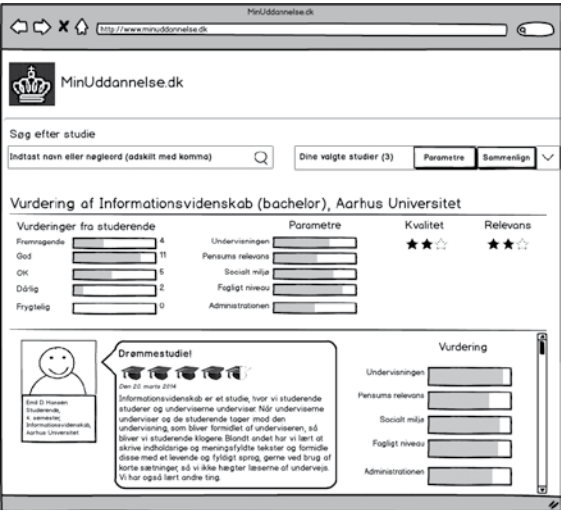
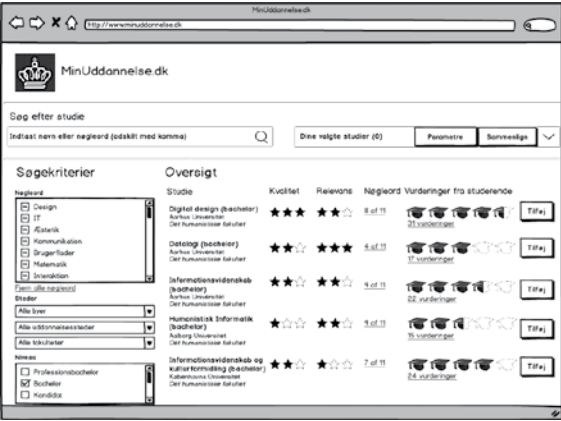
Man kunne fx lade sig inspirere af neden- stående skærmbilleder fra en endnu ikke eksisterende guide – MinUddannelse.dk. Her skitseres, hvordan uddannelser, der er relevante ud fra nogle søgekriterier, kan listes for den unge.

Her har Rikke, ud fra sin interesser – forud for dette skærmbillede – udvalgt 11 nøgleord. På dén baggrund dukker en række uddannelser op, hvor det fremgår, hvor mange af hendes nøgleord der matcher uddannelsens. Hun kan blandt andet se, at Digital design og Informationsvidenskab matcher henholdsvis otte og ni af hendes 11 nøgleord.

Hun kan også se, at Digital design scorer højt på henholdsvis *kvalitet* og *relevans*. Hvordan ratingen præcis skabes, vil Kvalitetsudvalget vende tilbage til i senere rapporter, men det vil ske på baggrund af objektive kvantificerbare data. Rikke kan også se, at de studerende giver uddannelsen en rigtig høj vurdering.

Herefter kan hun sammenligne uddannelser på en række parametre, som hun selv vælger: Vurderinger fra studerende, beskæftigelse, løn, frafald, adgangskrav, evalueringer, under- visningstimer med flere.

Klikker hun på ”Vurderinger fra studerende”, får hun uddybet de studerendes vurderinger og kommentarer til studiet. I forhold til Informationsvidenskab kan hun nu se, at gennemsnitsvurderingen er, at undervisningen og det faglige niveau scorer rigtig pænt, men at administrationen til gengæld halter lidt.

7

KVALITETSUDVALGETS MEDLEMMER

JØRGEN SØNDERGAARD
(formand)

Forskerleder, SFI – Det
nationale forskningscenter
for velfærd

BIRGITTE NAUNTOFTE

Direktør, Novo Nordisk Fonden

IVAR ANDERS BLEIKLIE

Professor, Universitet i Bergen

JAKOB ROLAND MUNCH

Professor, Københavns
Universitet

METTE VESTERGAARD

Administrerende direktør,
Mannaz A/S

NIKOLAJ LUBANSKI.

Talentdirektør, Copenhagen
Capacity

NINA SMITH

Professor, Aarhus Universitet

Datakilder, dokumentation mv. for tal og
beregninger benyttet i denne publikation:
www.ufm.dk/kvalitetsudvalget

På samme adresse findes udvalgets
kommissorium.

ANBEFALINGER

ANBEFALINGER OM EN NY UDDANNELSESSTRUKTUR

- De akademiske bacheloruddannelser gøres 4-årige med indbyggede muligheder for i slutningen af studiet at fokusere enten på fagets praktiske anvendelsesmuligheder eller fagets mere forskningsorienterede teoretiske og metodiske aspekter.
- Retskravet på at fortsætte direkte fra bachelorgrad til kandidatstudier ophæves, og i stedet indføres to sæt af kriterier for optagelse på en kandidatuddannelse:
 1. Karakter på bacheloruddannelsen – evt. kombineret med optagelsessamtale. Primært møntet på de studerende, der ønsker at gå direkte på en teoretisk og forskningsorienteret kandidatuddannelse og/eller ph.d.-uddannelse.
 2. Relevant bachelorgrad og erhvervs-erfaring eller -tilknytning. Primært møntet på de studerende, der ønsker en mere praksis- og anvendelsesorienteret kandidatuddannelse i tæt sammenspil med arbejdsmarkedet.
- Et mindre antal universitetsuddannelser – primært autorisationsuddannelser – udelades fra den nye uddannelsesstruktur.
- En mindre andel af professionsbachelorne skal kunne kvalificere sig til optag på en 2-årig kandidatuddannelse på universiteterne.
- Der sker en begrænsning af dimittender fra erhvervsakademiuddannelsernes direkte adgang til overbygningsuddannelse til professionsbachelor (top-up-uddannelser). Der indføres på tilsvarende vis to sæt af kriterier for optagelse på en top-up-uddannelse:
 1. Karakter på erhvervsakademi-uddannelsen – evt. kombineret med optagelsessamtale.
 2. Relevant erhvervsakademiuddannelse og erhvervs-erfaring eller -tilknytning.

- Det bliver uddannelsesinstitutionernes ansvar at tilrettelægge den studerendes uddannelsesforløb, så institutionerne lever op til de politiske målsætninger om at nedbringe den gennemsnitlige studietid. Studiefremdriftsreformens virkemidler kan anvendes til at understøtte dette, men det skal være op til den enkelte institution at træffe konkret beslutning herom.

ANBEFALINGER OM DIMENSIONERING

- En central dimensionering på udvalgte uddannelser eller uddannelsesgrupper med betydelig risiko for overproduktion besluttet hvert tredje år og gælder for tre år.
- Der fastsættes adgangsbegrænsninger på den direkte adgang fra bachelor-uddannelser til kandidatuddannelser. Udvalget anbefaler, at omkring en tredjedel af bachelorerne i gennemsnit kan fortsætte direkte på kandidatuddannelsen, men med variation fra uddannelse til uddannelse.
- Der fastsættes adgangsbegrænsninger på den direkte adgang fra erhvervs-akademiuddannelser til professionsbachelor svarende til, at omkring en tredjedel af dimittenderne fra erhvervs-akademiuddannelserne kan fortsætte direkte i top-up uddannelserne.
- Det rådgivende udvalg for vurdering af udbud af videregående uddannelse (RUVU) får til opgave at rådgive ministeren om, inden for hvilke uddannelser der skal fastsættes et loft over antallet af pladser og fordelingen af disse på institutioner.
- RUVU får til opgave at tilvejebringe et analyseapparat, som skal ligge til grund for udvalgets indstillinger om dimensionering af uddannelser. Analyserne skal være offentligt tilgængelige.
- RUVU skal høre institutionerne, inden den endelige rådgivning af ministeren foretages.

ANBEFALINGER OM FÆRRE OG STØRRE UDBUD

- Der fastsættes en minimumsgrænse for udbud af bachelor-, professionsbachelor-, og erhvervsakademiuddannelse på 30 studerende i årligt optag.
- Uddannelser med et lavt studenteroptag på landsplan skal kunne udbydes ét sted i landet. Uddannelser med samlet årligt optag på under 60 på landplan skal samles ét sted.
- Institutioner, der udbyder samme uddannelser på flere geografiske lokaliteter, bør kun have én samlet uddannelse, men en større eller mindre del af undervisningen kan foregå på forskellige geografiske lokaliteter eller ved netbaseret undervisning.
- Der fastsættes en periode, inden for hvilken institutionerne selv reducerer i mængden af små uddannelsesudbud, og institutionsakkrediteringen følger op på, om denne oprydning har fundet sted.
- En større andel af uddannelsesudgifterne finansieres ved faste årlige bevillinger til institutionerne, og taxameteret finansierer kun de egentlige marginale omkostninger forbundet med ændringer i studentertallet.

ANBEFALINGER OM ØGET GENNEMSIGTIGHED

- Et centralt udviklet og vedligeholdt elektronisk informationssystem med systematiske og sammenlignelige kvalitative og kvantitative data, som opdateres løbende.
- Systemet skal omfatte data om uddannelsernes kvalitet, arbejdsmarkedsudsigter samt anmeldelser/evalueringer fra nuværende og tidligere studerende.

Kvalitetsudvalgets refleksioner efter debatten om udvalgets forslag om en strukturreform af det videregående uddannelsessystem

På baggrund af debatten i kølvandet på Kvalitetsudvalgets fremsatte forslag om en strukturreform af det videregående uddannelsessystem finder udvalget behov for at klargøre præmisserne for og uddybe overvejelserne bag forslaget.

Som det vil fremgå, fastholder udvalget, at der er et behov for grundlæggende ændringer i det videregående uddannelsessystem. For udvalget ligger hovedudfordringen – og samtidigt et vigtigt potentiale – i at skabe et godt match mellem akademiske uddannelser og det private arbejdsmarked. Udvalget mener, at der er et klart behov for at styrke de akademiske bacheloruddannelsers position i en gentænkning af vejene i den i dag meget ensporede universitære uddannelsesstruktur af ubrudte femårige kandidatuddannelser for (næsten) alle.

Udvalget er af den opfattelse, at der er og bør være plads til væsensforskellige henholdsvis akademiske og professionsrettede bacheloruddannelser inden for det samlede videregående uddannelsessystem. Akademiske bachelorer skal med uddannelser, som kombinerer faglig forskningsbaseret viden med generiske kompetencer, efter udvalgets opfattelse udgøre et væsentligt supplement til det eksisterende bachelorarbejdsmarked for professionsbachelorer.

Stærkere og mere relevante akademiske bacheloruddannelser er for udvalget uløseligt forbundet med et opgør med det nuværende retskrav på optagelse på en kandidatuddannelse i direkte forlængelse af bacheloruddannelserne. Udvalget finder det nødvendigt at diskutere mulighederne for at reformulere kravene for optag på en kandidatuddannelse. En løsning herpå bør understøtte etableringen af et udvidet arbejdsmarked for bachelorer og samtidig sikre veldefinerede veje til kandidatuddannelser for såvel akademiske bachelorer som professionsbachelorer i det videregående uddannelsessystem.

Præmissen for udvalgets forslag om en strukturreform er i henhold til udvalgets kommissorium en uændret økonomisk ramme og princippet om en lige og fri adgang til videregående uddannelser med SU efter gældende lovgivning.

Er der behov for forandringer?

Ja, det står efter udvalgets opfattelse ikke til diskussion, at der er behov for forandring.

Det øgede optag på de videregående uddannelser udgør et enormt positivt potentiale for det danske samfund. Kvalitetsudvalget deler opfattelsen af, at en veluddannet befolkning er Danmarks vigtigste råstof og et meget væsentlig konkurrenceparameter i en globaliseret økonomi.

Indfrielsen af potentialet kræver dog, at der er overensstemmelse mellem de unges valg af uddannelse, uddannelsernes indhold og den viden og de kompetencer, der er brug for i samfundet.

Med udsigten til begrænset vækst i den offentlige sektor i de kommende år må langt de fleste – knap $\frac{3}{4}$ af de ekstra videregående uddannede – forvente at skulle finde ansættelse i den private sektor. Tilstrømningen af yderligere dimittender til det private arbejdsmarked vil især gælde for universitetsuddannelserne. Kvalitetsudvalgets fremskrivninger tilsiger, at alene antallet med en lang videregående uddannelse, som skal finde beskæftigelse på det privat arbejdsmarked, forventes at stige med 110 pct. fra 2013-2030.

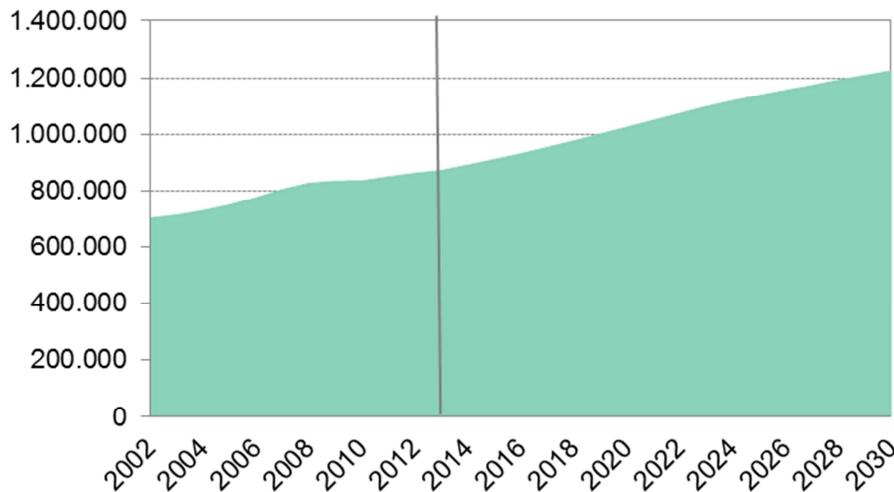
Hvis det skal lykkedes at øge antallet af universitetsuddannede i den private sektor så markant, vil universiteterne i langt højere grad end i dag skulle sikre, at en del af de studerende tilegner sig kvalifikationer og kompetencer, der er relevante for og kan bidrage til vækst i brancher og mindre og mellemstore virksomheder, der i dag ikke har stor erfaring med at ansætte universitetsuddannede. Dette fordrer efter udvalgets opfattelse radikale forandringer af det videregående uddannelsessystem.

Massivt uddannelsesløft på fremtidens arbejdsmarked

Danmark er i gang med et massivt uddannelsesløft drevet af øget optag på de videregående uddannelser. Kvalitetsudvalgets fremskrivninger viser, at udbuddet af personer med en videregående uddannelse vil stige med ca. 350.000 personer frem mod 2030 svarende til en stigning på ca. 40 pct. i forhold til 2013, *jf. figur 1*.¹

¹ For yderligere beskrivelse af fremskrivningen se afsnit 2.5 og appendiks 2 i Kvalitetsudvalgets rapport *Nye veje – fremtidens videregående uddannelsessystem*.

Figur 1. Antal med en videregående uddannelse, der er til rådighed for beskæftigelse, 2002-2030

Note: Figuren viser historiske tal indtil 2013. For nærmere beskrivelse af fremskrivningen se appendiks 2.

Kilde: Styrelsen for Videregående Uddannelser og Finansministeriet på vegne af Kvalitetsudvalget.

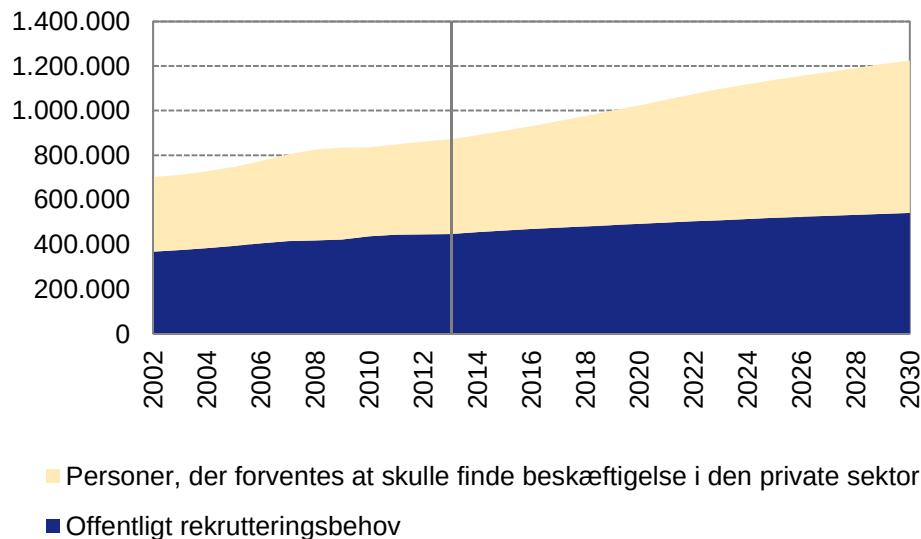
Det er forventningen, at over 60 pct. af den ungdomsårgang, der gik ud af 9. klasse i 2012, vil gennemføre en videregående uddannelse inden for 25 år. Tilsvarende forventes kun 36 pct. af den ungdomsårgang, der gik ud af 9. klasse i 1990, at have gennemført en videregående uddannelse senest i 2015.² De seneste års stigning i optaget på universiteterne bevirker, at alene andelen af en ungdomsårgang, som i dag forventes at opnå en kandidatuddannelse på universiteterne, er nået op på knap 30 pct.

Den private sektor som hovedaftager af videregående uddannede

I dag får personer med en videregående uddannelse nogenlunde ligeligt ansættelse i henholdsvis den offentlige og i den private sektor. Kvalitetsudvalgets fremskrivning viser imidlertid, at den offentlige sektor ikke forventes at vokse med samme hast som antallet af personer med en videregående uddannelse, og det betyder, at langt flere skal finde ansættelse i den private sektor. Af de 350.000 ekstra med videregående uddannelse kan godt $\frac{1}{4}$ forventes at blive rekrutteret til den offentlige sektor. De resterende knap $\frac{3}{4}$ – svarende til ca. 260.000 personer – forventes at skulle finde beskæftigelse på det private arbejdsmarked, jf. figur 2.

² Endelig opgørelse af den faktiske andel fra ungdomsårgangen fra 1990 (som dimitterede 9. klasse i 1990), som har fået en videregående uddannelse, foretages i 2015. I 2010 havde foreløbigt 33 pct. opnået videregående uddannelse.

Figur 2. Antal personer med en videregående uddannelse, der er til rådighed for beskæftigelse, 2002-2030.

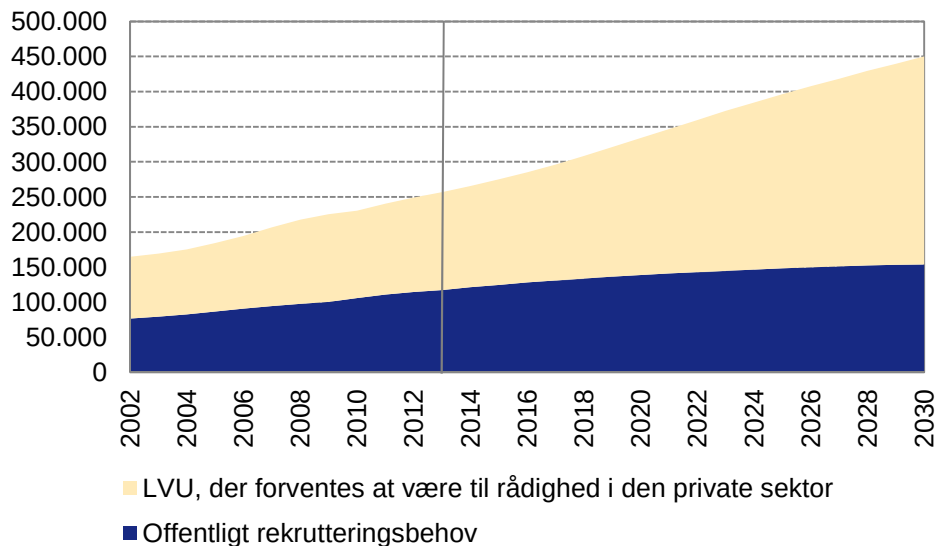
Note: For perioden 2002-2013 er opgjort antal *beskæftigede* med en videregående uddannelse i hhv. den offentlige og private sektor. For perioden 2013-2030 er det antal uddannede med en videregående uddannelse, der *står til rådighed* for beskæftigelse. For uddybet beskrivelse af metoden bag fremskrivningerne se *Nye veje – fremtidens videregående uddannelsessystem*, kapitel 2 og appendiks 2.

Kilde: Styrelsen for Videregående Uddannelser og Finansministeriet på vegne af Kvalitetsudvalget.

Stigningen i antallet med en videregående uddannelse, der fremover skal finde beskæftigelse i den private sektor, svarer til, at der gennemsnitligt vil være godt 15.000 ekstra personer årligt, som skal beskæftiges i den private sektor frem mod 2030. Til sammenligning voksede beskæftigelsen af personer med en videregående uddannelse på det private arbejdsmarked gennemsnitligt med ca. 8.000 årligt i perioden 2002-2013. Fra nu og frem mod 2030 vil der således *årligt* være ca. 7.000 flere eller knapt dobbelt så mange ekstra unge med en videregående uddannelse, der skal beskæftiges på det private arbejdsmarked, sammenlignet med perioden 2002-2013.

Hvis der alene ses på antallet med en lang videregående uddannelse, som skal finde beskæftigelse på det privat arbejdsmarked, forventes dette at stige med ca. 160.000 frem mod 2030. Det svarer til en stigning på 110 pct., *jf. figur 3*.

Figur 3. Antal personer med en lang videregående uddannelse, der er til rådighed for beskæftigelse, 2002-2030.

Note: For perioden 2002-2013 er opgjort antal *beskæftigede* med en kandidatuddannelses eller ph.d. i hhv. den offentlige og private sektor. For perioden 2013-2030 er det antal uddannede med en kandidatuddannelse eller ph.d., der *står til rådighed* for beskæftigelse. For uddybet beskrivelse af metoden bag fremskrivningerne se *Nye veje – fremtidens videregående uddannelsessystem*, kapitel 2 og appendiks 2.

Kilde: Styrelsen for Videregående Uddannelser og Finansministeriet på vegne af Kvalitetsudvalget.

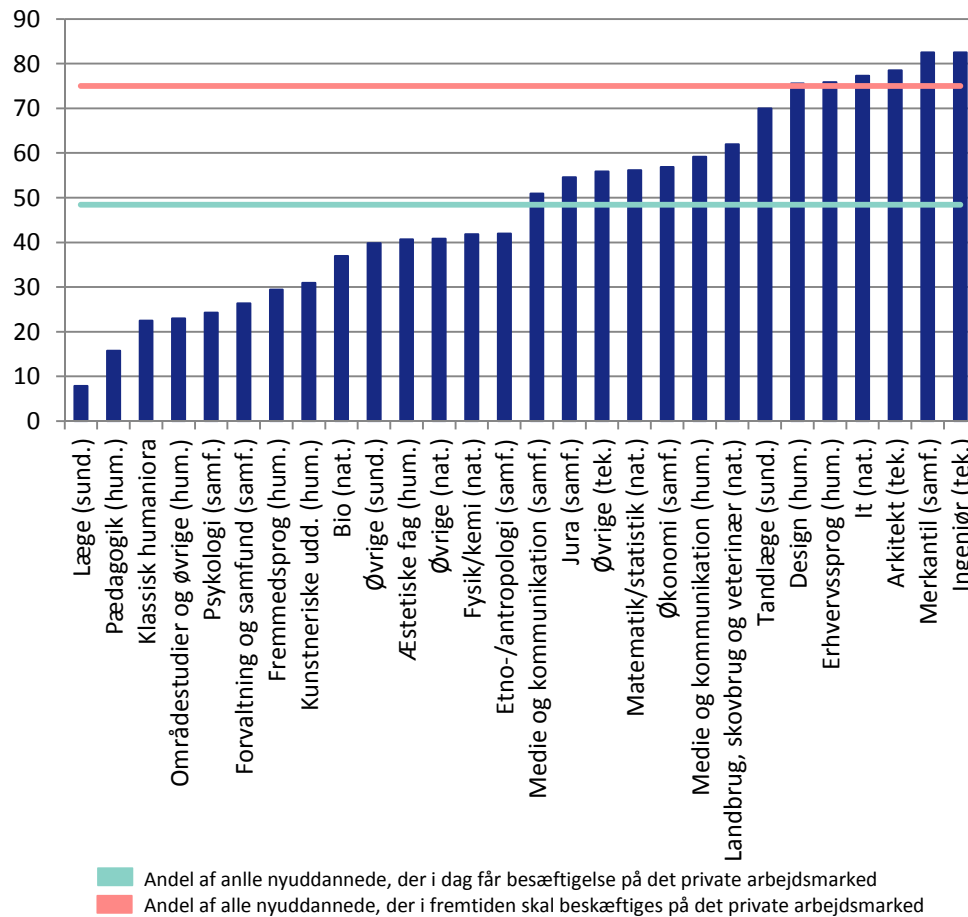
Til sammenligning skønnes antallet af dimittender med en erhvervsakademiuddannelse eller en professionsbacheloruddannelse, som skal beskæftiges på det private arbejdsmarked, at stige noget mere behersket med hhv. 15 og 55 pct. frem mod 2030.³ Det er således særligt uddannede med universitetsuddannelse, der i langt højere grad end hidtil skal finde beskæftigelse på det private arbejdsmarked i det kommende år. Udvalget skønner, at ca. 75 pct. af alle nyuddannede kandidater skal finde beskæftigelse på det private arbejdsmarked frem til 2030. Det er til sammenligning kun knap 50 pct. i dag.

I dag er det kun seks universitetsuddannelsesområder – ingeniører, cand.merc.er, arkitekter, it- og erhvervssprog-uddannede samt designere – hvor minimum 75 pct. af de nyuddannede kandidater får ansættelse i den private sektor, jf. figur 4.⁴

³ De procentvise stigninger svarer til en stigning på ca. 19.000 ekstra uddannede med en kort videregående erhvervsakademiuddannelse og ca. 68.000 ekstra uddannede med en mellemlang professionsbacheloruddannelse.

⁴ To af disse områder – arkitekt- og designuddannelserne – har en overledighed, jf. *Nye veje – fremtidens videregående uddannelsessystem*. Reelt er der således kun fire universitetsuddannelsesområder, som i dag i høj grad kan siges at matche den fordeling af kandidater mellem den private og offentlige sektor, der forventes at blive nødvendig fremover.

Figur 4. Andel nyuddannede kandidater i beskæftigelse på det private arbejdsmarked, 2013 (pct.)

Note: Opgørelsen viser 0-5-årige dimittender. Uddannelser er inddelt i såkaldte fremskrivningsgrupper, som er nærmere beskrevet på Kvalitetsudvalgets analyserapport Nye veje – fremtidens videregående uddannelsessystem.

Kilde: Udvalg for Kvalitet og Relevans i de Videregående Uddannelser.

Det er ca. en tredjedel af alle nyuddannede kandidater, som kommer fra disse seks uddannelsesområder. Udvalget vurderer, at hvis ikke de universitetsuddannelser, som står for uddannelsen af de øvrige to tredjedel af alle nyuddannede kandidater, i højere grad målrettes den private sektor, er der en betydelig risiko for stor og stigende dimittendledighed. Der er efter udvalgets vurdering derfor behov for, at de mange uddannelser, der hidtil især har forsynet det offentlige arbejdsmarked, hurtigst muligt forandres, så dimittenderne i langt højere grad kan matche den private sektors kompetencebehov. Ellers vil samfundet ikke få tilstrækkeligt udbytte af den store stigning i investeringen i videregående uddannelser.

Fremtidens kompetencebehov i mindre private virksomheder

Antagelsen om et positivt samfundsøkonomisk potentiale i at forsyne det private arbejdsmarked med flere medarbejdere med en videregående uddannelse bakkes op af undersøgelser, som peger på, at virksomheder, der ikke tidligere har haft medar-

bejdere med en videregående uddannelse, kan få produktivitetsforbedringer og vækst i virksomheden ved ansættelse af højtuddannede medarbejdere.⁵

Et centralt spørgsmål bliver derfor, hvilke forudsætninger der skal tilvejebringes, for at mange flere videregående uddannede – og som påvist oven for i særlig grad universitetsuddannede – skal kunne finde relevant beskæftigelse og skabe værdi på fremtidens private arbejdsmarked.

Forsyningen af det private arbejdsmarked med videregående uddannede er ikke en simpel øvelse. Skiftende efterspørgsel, globalisering, den teknologiske og den øvrige samfundsudvikling betyder, at eksisterende beskæftigelsesmuligheder løbende forsvinder, mens nye opstår. Forskning inden for fremtidens arbejdsmarked peger på, at op mod halvdelen af de nuværende jobs på arbejdsmarkedet vil være i højrisikozonen for at være overflødiggjort og automatiseret inden for de kommende 20 år.⁶ Andre undersøgelser peger på, at det ikke kun er ufaglærte jobs, der er i fare for at forsvinde, men også jobs på højere kompetenceniveauer.⁷

I dag er det primært et begrænset segment af det private erhvervsliv, der ansætter videregående uddannede. De videregående uddannede, der i dag bliver privatansatte, får i overvejende grad job i større virksomheder inden for fx finanssektoren, det øvrige merkantile område, biotek- og medicinalbranchen eller ingeniørområdet.⁸ Selv med en meget optimistisk tilgang til vækstpotentialer i disse typer af private virksomheder, der aftager videregående uddannede, forekommer det meget usandsynligt, at disse virksomheder alene kan absorbere de ekstra over 260.000 dimittender fra videregående uddannelser, der frem mod 2030 skal finde job i den private sektor.

De videregående uddannede – og særligt de lange videregående universitetsuddannede – er nødt til at finde nye veje til arbejdsmarkedet. Som påvist ovenfor er det kun knap en tredjedel af de nyuddannede kandidater, der er uddannet inden for et af de seks uddannelsesområder, hvor andelen, der efterfølgende beskæftiges på det private arbejdsmarked, er tilstrækkelig høj.

Kan man forestille sig, at en radikal stærkere privatretning af de resterende uddannelser, der i dag ikke er tilstrækkeligt privatrettede, og som står for uddannelsen af to tredjedel af de nyuddannede med en universitetsuddannelse, vil ske af sig selv inden for en kort årrække? Enten ved at færre unge vælger uddannelser med lav

⁵ Se fx DI, 2011.

⁶ Blinder og Krueger (2013) finder at ca. en fjerdedel af alle jobs i det amerikanske arbejdsmarked kan offshores i fremtiden, og Frey og Osbornes (2013) konkluderer i analyser af det fremtidige amerikanske arbejdsmarked, at 47 pct. af de nuværende jobs er i højrisikozonen for at være automatiseret inden de kommende 20 år.

⁷ Hummels mfl. (2014) finder i en analyse af den danske fremstillingssektor, at ansatte uden videregående uddannelse er særligt udsatte for offshoring, men ansatte med videregående uddannelse bliver også ramt afhængig af hvilke jobfunktioner, de varetager. Hvis personer med videregående uddannelse er ansat i stillinger med rutineprægede jobfunktioner, vil de således i særlig grad være udsat for offshoring. Ashournia mfl. (2014) finder lignende konsekvenser af øget kinesisk importkonkurrence.

⁸ Dog er der høje andele af privatansatte erhvervsakademiuddannede at finde i både større og mindre private virksomheder. Optag på erhvervsakademierne udgør i 2014 ca. 20 pct. af det samlede optag på de videregående uddannelsesinstitutioner. Derudover er der visse specifikke professioner i det private erhvervsliv, hvor både mindre og større virksomheder aftager betydelige andele af afgrænsede grupper af især kandidatuddannede, herunder fx jurister (advokater), arkitekter og revisorer.

overgang til det private arbejdsmarked eller ved, at uddannelserne og det private arbejdsmarked ”finder hinanden” i en helt anden grad end hidtil? Kvalitetsudvalget vurderer, at dette forekommer usandsynligt. Der er derimod behov for mere grundlæggende forandringer af det videregående uddannelsessystem.

Hvorfor en strukturreform af det videregående uddannelsessystem?

Ved første øjekast synes en strukturreform måske ikke nødvendig. Der kan nemlig umiddelbart peges på flere forskellige måder, hvorpå en markant forskydning af videregående uddannede fra det offentlige til det private arbejdsmarked vil kunne forsøges realiseret.

Én måde vil være at begrænse optaget på offentligt rettede universitetsuddannelser og kanalisere flere over i de (få) uddannelsesområder, som har tradition for primært at uddanne til den private sektor. En sådan ’omlægning’ vil dog skulle tvangsflytte forventeligt ca. 9.000 studerende årligt fra bl.a. humaniora og samfundsvidenskab over i bl.a. ingeniørfag og merkantile uddannelser. En øvelse som hverken synes realistisk eller fagligt fornuftig.

Et andet forslag fremlagt i debatten er at flytte den del af universiteternes bachelorstuderende – som ikke skal fortsætte direkte i kandidatuddannelse – over i de mere praksisnære erhvervsakademi- og professionsbacheloruddannelser. En omlægning svarende til et tocifret mia. beløb og ca. 7.000 stillinger fra universiteterne til professionshøjskoler og erhvervsakademier. Heller ikke dette forslag forekommer hensigtsmæssigt – eller fagligt forsvarligt.

En holdbar løsning må tage afsæt i ændringer i det fremtidige kompetencebehov. Og det forventede stigende behov for en kombination af akademisk faglighed og evnen til at omsætte denne viden til værdi i praksis i små og mindre private virksomheder taler efter udvalgets klare overbevisning for nødvendigheden af nye stærke akademiske bacheloruddannelser som en del af en reformeret struktur for det samlede videregående uddannelsessystem.

Udvalget foreslår derfor en ny struktur for de videregående uddannelser, som gentænker universitetsuddannelserne og muliggør erhvervsorienterede selvstændigt afrundede fireårige bachelorforløb og faglig specialisering i étårige kandidatuddannelser, som for mange studerende gennemføres sideløbende med job eller efter nogle års erhvervserfaring.

Øget forsyning af videregående uddannede til det private arbejdsmarked

Udviklingen af arbejdsmarkedet for videregående uddannede lægger op til at overveje, hvilke implikationer behovet for øget forsyning af dimittender til den private sektor bør få for det videregående uddannelsessystem samlet set. Der har i debatten været fremført forskellige bud på at øge forsyningen til det private arbejdsmarked:

Begrænse adgangen til universitetsuddannelser, der primært uddanner til den offentlige sektor

Et forslag vil være at indføre markante adgangsbegrænsninger på de universitetsuddannelser, der især uddanner til det offentlige arbejdsmarked. Det vil tvinge de unge over i andre mere privatrettede fag, men der vil i givet fald være tale om massive forskydninger af optaget mellem uddannelser. Knap 9.000 færdiguddannede svarer til godt 12.000 i optag pr. årgang skal i så fald "flyttes" fra uddannelser, der i høj grad uddanner til den offentlige sektor, til uddannelser, der særligt uddanner til den private sektor.

Kan vi få de unge med på den øvelse? Altså flytte et så stort antal studerende fra humaniora og samfundsfag til merkantile og tekniske uddannelser? Og hvis de vil, hvad så med kvaliteten af disse uddannelser, når der skal ansættes nogle tusinde nye undervisere og forskere på de uddannelser, der skal vokse – samtidig med, at vi får et ressourcespild ved at afskedige i stort tal på de uddannelser, hvor der skal skæres ned? Man kan ikke uden videre flytte forskere og undervisere fra humaniora til ingeniøruddannelserne.

En øget brug af dimensionering er efter udvalgets opfattelse – og som foreslået i udvalgets rapport – bestemt en nødvendig del af løsningen på det videregående uddannelsessystems udfordringer. Men det er ikke et tiltag, som kan stå alene. Selv hvis så voldsom en forskydning af optaget kunne gennemføres via dimensionering, forekommer det tvivlsomt, om det ville være en god løsning for samfundet blot at udvide omfanget af de relativt få eksisterende uddannelser, der i forvejen er mest repræsenteret i det private frem for at tænke i nye potentialer ved at få andre fag i spil i det private erhvervsliv. Udvalget er overbevist om, at det vil være bedre for samfundet at øge beskæftigelsen af en bred vifte af fagligheder på det private arbejdsmarked.

Flytte optag fra universiteter til erhvervsakademier og professionshøjskoler

Et andet fremført forslag er at reducere optaget på universiteter og øge antallet af pladser på erhvervsakademiuddannelser og privatrettede professionsbacheloruddannelser.

Erhvervsakademierne uddanner dimittender til en bred vifte af privatsektorielle brancher og virksomheder inden for de tekniske og merkantile fagområder. Professionshøjskolerne forsyner som udbydere af de store velfærdsuddannelser primært til den offentlige sektor, men uddanner også i mindre grad til den private sektor. Både erhvervsakademi- og professionsbacheloruddannelserne kan betegnes som praksisnære uddannelser målrettet specifikke jobfunktioner, og hvor de studerende inden for et givet og velkendt fagfelt veksler mellem teoretiske forløb på uddannelsesinstitutionerne og praktisk undervisning i virksomheder. Disse erhvervsrettede videregående uddannelser har i høj grad bevist deres relevans på arbejdsmarkedet.

Kvalitetsudvalget vurderer, at den vækst, der har været i optaget i denne del af uddannelsessystemet, er hensigtsmæssig og vil ikke afvise, at en begrænset yderligere vækst kan forenes med beskæftigelsesmuligheder på det private arbejdsmarked. Men udvalget finder det usandsynligt, at en meget omfangsrig forskydning af studerende

fra universiteterne til denne del af de videregående uddannelser vil skabe et optimalt match med det private arbejdsmarked.

Yderligere vil en sådan forskydning, hvor erhvervsakademierne og professionshøjskolerne eksempelvis skulle overtage to tredjedel af universiteternes bachelorstuderende,⁹ betyde, at et tocifret mia. beløb skulle overføres fra universiteterne til professionshøjskoler og erhvervsakademier. Konkret ville det medføre, at op imod 7.000 stillinger¹⁰ skulle nedlægges på universiteterne samtidig med, at der skulle oprettes et tilsvarende antal stillinger på professionshøjskoler og erhvervsakademier. Det er Kvalitetsudvalgets vurdering, at en omallokering af ressourcer i en sådan størrelsesorden ville indebære dels betydelige kvalitetsproblemer i professionsbachelor- og akademiuddannelserne, dels et stort samfundsmæssigt tab på forskningssiden og dels i alvorlig grad mindske omfanget af forskningsbaseret uddannelse.

Udvalgets forslag om mere erhvervsrettede universitetsbachelor

Det er udvalgets opfattelse, at der på det private arbejdsmarked med mange mindre og mellemstore virksomheder vil være efterspørgsel efter både dygtige praktikere inden for veldefinerede fagområder, men også – og det i markant stigende omfang – efterspørgsel efter dimittender, som er i stand til at forene akademiske kompetencer fra sit fag med en bred vifte af generiske kompetencer. Det drejer sig om evnen til fx kritisk refleksiv stillingtagen til ny viden og information, evne til at tilrettelægge og monitorere sin egen læring, projektarbejde i teams, dialog med andre faggrupper og faglige og forretningsmæssige emner, kulturforståelse, innovative kompetencer så som idégenerering, forretningsforståelse, ressourcebevidsthed samt sprogforståelse og logisk/matematisk tænkning.

Forsyningen af dimittender, hvis kompetencer kombinerer akademisk faglighed og disse generiske kompetencer, er en udfordring for de akademiske forskningsbaserede universitetsuddannelser, hvor det store flertal af uddannelser i dag afsætter klart færre end de 75 pct. af dimittenderne til den private sektor, som Kvalitetsudvalget skønner, skal nås i fremtiden.

Dette leder frem til den tredje løsningsmulighed – som udvalget finder nødvendig – nemlig at gennemføre gennemgribende ændringer af såvel karakteren som indholdet af langt de fleste universitære uddannelser, så de får en klart stærkere erhvervsretning i forhold til private virksomheder.

Med det fremlagte forslag til en *struktureform af de videregående uddannelser* har det været Kvalitetsudvalgets primære hensigt at styrke og gentænke den akademiske bacheloruddannelse i et opgør med den automatiske overgang mellem bachelor- og kandidatuddannelse på universiteterne. Udvalget har med forslaget argumenteret for et videregående uddannelsessystem, der skal uddanne *både* teoretisk orienterede fagspecialister og mere praksisorienterede akademikere med et bredere erhvervsigte.

⁹ Svarende til den estimerede andel af bachelorer, som ikke skal gå direkte videre i en kandidatuddannelse, jf. s.11

¹⁰ Uddannelsesministeriet har på baggrund af indberetninger fra universiteterne opgjort antallet af personer, der var ansat på universiteterne i stillinger med forskningspligt på professor-, lektor- og adjunktniveau til 10.200 personer i 2013. Det bemærkes, at der er tale om antal personer ansatte på universiteterne i de givne stillingskategorier og *ikke* antallet af årsværk.

Udvalget har anbefalet, at de nye akademiske bacheloruddannelser skal have en varighed på fire år, og kandidatuddannelserne étårige. Fireårige bacheloruddannelser skal give plads til at fastholde den nuværende solide grundfaglighed og de stærke metodiske færdigheder samtidig med, at der sikres den fornødne tid til, at uddannelserne gøres mere erhvervsrettede og anvendelsesorienterede. Der gives således ikke køb på, at en bacheloruddannelse forsyner de studerende med kompetencer, der gør dem i stand til at tilegne sig fagenes videnskabelige litteratur på internationalt niveau.

Med den foreslåede nye struktur er det hensigten at bane vejen for en målretning af den enkelte studerendes uddannelsesforløb. Forslaget indebærer, at den nuværende one-size-fits-all-model, hvor (næsten) alle universitetsstuderende følger den samme – overvejende forskningsorienterede – model og fortsætter direkte fra bachelorgraden til en kandidatuddannelse, erstattes af en model, hvor bacheloruddannelsen både kan forberede nogle studerende til en fagspecialisering og eventuelt forskningsorienteret fortsættelse på en kandidatuddannelse, men også forberede andre studerende til at påbegynde en erhvervskarriere i den offentlige eller private sektor.

Kvalitetsudvalget har foreslået, at der indføres en dimensionering af kandidatuddannelserne svarende til, at ca. en tredjedel af bachelorerne i gennemsnit kan optages på et kandidat-/ph.d.-forløb direkte efter bacheloruddannelsen uden sideløbende eller forudgående erhvervstilknytning. Forholdet mellem bachelordimittender og optag på kandidatuddannelser vil variere betydeligt mellem de forskellige fag, og fordelingen bør afspejle arbejdsmarkedets behov for fagspecialiserede kandidater og forskeruddannede.¹¹

Udover et dimensioneret optag af kandidatstuderende direkte fra bacheloreksamen indebærer udvalgets forslag, at der skal være mulighed for at tage en étårig kandidatuddannelse på deltid sideløbende med et ansættelsesforhold på fuld tid eller efter nogle år i job.

Det ligger i Kvalitetsudvalgets forslag, at de studerende i løbet af bacheloruddannelsen skal vælge retning, så de, der ønsker et fagspecialiseret uddannelsesforløb, hurtigere end i dag spores ind på det. Tilsvarende skal de studerende, der ønsker at gå en lidt bredere og mere praksisorienteret vej, rustes bedre til det, end det er tilfældet på rigtig mange universitetsuddannelser i dag.

Forslaget sår således ikke tvivl om behovet for fortsat at uddanne bachelorer, der har forudsætninger for at fortsætte direkte på en kandidatuddannelse- og eventuelt

¹¹ Udvalget har anbefalet, at der etableres et analyseapparat til brug for de fornødne analyser af den forventede efterspørgsel efter arbejdskraft med forskellige videregående uddannelser, og at resultaterne sammenholdes med den forventede produktion af dimittender fra de forskellige uddannelser. Det er efter udvalgets opfattelse væsentligt, at dimensioneringsbeslutningerne hviler på et solidt fagligt grundlag, hvor der både anvendes historiske data om arbejdsmarkedsrelevansen og udarbejdes solide scenarier for de forventede fremtidige erhvervs- og beskæftigelsesmuligheder. Udvalget har desuden foreslået, at analyseværktøjet etableres hos en uafhængig institution, så der undgås en politisering af dimensioneringsbeslutningerne, og at analyserne offentliggøres, så de kan danne grundlag for dimensioneringsbeslutninger både fra centralt hold og decentralt på institutionerne.

ph.d.-forløb. Den foreslåede struktur må forventes at understøtte udbredelsen af 4+4-modellen, som det allerede kendes fra flere universitetsuddannelser i dag, hvor den studerende påbegynder et ph.d.-forløb med afsæt i en bachelorgrad, og kandidatgraden er en integreret del af ph.d.-uddannelsen.

Kvalitetsudvalgets intention er, at de nye fireårige bacheloruddannelser skal tilrettelægges, så de indeholder en større grad af progression end de nuværende treårige, og det afsluttende faglige niveau for bacheloruddannelserne skal således være højere end i dag. Dermed bør det også være muligt som minimum at nå det samme faglige niveau i en 4+1-struktur som i den nuværende 3+2-struktur.

Et væsentligt mål med den foreslåede struktur er således – i lyset af det arbejdsmarked, som de videregående uddannede står overfor i de kommende år – at genopfinde og revitalisere den akademiske bacheloruddannelse som en selvstændig afrundet uddannelse med en kombination af akademisk faglighed og generiske kompetencer, der matcher arbejdsmarkedets efterspørgsel.

Er en 4+1-struktur for de universitære videregående uddannelser eneste løsning?

Nej, det er ikke den eneste løsning. Varigheden af bacheloruddannelserne er ikke det mest afgørende. Det er kvaliteten af uddannelserne.

Udvalget har foreslået en fireårig bachelor med den begrundelse, at alle uddannelser skal sikres den fornødne ramme til at kunne leve op til de nye krav til stærkere akademiske bacheloruddannelser. Udvalget ser ikke problemer i – inden for en samlet ramme på max. 5 år – at åbne for varierende længder af bachelor- og kandidatuddannelser, således at bacheloruddannelsen kan være 3-4-årige og kandidatuddannelsen 1-2-årig alt efter, hvad der vurderes mest hensigtsmæssigt på den enkelte uddannelse i forhold til arbejdsmarkedets behov. Det afgørende er, at der gennemføres en grundlæggende gentænkning af uddannelsernes karakter og indhold, hvis disse uddannelser skal opnå en tilstrækkelig værdi for dimitterende og samfundet. For mange uddannelser vil målet ikke kunne nås ved mindre justeringer af de eksisterende bacheloruddannelser.

Uanset valg af uddannelseslængder er det nødvendigt at adressere problemet med den manglende afstigning af akademiske bachelorer, hvor stort set alle universitetsuddannede gennemfører 5-årige universitetsuddannelser, som vægter en høj grad af faglig og teoretisk specialisering. Den høje grad af faglig og teoretisk specialisering i ubrudte 5-årige uddannelser er udviklet i et videregående uddannelsessystem, der har uddannet en lille andel af befolkningen, hvor akademiseringen og den tidlige specialisering har været en styrke for alle. Dette synes med de store studenteroptag ikke længere at være tilfældet.

En forudsætning for at bryde 5-årsautomatikken og bane vejen for et arbejdsmarked for akademiske bachelorer er et nødvendigt opgør med retskravet til en kandidatuddannelse, som det er udformet i dag.

Universitetsuddannelsernes længde

Forudsætningen for at kunne bringe en akademisk bacheloruddannelse i spil på det private arbejdsmarked er, at en del af bachelorerne i deres uddannelse skal klædes på til at bestride en væsentlig bredere palet af jobfunktioner og en større grad af omskiftelighed i arbejdsfunktioner, end det traditionelt har været påkrævet af medarbejdere med en akademisk uddannelse.

Det har været fremført i debatten, at dette formål kan opnås inden for den nuværende 3+2-struktur kombineret med en ophævelse af retskr vet for alle bachelorer til at fortsætte direkte på en kandidatuddannelse.

Kvalitetsudvalget vil ikke afvise, at det i en del uddannelser kan være muligt at justere de akademiske bacheloruddannelser, s  studerende i højere grad end i dag kan tilegne sig akademisk faglighed og generiske erhvervsrelevante kompetencer inden for en struktur, hvor bacheloruddannelsen er treårige og kandidatuddannelsen toårig, som det er tilfældet i dag. Det vil især gøre sig gældende for de studier, hvor studieintensiteten er så lav, at der er plads til at øge curriculum inden for rammerne af et fuldtidsstudie.

Der har endvidere i debatten været udtrykt skepsis overfor, om en model med en fireårig bachelor- og en  t rig kandidatuddannelse harmonerer med det europæiske samarbejde om videregående uddannelse i regi af Bologna-processen. Det er her væsentligt at understrege, at en 4+1-struktur fint kan rummes inden for Bologna-strukturen, hvor bachelorniveauet defineres som mellem 180 og 240 ECTS svarende til tre til fire år. I de fleste lande i Europa er de akademiske bacheloruddannelser dog treårige, hvorimod master/kandidatuddannelser varierer med et- og toårige uddannelser, og en del lande udbyder begge former for master-/kandidatuddannelser.

Udvalget vurderer, at et fortsat intensiveret internationalt samarbejde om videregående uddannelser, herunder bl.a. international mobilitet og udveksling godt kan fungere inden for den foreslåede model. Det er klart, at det med den foreslåede struktur kan være uddannelser, hvor et studieophold i udlandet vil være mere oplagt at indarbejde som en del af det fir rige bachelorforl b frem for i den forkortede étårige kandidatuddannelse.

Uddannelse til et akademisk bachelorarbejdsmarked

Unge, der ønsker at tage en videregående uddannelse på universiteterne kan (med få undtagelser) påbegynde en treårig bacheloruddannelse og formelt set vælge at dimittere med en bacheloruddannelse eller vælge at forlænge med en toårig kandidatuddannelse. I realiteten står de studerende dog ikke overfor dette valg. Kun en meget begrænset andel (godt 10 pct.) af de studerende vælger at stige af med en bachelorgrad. Et valg som heller ikke synes at nyde opbakning fra samfundet – og heller ikke fra universiteterne selv som udbydere af bacheloruddannelserne. Som rektoratet ved Københavns Universitets har udtrykt det, må en bacheloruddannelse betegnes som 'en halv uddannelse', og det vil være et 'hasardspil' at lade en dimitteret bachelor

forsøge at anvende sin bacheloruddannelse på arbejdsmarkedet uden en kandidat-overbygning.¹²

Det er helt korrekt, at der i dag ikke eksisterer et veletableret arbejdsmarked for akademiske bachelorer. Til trods for at universiteterne udbyder 340 bacheloruddannelser, der på papiret skal være egentlige afsluttede uddannelsesforløb, som åbner døren til en erhvervskarriere, har universiteterne aldrig helhjertet anset en bacheloruddannelse for en egentlig afsluttet uddannelse.

Danmark adskiller sig på dette punkt fra fx Sverige, hvor det er normen, at svenske universitetsuddannede starter på arbejdsmarkedet med, hvad der svarer til en bachelorgrad. Efter nogle år på arbejdsmarkedet vender mange tilbage til universiteterne og dygtiggør sig – typisk inden for noget, som er tæt koblet til deres job. Også i fx England, USA, Canada og Australien er det normen at påbegynde en erhvervskarriere med en bachelorgrad.

Relevansen af et arbejdsmarked for akademiske bachelorer understøttes af en nylig fortaget undersøgelse fra Aarhus Universitet, som indikerer, at en del af de kandidater, der indtræder på arbejdsmarkedet med en lang akademisk uddannelse, har opnået et teoretisk videnniveau, som er vanskeligt at få bragt i spil i deres første job.¹³ En virksomhedsundersøgelse foretaget af Dansk Industri har tilsvarende peget på, at mange nyuddannede kandidater har vanskeligt ved at bringe deres fagspecifikke viden og akademiske kompetencer i spil i en praktisk virksomhedskontekst. . Samtidig tilkendegiver virksomhederne i undersøgelsen, at de gerne selv vil stå for den egentlige specialisering, og det væsentligste er, at kandidaterne har basiskompetencer med fra uddannelserne.¹⁴

Retskravet på en kandidatuddannelse for alle universitetsstuderende

Det er Kvalitetsudvalgets opfattelse, at en revitalisering af de akademiske bacheloruddannelser og etableringen af et arbejdsmarked for akademiske bachelorer kræver et opgør med det nuværende såkaldte retskrav for bachelorer på optagelse på kandidatoverbygningen.

I dag giver en bestået bacheloruddannelse ved et universitet ret til optagelse på den kandidatuddannelse, der er den naturlige overbygning af bacheloruddannelsens fagområde eller fagområder, ved samme universitet og i direkte forlængelse af den afsluttede bacheloruddannelse.¹⁵

Der er for bachelorerne tale om en *betinget* ret til en kandidatuddannelse. Optagelse forudsætter, at den studerende har bestået en given bacheloruddannelse inden for et specifikt fag(område), og at den studerende påbegynder kandidatuddannelsen i di-

¹² Se fx <http://universitetsavisen.dk/uddannelse/universiteter-kvalitetsudspil-er-uddannelse-light>

¹³ Aarhus Universitets beskæftigelsesundersøgelse, 2012.

¹⁴ Resultater fra DI's virksomhedspanel er præsenteret i DI-publikationerne *Turen går til fremtidens erhvervsliv* og *Danmark op i gear – DI's produktionspanel*. Se også resultater fra Region Midtjyllands *Undersøgelse af virksomhedernes kompetencebehov*: http://www.skankomp.eu/files/Regional%20udvikling/SkanKomp/NewInsight/Pdf/Forside/Kompetence_Kompas_Enkelsidet.pdf

¹⁵ § 10 i bekendtgørelse om adgang til kandidatuddannelser ved universiteterne.

rette forlængelse af bachelorgraden. Derimod er der fx ingen krav til fag eller karakterniveau i bacheloreksamenen.

Kvalitetsudvalget foreslår at afskaffe retskravet i dets nuværende form og i stedet indføre adgangskrav til kandidatuddannelsen ud fra en grundlæggende antagelse om, at optaget på og karakteren af kandidatuddannelserne bør afspejle behovet på arbejdsmarkedet. Samtidigt er det udvalgets opfattelse, at skærpede faglige adgangskrav til kandidatuddannelsen vil understøtte et højere fagligt niveau – både i bachelor- og kandidatuddannelserne.

For udvalget er det ikke et mål, at færre skal gennemføre en kandidatuddannelse. Men der bør uddannes flere bachelorer, som indtræder på arbejdsmarkedet med mulighed for at vende tilbage til en kandidatuddannelse på et senere tidspunkt. Det er for udvalget derfor ikke afgørende, om det er 20, 25 eller 30 pct. af en ungdomsuddannelse, der får en lang videregående kandidatuddannelse. Det afgørende er, at der uddannes det antal kandidater inden for de forskellige fagområder, som behovet tilsiger for at sikre den rette match mellem udbud og efterspørgsel efter akademisk arbejdskraft.

Inden for nogle fag vil der være behov for en stor kandidatproduktion i direkte forlængelse af bachelorgraden. Det gælder fx fag som i høj grad forsyner videntunge virksomheder, hvor der er behov for en høj grad af fagspecialisering hos dimitterende. Og der vil være fag, der pga. deres særlige karakter, fortsat *kun* vil uddanne kandidater – fx lægeuddannelsen.

Omvendt er det udvalgets vurdering, at der er fag, hvor en lang række jobfunktioner kan varetages lige så godt eller bedre af bachelorer, og hvor det vil være oplagt, at en kandidatuddannelse tages parallelt med eller efter nogle år på arbejdsmarkedet. Her ved bliver specialiseringen mere målrettet og får større værdi for både den enkeltes karriereudvikling og for den virksomhed, som måske har investeret i en kandidatuddannelse for en medarbejder med henblik på at opnå større produktivitet og udbytte af et højere videnniveau.

Derfor er der behov for en ”retskravsreform”, hvor der indføres nye *faglige* krav til optagelse på en kandidatuddannelse. Der skal være ét sæt af krav for de studerende, der ønsker at læse en kandidatuddannelse i direkte forlængelse af deres bachelor, og et andet sæt af krav for de bachelorer som indløser ’retten’ til en kandidatuddannelse sideløbende med deres erhvervsmæssige karriere. Ligesom der skal være kendte veje fra en professionsbachelorgrad – i form af kendte krav til fagkombinationer og karakterer – til et kandidatstudie, skal de akademiske bachelorstuderende kende de krav, der skal være opfyldt for at erhverve en ret til senere at blive optaget på et kandidatstudie.

For bachelorer, der optages på en kandidatuddannelse direkte efter bestået bacheloreksamen uden sideløbende eller forudgående erhvervstilknytning, bør optaget – som foreslået af udvalget – være underlagt en centralt styret overordnet dimensionering af de enkelte uddannelsesområder. Faglige adgangskrav skal sikre, at optaget matcher den fastsatte dimensionering.

For de øvrige bachelorer, som ønsker at tage en kandidatuddannelse på baggrund af enten et konkret ansættelsesforhold i direkte forlængelse af bacheloruddannelsen eller på et senere tidspunkt med minimum to års relevant erhvervserfaring, skal institutionerne kunne fastsætte yderligere supplerende adgangskrav – fx minimumskarakttergennemsnit fra bacheloruddannelsen, udvalgte kernefag bestået på et vist niveau mv.

Den afgørende pointe er for udvalget, at der bliver skabt forskellige og veldefinerede videreuddannelsesveje for alle bachelorer. Med forslaget skærper udvalget fokus på de faglige adgangskrav til en kandidatuddannelser og lempes samtidig på den tidsmæssige dimension af retskravet, således at bachelorerne ikke er tvunget til en direkte overgang til kandidatuddannelsen, men kan gøre brug af krav om optagelse på et senere tidspunkt (under forudsætning af opfyldte kendte adgangskrav).

Et reformuleret retskrav med ret til optagelse, såfremt givne adgangskrav er opfyldt, vil betyde, at universiteterne stadig kan være 'tvunget' til at optage et ukendt antal kvalificerede bachelorer, som i et givet år ønsker at indløse retskravet. Det hænger bl.a. sammen med, at der må forventes en vis konjunkturafhængighed i søgningen til en kandidatuddannelse. Dette forhold kan siges ikke at harmonere fuldt ud med tanken om at regulere optaget med dimensionering ud fra det aktuelt vurderede arbejdsmarkedsbehovet, men det samme gælder allerede i dag, hvor konjunkturerne over indflydelse på søgningen til alle dele af de videregående uddannelser.

Er en kandidatgrad en mere sikker adgangsbillet til beskæftigelse end en bachelorgrad?

Svaret er efter udvalgets opfattelse nej. En kandidatgrad i et fag med stor kandidatproduktion og en ringe privat efterspørgsel vil i fremtiden give meget dårlige odds i forhold til at finde et job, der kan udnytte den viden og de kompetencer, der er erhvervet i ens uddannelse. Udvalgets forslag til en strukturreform vil inddebære et bedre match mellem uddannelse og arbejdsmarked og give universitetsuddannede bedre muligheder for at finde et job. Det vil med stor sandsynlighed øge den gennemsnitlige livsindkomst for de universitetsuddannede.

Hasardspil med de unges fremtid

Kvalitetsudvalget er blevet beskyldt for at spille hasard med de unges fremtid med forslaget om etableringen af et arbejdsmarked for akademiske bachelorer. Udvalget medgiver til fulde, at et udvidet bachelorarbejdsmarked for universitetsbachelorer – ud over betydelige ændringer i de fleste universitetsuddannelser – forudsætter virksomhedernes åbenhed og villighed over for at ansætte de nye bachelordimittender. Her vil aktive understøttende tiltag på arbejdsmarkedet kunne vise sig nødvendigt. Det er udvalgets vurdering, at der vil opstå en løndannelse på (det private) arbejdsmarked, hvor bachelorer i gennemsnit vil få en lidt lavere startløn end kandidater, men hvor bachelorerne pga. flere år på arbejdsmarkedet og opnået praktiske erfa-

ring, formentlig vil kunne få en livsindkomst, som er mindst lige så høj eller højere, end de kunne have fået med en kandidatuddannelse i den nuværende struktur.

I udvalgets optik er der ingen tvivl om, at det kommer til at være en indkøringsperiode, og at en positiv konjunkturudvikling vil lette overgangen til et mere udbygget arbejdsmarked for universitetsbachelor. Men en indkøringsperiode, hvor nogle få årgange af bachelorer vil være i konkurrence med ledige kandidatuddannede, er efter udvalgets mening *ikke* en begrundelse for at gøre ingenting.

Man kan omvendt spørge, hvad vil konsekvenserne være ved at lade stå til og ufortrødent fortsætte med at give op imod en tredjedel af en ungdomsårgang en ubrudt kandidatuddannelse, som vi kender den i dag? I bedste fald meget dyr uddannelse, som ikke skaber et positivt samfundsøkonomisk afkast, og i værre fald en meget høj grad af arbejdsløshed blandt kandidatuddannede til ingen verdens nytte – for dimittenden selv eller for fremtidens arbejdsmarked. Kvalitetsudvalget mener derfor, at det er mere hasardspil at undlade strukturreformer af de videregående uddannelser end at ændre strukturen og uddanne mere erhvervsrettede akademiske bachelorer til den private sektor.

Anbefalinger i Kvalitetsudvalgets anden rapport – kort fortalt

Studerende ved de danske videregående uddannelser får for lidt ud af den periode i deres liv, de bruger på at uddanne sig. Kvalitetsudvalgets analyser viser, at der er en dobbelt udfordring.

For det første kan de studerende lære mere. Et forsigtigt skøn er, at danske studerendes tidsforbrug i gennemsnit skal øges med 20 pct. svarende til godt 1 time mere om dagen alle ugens syv dage.

For det andet skal de videregående uddannelser være mere anvendelige. En stærk grundfaglighed er nødvendig, men der vil ofte også være brug for mere generelle kompetencer og færdigheder. Desuden skal koblingen mellem uddannelserne og den praksis, som de skal bruges i, styrkes.

Der findes ingen lette greb til at løse de to udfordringer. Det er udvalgets klare overbevisning, at udviklingen af videregående uddannelser *ikke* kan opnås gennem påbud eller andre forsøg på detailstyring af uddannelsernes indhold. Dels fordi opgaven er forskellig fra uddannelse til uddannelse, dels fordi engagementet hos underviserne og deres nærmeste ledere er helt afgørende for resultatet. Det har ledt frem til otte overordnede anbefalinger:

Anbefaling 1: Institutionerne skal have et klart ansvar for uddannelsernes kvalitet og relevans

Det overordnede ledelsesansvar for uddannelsernes kvalitet og relevans skal styrkes og forankres klarere hos institutionens bestyrelse. Bestyrelsen skal sammen med rektor sikre, at den leder – typisk studie-, uddannelsesleder eller uddannelsesdekan – der er ansvarlig for en uddannelse, får det fulde ansvar for indhold, tilrettelæggelse og gennemførelse, og de nødvendige beføjelser til at løfte opgaven, herunder at kunne disponere over de økonomiske ressourcer til uddannelsen.

Anbefaling 2: Institutionerne skal have større frihed til at tilrettelægge uddannelserne

Der skal ske en forenkling og afvikling af en række centrale regler, så institutionerne får et tilstrækkeligt ledelsesrum til at sikre og løbende udvikle uddannelsernes kvalitet og relevans. De overordnede hensigter og hensyn skal fastsættes politisk, men institutionerne skal have rum til selv at fastsætte de konkrete regler for uddannelsernes indhold og tilrettelæggelse.

Anbefaling 3: Mere åbenhed og gennemsigtighed om kvalitet og relevans i uddannelserne

Ledelsesinformation om uddannelserne skal være offentlig tilgængelig og sammenlignelig på tværs af institutioner og uddannelser. Informationen skal opgøres for hver uddannelse og bør omfatte nøgletal for både ressourceanvendelse (input) og opnåede resultater (output og effekt). De samme data bør kunne udgøre grundlaget for et målrettet centralt tilsyn og målsætninger i institutionernes udviklingskontrakt med ministeriet.

Anbefaling 4: Økonomiske tilskyndelser til at styrke kvalitet og relevans i uddannelserne

Udvikling af uddannelsernes kvalitet og relevans skal understøttes med etablering af et nationalt fagligt råd, som skal administrere konkurrenceudsatte bevillinger til at

fremme kvalitet og relevans i videregående uddannelser, formidle viden og resultater om undervisning med høj kvalitet og relevans samt rådgive uddannelses- og forskningsministeren om disse forhold.

Det bør endvidere sikres, at det enkelte universitet tildeles et minimum af basisforskningsmidler til at sikre forskningsbaseret af institutionens samlede uddannelsesaktivitet. Det er dog væsentligt, at der ikke skabes en bevillingsmæssig automatik, som kan give institutionerne en tilskyndelse til at øge optaget af studerende eller oprette nye uddannelsesudbud, hvis det ud fra et samfundsøkonomisk perspektiv – og et hensyn til den studerendes beskæftigelsesmuligheder – ikke er fornuftigt.

Anbefaling 5: Uddannelserne skal målrettet understøtte fuld studieaktivitet

Institutionerne skal kunne dokumentere gennem hvilken kombination af forskellige aktiviteter, de studerende på den enkelte uddannelse opnår et gennemsnitlig studietidsforbrug svarende til ECTS-normen på 1.650 timer. Institutionerne skal løbende følge op på, hvorvidt den forudsatte studieintensitet opnås og iværksætte initiativer, hvis det ikke er tilfældet.

Anbefaling 6: Gode og alsidige undervisningskompetencer

Ledelsen på institutionerne skal tage et klarere ansvar for den samlede disponering af ressourcer til undervisning og forsknings- og udviklingsaktiviteter, og der bør i højere grad sammensættes en alsidig underviserstab, der *tilsammen* har de nødvendige faglige, pædagogiske og praksisrettede kompetencer. På universitetsområdet skal det tydeliggøres, at der bør være ligevægt i krav til kompetencer og dokumentation af henholdsvis forsknings- og undervisningskompetencer.

Anbefaling 7: Omlægning af censorinstitutionen (se også faktaark E om censorordning)

Det nuværende krav til obligatorisk medvirken af eksterne censorer ved 1/3 af eksaminer ophæves, og institutionerne må frit vælge, hvor meget ekstern censur, de vil benytte. I tilknytning til akkrediteringsprocessen gennemføres i stedet en form for helhedscensur, der bl.a. via stikprøver skal gennemgå det samlede uddannelsesforløb med henblik på en samlet vurdering af kvalitet og relevans. Institutionerne skal derfor have pligt til at sikre studerendes retssikkerhed i forbindelse med eksaminer gennem egne regler, procedurer og klageadgang.

Anbefaling 8: Nyt optagelsessystem (se også faktaark F om optagelsessystemet)

Optagelsessystemet bør ændres for at sikre et bedre match, hvor flere studerende optages på den rette uddannelse i første forsøg. Derfor bør institutionernes optag af studerende målrettes gennem en mere systematisk anvendelse af fagligt begrundede uddannelsesspecifikke adgangskrav. Hvis der er flere ansøgere end pladser, skal fordelingen ske ud fra en individuel vurdering af de kvalificerede ansøgere på et bredere grundlag end alene karakterkvotienter – fx ved anvendelse af motiverede ansøgninger, interviews eller optagelsesprøver.

Modtager(e): Akademisk Råd**Notat**

Angående dimensioneringsmodellen

Uddannelses- og forskningsministeren og Danske Universiteter blev den 4. november 2014 enige om et fælles grundlag for dimensionering af udvalgte universitetsuddannelser med det formål at uddanne færre til arbejdsløshed.

Forud for aftalen har været et længere forhandlingsforløb efter udmelding af ministeriets første model ultimo september. Baggrunden herfor var, at universiteterne ud over selve indholdet af den udmeldte dimensioneringsmodel også var uenige i selve processen omkring udformningen af dimensioneringen, da universiteterne gerne ville have været inddraget heri – særligt set i lyset af, at ministeriet var orienteret om rektorernes arbejde med en model.

Liza Strandgaard

Rådgiver

Dato: 5. november 2014

Side 1/2

Resultatet af at indgå i forhandlingerne har kort fortalt været:

- Modellen indføres over en længere årrække begyndende med bacheloruddannelserne i 2015 og kandidatuddannelserne i 2018 og er fuldt implementeret i 2020. Den oprindelige model betød dimensionering af kandidatuddannelserne allerede fra 2015.
- En vis fleksibilitet i modellen for at kompensere for utilsigtede konsekvenser.
- Ministeriet har lavet en omregning af den udmeldte dimensionering af kandidatuddannelserne til den afledte dimensionering af bacheloruddannelserne. Hermed har ministeriet også påtaget sig ansvaret (inklusive det økonomiske), såfremt omregningen viser sig ikke at holde stik.

Trods enigheden om det fælles grundlag udestår der stadig forhold til endelig afklaring, hvilket forventes at ske på bilaterale møder med ministeriet omkring den 17. november.

De endelige konsekvenserne af modellen kan således først opgøres herefter; men umiddelbart er indtrykket, at forhandlingsstrategien har været en fordel de givne omstændigheder taget i betragtning.

Nærmere detaljer om modellen kan se her:

<http://ufm.dk/aktuelt/pressemeddelelser/2014/faelles-fodslag-mellem-minister-og-universiteter>